

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN DOKTORA PROGRAMI

ÖZELLEŞTİRMENİN TÜPRAŞ'IN FİNANSAL GÖSTERGELERİ
ÜZERİNE ETKİSİ VE BİR AVRUPA PETROL ŞİRKETİ İLE
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

HAZIRLAYAN
UMUT İŐPİR

DOKTORA TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. NALAN AKDOĞAN

ANKARA - 2020

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 14/08/2020

Öğrencinin Adı, Soyadı: Umut İspir

Öğrencinin Numarası: 21410247

Anabilim Dalı: İşletme

Programı: Muhasebe ve Finansman Doktora

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. Nalan Akdoğan

Tez Başlığı: Özelleştirmenin Tüpraş'ın Finansal Göstergeleri Üzerine Etkisi ve Bir Avrupa Petrol Şirketi ile Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 132 sayfalık kısmına ilişkin, 30/06/2020 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 14/08/2020

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Nalan Akdoğan

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi dönemden başlayarak finansal analizinin yapılması, kamu ve özel sektör zamanındaki finansal ve finansal olmayan göstergelerinin ortaya konulması, bir Avrupa petrol şirketi ile finansal analiz sonuçlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, ortak ve farklı noktaların belirlenmesi ve sonuçların incelenmesidir.

TÜPRAŞ, stratejik öneme sahip bir sanayi kuruluşu olarak, Türkiye'nin en önemli şirketleri arasında yer almaktadır. Özellikle yapısı nedeniyle faaliyetleri, ekonomik ve sosyal açıdan tüm Türkiye'yi etkileyebilecek bir yapıdadır. Bütün yönleriyle TÜPRAŞ, finansal göstergeleri dikkatle incelenmeye değer kuruluşların başında yer almaktadır.

Bu çalışmanın önemi; TÜPRAŞ'ın, uzun dönemli finansal göstergelerinin ortaya konularak özelleştirmenin etkilerinin anlaşılması, kamu ve özel sektör dönemlerindeki benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi ve bir Avrupa petrol şirketi olan Macaristan merkezli MOL Group ile karşılaştırılarak sonuçların değerlendirilmesidir.

Çalışmanın sonucunda TÜPRAŞ'ın; özelleştirme öncesinden devraldığı öz kaynak ağırlıklı finansman yapısının yabancı kaynak ağırlıklı bir yapıya dönüştüğü, kısa vadeli borçlanma ağırlığı nedeniyle cari oranın azaldığı ancak nakit gücünü korumaya devam ettiği, borçlanmaların yatırıma aktarılarak özellikle maddi duran varlık kaleminin önemli ölçüde yükselmiş olduğu, faaliyetlerinin etkin bir şekilde sürdürülmeye devam ettiği ve yatırımların etkisiyle karlılığın önemli ölçüde arttığı ancak son yıllardaki finansman giderleri etkisi nedeniyle faaliyet karlılığının sonuçlara yansımadağı görülmüştür.

TÜPRAŞ ile MOL karşılaştırmasında; TÜPRAŞ'ın yabancı kaynak ağırlıklı yapısına karşın MOL'ün daha fazla öz kaynak ağırlıklı yapıya sahip olduğu, MOL'ün likidite oranlarının ve genel olarak faaliyetlerinin etkinliğinin TÜPRAŞ'ın gerisinde bulunduğu, MOL'ün karlılığının düşüş seyrinde olmasına rağmen, son dönemdeki karlılık performansının TÜPRAŞ'tan daha iyi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Tüpraş, Özelleştirme, Finansal Tablolar Analizi, Oran Analizi, MOL.

ABSTRACT

The purpose of this study is to conduct financial analysis of the Turkish Petroleum Refineries Corporation (TUPRAS) starting from the pre-privatization period, to reveal the financial & non-financial indicators at the time of the public and private sectors, as well as the comparative study of financial analysis with a European refinery, to determine common and different points and evaluate the results.

TUPRAS, as an industrial enterprise that has strategic importance, it is among the most important companies of Turkey. Due to the special structure, its activities could affect the whole of Turkey economically and socially. In all aspects, TUPRAS is one of the leading companies that its financial indicators worth careful examination.

The importance of this study is to reveal the long-term financial analysis results of TUPRAS, to determine the similarities and differences in the public and private sector periods, and to evaluate the results by comparing them with a European oil company, Hungary-based MOL Group.

As a result of this study it has been observed that; the equity-weighted financing structure before privatization of TUPRAS has turned into a liability-weighted structure, current ratio declined due to short-term borrowing but continued to maintain cash strength, borrowings are transferred to investment and especially the tangible fixed assets has increased significantly, the company activities continue to be maintained effectively and profitability has increased significantly due to the investments, but the profitability has not been reflected in the results due to the effect of financing expenses in recent years.

In comparison of TUPRAS and MOL, it is concluded that; despite TUPRAS's liability-weighted structure, MOL has more equity-weighted structure, the liquidity ratios of MOL and the effectiveness of its activities in general are lagging behind TUPRAS, although the profitability of MOL is in a decreasing trend, the recent profitability performance of MOL is better than TUPRAS.

Key Words; Tupras, Privatization, Financial Reports Analysis, Ratio Analysis, MOL.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	8
ÖZELLEŞTİRME VE PETROL İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	8
1.1. Kamu İşletmelerinin Özelleştirilme Amaçları ve Özelleştirmeden Beklentiler	8
1.1.1. Özelleştirmenin tanımı ve yöntemleri	8
1.1.2. Kamu işletmelerinin özelleştirilmesinin amacı ve beklentiler	9
1.2. Dünya’da Özelleştirmenin Gelişimi	11
1.3. Türkiye’de Özelleştirmenin Gelişimi	13
1.4. Petrol İşletmelerinin Ekonomideki Rolü ve Rafinericilik Hakkında Bilgiler.....	18
1.5. TÜPRAŞ’ın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Faaliyetleri.....	22
1.6. TÜPRAŞ’ın Özelleştirilmesinin Gerekçeleri ve Özelleştirme Süreci	26
1.7. MOL Group Hakkında Bilgiler.....	27
İKİNCİ BÖLÜM	30
FINANSAL GÖSTERGELERİN ELDE EDİLMESİNDE KULLANILAN ANALİZ TEKNİKLERİ	30
2.1. İşletme Performansı ve Mali Yapı Ölçülmesinde Finansal Göstergelerin Önemi	30
2.2. Finansal Göstergelerin Hesap Edilmesine Dayanak Oluşturan Finansal Bilgilerin Raporlandığı Finansal Tablolar	31
2.3. Finansal Tablolardaki Bilgilerin Güvenilirliğinin Önemi.....	34
2.4. Finansal Göstergelerin Hesabında Kullanılan Bilgilerin Niteliksel Özellikleri ...	36
2.5. Finansal Analiz Türleri ve Finansal Analiz Teknikleri.....	40
2.5.1. Finansal analiz türleri	40
2.5.2. Finansal analiz teknikleri.....	42
2.6. Finansal Bilgilerin Yanında Finansal Olmayan Bilgilerin de İşletme Analizinde Kullanılması.....	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	55
TÜPRAŞ'IN ÖZELLEŞTİRME ÖNCESİ VE SONRASI FİNANSAL TABLOLARININ ANALİZİ VE FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	55
3.1. TÜPRAŞ'ın Tabii Olduğu Finansal Raporlama Çerçevesi	55
3.2. TÜPRAŞ'ın Düzenlediği Finansal Tablolar	56
3.3. Finansal Tablolardaki Bilgilerin Güvenilirliğinin Teyidi ve Bağımsız Denetim Raporlarındaki Görüşler	58
3.4. Finansal Durum Tablosu ve Kar-Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosundaki Bilgilerin Analizinde ve Değerlendirilmesinde Oran Analiz Tekniğinin Uygulanması..	58
3.4.1. Likidite durumunun analizi	58
3.4.2. Finansal yapının analizi	62
3.4.3. Faaliyet durumunun analizi	69
3.4.4. Karlılık durumunun analizi.....	77
3.5. Nakit Akış Tablosu Verilerinin Analizi	85
3.5.1. İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları.....	85
3.5.2. Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları	86
3.5.3. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları.....	86
3.6. Diğer Finansal Göstergelerin Gelişme Seyrinin Analizi	87
3.6.1. Hasılatın gelişme seyrinin değerlendirilmesi	87
3.6.2. İhracat tutarlarının gelişme seyrinin değerlendirilmesi	88
3.6.3. Aktif büyüklüğünün gelişme seyrinin değerlendirilmesi	89
3.6.4. Kredi borçlarının gelişme seyrinin değerlendirilmesi	90
3.6.5. Toplam borçların gelişme seyrinin değerlendirilmesi	91
3.6.6. Yatırımların gelişme seyrinin değerlendirilmesi	92
3.6.7. Devlete ödenen kurumlar vergisi seyrinin değerlendirilmesi.....	93
3.6.8. FAVÖK seyrinin değerlendirilmesi	94
3.6.9. Ödenen temettü seyrinin değerlendirilmesi.....	95
3.6.10. Diğer finansal göstergelerin özelleştirme öncesi ve sonrası toplu olarak değerlendirilmesi.....	96
3.7. Finansal Olmayan Göstergelerin İncelenmesi	96
3.7.1. Çalışan sayısındaki değişim	96
3.7.2. Kurumsal yönetim ilkelerine uyum	97
3.7.3. Çevreyi korumak için alınan önlemler	98
3.7.4. BM küresel ilkeler sözleşmesine uyum, insan hakları, çevre, çalışma standartları ve yolsuzluğu önlemeye ilişkin beyanların incelenmesi	100

3.7.5. Finansal olmayan göstergelerin özelleştirme öncesi ve sonrası toplu olarak değerlendirilmesi.....	103
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	105
MOL GROUP FİNANSAL ANALİZİ VE TÜPRAŞ İLE KARŞILAŞTIRMA (2015-2019 YILLARI)	105
4.1. Finansal Durum Tablosu ve Kar-Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosundaki Bilgilerin Analizinde ve Değerlendirilmesinde Oran Analiz Tekniğinin Uygulanması	105
4.1.1. Likidite oranları	105
4.1.2. Finansal yapı oranları	108
4.1.3. Faaliyet Oranları	114
4.1.4. Karlılık Oranları	123
SONUÇ	131
KAYNAKÇA	133

EKLER

- EK 1: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Analiz Oranları (1999-2005)
- EK 2: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Analiz Oranları (2006-2019)
- EK 3: MOL Group Analiz Oranları (2015-2019)
- EK 4: TÜPRAŞ Finansal Gelişim Seyri (1999-2019)
- EK 5: TÜPRAŞ Nakit Akış Değerleri (2003-2019)
- EK 6: TÜPRAŞ Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (2007-2019)
- EK 7: TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu (2007-2019)
- EK 8: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Çalışan Sayısı
- EK 9: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Çalışan Sayısı
- EK 10: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (1999-1998)
- EK 11: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (1999-1998)
- EK 12: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2000)
- EK 13: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2000)
- EK 14: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2001)
- EK 15: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2001)
- EK 16: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2002)
- EK 17: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2002)
- EK 18: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Bilanço (2003)
- EK 19: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu (2003)

- EK 20: TÜPRAŞ Nakit Akım Tablosu (2003)
- EK 21: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2004)
- EK 22: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu (2004)
- EK 23: TÜPRAŞ Nakit Akım Tablosu (2004)
- EK 24: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2005-2004)
- EK 25: TÜPRAŞ Konsolide Gelir Tablosu (2005)
- EK 26: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2005)
- EK 27: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2007-2006)
- EK 28: TÜPRAŞ Konsolide Gelir Tablosu (2007-2006)
- EK 29: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2007-2006)
- EK 30: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2009-2008)
- EK 31: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2009-2008)
- EK 32: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2009-2008)
- EK 33: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2011-2010)
- EK 34: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2011-2010)
- EK 35: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2011-2010)
- EK 36: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2013-2012)
- EK 37: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2013-2012)
- EK 38: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2013-2012)
- EK 39: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2015-2014)
- EK 40: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir T. (2015-2014)
- EK 41: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2015-2014)
- EK 42: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2017-2016)
- EK 43: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir T. (2017-2016)
- EK 44: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2017-2016)
- EK 45: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2019-2018)
- EK 46: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir T. (2019-2018)
- EK 47: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2019-2018)
- EK 48: MOL Group Konsolide UFRS Bilanço (2019-2015)
- EK 49: MOL Group Gelir Tablosu (2019-2015)

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Uygulama Tutarları Yöntem Detayları Tablosu	17
Tablo 2: Özelleştirme Öncesi Sunulan Finansal Tablolar	56
Tablo 3: Özelleştirme Sonrası Sunulan Finansal Tablolar	57
Tablo 4: TÜPRAŞ Likidite Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler .	61
Tablo 5: TÜPRAŞ Finansal Yapı Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler	68
Tablo 6: TÜPRAŞ Maddi Duran Varlıklar.....	68
Tablo 7: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Finansman Oranı	69
Tablo 8: TÜPRAŞ Faaliyet Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler .	77
Tablo 9: TÜPRAŞ Karlılık Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler..	85
Tablo 10: TÜPRAŞ İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$).....	85
Tablo 11: TÜPRAŞ Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları (M \$)	86
Tablo 12: TÜPRAŞ Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$)	86
Tablo 14: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)	87
Tablo 15: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	88
Tablo 16: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	88
Tablo 17: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	89
Tablo 18: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	89
Tablo 19: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	90
Tablo 20: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	90
Tablo 21: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	91
Tablo 22: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)	91
Tablo 23: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)	92
Tablo 24: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	92
Tablo 25: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	93
Tablo 26: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)	93
Tablo 27: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	94
Tablo 28: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)	94
Tablo 29: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)	95
Tablo 30: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)	95
Tablo 31: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)	96
Tablo 32: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Çalışan Sayısı	96
Tablo 33: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Çalışan Sayısı	97
Tablo 34: TÜPRAŞ - MOL Group Likidite Analizi Ortalama Değerler.....	108
Tablo 35: TÜPRAŞ - MOL Group Finansal Yapı Oranları Ortalama Değerler.....	114
Tablo 36: TÜPRAŞ - MOL Group Faaliyet Oranları Ortalama Değerler	122
Tablo 37: TÜPRAŞ - MOL Group Karlılık Oranları Ortalama Değerler	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Dünyada Özelleştirmeden Sağlanan Gelirler	13
Şekil 2: Türkiye’de Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Tutarları (Milyon ABD Doları).....	17
Şekil 3: 2018 Yılı Birincil Enerji Tüketim Oranları	20
Şekil 4: 2009-2018 yılları bölge bazında dünya rafine ürün miktarı	21
Şekil 5: TÜPRAŞ Rafinerilerinin Konumu	24
Şekil 6: Kurumsal Yönetim Derecelendirme İlkeleri	52
Şekil 7: TÜPRAŞ Cari Oran Özelleştirme Öncesi Değerler	59
Şekil 8: TÜPRAŞ Cari Oran Özelleştirme Sonrası Değerler	59
Şekil 9: TÜPRAŞ Asit Test Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler	59
Şekil 10: TÜPRAŞ Asit Test Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	59
Şekil 11: TÜPRAŞ Nakit Oran Özelleştirme Öncesi Değerler	60
Şekil 12: TÜPRAŞ Nakit Oran Özelleştirme Sonrası Değerler	60
Şekil 13: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler	62
Şekil 14: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler	62
Şekil 15: TÜPRAŞ Maddi DV/Öz Kaynaklar Özelleştirme Öncesi Değerler	63
Şekil 16: TÜPRAŞ Maddi DV/Öz Kaynaklar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	63
Şekil 17: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif Özelleştirme Öncesi Değerler.....	63
Şekil 18: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif Özelleştirme Sonrası Değerler.....	64
Şekil 19: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif Özelleştirme Öncesi Değerler.....	64
Şekil 20: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif Özelleştirme Sonrası Değerler.....	64
Şekil 21: TÜPRAŞ Finansman Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler	65
Şekil 22: TÜPRAŞ Finansman Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	65
Şekil 23: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Öncesi Değerler	66
Şekil 24: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Sonrası Değerler	66
Şekil 25: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Öncesi Değerler	66
Şekil 26: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Sonrası Değerler	67
Şekil 27: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/DV Özelleştirme Öncesi Değerler	67
Şekil 28: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/DV Özelleştirme Sonrası Değerler	67
Şekil 29: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler	69
Şekil 30: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler	69
Şekil 31: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler.....	70
Şekil 32: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler.....	70
Şekil 33: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	70
Şekil 34: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	71
Şekil 35: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	71
Şekil 36: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	71
Şekil 37: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler.....	72
Şekil 38: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler.....	72
Şekil 39: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	73
Şekil 40: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	73
Şekil 41: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler	73
Şekil 42: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler.....	74

Şekil 43: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	74
Şekil 44: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	74
Şekil 45: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	75
Şekil 46: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	75
Şekil 47: TÜPRAŞ Net İşletme Serm. Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	76
Şekil 48: TÜPRAŞ Net İşletme Serm. Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	76
Şekil 49: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye Özelleştirme Öncesi Değerler.....	77
Şekil 50: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye Özelleştirme Sonrası Değerler.....	78
Şekil 51: TÜPRAŞ Mali Rantabilite Özelleştirme Öncesi Değerler.....	78
Şekil 52: TÜPRAŞ Mali Rantabilite Özelleştirme Sonrası Değerler.....	78
Şekil 53: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite Özelleştirme Öncesi Değerler.....	79
Şekil 54: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite Özelleştirme Sonrası Değerler.....	79
Şekil 55: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı Özelleştirme Öncesi Değerler.....	80
Şekil 56: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı Özelleştirme Sonrası Değerler.....	80
Şekil 57: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler.....	80
Şekil 58: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	81
Şekil 59: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler.....	81
Şekil 60: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	81
Şekil 61: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler.....	82
Şekil 62: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	82
Şekil 63: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler.....	83
Şekil 64: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	83
Şekil 65: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler.....	83
Şekil 66: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler.....	84
Şekil 67: TÜPRAŞ İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$).....	85
Şekil 68: TÜPRAŞ Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları (M \$).....	86
Şekil 69: TÜPRAŞ Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$).....	87
Şekil 71: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	87
Şekil 72: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	88
Şekil 73: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	88
Şekil 74: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	89
Şekil 75: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	89
Şekil 76: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	90
Şekil 77: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	90
Şekil 78: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	91
Şekil 79: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	91
Şekil 80: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	92
Şekil 81: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	92
Şekil 82: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	93
Şekil 83: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	93
Şekil 84: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	94
Şekil 85: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	94
Şekil 86: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	95
Şekil 87: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$).....	95
Şekil 88: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$).....	96

Şekil 89: TÜPRAŞ Çalışan Sayısı 1999 - 2019.....	97
Şekil 90: TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	98
Şekil 91: TÜPRAŞ Çevre Harcamaları 2014-2019	98
Şekil 92: TÜPRAŞ Enerji Verimliliği 2014-2019.....	99
Şekil 93: TÜPRAŞ İşlenen Ham Petrol Başına Su Tüketimi	99
Şekil 94: TÜPRAŞ Katı Atık Geri Kazanım Oranı	100
Şekil 95: TÜPRAŞ Sürdürülebilirlik Öncelikleri	102
Şekil 96: TÜPRAŞ İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri	102
Şekil 97: MOL Group Cari Oran Değerleri	105
Şekil 98: TÜPRAŞ Cari Oran Değerleri.....	105
Şekil 99: MOL Group Asit Test Oranı	106
Şekil 100: TÜPRAŞ Asit Test Oranı	106
Şekil 101: MOL Group Nakit Oran	107
Şekil 102: TÜPRAŞ Nakit Oran.....	107
Şekil 103: MOL Group Kaldıraç Oranı	108
Şekil 104: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı.....	108
Şekil 105: MOL Group Maddi Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar.....	109
Şekil 106: TÜPRAŞ Maddi Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar	109
Şekil 107: MOL Group Finansal Borçlar/Toplam Aktif	109
Şekil 108: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif	110
Şekil 109: MOL Group Öz Kaynaklar/Toplam Aktif.....	110
Şekil 110: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif	110
Şekil 111: MOL Group Finansman Oranı	111
Şekil 112: TÜPRAŞ Finansman Oranı	111
Şekil 113: MOL Group K.V.Y.K./Toplam Pasif.....	112
Şekil 114: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif.....	112
Şekil 115: MOL Group U.V.Y.K./Toplam Pasif.....	112
Şekil 116: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif.....	112
Şekil 117: MOL Group Öz kaynaklar/Duran Varlıklar	113
Şekil 118: TÜPRAŞ Öz kaynaklar/Duran Varlıklar.....	113
Şekil 119: MOL Group Stok Devir Hızı.....	114
Şekil 120: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı	115
Şekil 121: MOL Group Stok Devir Süresi	115
Şekil 122: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi	115
Şekil 123: MOL Group Stok Bağımlılık Oranı	116
Şekil 124: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı	116
Şekil 125: MOL Group Alacak Devir Hızı.....	117
Şekil 126: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı	117
Şekil 127: MOL Group Alacak Tahsil Süresi.....	117
Şekil 128: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi	118
Şekil 129: MOL Group Ticari Borçlar Devir Hızı	118
Şekil 130: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı	118
Şekil 131: MOL Group Ticari Borçlar Devir Süresi	119
Şekil 132: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi	119
Şekil 133: MOL Group Öz kaynaklar Devir Hızı	120

Şekil 134: TÜPRAŞ Öz kaynaklar Devir Hızı	120
Şekil 135: MOL Group Aktif Devir Hızı	120
Şekil 136: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı	121
Şekil 137: MOL Group Net İşletme Sermayesi Devir Hızı.....	121
Şekil 138: TÜPRAŞ Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	121
Şekil 139: MOL Group Net Kar/Devamlı Sermaye	123
Şekil 140: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye	123
Şekil 141: MOL Group Mali Rantabilite.....	124
Şekil 142: TÜPRAŞ Mali Rantabilite.....	124
Şekil 143: MOL Group Ekonomik Rantabilite.....	124
Şekil 144: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite	124
Şekil 145: MOL Group Aktif Karlılığı.....	125
Şekil 146: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı.....	125
Şekil 147: MOL Group Brüt Satış Karı/Net Satışlar	126
Şekil 148: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar	126
Şekil 149: MOL Group Faaliyet Karı/Net Satışlar	127
Şekil 150: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar	127
Şekil 151: MOL Group Olağan Kar/Net Satışlar	127
Şekil 152: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar	128
Şekil 153: MOL Group Dönem Karı/Net Satışlar	128
Şekil 154: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar	128
Şekil 155: MOL Group Net Dönem Karı/Net Satışlar	129
Şekil 156: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar	129

KISALTMALAR

BİST	: Borsa İstanbul
BM	: Birleşmiş Milletler
DİTAŞ	: Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği Anonim Şirketi
ERTA	: Entegre Raporlama Türkiye Ağı
GCGF	: Global Kurumsal Yönetim Forumu
GRI	: Küresel Raporlama Girişimi
IIRC	: International Integrated Reporting Council
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İPRAŞ	: İstanbul Petrol Rafinerisi Anonim Şirketi
İSO	: İstanbul Sanayi Odası
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
K.V.Y.K.	: Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
KUAŞ	: Körfez Ulaştırma Anonim Şirketi
MKE	: Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu
MOL	: Hungarian Oil and Gas Public Limited Company
OECD	: Ekonomik İş Birliği Oluşturma Örgütü
OPEC	: Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
ÖYK	: Özelleştirme Yüksek Kurulu
PETKİM	: Petrokimya Anonim Şirketi
RUP	: Fuel Oil Dönüşüm Tesisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi
TPAO	: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TÜPRAŞ	: Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
U.V.Y.K.	: Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
YPK	: Yüksek Planlama Kurulu

GİRİŞ

Şirketler, temel olarak kar elde etmek amacıyla üretim faktörlerini bir araya getirerek ekonomik mal ve hizmet üretmek için faaliyette bulunan kuruluşlardır. Dünya ekonomisinin gelişimiyle beraber, şirketlerin yapılarında da değişiklikler meydana gelmiştir. Önceleri sermayesi ve işletmeciliği tek kişi tarafından sağlanan küçük şirketler görülürken, zamanla çok ortaklı ve yüksek yatırım gerektiren sermaye şirketleri meydana gelmiştir. İşletmelerin kuruluş amacı, faaliyetlerinin sonucunda sürekli ve yüksek kar elde etmektir. Bu amaca ulaşmak için şirketin durumunun farklı gösterilmesi, ilgililere hileli ve yanıltıcı bilgi verilmesi gibi durumlarla karşılaşmış ve bunun sonucunda zaman zaman toplumu olumsuz etkileyecek olaylar yaşanmıştır.

Şirketlerin gelişimiyle birlikte toplumu etkileyebilecek bir hale gelmeleri, belirli dönem aralıklarıyla finansal tablolar düzenlenmesini ve ilgili taraflara sunulmasını gerektirmiştir. Küreselleşme ile birlikte ekonomik sınırların ortadan kalkmasının sonucu olarak, ekonomiler birbiriyle etkin iletişim içerisine girmiş, ülkeler arasında sermaye hareketleri büyük artış göstermiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak yatırımcıların yatırım kararına etki edecek, ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir ve güvenilir finansal raporlamalara ihtiyaç duyulmuştur.

Muhasebe sistemleri ekonomik bilgilerin sağlandığı temel kaynaklardır. Muhasebe; işletmelerin para ile ölçülebilen işlemlerini kaydeden, sınıflayan, raporlayan ve yorumlayan bir bilim dalıdır. Finansal tabloların düzenlenmesi bu fonksiyonlardan raporlama kısmına, çalışmamızın konusu olan finansal tabloların analizi ise yorumlama fonksiyonuna hizmet etmektedir.

İşletmelerin, faaliyetleri sonucunda ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri bulunmaktadır. Dünyanın hızla gelişimi neticesinde ülkelerin nüfusu artmış ve kısıtlı kaynakların daha verimli kullanılması önem kazanmıştır. İşletmeler küresel ölçekte büyüme göstererek yoğun kaynak kullanımının önemli bir unsuru haline gelmiştir. Gelecekte karşılaşılabilecek sorunların önüne geçilebilmesi için işletmelerin sadece finansal sonuçlarına göre hareket etmemesi, etki ettikleri sosyal ve çevresel alan konusunda daha duyarlı davranması gerektiği anlaşılmıştır.

Bu yaklaşımla günümüzde yatırımcılar, işletmelerin sadece finansal sonuçlarını değil finansal olmayan faaliyetlerinin sonuçlarını da görmek ve işletmenin faaliyetlerinin bütün sonuçlarını birlikte değerlendirerek karar vermek istemektedirler. İşletmeler, yatırımcıların bu beklentilerine sürdürülebilirlik raporlarıyla yanıt vermeye başlamıştır.

Diğer taraftan, işletmelerin yüksek kar sağlamak amacıyla zaman zaman finansal durumlarını farklı gösterme yoluna gittikleri görülmüştür. Büyük ekonomik gücü olan şirketlerde yaşanan (Enron, WorldCom) skandalların sonuçlarının ulusal ve hatta uluslararası ölçekte olumsuz etkilerinin olabileceği görülmüştür. Şirketlerin finansal sonuçlarının gerçeğe uygun şekilde raporlanmasını sağlamak amacıyla Kurumsal Yönetim İlkeleri yayımlanmaya başlamıştır. Özellikle borsada işlem gören büyük ölçekli işletmelerin Kurumsal Yönetim Endeksi derecelendirme notu önemli bir gösterge haline gelmiştir.

Büyük Buhran (1929) sonrasında Keynes tarafından çözüm olarak kamu harcamalarının artırılması yoluyla ekonominin canlandırılması önerilmiştir. Bu öneri ABD başta olmak üzere çoğu ülkede kabul görmüş ve kamu işletmeleri ekonomik yapı içerisinde önemli bir yer almaya başlamıştır. Bu yaklaşım 1960'lı yıllara kadar devam etmiş ancak bu yıllarda kamu işletmelerinin verimliliği, devlet üzerindeki ekonomik ve sosyal yükü tartışma konusu haline gelmiştir.

1970'lerde yeni bir yaklaşımla, devletin ekonomik alandan çekilerek yalnız asli fonksiyonu olan alanlarda yer alması, mal ve hizmet üretiminin serbest piyasa ekonomisi koşullarında özel sektör tarafından yerine getirilmesi anlayışı hakim olmuştur. Bunun sonucunda kamu işletmelerinin özel sektöre devredilmesini sağlayan özelleştirme çalışmaları başlamıştır. Özelleştirmenin 1980'lerde öncüleri Reagan (ABD) ve Thatcher (İngiltere) olmuş, diğer ülkeler de hızla özelleştirme çalışmalarını yürütmüşlerdir. Özellikle 1990'lı yılların başında Sovyet bloğunun dağılması sonucunda özelleştirme uygulamaları Doğu Avrupa'da da görülmeye başlamıştır.

Türkiye'de, ilk yıllardan itibaren özel sektörün geliştirilmesi hedefi olmasına rağmen sermaye yetersizliği ve nitelikli iş gücü eksikliği nedenleriyle istenilen başarı elde edilememiştir. Yıllar içerisinde bazı denemeler olsa da özelleştirme çalışmaları esasen 1980'li yıllarda yoğun olarak uygulanmaya başlanmıştır. 1990'lı yıllarda özelleştirme

konusunda kapsamlı yasal düzenlemeler tamamlanmıştır ve özelleştirme uygulamaları halen devam etmektedir.

TÜPRAŞ, Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip, stratejik alanda faaliyet gösteren, hisseleri borsada işlem görmekte olan, önemli oranda yabancı yatırımcısı bulunan ve faaliyeti tüm toplumu etkileyen büyük bir sanayi kuruluşudur. Bütün yönleriyle TÜPRAŞ, finansal yapısı dikkatle incelenmeye değer kuruluşların başında yer almaktadır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde özelleştirme, petrol sektörü ve rafinericilik, TÜPRAŞ'ın ve MOL'ün tarihçeleri ve faaliyetleri hakkında bilgiler aktarılacaktır. İkinci bölümde finansal ve finansal olmayan göstergeler, finansal tablolar ve finansal analiz teknikleri hakkında bilgi verilecektir. Üçüncü bölümde TÜPRAŞ'ın kamu kuruluşu olarak faaliyet gösterdiği özelleştirme öncesi döneme (1999-2005) ve Koç Holding çatısı altında faaliyet gösterdiği özelleştirme sonrası döneme (2006-2019) ait finansal ve finansal olmayan göstergelerinin karşılaştırmalı olarak analizi yapılacaktır. Dördüncü bölümde TÜPRAŞ'ın özelleştirme ihalesine de katılmış olan Macaristan petrol şirketi MOL'ün 5 yıllık finansal raporları (2015-2019) ile TÜPRAŞ'ın aynı döneme ait finansal raporları oran analizi teknikleriyle karşılaştırılacaktır. Çalışma sonucunda ulaşılan nihai değerlendirmeler sonuç bölümünde paylaşılacaktır.

Literatür Taraması

Özelleştirmenin etkileri ve şirketlerin finansal analizi konularında birçok çalışma bulunmaktadır. Yapılan literatür taramasında çalışmamıza benzer diğer çalışmalar gözden geçirilmiş, bazı çalışmalarda TÜPRAŞ'ın borsada işlem gören diğer işletmelerle birlikte kısıtlı verilerle değerlendirildiği görülmüştür. Çalışmamızın TÜPRAŞ özelinde yapılması ve kapsamının genişliği nedeniyle literatüre katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

Merken (2008) tarafından yapılan çalışmada, özelleştirilen Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin özelleştirme sonrası durumlarının finansal analizine örnek olarak Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş 2004 - 2006 arasındaki finansal tabloları incelenmiştir. Sonucunda işletmenin likidite durumunun yüksek olduğu, kaynak finansmanının ağırlıklı olarak öz kaynak ile karşılandığı ve hantal bir yapısının bulunmadığı belirtilmiştir.

Malkoç (2009) tarafından yapılan çalışmada, dünyada ve Türkiye’de telekom şirketlerinin özelleştirilmesi ele alınmış ve Türk Telekom’un değerlendirme sonuçları ve satış fiyatı incelenmiştir. Çalışma sonucunda Türk Telekom’un satış fiyatının özelleştirme dönemindeki finansal koşullara göre kötü sayılamayacağı ancak özelleştirmenin zamanlaması nedeniyle geçmiş döneme göre daha düşük fiyattan özelleştirildiği belirtilmiştir.

Oktay (2011) tarafından yapılan çalışmada, TÜPRAŞ verilerinin analiz edilerek, özelleştirmenin etkileri araştırılmıştır. Çalışma sonucunda karlılık, personel sayısı, üretim ve satış miktarları, yatırım, giderler ve hisse getirileri gibi kalemlerdeki değişim ortaya konulmuştur.

Ege, Topaloğlu, Özyamanoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada, Borsa İstanbul’da işlem gören 18 şirketin 2009 - 2011 yıllarına ait mali tablolarından yararlanılarak, kurumsal yönetim notları ile TOPSIS yöntemi kullanılarak hesaplanan finansal performansları arasındaki ilişki incelenmiştir. İnceleme sonucunda hesaplanan finansal performans sıralamaları ile kurumsal yönetim endeks sıralamalarının aynı yönde hareket etmediği ve şirketlerin kurumsal yönetim kalitelerinin finansal performanslarına tam olarak yansımadağı belirtilmiştir.

Kabaklarlı, E. (2013) tarafından yapılan çalışmada, halka arz yöntemiyle gerçekleştirilen özelleştirmelerin finansal etkinlikleri test edilmiş ve özel sektör işletmeleri ile karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda kamu işletmelerinin halka arz ile özelleştirmelerine yatırımcıların pozitif tepki verdikleri ve kamu işletmelerinin özelleştirme sonrası borsadaki finansal getirilerinin özel işletmelerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Canki (2014) tarafından yapılan çalışmada, Borsa İstanbul’da işlem gören 27 şirketin 2005 - 2012 yıllarındaki finansal performans ile sermaye yapısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonucunda sermaye yapısının ve özellikle kaldıraç oranlarının finansal performans üzerinde etkisi olduğu belirtilmiştir.

Akbulut (2015) tarafından yapılan çalışmada, Borsa İstanbul’da işlem gören 32 imalat sektörü firmasının 2010 - 2012 yılları arasındaki finansal performansları ile pazar değeri/defter değeri oranları değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda işletmelerin finansal

performansları ile borsa performansları arasında istatistik olarak anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Duraipandi, Nallaswamy (2015) tarafından yapılan çalışmada, Hindistan kamu rafinerilerinin 2002 - 2013 yılları arasındaki karlılıkları incelenmiştir. Çalışma sonucunda tüm rafinerilerin güçlü karlılık gösterdikleri ancak çalışmanın periyodu içinde karlılığın azaldığı belirtilmiştir.

Ergin, Ayanoglu (2016) tarafından yapılan çalışmada, BIST-50 şirketlerinin finansal tablolarında raporlanan ertelenmiş vergiler kaleminin, oran analizi yöntemi ile hesaplanan karlılık ve mali yapı oranları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda ertelenmiş vergi raporlanmasının karlılık ve mali yapı oranları üzerinde etkili olduğu ancak kar-zarar tablosu içerisindeki büyüklüklerinin önemli bir oranda olmadığı belirtilmiştir.

Çevik (2016) tarafından yapılan çalışmada, Borsa İstanbul'da işlem gören imalat şirketlerinden 96 tanesinin 2005 - 2012 yılları arasındaki verileri analiz edilerek, finansal oranlar ile hisse senedi getirisi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda kaldıraç oranı, fiyat/satışlar oranı, aktif devir hızı ve toplam aktif karlılığı oranlarının hisse senedi getirilerini açıklayan anlamlı değişkenler olduğu belirtilmiştir.

Topaloğlu, Nur (2016) tarafından yapılan çalışmada, Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksi'nde devamlı olarak bulunan 18 şirketin 2010 - 2014 yılları arasındaki nakit dönüşüm sürelerinin finansal performansa etkisi analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda nakit dönüşüm süresi ile aktif karlılık arasında pozitif bir ilişki bulunduğu, nakit dönüşüm süresi ile öz sermaye karlılığı arasında herhangi bir ilişki tespit edilemediği belirtilmiştir.

Martinez (2016) tarafından yapılan çalışmada, İspanya merkezli Repsol şirketinin finansal analizi yapılmıştır. Şirketin 2010 - 2015 yıllarına ait finansal tablolarının dikey analizi, yatay analizi ve rasyoları hesaplanarak BP ve Total şirketleriyle karşılaştırılmıştır.

Caba (2017) tarafından yapılan çalışmada, BIST Sınai Endeksi'nde işlem gören 136 işletme incelenerek finansal kaldıraç ve firma büyüklüğü değişkenlerinin işletmelerin finansal performansları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda finansal kaldıraç ve firma büyüklüğünün işletmelerin finansal performansları üzerinde etkili olduğu ve

işletmelerin daha düşük öz sermaye ile daha fazla kâr elde ederek finansal performansını artırmasının mümkün olduğu belirtilmiştir.

Günay, Karadeniz, Dalak (2018) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye’de 2015 yılında en yüksek satış gelirin e sahip ilk 20 şirketin 2010 - 2015 yılları finansal analizi yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda 6 yıllık ortalamaya göre şirketlerin finansal sonuçlarına etki eden en önemli oranların sırasıyla kaldıraç, kârlılık, likidite ve devir hızı göstergeleri olduğu, 2015 yılı verileri ele alındığında ise en fazla etki eden oranların kârlılık, kaldıraç, likidite ve devir hızı oranları olduğu belirtilmiştir.

Topaloğlu, Turaboğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada, finansal bağımsızlık, mali özerklik ve karlılık arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Finansal bağımsızlığın öz sermaye karlılığı, aktif karlılık ve satışların karlılığına, mali özerkliğin de aktif karlılık ve satışların karlılığına pozitif etkisinin bulunduğu ancak mali özerklik ve finansal bağımsızlık ile faaliyet karı arasında ve yine mali özerklik ile öz sermaye karlılığı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmadığı ifade edilmiştir. Sonuçta karını maksimize etmek isteyen firmaların, finansal bağımsızlık ve mali özerklik düzeylerini artırmaya yönelik politikaları uygulamalarının yerinde olacağı belirtilmiştir.

Behere, Das (2019) tarafından yapılan çalışmada, petrokimya endüstrisinde yönetim verimliliğinin karlılığa etkisi araştırılmıştır. Hindistan petrokimya sektöründen 10 şirket örnek olarak alınmış ve bu firmaların “Net Kar / Net Satışlar” ve “Net Kar / Toplam Varlıklar” oranları incelenerek sonuçta karlılık ve yönetim etkinliğı arasında pozitif korelasyon bulunduğu belirtilmiştir.

Safarlı (2019) tarafından yapılan çalışmada, TÜPRAŞ ve SOCAR şirketlerinin 2015 - 2017 dönemlerine ait finansal raporları analiz edilerek yorumlanmıştır. Çalışma sonucunda TÜPRAŞ’ın ve SOCAR’ın karlılık, verimlilik ve mali yapı sonuçları ortaya konulmuştur.

Çalışmanın Sınırlaması

Bu çalışmada, TÜPRAŞ'ın 1999 - 2019 yılları arasındaki finansal tabloları ve finansal olmayan göstergeleri değerlendirilecektir ve MOL Group'un 2015 - 2019 yılları arasındaki bilanço ve gelir tabloları, oran analizi yöntemiyle incelenecektir.

Karşılaştırılacak dönemin uzun olması ve bu dönem içerisinde ulusal ve uluslararası standartlardan kaynaklanan finansal tabloların yapısındaki değişiklikler, bazı yıllardaki yüksek enflasyon etkisi, paradan sıfır atılması, tablolarda kullanılan döviz farklılıkları nedeniyle tutarlı değerlerin karşılaştırılabilir olmaması, MOL Group ile TÜPRAŞ'ın farklı yapılarda finansal rapor düzenlemesi nedenleriyle; karşılaştırmalı tablolar, yüzde yöntemi ve eğilim yüzdeleri teknikleri anlamlı sonuç vermeyeceğinden kullanılmamıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma kapsamında kullanılacak tüm analiz verileri TÜPRAŞ ve MOL Group tarafından kamuya açık olarak paylaşılmış ve bağımsız denetimden geçmiş finansal raporlardan ve kamuya sunulan diğer raporlardan alınmıştır. TÜPRAŞ finansal raporları; 2006 - 2019 yılları için KAP'ta yayımlanan ve TÜPRAŞ internet sayfasında yatırımcı ilişkileri başlığı altında bulunan finansal raporlardan, 1999 - 2005 yılları için BİST internet sayfasında bulunan mali tablolar arşiv bölümünden, TÜPRAŞ'ın diğer raporları kurumsal internet sayfası üzerinden temin edilmiştir. MOL Group finansal tabloları şirketin kurumsal internet sayfası içerisinde bulunan yatırımcı ilişkileri başlığı altında kamuya sunulan raporlardan alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZELLEŞTİRME VE PETROL İŞLETMELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Kamu İşletmelerinin Özelleştirilme Amaçları ve Özelleştirmeden Beklentiler

1.1.1. Özelleştirmenin tanımı ve yöntemleri

Özelleştirme kavramını dar ve geniş anlamıyla iki şekilde tanımlamak mümkündür.

Dar anlamda özelleştirme, kamuya ait iktisadi teşebbüslerin mülkiyetinin ve yönetiminin kısmen veya tamamen özel kişi ve kuruluşlara devredilmesi olarak tanımlanabilir.

Geniş anlamda özelleştirme ise devletin ekonomideki rolünün sınırlandırılarak, bütün ekonomik yapıyı serbest piyasa mekanizmasına göre işleyen bir yapıya kavuşturmayı ve bunun için gerekli düzenlemeleri yapmayı kapsamaktadır.

Genel anlamda özelleştirme, kamunun özel sektör tarafından gerçekleştirilebilecek her türlü üretim ve hizmet alanından çekilerek, özel sektör girişimciliğinin ve ekonominin pazar mekanizmaları tarafından yönlendirilmesinin, tam rekabet piyasasına ulaşılmasının önünün açılması, arz ve talebin adil ve gerçekçi bir piyasada buluşması ile kalitenin, etkinliğin, verimliliğin ve toplumsal refahın artırılarak devletin asli sayılan görevlerine dönmesinin sağlanmasıdır.¹

Özelleştirmelerin gerçekleştirilmesi amacıyla, özelleştirmenin yapılacağı sektöre, şirkete ve diğer hususlara göre farklı yöntemler uygulanmaktadır. Bunlardan başlıcaları; Halka Arz, Blok Satış, Yasal-Kurumsal Serbestleştirme (Deregulation), Ortak Girişim (Joint

¹ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2019-2023. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar>>

Venture), İmtiyaz Anlaşmaları, Yönetim Devri, Kiralama, Yap-İşlet-Devret, İhale, Fiyatlandırma, Özel Kesimin Teşviki, Piyasadan Çekilme olarak belirtilebilir.²

Türkiye’de Uygulanan Özelleştirme Yöntemleri 2020 ³

1. Hisse Satışı
2. İşletme Satış - Devri
3. Otel - Sosyal Tesis Satışı
4. Taşınmaz Satış - Devri
5. Diğer Varlık Satış - Devri
6. Kamu Kurumlarına Devir

1.1.2. Kamu işletmelerinin özelleştirilmesinin amacı ve beklentiler

Küresel ekonominin hızla gelişmesi sonucunda, serbest piyasa ekonomisi de hızla genişlemiş ve kamu işletmelerinin yanısıra özel sektör işletmeleri de önemli oranda ekonomi içerisinde yer almaya başlamıştır.

Özel sektörün faaliyet gösterdiği alanlarda kamu işletmelerinin de yer alması rekabet ortamını olumsuz yönde etkileyeceğinden, serbest piyasanın temel koşullarından biri olan rekabet ortamının oluşması açısından özelleştirme gerekliliği gündeme gelmiştir.

Ayrıca sermaye piyasasının etkinliğini artırılmasında, özelleştirme yoluyla halka arz edilen hisse senetlerinin, menkul kıymetler borsasında işlem görmesinin önemli etkisi bulunmaktadır.

Diğer taraftan kamu sektörünün kar amacı önceliği olmaması, bürokrasi, işgücü fazlalığı gibi nedenlerle kamu işletmeleri özel sektöre göre daha verimsiz çalıştığı genel kabul görmektedir.

² Çütçü, İ. (2008). Kaçırılan Ya Da Kaçırılması Gereken Tren: Özelleştirme. 2.Ulusal İktisat Kongresi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

³ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Türkiye’de Özelleştirme. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme>>

Etki alanlarına göre özelleştirmenin amaçları dört başlıkta belirtilebilir ⁴:

i. Ekonominin Gelişimi ve Etkinliği Açısından

- Pazar ekonomisini geliştirmek.
- Özel girişimciliği teşvik etmek ve özel sektörün ekonomideki payını genişletmek.
- Sektörel etkinliği artırmak ve rekabeti teşvik etmek.
- Tekel alanlarını rekabete açmak.
- Tasarrufları harekete geçirerek etkin sermaye piyasasını geliştirmek.
- Ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegrasyonunu sağlamak.
- Kaynak kullanımında etkinliği ve verimliliği artırmak.
- İstihdam yaratmak.

ii. Gelir Dağılımı Açısından

- Sermayenin tabana yayılmasını sağlamak.
- Orta sınıflı güçlendirmek.
- Girişimciliği teşvik etmek.
- Refahın toplumun geneline yayılmasını sağlamak.

iii. Mali Açısından

- Kamu borç yükünü azaltmak.
- Kamu giderlerinde azalma sağlamak.
- Büyük ölçekli yatırımların gerçekleştirilmesinde özel sektörün katkısını sağlamak.
- Vergi gelirlerini artırmak için yeni kaynaklar yaratmak.
- Kamu işletmeciliğinden kaynaklanan bütçe baskılarını azaltmak.
- Modern yönetim ve teknoloji gelişimini sağlamak.

⁴Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2019-2023. Mayıs 2020.
< <https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar> >

iv. Politik Açıdan

- Kamunun ekonomideki payını azaltmak.
- Devletin üretimden çekilmesini ve asli fonksiyonları üzerinde yoğunlaşmasını sağlayarak, kamunun faaliyet göstereceği alanları yeniden tanımlamak.
- Özel sektör faaliyetlerini geliştirmek ve desteklemek için gerekli ortamı oluşturmak.
- Kamu varlıklarının rasyonel kullanımını sağlamak.
- Ekonomik temeli olmayan siyasi kararların ekonomiye olumsuz etkilerini azaltmak.

1.2. Dünya’da Özelleştirmenin Gelişimi

Dünyada özelleştirme uygulamalarının en eski örnekleri Antik Yunan’da, Rönesans döneminde ve 18. Yüzyılda Britanya’da görülmüştür.⁵ Ancak gerçek anlamda özelleştirme politikalarının teorik ve pratik olarak ortaya konulması, ülkelerin ekonomik ve sosyal olarak hızla geliştiği 20. yüzyılı bulacaktır.

1929 Büyük Buhran’ın ortaya çıkardığı sorunların çözümü olarak Keynes tarafından talep doğurucu kamu harcamalarının artırılması, devletin ekonomik yapı içerisinde aktif bir rol oynaması ve devlet müdahalesini kabul eden yeni bir liberalizm modeli önerilmiştir. Bu yöntem 1950-1960 yıllarına kadar başarılı sonuçlar vermiştir.

Ancak 70’li yıllara gelindiğinde karşılaşılan stagflasyon ve petrol kriziyle birlikte keynesyen politikaların yetersiz kaldığı görüşleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Büyümenin düşmesi, işsizliğin artması ve enflasyonun yükselmesi anlamına gelen stagflasyonun nedeni, 1960’lı yıllarda özellikle Almanya ve Japonya’nın dünya pazarlarında yer alması ve ABD’nin tekel konumunu yitirmesi sonucunda arz fazlasının oluşmasıdır. Petrol krizinin nedeni ise; ABD’nin 1971 yılında Bretton Woods anlaşmasından çekilmesi ve sabit kurdan dalgalı kura geçmesi sonucunda petrol karlarının azalması nedeniyle OPEC ülkelerinin petrol fiyatının hesaplanmasında dolar değil altın kullanılacağını açıklamaları olmuştur.⁶

⁵ Çildir, M. (2020). Geçmişten Bugüne Dünya’da ve Türkiye’de Özelleştirme. *International Journal of Social, Political and Economic Research*. Cilt 7, 2, 324 - 340.

⁶ Bal, Oğuz. (2013). Özelleştirmenin Teorik Temelleri ve Türkiye’deki Sonuçları. *International Conference On Eurasian Economies*, 355.

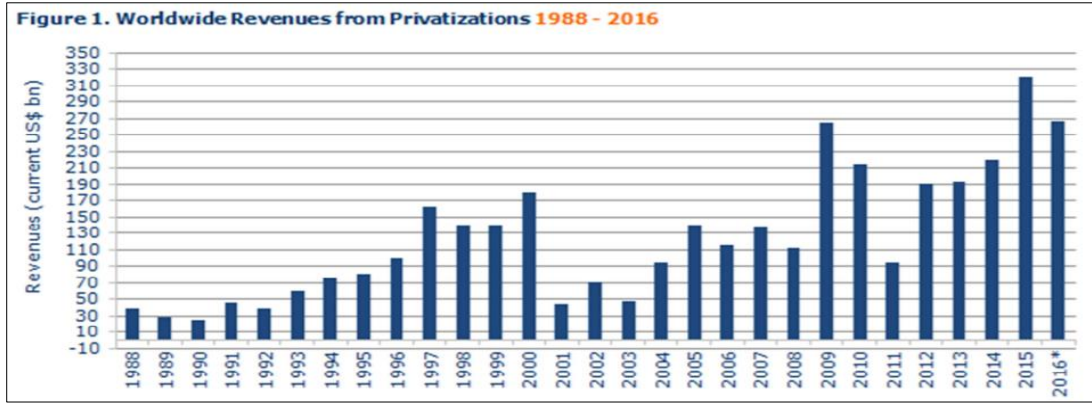
Özelleştirme akımının ortaya çıkışında önemli etkisi olan çağdaş iktisadi düşünce okullarını üç başlıkta toplamak mümkündür.⁷

- 1- Chicago İktisat Okulu Öğretisi: 1976 yılı Nobel İktisat Ödülü'nü alan Milton Friedman, devletin ekonomiye müdahalesini eleştirmekte ve özelleştirme düşüncesini savunmaktadır.
- 2- Virginia Paolitik İktisat Okulu Öğretisi: 1986 yılı Nobel Ekonomi Ödülü'nü alan James M. Buchanan, kamu sektörünün aşırı büyümesini eleştirmiş ve devletin yetkilerinin ve gücünün sınırlandırılması gerektiğini savunmuştur.
- 3- Arz Yönlü İktisat Düşüncesi: 1980'li yıllarda Amerikalı iktisatçı Arthur Laffer'in görüşleri ışığında popülerlik kazanan görüşe göre iktisadi sorunların kaynağında devlet fonksiyonlarının genişlemiş olmasının bulunduğu belirtilmiştir. Ekonomi üzerindeki kamu etkinliğinin azaltılması ve piyasa ekonomisine işlerlik kazandıracak politikalar izlenmesi gerektiği savunulmaktadır.

Özelleştirme görüşünü savunan iktisat teorilerinin politikaya yansımalarına 1980'lerde ABD'de Ronald Reagan ve İngiltere'de Margaret Thatcher öncülük etmiştir. Daha sonra Almanya, Fransa, İtalya, Japonya gibi diğer sanayileşmiş devletler de özelleştirme politikalarına geçiş yapmıştır. Hazırlık çalışmalarının ardından gelişmekte olan ülkeler de özelleştirme programlarını uygulamaya başlamıştır. Özellikle 1990'lı yıllarda Sovyet bloğunun dağılmasının ardından Doğu Avrupa devletleri de bu yönde politikalara yönelmiştir. Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kuruluşların da ülkelere özelleştirme yönünde baskı yapması özelleştirmenin dünya çapında yaygın bir ekonomi politikası haline gelmesine katkıda bulunmuştur.⁸

⁷ TÜSİAD. (1992). Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık Yapım ve Tic.Ltd.Şti. 29. <https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/9118-turkiye-de-ozellestirme-uygulamalari>

⁸ TÜSİAD. (1992). Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık Yapım ve Tic.Ltd.Şti. 32. <https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/9118-turkiye-de-ozellestirme-uygulamalari>

Şekil 1: Dünyada Özelleştirmeden Sağlanan Gelirler⁹

1.3. Türkiye’de Özelleştirmenin Gelişimi

Türkiye’de serbest piyasanın ve özel sektörün oluşturulma isteği Cumhuriyetin kuruluş döneminden itibaren bulunmaktadır. 1923 yılında yapılan 1. İzmir İktisat Kongresi’nde ekonomik sistem tercihi, yerli yatırımcıların etkin olduğu bir liberal ekonomi olarak belirlenmiştir. Fakat yerli yatırımcıların elinde büyük sanayi kuruluşlarının kurulması için yeterli sermayenin olmaması ve 1929 yılında dünya ekonomisini etkileyen büyük buhran krizinin yaşanması nedeniyle devlet yatırımlarının yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.¹⁰

Türkiye’de ilk devletçilik uygulaması 1925 yılında Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası’nın kurulmasıdır. Bu kuruluştan beklenen fayda yerine gelmeyince kapatılarak, yerine 1932 yılında Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankası adında iki ayrı kuruluş daha açılmıştır. Bu kuruluşlar da başarılı olamadığından kaldırılarak, 1933 yılında Sümerbank kurulmuştur.¹¹ Sümerbank Kanunu¹² 11. maddesinde “...Hükümetin teklifi üzerine umumi heyetçe verilecek karara göre bu hisse senetlerinin kısmen veya tamamen Türk eşhas ve müesseselerine satılması caizdir.” ifadesi dikkate değerdir.

⁹ Privatization Barometer. The PB Report 2015/2016. Mayıs 2020. < http://www.privatizationbarometer.com/PUB/NL/5/9/PB_AR2015-2016.pdf>

¹⁰ TÜSİAD. (1992). Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık Yapım ve Tic.Ltd.Şti. 37. <https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/9118-turkiye-de-ozellestirme-uygulamalari>

¹¹ TÜSİAD. (1992). Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık

¹² Resmi Gazete. 11 Haziran 1933 Tarihli Resmi Gazete. Mayıs 2020. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2424.pdf>>

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (1933-1937) kapsamında devlet yatırımları devam etmiştir ve Etibank, MKE, Türkiye Şeker Fabrikaları, TMO kurulmuştur. 1939 yılında İkinci dünya Savaşı'nın başlaması nedeniyle özel sektörün geliştirilmesi istenilen seviyede gerçekleştirilememiş ve devlet yatırımları devam etmiştir.

1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti liberal ekonomi yaklaşımıyla özelleştirme politikası uygulamak istese de yeterince başarılı olamamış ve yeni kamu iktisadi teşebbüsleri kurulmuştur.¹³

1980 sonrası Küreselleşme dalgası ile birlikte dünyada ve Türkiye'de sermaye hareketliliğinin hızla geliştiği bir döneme girilmiştir. 1970'lerde yaşanan petrol krizi sonrasında Amerika ve İngiltere'de 1980'lerde başlayan özelleştirme akımı hızla dünyaya yayılmıştır. Berlin Duvarı'nın yıkılması (1989) ve Sovyetler Birliğinin Dağılması (1991) ile liberal ekonominin alanının genişlemesi, devletin ekonomideki rolünün azaltılması ve özelleştirme konusunda önemli bir değişim başlamıştır.

Türkiye'de özelleştirme konusunda 24 Ocak 1980 Ekonomik kararları önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu kararlar kapsamında Serbest Piyasa Ekonomisi'ne geçiş için birçok yasal düzenleme yapılmıştır ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin öncelikle serbest piyasa koşullarına uyum sağlaması ve sonrasında özelleştirilmesi hedeflenmiştir.

1984 yılında çıkarılan ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) ile bunlara ait tesislere, hisse senedi ihracı yoluyla gerçek ve tüzel kişilerin ortak edilebilmesine veya bu tesislerin işletme hakkının belli sürelerle devrine imkan sağlayan 2983 sayılı Kanun ile "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi" görevlendirilmiştir. İdare, özelleştirme programının yanı sıra, toplu konut uygulamalarının yürütülmesi, Kamu Ortaklığı Fonu'nun yönetimi ve Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı'nda biriken paraların nemalandırılması gibi görevler de üstlenmiştir.

Daha sonra 1986 yılında çıkarılan 3291 sayılı Kanun ile 2983 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak kamu kuruluşlarının özelleştirme kapsamına alınması ve uygulamaların

¹³ TÜSİAD. (1992). Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık Yapım ve Tic.Ltd.Şti.

yürütülmesine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Buna göre, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'de adı geçen, tamamı devlete ait ve KİT statüsünde faaliyet gösteren kuruluşların özelleştirme kapsamına alınmasında Bakanlar Kurulu, KİT'lerin müessese, bağlı ortaklık, işletme ve işletme birimleri ile iştiraklerindeki payların özelleştirme kapsamına alınmasında ise Yüksek Planlama Kurulu (YPK) yetkili kılınmıştır. Ayrıca özelleştirme uygulamaları konusundaki karar mercii, "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu" olarak belirlenmiştir.¹⁴

Nisan 1990'da yürürlüğe giren 414 sayılı KHK ile yine 2983 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi, "Kamu Ortaklığı İdaresi" ve "Toplu Konut İdaresi" adı altında iki ayrı kuruluş olarak yeniden örgütlendirilmiştir. Kamu Ortaklığı İdaresi, özelleştirme uygulamalarının yürütülmesi ve Kamu Ortaklığı Fonu ile Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı'nın yönetimi konusunda görevli kılınmıştır.

6 Ocak 1992 tarihinde yürürlüğe giren 473 sayılı KHK ile de özelleştirme uygulamaları konusundaki karar mercii, "Kamu Ortaklığı Yüksek Kurulu" olarak değiştirilmiştir.

27 Kasım 1994 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun ile özelleştirme işlemleri ile ilgili her konuda yetkili olmak üzere Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kurulmuştur. Başbakan'a bağlı olarak kurulan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, özelleştirmeye ilişkin işlemleri yapmakla görevlendirilmiştir. Kanun ile özelleştirmenin kapsamı genişletilmiş, amacı yeniden belirlenmiş, iktisadi devlet teşebbüsleri ile bunlara ait kurum ve payların yanı sıra, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve hazineye ait payların özelleştirilebilmesine imkan tanıyan düzenlemeler yapılmıştır.

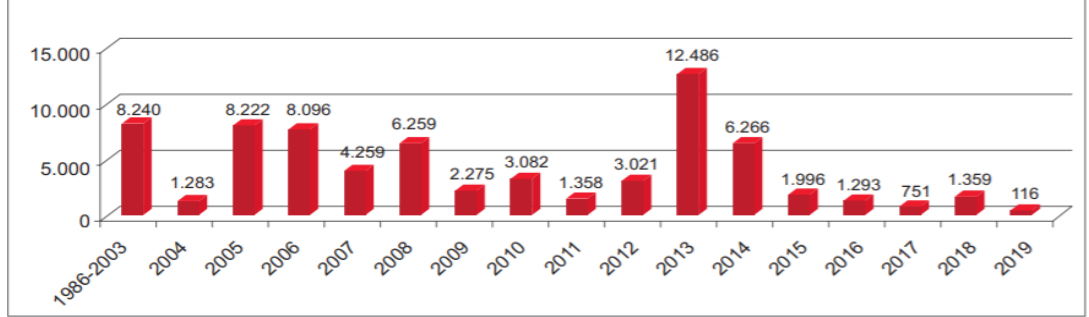
¹⁴ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2019-2023. Mayıs 2020.
< <https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar> >

Türkiye’de Özelleştirmenin Kilometre Taşları ¹⁵

- 1984, 2983 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi
- 1985, The Morgan Bank’a “Özelleştirme Ana Planı” hazırlanması
- 1985, Özelleştirme uygulamalarına yarım kalmış tesis satışları ile başlanması
- 1986, 3291 sayılı Kanun ile özelleştirme kapsamının genişletilmesi
- 1987, Küçük ölçekli işletmelerin satışı
- 1987, Çelik Halat ve Çukurova Elektrik hisselerinin İMKB’de satışı
- 1988, TELETAŞ’ın halka arzı ile 40.000 kişinin hissedar yapılması
- 1989, Beş büyük çimento fabrikasının satışı
- 1990, ERDEMİR hisselerinin halka arzı
- 1990-1994, Dört büyük KİT’in halka arzı (PETKİM, TÜPRAŞ, POAŞ, THY) ve İMKB’de yoğun satışlar yapılması
- 1992, Çaybank’ın özelleştirilmesi
- 1994, 4046 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi
- 1994, TOFAŞ hisselerinin yurtdışı piyasalarda satışı
- 1995, Karabük Demir Çelik’in yöre esnafı ve çalışanların ortak girişimine “1 TL” karşılığı satışı
- 1997, Türkiye Denizcilik İşletmeleri’ne ait limanların işletme hakkı devri yöntemiyle özelleştirilmeye başlanması
- 1997-1998, Kamu bankalarının özelleştirilmesi (Etibank, Anadolubank ve Denizbank)
- 1999, Özelleştirme kavramının Anayasa’da yer alması
- 2000, Petrol Ofisi’nin özelleştirilmesi
- 2004, Elektrik dağıtımının özelleştirme programına alınması
- 2005, TÜRK TELEKOM, TÜPRAŞ, ERDEMİR’in özelleştirilmesi
- 2005, Araç Muayene İstasyonlarının, Mersin Limanı’nın ihalesi ve TEKEL’e ait alkollü içkiler bölümünün satışı
- 2006, Emekli Sandığı’na ait otellerin satışı
- 2007, Otoyol ve köprülerin özelleştirme programına alınması

¹⁵ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2009-2013. Mayıs 2020.
< <https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar> >

Türkiye’de Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Tutarları (Milyon ABD Doları) Şekil 2’de gösterilmiştir. Aynı şekilde, Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Uygulama Tutarları Yöntem Detayları Tablosu Tablo 1’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Türkiye’de Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Tutarları (Milyon ABD Doları) ¹⁶

Tabloda görüleceği üzere 2003 yılına kadar fazla özelleştirme yapılmamıştır. 2005 yılı ve sonrasında ise yoğun bir özelleştirme süreci yaşanmıştır. Sadece 2005 yılındaki özelleştirme tutarı 1986-2003 arasındaki toplam özelleştirme tutarına eşittir. Özelleştirme tutarı en üst seviyesine 2013 yılında ulaşmıştır. 2015 yılından sonra özelleştirme tutarları düşük seviyede devam etmektedir.

Tablo 1: Yıllar İtibarıyla Özelleştirme Uygulama Tutarları Yöntem Detayları Tablosu ¹⁷

Yıllar	Hisse Satışı	Tesis-İşletme Satış/Devri	Otel/Sos.Tesis Satışı	Taşınmaz Satış/Devri	Diğer Varlık Satış/Devri	Kamu Kurumlarına Devir	TOPLAM (ABD Doları)
1986	710.394	-	-	244.501	-	-	954.895
1987	527.286	-	-	305.556	-	-	832.842
1988	26.501.676	-	-	355.311	-	-	26.856.987
1989	130.418.523	708.755	-	72.682	-	-	131.199.960
1990	485.946.739	-	-	42.428	-	-	485.989.167
1991	223.534.099	-	-	20.307.521	-	-	243.841.620
1992	422.881.905	-	-	0	-	-	422.881.905
1993	539.124.954	15.382.956	-	13.030.810	-	-	567.538.720
1994	407.141.008	4.613.346	-	385	-	-	411.754.739
1995	391.084.738	70.097.879	22.875.474	46.914.568	21.028.449	20.455.382	572.456.490

¹⁶ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Faaliyet Raporu 2019. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/faaliyet-raporlari>>

¹⁷ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Türkiye’de Özelleştirme. Mayıs 2020.< <https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozelleştirme>>

1996	219.978.800	50.949.596	3.807.656	4.052.095	10.856.000	2.354.760	291.998.907
1997	251.150.000	204.334.179	6.150.000	1.810.488	-	2.073.297	465.517.964
1998	939.828.905	48.564.275	-	17.899.991	4.385.985	9.035.988	1.019.715.144
1999	7.137.821	975.000	3.100.000	7.636.137	-	19.479.693	38.328.651
2000	2.594.192.776	11.451.000	760.000	49.276.179	-	60.855.896	2.716.535.851
2001	500.000	54.900.000	-	1.241.547	-	63.159.549	119.801.096
2002	406.082.441	-	-	7.961.615	126.000	122.305.486	536.475.542
2003	57.106.015	102.335.079	-	18.612.060	289.616	8.744.721	187.087.491
2004	1.069.574.083	109.193.000	-	29.126.799	5.850.000	69.098.247	1.282.842.129
2005	7.844.098.036	31.491.500	291.007.000	14.324.630	11.305.593	30.013.471	8.222.240.230
2006	7.391.001.890	157.800.000	305.410.001	157.677.272	126.559	84.149.738	8.096.165.461
2007	1.841.866.802	755.000.000	38.900.000	863.859.019	635.000.000	124.003.838	4.258.629.659
2008	3.932.631.209	2.230.000.000	-	6.345.290	305.000	89.923.688	6.259.205.187
2009	2.265.000.000	-	-	5.242.153	486.743	4.256.263	2.274.985.158
2010	2.582.532.746	384.767.797	-	90.000.991	20.501.739	3.887.907	3.081.691.179
2011	575.000.000	639.784.000	-	137.176.629	-	6.457.498	1.358.418.127
2012	2.706.136.050	-	-	312.305.159	-	2.251.038	3.020.692.247
2013	8.631.560.806	3.427.020.000	-	407.789.255	-	19.178.261	12.485.548.323
2014	2	4.828.450.000	-	1.053.340.726	-	384.101.474	6.265.892.203
2015	4.217.121	1.749.500.000	1.677.596	185.833.698	-	54.811.675	1.996.040.089
2016	-	1.087.806.339	-	198.470.763	-	6.255.345	1.292.532.447
2017	147.864.423	414.731.823	-	93.243.960	-	95.024.830	750.865.036
2018	4.533.748	1.114.495.932	-	95.577.317	-	143.962.029	1.358.569.026
2019	785	33.203.365	-	82.284.217	-	477.363	115.965.730
2020	-	-	-	11.657.772	-	125.418	11.783.189
	46.099.865.783	17.527.555.821	673.687.727	3.934.019.522	710.261.683	1.426.442.856	70.371.833.392

Özelleştirme yöntemi olarak 1992 yılına kadar Hisse Satışı ve Taşınmaz Satışı/Devri yöntemlerinin kullanıldığı, bu tarihten sonra özelleştirme yöntemlerinin çeşitliliğinin arttığı görülmektedir. Genel olarak bakıldığında en yüksek özelleştirme tutarının Hisse Satışı yöntemiyle elde edilmiştir, onun ardından Tesis/İşletme Satış/Devir yöntemi gelmektedir.

1.4. Petrol İşletmelerinin Ekonomideki Rolü ve Rafinericilik Hakkında Bilgiler

Petrolün çok eski tarihlerden beri insanlığın kullanımında olduğu bilinmektedir. M.Ö. 3200 yıllarında Mezopotamya bölgesinde asfalt maddesi yapılarda harç olarak kullanılmıştır. Babil dönemine kadar çeşitli şekillerde kullanıma konu olan petrol Hammurabi kanunlarında da yer almaktadır. Petrol özellikle Sümer, Asur ve Babil uygarlıklarında mozaikleri yapıştırmada, yol yapımında, gemi kalafatlamada, boya bileşikleri hazırlamada vb. yerlerde kullanılmıştır. Yunan tarihçi Herodot da, petrolün önemi

üzerinde durmuştur ve eserlerinde Babil duvarlarının yapımında da petrolün kullanıldığını yazmıştır.¹⁸

Modern anlamda petrol tarihi ADB'nin Pensilvanya eyaletinde Albay Edwin Drake tarafından ilk kuyunun açılması ve 21 metreden petrole ulaşmasıyla başlamıştır.¹⁹ Orta çağdan itibaren aydınlatma için balina yağı ve gaz yağı kullanıldığı bilinmektedir. Petrol daha kolay ulaşılması ve daha çok enerji sağlaması nedeniyle rağbet gören bir enerji kaynağı haline gelmiştir.

18. ve 19. Yüzyılda ülkelerin temel enerji kaynağı kömürdür. Sanayi devriminin başlamasıyla birlikte artan enerji ihtiyacının karşılanması için petrol önemini daha da artırmıştır. Özellikle Almanya'da Gottlieb Daimler ve Amerika'da Henry Ford tarafından benzinli ve dizel motorların arabalarda kullanılmaya başlaması önemli bir dönüm noktası olmuştur.

1912 yılından itibaren donanma gemilerinde dizel motorların kullanılması, ardından demiryollarında da dizel motorların kullanılması ve havayolu taşıtlarının geliştirilmesi petrole olan ihtiyacı artırmış ve 20. Yüzyılın enerji kaynağı olarak kömür yerine petrol öne çıkmıştır.

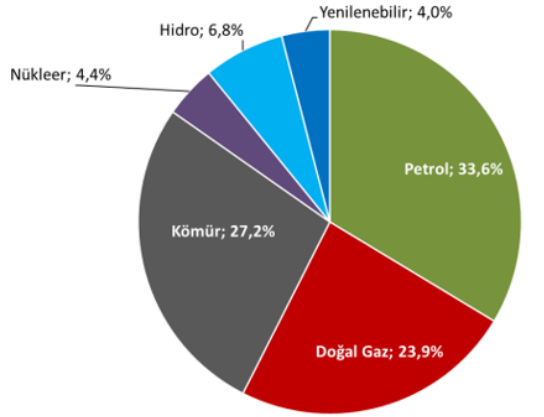
Petrolün çıkarma, taşıma ve sağladığı enerji bakımından kömürden daha verimli olması nedeniyle ekonomik ve politik açıdan yeni dünya düzeninde vazgeçilmez bir unsur olarak yer almasını sağlamıştır. Günümüzde petrol, ekonomilerdeki tüm ürünleri doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir.

Petrol sektörü yoğun sermaye ve teknoloji gerektirdiğinden, petrol şirketleri çok büyük ekonomik güce sahiptirler. Bu güç sayesinde devlet politikalarının belirlenmesinde ve uluslararası stratejilerin oluşturulmasında önemli rol oynayabilmektedirler.

¹⁸ Akkaya, A. (2016). Geçmişden Günümüze Orta Doğu'da Petrol Savaşları ve Devlet Sistemlerine Etkileri. Selçuk Üniversitesi, Konya, 7.

¹⁹ Harford, T. (2019). Petrol Nasıl Bu Kadar Önemli Oldu: Bağımlılığın Tarihi. <<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49838331>>

2018 Yılı Birincil Enerji Tüketim Oranları şekil 4'te görüldüğü gibidir.

Şekil 3: 2018 Yılı Birincil Enerji Tüketim Oranları²⁰

Petrolün yenilenemeyen enerji kaynağı olması nedeniyle kısıtlı üretimi ve dünyanın gelişimine paralel olarak artan tüketimi uluslararası dengelerin sürekli olarak gözetilmesine neden olmaktadır. Öyle ki ülkelerin çıkarlarına aykırı durumların oluşması birçok kez savaşların yaşanmasına yol açmıştır.

Petrolün, üreticilerinin ve tüketicilerinin ayrı ülkeler olması da ayrı bir değerlendirme konusudur. 1960'lı yıllara kadar petrol sektörünü 7 kız kardeşler olarak bilinen Exxon, Shell, Bp, Mobil, Texaco, Gulf ve Chevron şirketleri yönetiyordu. Bu şirketler bir kartel oluşturarak petrol üreten ve ihraç eden ülkelere alacakları petrolün fiyatını kendileri belirliyordu. 1959 yılında petrol fiyatında %10'luk bir indirim gitmelerinin ardından petrol üreten ve ihraç eden ülkeler kendi çıkarlarını korumak amacıyla OPEC'i kurdular. OPEC'in kuruluşunun ardından başta ABD olmak üzere petrol şirketleri OPEC harici alanlarda petrol arayışına girmişlerdir.

Özellikle 1973 Arap-İsrail savaşından sonra batılı ülkeler enerji ihtiyaçları için nükleer santraller ve kömüre yönelmiş ayrıca petrol ihtiyaçlarını da Rusya ve Meksika gibi OPEC harici ülkelere temin etmeye başlamışlardır. Zamanla Saudi Aramco (Suudi Arabistan), Gazprom (Rusya), Çin Ulusal Petrol Şirketi, İran Milli Petrol Şirketi, PDVSA (Venezuela),

²⁰ TPAO, Ham Petrol ve Doğalgaz Sektör Raporu 2019. Mayıs 2020. <<http://www.tpa.gov.tr/file/2005/2019-tpao-sektor-raporu-3185ed3b4af5442c.pdf>>

Petrobras (Brezilya) ve Petronas (Malezya) şirketleri de petrol sektöründe etkin bir konuma gelmişlerdir.

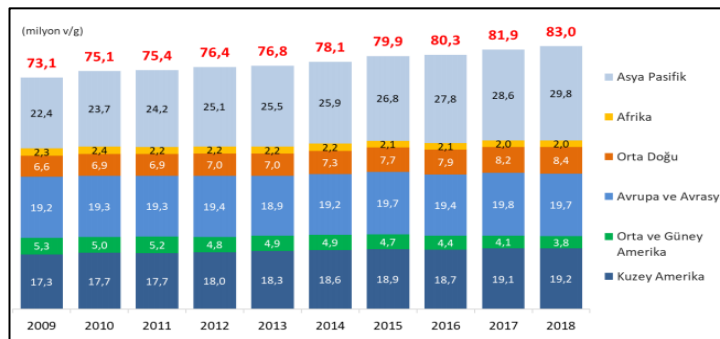
Petrol şirketleri günümüzde dünyanın en büyük şirketleri sıralamalarında en üst sıralarda yer almakta ve dünya ekonomisi üzerinde etkin bir rol oynamaktadırlar.

Petrol rafinerileri, ham petrolün işlenerek nafta, gaz yağı, asfalt, dizel, kerosen, benzin ve jet yakıtı gibi kullanışlı ürünlere dönüştürülmesini sağlayan endüstriyel tesislerdir. Temel olarak uygulanan işlem, ham petrolün ısıtılması ve sıcaklığa bağlı olarak damıtma kolonu içerisinde farklı ürünlere dönüşmesinin sağlanmasıdır.

Genel olarak rafinerileri basit ve kompleks olarak iki gruba ayırmak mümkündür. Basit rafinerilerde sadece damıtma, reformer ve kükürt giderme üniteleri bulunmaktadır. Kompleks rafinerilerde ise basit rafinerilerde bulunan ünitelere ilave olarak, ham petrolden elde edilecek ürün dağılımını genişleten dönüşüm üniteleri de bulunmaktadır.

Rafinerilerin karlılığı; işletme verimliliği, coğrafi konum, ham petrol kaynaklarına yakınlık, lojistik imkanlar gibi etkenlerden dolayı farklılık gösterebilmektedir. Dünya genelinde yaklaşık 700 adet petrol rafinerisi tesisi bulunmaktadır.²¹

Dünya’da 2017 yılında, 81,9 milyon v/g (varil/gün) olarak kaydedilen rafineri petrol ürünleri üretimi, 2018 yılında %1,3’lük artış ile 83 milyon v/g olarak kaydedilmiştir. 2018 yılında, rafine petrol ürünleri üretimi artışı en çok Asya Pasifik’de (%4,2) gerçekleşmiştir.

Şekil 4: 2009-2018 yılları bölge bazında dünya rafine ürün miktarı²²

²¹ Wikipedia. List of Oil Refineries. Mayıs 2020. <https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_oil_refineries>

²² TPAO, Ham Petrol ve Doğalgaz Sektör Raporu 2019. Mayıs 2020.

1.5. TÜPRAŞ'ın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Faaliyetleri

TÜPRAŞ, yarattığı katma değer ve toplam geliriyle Türkiye'nin en büyük sanayi şirketi konumundadır. Avrupa'nın 7'nci büyük rafineri şirketi olan TÜPRAŞ, sahip olduğu ortalama 9,5 Nelson kompleksite endeksi ile Akdeniz'in en yüksek kompleksiteye sahip rafineri şirketleri arasındadır. 1983'te kurulan TÜPRAŞ; Kocaeli, İzmir, Kırıkkale ve Batman'da yer alan 4 rafinerisi ile yılda 28,1 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahiptir.²³

TÜPRAŞ, Türkiye ekonomisi içerisinde önemli etkiye sahip bir kuruluştur. Akaryakıt, madeni yağ, bitüm ve diğer birçok rafinaj ürününün tedariki sağlıklı bir ekonominin sürdürülebilmesinde önemli rol oynamaktadır. TÜPRAŞ'ın faaliyetlerinin, sınai gelişimin yanısıra bireysel yaşam kalitesi üzerinde de doğrudan ve dolaylı etkisi bulunmaktadır.

TÜPRAŞ'ın %49 oranında hisseleri halka arz edilmiş olarak Borsa İstanbul'da işlem görmektedir. Hisselerinin önemli bir kısmı yabancı yatırımcılar tarafından rağbet görmektedir. Bu yönüyle TÜPRAŞ sermaye piyasaları üzerinde de etkiye sahip bir kuruluştur. TÜPRAŞ; Fortune 500, ISO 500, Capital 500 gibi birçok değerlendirme listesinde Türkiye'nin en büyük şirketi olarak en üst sırada yer almaktadır.

TÜPRAŞ'ın ekonomi üzerinde belirgin olan bir etkisi de vergi gelirleridir. TÜPRAŞ'ın faaliyetleri sonucu oluşan vergi miktarı ülkenin vergi gelirlerinin önemli bir payını oluşturmaktadır. Ayrıca TÜPRAŞ'ın Türkiye genelinde sosyal sorumluluk projelerine önemli oranda destek sağladığı bilinmektedir. TÜPRAŞ, faaliyet gösterdiği sektör nedeniyle uluslararası alanda faaliyet göstermekte, önemli oranda ihracat ve ithalat işlemleri yapmaktadır.

<<http://www.tpao.gov.tr/file/2005/2019-tpao-sektor-raporu-3185ed3b4af5442c.pdf>>

²³ KOÇ Holding. Faaliyet Alanları. Mayıs 2020.

<<https://www.koc.com.tr/tr-tr/faaliyet-alanlari/sektorler/enerji/tupras>>

Şirket'in ana faaliyet konuları aşağıdaki gibidir:²⁴

- Her çeşit ham petrol, petrol ürünleri ve kimyasal ürünleri temin ve rafine etmek, üretilen ve ithal edilen ham petrol, petrol ve kimyasal ürünlerin ihracat dahil her türlü ticari faaliyeti ile beraber üretim ve satış aşamasında depolama ve taşıma faaliyetlerinde bulunmak ve bu maksatla yurt içinde ve dışında petrol rafinerileri kurmak ve işletmek,

- Petrokimya sanayi ve ilgili diğer sanayi alanında fabrikalar, tesisler kurmak ve işletmek,

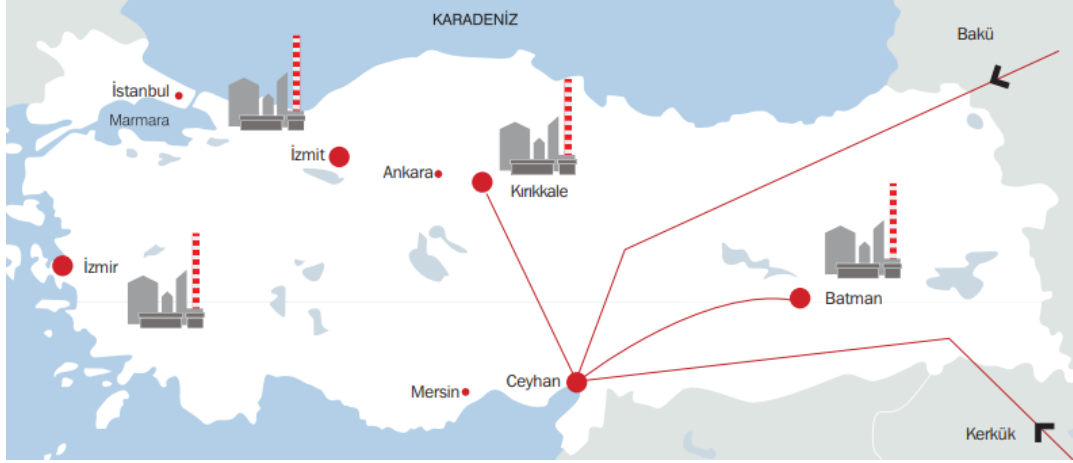
- Petrokimyasal maddeler ve ilgili diğer maddelerin elde edilmesi için gerekli hammaddeler, yardımcı maddeler, malzeme ve kimyasal maddeleri tedarik ederek işlemek veya bu maddeleri üretmek ve bu maddelerin ticaretini yapmak,

- Üretim faaliyetinin her aşamasında elde edilecek ürünleri ambalajlamak ve bunun için ambalaj endüstrisi kurmak, atık, yan ürün ve standart dışı maddeleri değerlendirmek ve/veya satmak, değerlendirme olanağı bulunmayan maddelerin yok edilmesi için gerekli tesisleri kurmak ve işletmek,

- Yasa ve yönetmelikler çerçevesinde, her türlü enerji ve enerji ile ilgili sanayi alanında santraller, tesisler kurmak ve işletmek. Bunun için gerekli her türlü ekipman, malzeme ve kimyevi maddeyi tedarik ederek kullanmak ve bu maddelerin ticaretini yapmak,

- Her türlü petrol ürünleri, LPG ve doğalgazın yurtiçi, yurtdışı toptan ve perakende alımı, satımı, ithali, ihracı, depolanması, pazarlanması, bu amaç ve konularda kısmen ya da tamamen faaliyet göstermek üzere diğer gerçek ve tüzel kişilerle dağıtım ve pazarlama şirketi veya benzeri diğer ortaklıklar kurmak veya mevcut ortaklıkların hisse senetlerini ve hisseyi temsil eden evraklarını temellük etmek, gerektiğinde satmak, iştirak paylarını almak veya devretmektir.

²⁴ TÜPRAŞ. Finansal Raporlar 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/finansal-ve-raporlar>>

Şekil 5: TÜPRAŞ Rafinerilerinin Konumu²⁵

TÜPRAŞ, Türkiye'nin mevcut rafinaj kapasitesinin %75'ine sahiptir. İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman olmak üzere dört rafinerisi bulunmaktadır. TÜPRAŞ'ın benzin, motorin, jet yakıtı ve fuel oilden oluşan Türkiye akaryakıt pazarındaki toplam payı yaklaşık %55'tir.

TÜPRAŞ, DİTAŞ'ın %79,98 hissesine sahiptir. TÜPRAŞ'a önemli bir operasyon ve maliyet avantajı sağlayan DİTAŞ, toplam 14 tanker ve yaklaşık 703 bin DWT'luk (Dead Weight Tonnage)²⁶ taşıma kapasitesi ile Türkiye'nin en büyük akaryakıt ürün taşıma filosuna sahiptir.

TÜPRAŞ, OPET'in %40,00 hissesine sahiptir. 1.670 adet istasyona ve 1,1 milyon m3 depolama kapasitesine sahip olan OPET'in, Türkiye genelinde 5 terminali bulunmaktadır.

TÜPRAŞ, ülkemizin ilk özel demiryolu işletmecisi olan Körfez Ulaştırma A.Ş.'nin hisselerinin tamamına sahiptir.

²⁵ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2007. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

²⁶ Dead Weight Tonnage: Bir geminin yük ve diğer ağırlıklar (yakıt, yağ, kumanya vb.) dahil longton (1 longton = 1.016 kg) cinsinden taşıyabileceği en fazla ağırlık.

TÜPRAŞ tarihçesinin önemli olayları;²⁷

- 1955 - Türkiye'nin ilk petrol rafinerisi olan Batman Rafinerisi devreye alındı.
- 1961 - 1,0 milyon ton/yıl kapasiteli İzmit Rafinerisi devreye alındı.
- 1972 - 3,0 milyon ton/yıl kapasiteli İzmir Rafinerisi devreye alındı.
- 1974 - DİTAŞ Mart 1974'te kuruldu.
- 1983 - İPRAŞ ve üç rafineri TÜPRAŞ çatısı altında toplandı.
- 1983 - İPRAŞ'ın DİTAŞ'taki %29 hissesi TÜPRAŞ'a devredildi.
- 1986 - 5,0 milyon ton/yıl kapasiteli Kırıkkale Rafinerisi devreye alındı.
- 1990 - TÜPRAŞ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredildi.
- 1991 - TÜPRAŞ'ın %2,5 hissesi İMKB'de işlem yapılmaya başlandı
- 1999 - Halka açıklık oranı %3,58'e ulaştı.
- 1999 - Marmara Depremi ve TÜPRAŞ Yangını.
- 2000 - TÜPRAŞ hisselerinin %34'ü İstanbul ve Londra borsalarında işleme başladı.
- 2001 - PETKİM Yarımca Kompleksi, TÜPRAŞ tarafından devralındı.
- 2002 - DİTAŞ'ın hisseleri satın alınarak Şirket'in %79,98'ine sahip olundu.
- 2005 - İthalat serbest bırakıldı.
- 2005 - Kamuya ait %51 oranındaki hisse ihalesini Koç-Shell ortak girişimi kazandı.
- 2005 - Halka açıklık oranı %49'a yükseltildi.
- 2006 - 26 Ocak tarihinde Koç Holding A.Ş.'ye hisse devri gerçekleştirildi.
- 2006 - OPET'in %40 hissesi AYGAZ'dan satın alındı.
- 2007 - Fuel Oil Dönüşüm Tesisi (RUP) yatırım kararı alındı.
- 2007 - TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Notu 7,91 olarak belirlendi.
- 2007 - TCDD ile taşımacılık anlaşması imzalandı.
- 2008 - Demiryolu Taşımacılığı gerçekleştirildi.
- 2008 - Petrokimya Tesisleri'nde üretim durduruldu
- 2008 - Fuel Oil Dönüşüm Tesisi'nin yapımına başlandı.
- 2011 - İzmir ve İzmit kerosen tatlılaştırma ünitesi devreye alındı.
- 2011 - Fuel Oil Dönüşüm Tesisi kredi sözleşmesi imzalandı.
- 2011 - Kurumsal Yönetim Notu 8,62 olarak güncellendi.
- 2012 - 700 milyon USD ve 5,5 yıl vadeli, yurt dışı tahvil satışı gerçekleştirildi.

²⁷ TÜPRAŞ. Tarihçe. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/tarihce> >

- 2012 - Kurumsal Yönetim Notu 9,10 seviyesine yükseldi.
- 2013 - TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Notu 9,34 seviyesine yükseldi.
- 2014 - İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Tesisi tamamlandı.
- 2014 - 12.950 m2'lik bir alan içerisinde Ar-Ge Merkezi Kampüsü açıldı.
- 2014 - TÜPRAŞ, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde ilk 15 şirketin içinde yer aldı.
- 2014 - Kurumsal Yönetim Notu 9,31 olarak derecelendirildi.
- 2015 - BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde ilk otuz şirketin içinde yer almıştır.
- 2015 - TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Notu 9,44 seviyesine yükseldi.
- 2017 - Körfez Ulaştırma A.Ş. Türkiye'nin ilk özel demiryolu tren işletmecisi oldu.
- 2018 - TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Notu 9,48 seviyesine yükseldi.
- 2018 - Londra Ticaret Ofisi açıldı.
- 2019 - İstanbul Havalimanı 5 yıllık, yılda 1,8 milyon ton jet yakıt ihalesi kazanıldı.
- 2019 - TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Notu 9,50 seviyesine yükseldi.

1.6. TÜPRAŞ'ın Özelleştirilmesinin Gerekçeleri ve Özelleştirme Süreci

TÜPRAŞ, İktisadi Devlet Teşekkülü ve Kamu İktisadi Kuruluşları hakkındaki 1983 tarihli ve 2929 sayılı kanun uyarınca 16 Kasım 1983'de kurulmuştur. Türkiye'deki Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin daha verimli çalışmalarını sağlamak amacıyla, kamuya ait rafinerilerin bir çatı altında toplanması kararlaştırılmış ve 1961'den beri faaliyet gösteren İPRAŞ'ın ana sözleşmesi, 25 Ekim 1983'te yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda TÜPRAŞ Ana Sözleşmesi'ne dönüştürülmüştür. İPRAŞ'ın yaptırmış olduğu İzmit Rafinerisi ile TPAO'ya bağlı olarak faaliyet gösteren İzmir ve Batman rafinerileri ve yapımı devam eden Kırıkkale Rafinerisi TÜPRAŞ'a devredilmiştir.

10 Temmuz 1990'da özelleştirilmesine karar verilen TÜPRAŞ'ın sermayesi T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na devredilmiştir. Özelleştirmenin gerekçeleri olarak rekabete dayalı piyasa ekonomisinin oluşturulması, devlet bütçesi üzerindeki KİT finansman yükünün azaltılması, sermaye piyasasının geliştirilmesi ve atıl tasarrufların ekonomiye kazandırılması, bu yolla elde edilecek kaynakların altyapı yatırımlarına kanalize edilmesi hususları belirtilmektedir.²⁸

²⁸ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Faaliyet Raporu 2006. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/faaliyet-raporlari>>

1991’de TÜPRAŞ’ın birinci halka arzı gerçekleştirilerek sermayesinin yüzde 2.5’i oranında A grubu hisse senedi halka arz edilmiştir. 2000 yılı Nisan ayında TÜPRAŞ hisselerinin ikinci halka arzının tamamlanmasıyla İstanbul ve Londra menkul kıymetler borsalarında işlem gören A grubu hisselerin toplam sermayeye oranı yüzde 34.24’e yükselmiştir. 4 Mart 2005’te İMKB Toptan Satışlar Pazarı’nda TÜPRAŞ hisselerinin % 14.76’sı yabancı yatırımcılara satılmış ve halka açıklık oranı % 49’a yükselmiştir.

13 Ocak 2004’te yapılan özelleştirme ihalesini Tatneft - Zorlu Grubu 1,3 milyar dolarla kazanmış ancak Petrol-İş Sendikası’nın açtığı iptal davası Danıştay’ca onaylanarak satış iptal edilmiştir.

12 Eylül 2005’te yapılan ikinci ihalede 4,14 milyar Dolar ile en yüksek teklifi veren Koç-Shell Grubu, ihaleyi kazanmıştır. Özelleştirme Yüksek Kurulu, 7 Kasım 2005 tarih ve 2005/1128 sayılı kararı ile ihale sonucunu onaylamıştır. Koç Holding 26 Ocak 2006 tarihinde Hisse Satış Sözleşmesi’ni imzalayarak hisse devrini gerçekleştirmiştir. Özelleştirme tamamlanmadan önce, Kasım 2005 tarihinde Shell’in payının %10’dan %2’ye düşeceği açıklanmış ve Koç Holding, Shell’in kalan %2 oranındaki hissesini de Aralık 2013 tarihinde satın alarak halka kapalı kısmının tek başına sahibi haline gelmiştir.

1.7. MOL Group Hakkında Bilgiler

MOL Group, merkezi Budapeşte, Macaristan’da bulunan çok uluslu petrol ve gaz şirkettir. MOL Grup, bünyesindeki diğer şirketlerin yanısıra daha önce devlete ait olan petrol ve gaz şirketleri INA ve Slovnaft şirketlerinin de sahibidir. Şirket dört rafineriye, iki petrokimya tesisine ve geniş bir lojistik ve satış ağına sahiptir. MOL Orta ve Doğu Avrupa bölgesinde lider bir petrokimya şirkettir, ayrıca dünya pazarına da petrokimya üreterek satmaktadır. MOL Group hisseleri Budapeşte Menkul Kıymetler Borsası’nda ve Varşova Menkul Kıymetler Borsası’nda işlem görmektedir.

Mart 2020 itibarıyla MOL'ün ortaklık yapısı ²⁹:

- % 31.43 - Yabancı yatırımcılar (çoğunlukla kurumsal)
- % 15.24 - Macar devleti (MNV Zrt.)
- % 10.00 - Maecenas Universitatis Corvini Vakfı
- % 7.14 – Oman Oil (Budapeşte)
- % 4.90 - OTP Bank Plc.
- % 1.24 - OTP Fon Yönetimi
- % 4.84 - ING Bank NV
- % 3.37 - UniCredit Bank AG
- % 1.34 - MUFG Menkul Değerler EMEA Plc.
- % 8.48 - Yerli kurumsal yatırımcılar
- % 5.06 - Yerli özel yatırımcılar
- % 6.97 - MOL Plc. ve MOL Yatırım Kft. (Hazine tahvilleri)

MOL Group, dünya çapında 30'dan fazla ülkede faaliyet göstermekte olup 26.000 çalışanı bulunmaktadır. Ağırlıklı olarak Orta ve Doğu Avrupa'da olmak üzere dokuz ülkede altı marka altında yaklaşık 2.000 istasyonu bulunmaktadır ve Macaristan, Slovakya, Hırvatistan ve Bosna Hersek'te pazar lideri konumundadır. MOL Group hem Macaristan'ın hem de Orta ve Doğu Avrupa'nın en karlı şirketleri arasındadır.

MOL Group, entegre bir yapılanmaya sahip olup, arama ve üretim, rafinaj, dağıtım ve pazarlama, petrokimya, enerji üretimi, ticaret ve perakende dahil olmak üzere petrol ve gaz endüstrisinin her alanında aktiftir. Şirketin en önemli faaliyet alanları Orta, Doğu ve Güney Avrupa, Kuzey Denizi, Orta Doğu, Afrika, Pakistan, Rusya ve Kazakistan'dır.

MOL Group, klasik petrol ve gaz işini çeşitlendirmeyi, bölgenin önde gelen kimyasal ile tüketici mal ve hizmet şirketi haline gelmeyi amaçlayan bir strateji açıklamıştır. Bu stratejiye bağlı olarak petrokimya işini genişletmek ve emtia segmentinden daha yüksek katma değerli kimyasal ürünlere dönüştürmek için 2030 yılına kadar 4,5 milyar ABD Doları

²⁹ MOL Group. Investor Relations. Mayıs 2020. <<https://molgroup.info/en/investor-relations/mol-shares#ownership-structure>>

tutarında bir yatırım planı açıklamıştır.³⁰ Bu kapsamda 2019’da temeli atılan yaklaşık 1.2 milyar Euro yatırım değerindeki Polyol Kimyasal tesisinin 2021 yılında faaliyete geçmesi beklenmektedir.³¹

Şirket açıkladığı çeşitlendirme stratejisine uygun olarak farklı alanlarda yatırımlarına devam etmektedir. 2018’de Alman APK ile plastik geri dönüşüm için bir ortaklık kurmuş ve 2019’da Alman plastik geri dönüşüm şirketi olan Aurora’yı satın almıştır. Şirket aynı zamanda yenilenebilir enerji, hızlı tüketim malları perakendeciliği ve taşımacılık sektörlerine de yatırım yapmaktadır. Ayrıca Eylül 2019’da MOL Sırbistan’da 62 benzin istasyonu için toplam 500 milyon Euro değerinde yeni bir yakıt depolama tesisi açmıştır.³²

Türkiye’yi önemli bir hedef pazar olarak gören MOL Group³³, 2005 yılında yapılan TÜPRAŞ’ın özelleştirme ihalesine de katılmış ve elemeli son turda elenmiştir.

³⁰ MOL Group. Strategy 2030. Mayıs 2020. <https://molgroup.info/strategy2030/pdf/MOL_Group_2030_Strategy_November_2016.pdf>

³¹ MOL Group. Media Centre. Mayıs 2020. <<https://molgroup.info/en/media-centre/press-releases/mol-reaches-final-investment-decision-on-polyol-project-and-signs-epc-contracts-with-thyssenkrupp>>

³² Wikipedia. MOL Company. Mayıs 2020. <[https://en.wikipedia.org/wiki/MOL_\(company\)](https://en.wikipedia.org/wiki/MOL_(company))>

³³ Anadolu Ajansı. Dünya. Haziran 2020. <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/macaristanda-1-2-milyar-avroluk-petrokimya-yatirimi/1596603>>

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL GÖSTERGELERİN ELDE EDİLMESİNDE KULLANILAN ANALİZ TEKNİKLERİ

2.1. İşletme Performansı ve Mali Yapı Ölçülmesinde Finansal Göstergelerin Önemi

Finansal tablolar işletmenin varlıklarını, yükümlülüklerini, öz kaynaklarını, gelir ve giderlerini, nakit akışlarını gösteren raporlardır. Bu raporlarda bulunan veriler doğrudan faydalı olmakla beraber çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak kalemlerin kendi içindeki ve birbirleri arasındaki ilişkilerin ortaya konulmasıyla elde edilecek finansal göstergelerle birlikte daha kapsamlı değerlendirmeler yapılması mümkündür.

İşletmenin performansı, klasik anlamda karlılık olarak değerlendirilebilir. Ancak günümüzde işletmelerin gelişimiyle birlikte sosyal sorumluluk kavramı da öne çıkmaktadır ve işletme performansı daha geniş anlamıyla işletmenin hedeflerine ulaşma başarısı olarak görülmektedir. Finansal göstergelerin zamanında ve doğru olarak değerlendirilmesi, işletmenin sürekli gelişen ekonomik sistem içinde sağlıklı olarak varlığını sürdürebilmesi konusunda önemli yarar sağlayacaktır.

Finansal göstergeler, işletmenin performansının ve mali yapısının ölçülmesinde kullanılan verilerdir. İşletmenin sunduğu finansal tabloların kullanıcıları, etkin karar üretebilmek için finansal tablolarda sunulan bilgilerden yararlanarak analiz tekniklerini uygular ve finansal göstergelere ulaşabilirler. Bu veriler işletmenin likidite durumu, mali yapısı, yükümlülüklerini yerine getirebilme gücü, sermaye yapısı, faaliyetlerinin etkinliği ve karlılık konularında önemli bilgiler sunar.

Finansal göstergelerin, etkin bir muhasebe sistemi kullanılarak hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolardan elde edilmesi ve kullanıcıların ekonomi, sektör ve işletme hakkında makul bilgiye sahip olarak bu göstergeleri yorumlaması, doğru karar üretilmesi konusunda önemli etki gösterecektir.

2.2. Finansal Göstergelerin Hesap Edilmesine Dayanak Oluşturan Finansal Bilgilerin Raporlandığı Finansal Tablolar

Genel amaçlı finansal tablolar, kendi özel bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik raporlar hazırlanmasını talep edebilme imkânı bulunmayan finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik finansal tablolar olarak tanımlanmıştır.³⁴

Finansal tabloların amacı; işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları hakkında geniş bir kullanıcı kitlesine ekonomik kararlar alırken faydalı olacak bilgi sağlamaktır. Finansal tablolar ayrıca, yöneticilerin kendilerine emanet edilen kaynakları nasıl kullandığının sonuçlarını gösterir.³⁵

Tam bir finansal tablolar seti aşağıdakilerden oluşur³⁶:

- a) Dönem sonuna ait finansal durum tablosu,
- b) Döneme ait kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu,
- c) Döneme ait öz kaynak değişim tablosu,
- d) Döneme ait nakit akış tablosu,
- e) Önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlar,
- f) Bir önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgiler,
- g) İşletmenin, bir muhasebe politikasını geriye dönük uygulaması veya finansal tablo kalemlerinde geriye dönük bir düzeltme yapması ya da finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırması durumunda bir önceki dönemin başına ait finansal durum tablosu.

³⁴ TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı md 7.

³⁵ TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı md 9.

³⁶ TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı md 10.

Finansal Tabloların Tanımı³⁷

i. Finansal Durum Tablosu:

İşletmenin finansal durumu hakkında bilgi vermek üzere hazırlanan ve işletmenin belirli bir tarihteki varlık, yükümlülük ve öz kaynaklarını gösteren tablodur.

Varlıklar, geçmişte meydana gelen olaylar sonucunda ortaya çıkan ve hâlihazırda işletmenin kontrolünde olup gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlaması beklenen değerlerdir.

Yükümlülükler, geçmişte meydana gelen olaylardan kaynaklanan ve yerine getirilmesi durumunda ekonomik faydası olan değerlerin işletmeden çıkışına neden olacak mevcut mükellefiyetlerdir.

Öz kaynaklar, işletme varlıklarından işletmeye ait tüm yükümlülüklerin indirilmesi sonucunda geriye kalan paylardır.

ii. Kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu:

İşletmenin finansal performansı hakkında bilgi vermek üzere hazırlanan ve işletmenin raporlama dönemine ilişkin gelir ve giderleri ile bunların net sonucunu gösteren tablodur.

Gelirler; ortakların yaptığı katkılar hariç olmak üzere, varlık girişi veya varlıkların değerinde artış ya da yükümlülüklerde azalma şeklinde öz kaynaklarda raporlama dönemi boyunca meydana gelen artıştır.

Giderler, ortaklara yapılan dağıtımlar hariç olmak üzere, varlık çıkışı veya varlıkların değerinde azalış ya da yükümlülüklerde artış şeklinde öz kaynaklarda raporlama dönemi boyunca meydana gelen azalıştır.

³⁷ BOBİ FRS https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/bobi_frs.PDF

iii. Öz Kaynak Değişim Tablosu:

Finansal Durum Tablosunda yer alan öz kaynak kalemlerinde meydana gelen artış veya azalışları bir bütün olarak gösteren tablodur.

Finansal Durum Tablosunda yer alan öz kaynak kalemleri için birer sütun açılarak bu kalemlerin her birinin dönem başı bakiyesi, dönem içinde bu kalemlerde meydana gelen artış veya azalışlar ile dönem sonu bakiyesi bu sütun içerisinde izlenir. Öz kaynak kalemlerindeki artış veya azalışlara neden olan hususlar ise Öz Kaynak Değişim Tablosunun satırlarında gösterilir.

iv. Nakit Akış Tablosu:

Nakit Akış Tablosu, işletmenin bir raporlama dönemi içindeki nakit veya nakit benzerlerindeki giriş ve çıkışları, bunların kaynaklarını ve kullanım yerlerini gösteren tablodur. Nakit Akış Tablosunda nakit ve nakit benzerlerindeki giriş ve çıkışlar; esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri itibarıyla ayrı olarak gösterilir.

Esas faaliyetler, bir işletmenin hasılat yaratan ana faaliyetleridir. Ayrıca işletmenin yatırım ve finansman faaliyeti olarak nitelendirilmeyen diğer faaliyetleri de esas faaliyet olarak kabul edilir. Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları, genellikle etkileri kâr veya zarara yansıtılan işlem ve olayların sonucu olarak ortaya çıkar.

Yatırım faaliyetleri, uzun vadeli varlıkların ve nakit benzerlerine dâhil edilmeyen diğer yatırımların edinimi ve elden çıkarılmasıdır. Yalnızca Finansal Durum Tablosunda bir varlığın kayda alınmasına neden olan harcamalar yatırım faaliyetinden kaynaklanan nakit çıkışı olarak sınıflandırılabilir.

Finansman faaliyetleri, işletmenin öz kaynaklarının ve yükümlülüklerinin tutarında ve içeriğinde değişikliğe neden olan faaliyetlerdir.

v. Dipnotlar:

Finansal tablolarda yer alan kalemlere yönelik açıklamalara ve kayda alma ölçütlerini sağlamadığı için finansal tablolara yansıtılamayan unsurlara ilişkin bilgilere yer verilir.

Dipnotlar, mümkün olduğunca, sistematik bir biçimde sunulur. Dipnotların sunuluş biçimi belirlenirken finansal tabloların anlaşılabilirliği ve karşılaştırılabilirliği üzerindeki etkisi dikkate alınır. Finansal tablolardaki kalemler için, ilgili olduğu dipnotlara referans verilir.

2.3. Finansal Tablolardaki Bilgilerin Güvenilirliğinin Önemi

Finansal tablolar, işletmelerin sınırsız bir ömre sahip olduğu ve faaliyetlerini aralıksız sürdüreceği varsayımıyla hazırlanmaktadır. İşletmelerin ömrünün teorik olarak sonsuz kabul edilmesi nedeniyle belirli aralıklarla finansal tablo sunulmasına ihtiyaç duyulmuştur.³⁸ Mevcut ve potansiyel yatırımcılar, borç verenler ve kredi veren diğer taraflar olarak tanımlanan³⁹ finansal rapor kullanıcıları işletmenin durumunu belirli aralıklarla görmek ve buna göre karar almak durumundadır. Ayrıca işletmenin kamuya karşı başta vergi olmak üzere yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için yasalarla tanımlanmış sürelerde finansal raporlama yapması gerekmektedir.

Ekonomilerin gelişmesiyle birlikte işletmeler de büyümüş ve dünya çapında faaliyet göstermeye başlamışlardır. Bu gelişmelerle birlikte yatırımcılar uluslararası alanda farklı işletmelere yatırım yapmaya başlamışlardır. Sermayenin küresel ölçekte hareket etmeye başlamasıyla birlikte muhasebe sistemlerinin yeni duruma uyum sağlanması ve farklı şekillerde düzenlenen finansal raporların belirli bir sistematik içerisinde ve ortak bir uygulama etrafında toplanması ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla, uluslararası kuruluşlar nezdinde çalışmalar yapılmış ve neticesinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Uluslararası Denetim Standartları yayınlanmaya başlanmıştır. Bu standartlar muhasebe

³⁸ Muhasebenin Temel Kavramları. Dönemsellik kavramı; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

³⁹ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 2.4. < <https://kgk.gov.tr/> >

sistemlerinin doğru, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir raporlamalar yapabilecek şekilde düzenlenmesini amaçlamaktadır.

İşletmelerin sürekli ve yüksek kar amacı ile hareket etmesi nedeniyle, finansal raporlamalarda ve denetim raporlarında hileli işlemler yapılması durumlarının ortaya çıktığı görülmüştür. Bu durum finansal raporlamalara göre karar veren yatırımcıların zarar görmesine yol açmıştır. Dünyada büyük ölçekli işletmelerin, şirketin yapısını farklı göstermeleri sonucunda ortaya çıkan çeşitli olumsuz örnekler yaşanmıştır ve Enron, Worldcom gibi skandallarda görüleceği üzere etkisi çok büyük olmuştur.⁴⁰ Bu durumlar karşısında muhasebe standartları ve denetim standartlarında finansal raporların amacına uygun olarak düzenlenmesi ve sunulması için yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Finansal bilgilerin güvenilirliğinin sağlanması açısından düzenleyici ve denetleyici kurumların varlığı ve etkinliği belirleyici bir rol oynamaktadır. Türkiye’de Kamu Gözetim Kurumu tarafından Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Denetim Standartları yayımlanmaktadır. Muhasebe standartları, muhasebe sistemlerinin gerçeğe ve ihtiyaca uygun, doğru, tarafsız, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir muhasebe raporları sunmasını amaçlamaktadır. Denetim Standartları kapsamında yapılan denetim faaliyetleri ise bu raporlarda sunulan bilgilerin güvenilir olup-olmadığını ortaya koyan çalışmalardır.

Finansal tabloların amacı Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve’de⁴¹ “Finansal tabloların amacı, raporlayan işletmenin varlıkları, yükümlülükleri, öz kaynağı, gelir ve giderleri hakkında finansal tablo kullanıcılarına raporlayan işletmenin gelecekteki beklenen net nakit girişlerini ve işletmenin ekonomik kaynaklarını yönetimin idare etme sorumluluğunu değerlendirmede faydalı olacak finansal bilgi sağlamaktır” şeklinde tanımlanmıştır.

Denetimin amacı Türkiye Denetim Standartlarında⁴² “Denetimin amacı, hedef kullanıcıların finansal tablolara duyduğu güven seviyesini artırmaktır. Bu amaca, finansal

⁴⁰ Ayalp, G.E. (2019). Türkiye’de ve Dünya’da Yaşanan Muhasebe Skandalları, Yapılan Düzenlemeler, Usulsüzlük Yapan Şirket ve Bankaların İncelenmesi. Başkent Üniversitesi, Ankara.

⁴¹ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 3.2. < <https://kgk.gov.tr/>>

⁴² Kamu Gözetimi Kurumu. Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi Standardı, Md. 3. < <https://kgk.gov.tr/>>

tabloların tüm önemli yönleriyle geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin denetçi tarafından verilen görüşle ulaşılır. Genel amaçlı çerçevelerin çoğunda söz konusu görüş, geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak finansal tabloların tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunulup sunulmadığı veya doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağlayıp sağlamadığı hakkındadır.” şeklinde tanımlanmaktadır.

Finansal raporlarda kullanılan bilgilerin güvenilirliği, yürürlükte olan Uluslararası Muhasebe Standartları ve Bağımsız Denetim Standartları ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalar sürekli geliştirilerek ve güncellenerek faydalarının artırılması hedeflenmektedir. İşletmelerin ulusal ve uluslararası ölçekte faaliyet göstermesi ve ekonomi içerisindeki büyüklükleri nedeniyle faaliyetleri ve finansal durumları tüm toplumu yakından ilgilendirmektedir. Finansal raporların standartlarda belirtilen esaslara göre düzenlenmesi her yönüyle büyük önem taşımaktadır.

2.4. Finansal Göstergelerin Hesabında Kullanılan Bilgilerin Niteliksel Özellikleri

Bir işletmenin faaliyetleri sonucunda oluşan işlemlerin kayda alınması ve raporlanması muhasebe sistematığının bir parçasıdır. Kullanıcılarına bu raporlamalarla sunulan bilgiler işletmenin geçmiş faaliyetleri hakkında bilgi sağladığı kadar geleceğe yönelik karar alma amacıyla da kullanılmaktadır. Bu nedenle finansal raporlar ve dipnotlar aracılığıyla paylaşılan bilgilerin kalitesi büyük önem taşımaktadır. Bilginin kalitesini belirleyen unsurlar bilginin niteliksel özellikleridir.

Kamu Gözetim Kurumu tarafından yayınlanan Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü) aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır;

- Bölüm 1: Genel Amaçlı Finansal Raporlamanın Amacı
- Bölüm 2: Faydalı Finansal Bilginin Niteliksel Özellikleri
- Bölüm 3: Finansal Tablolar ve Raporlayan İşletme
- Bölüm 4: Finansal Tabloların Unsurları
- Bölüm 5: Finansal Tablolara Alma ve Finansal Tablo Dışı Bırakma
- Bölüm 6: Ölçüm

- Bölüm 7: Sunum ve Açıklama
- Bölüm 8: Sermaye Kavramları ve Sermayenin Korunması
- Ek: Terimlere İlişkin Tanımlamalar

Görüleceği üzere faydalı finansal bilginin niteliksel özellikleri kavramsal çerçevenin ikinci bölümünde temel niteliksel özellikler ve destekleyici niteliksel özellikler olarak iki başlık altında ele alınmıştır.

Finansal bilginin faydalı olması için, ihtiyaca uygun olması ve sunmayı amaçladığı hususu gerçeğe uygun olarak sunması gerekir. Finansal bilginin faydası; söz konusu bilginin karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, zamanında sunulmuş ve anlaşılabilir olması durumunda artırılmış olur.⁴³

i. Temel Niteliksel Özellikler:

a. İhtiyaca uygunluk: Finansal bilgi kullanıcıların kararlarında fark yaratma gücüne sahipse ihtiyaca uygun demektir. Bilginin fark yaratma gücüne sahip olduğunu gösteren iki unsur tahmin değeri ve doğrulama değeridir, finansal bilgi bunlardan birisini veya ikisini birden taşıyorsa fark yaratma gücüne sahiptir.

Kullanıcıların gelecekteki sonuçları tahmin etmekte bilgi kullanılabiliriyorsa tahmin değerine sahiptir, bilgi geçmiş değerlendirmelere yönelik geri bildirim sağlıyorsa doğrulama değerine sahiptir. Tahmin ve doğrulama değeri genellikle aynı bilgide bulunmaktadır ve bu değerler birbirleriyle ilişkilidir.

• **Önemlilik:** Bir bilginin verilmemesi veya yanlış verilmesi genel amaçlı finansal raporların asli kullanıcılarının⁴⁴ belirli bir raporlayan işletmeye ilişkin finansal bilgileri sağlayan finansal raporlara dayanarak vereceği kararları etkileyebiliyorsa bu bilgi önemlidir. Diğer bir ifadeyle önemlilik, belirli bir işletmenin finansal raporu bağlamında bilgilerin ilgili

⁴³ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 2.4. < <https://kgk.gov.tr/>>

⁴⁴ Kavramsal Çerçeve 1.5 maddesinde asli kullanıcılar; mevcut ve potansiyel yatırımcılar, borç verenler ve kredi veren diğer taraflar olarak tanımlanmıştır.

olduğu kalemlerin yapısı veya büyüklüğüne ya da her ikisine dayalı olan ihtiyaca uygunluğun işletmeye özgü yönüdür.

b. Gerçeğe uygun sunum: Gerçeğe uygun sunumun sağlanabilmesi için bilginin tam, tarafsız ve hatasız olması gerekmektedir.⁴⁵

Tam sunum, kullanıcıların sunulan olayı anlaması için gerek tüm tanımlamalar ve açıklamaları ifade eder.

Tarafsız sunum; söz konusu bilginin kullanıcılar tarafından olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesi olasılığını arttırmak amacıyla taraflı, ağırlıklandırılmış, vurgulu, vurgu yapılmamış olarak gösterilmemiş ya da başka bir şekilde manipüle edilmemiş olduğunu ifade eder. Tarafsız sunum ihtiyatlılık ilkesiyle desteklenir ve belirsizlik durumunda ihtiyatlı davranarak varlıkların, yükümlülüklerin, gelirler ve giderlerin olduğundan farklı gösterilmemesini ifade eder.

Hatasız sunum, her açıdan kusursuz sunum anlamına gelmez, ekonomik olayın tanımlanmasında hataların veya ihmallerin olmaması ve raporlanan bilginin elde edilmesinde kullanılan sürecin hatasız olarak seçilmiş ve uygulanmış olması anlamına gelir. Bilginin doğrudan parasal olarak ölçülememesi durumunda ortaya ölçüm belirsizliği çıkmış olsa da makul tahminler kullanılarak ve kullanılan tahminler doğru ve açık biçimde tanımlanarak faydalı bilgi olarak değerlendirilebilir.

Temel niteliksel özelliklerin uygulanması: Bilginin faydalı olabilmesi için ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygunluk niteliklerinin her ikisini birden taşıması gerekir. Aksi halde kullanıcıların karar vermelerine yardımcı olmayacaktır.

⁴⁵ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 2.13. < <https://kgk.gov.tr/>>

ii. Destekleyici Niteliksel özellikler:

Temel niteliksel özelliklere uygun olarak sunulması amaçlanan bilginin faydasını artıran niteliksel özellikler; karşılaştırılabilirlik, doğrulanabilirlik, zamanında sunum ve anlaşılabilirlik olarak tanımlanmaktadır.⁴⁶

a. Karşılaştırılabilirlik: Kullanıcıların sunulan kalemler arasındaki farklılıkları anlayabilmesini ifade eden niteliksel özelliktir. İşletmenin farklı dönemlerinin veya farklı işletmelerin karşılaştırılabilir olması kullanıcılar açısından daha faydalıdır. Karşılaştırılabilirliği sağlayan unsurlardan birisi de tutarlılıktır, işletmenin dönemden döneme veya tek dönemde aynı kalemler için aynı yöntemleri kullanmasını ifade eder.

b. Doğrulanabilirlik: Kullanıcıların, bilginin açıklamayı amaçladığı ekonomik olayı gerçeğe uygun olarak sunduğu konusunda temin edilmesidir. Bilgili ve bağımsız farklı gözlemcilerin belirli bir açıklamanın gerçeğe uygun sunulduğu hususunda, tam bir anlaşmaya varmasalar da görüş birliğine varabilmeleri anlamına gelir. Sayım yapılması gibi doğrudan veya bilginin aynı yöntemler kullanılarak tekrar hesaplanması şeklinde dolaylı olarak doğrulama yapılabilir.

c. Zamanında sunum: Kullanıcıların kararlarını etkileyebilecek bir zaman içerisinde bilginin sunulması anlamını taşır. Zorunlu olmayan nedenlerle bilginin sunumunun geciktirilmesi ihtiyaca uygunluk niteliğine aykırıdır.

d. Anlaşılabilirlik: Bilginin açık ve öz olarak tanımlanması ve sunulması anlamına gelir. Bazı olaylar yapısı gereği karmaşık olabilir, anlaşılabilir sunum yapabilmek adına karmaşık bilgilerin rapor dışı bırakılması doğru olmayacaktır. Kullanıcıların, finansal sunumlar hakkında makul bilgiye sahip oldukları kabul edilmektedir.

Destekleyici niteliksel özelliklerin uygulanması: Destekleyici nitelikler, ihtiyaca uygunluk veya gerçeğe uygunluk nitelikleri olmadığında tek başlarına faydalı bilgi

⁴⁶ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 2.23. < <https://kgk.gov.tr/>>

sağlamayacaktır. Temel niteliklerin bulunması durumunda destekleyici niteliklerin, sağlanacak faydayı azami ölçüde artıracak şekilde sunulması gerekmektedir.⁴⁷

2.5. Finansal Analiz Türleri ve Finansal Analiz Teknikleri

Finansal analiz, ilgililerin amacına göre finansal tablo kalemlerinin çeşitli tekniklerle incelenmesi ve yorumlanması işlemidir. İşletmenin bir veya birden fazla dönemine ait finansal tablolar incelenerek, işletmenin mevcut ve geçmiş dönemlerdeki durumu tespit edilir, bu veriler yorumlanarak geleceğe ait öngörülerde bulunulur.

2.5.1. Finansal analiz türleri⁴⁸

Finansal analizler yapılış amacına, yapılış biçimine ve yapacak olan kişilere göre bölümlenebilir.

i. Yapılış amacına göre;

Yönetim analizleri, kredi analizleri ve yatırım analizleri olarak üçe ayrılabilir:

a) Yönetim Analizleri

Yöneticilerin kararlarına dayanak olmak üzere işletme yönetimi için yapılan analizlerdir. Yönetim analizinde her türlü finansal tablodan ve dokümandan yararlanılır. İşletmenin planlanana amaçlara ulaşma başarısı ölçülmekte ve faaliyetlerinin doğruluğu, verimliliği, karlılığı konularında temel bilgi sağlamaktadır. Bu sayede aksaklıkların saptanabilmesi, kararların gözden geçirilmesi ve gerekirse düzeltilmesi olanağı elde edilmektedir.

⁴⁷ Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü), Md. 2.37. < <https://kgk.gov.tr/>>

⁴⁸ Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitabevi. 550.

b) Kredi analizleri

İşletmeye kredi verme durumunda olanlar veya finans yöneticileri için yapılır. Temel amaç işletmenin borç ödeme gücünün ölçülmesidir. İşletmenin dönen varlıkları ile kısa vadeli borçları, sermaye yapısı, varlıkların dağılımı, yabancı kaynak kullanımı değerlendirilir, ayrıca karlılık durumu, stok devir hızı ve alacak devir hızı gibi değerlere bakılarak işletmenin durumu tespit edilir.

c) Yatırım Analizleri

İşletmeye ortaklık durumu olan veya olacak olanlar ile uzun vadeli kaynak sağlayanlar veya sağlayacak olanlar için yapılır. İşletmenin mevcut ve gelecekteki kazanma gücünün devamlılığının, yatırım emniyetinin ve karlılık durumunun analiz edilmesidir.

ii. Yapılış biçimine göre

Statik analiz ve dinamik analiz olarak ikiye ayrılabilir:

a) Statik analiz

İşletmenin tek bir dönemine ait finansal tablolarında yer alan kalemlerin arasındaki ilişkileri incelemek için yapılır.

b) Dinamik analiz

İşletmenin birbirini izleyen dönemlerine ilişkin finansal tablolarında yer alan kalemlerin incelenerek, zaman içerisinde göstermiş oldukları değişim saptanmaktadır. Aynı sektör içerisindeki işletmelerin karşılaştırılması yapılarak analizin kapsamı genişletilebilir.

iii. Yapacak olan kişilere göre;

Dış analiz ve iç analiz olarak ikiye ayrılır.

a) Dış analiz

İşletme içerisinde bulunmayanlar tarafından, işletmenin yayınlamış olduğu raporlardan ve bilgilerden yararlanılarak yapılır. Bu kişiler sadece işletmenin yayınlamış olduğu bilgilerle kısıtlı olarak analiz yapmak durumundadır.

b) İç analiz

İşletmenin yöneticileri, muhasebecileri ve denetçileri tarafından, işletmenin bütün rapor, doküman ve bilgileri kullanılarak yapılır. Bu anlamda dış analize göre daha kapsamlı değerlendirme yapma olanağı bulunmaktadır.

2.5.2. Finansal analiz teknikleri

Finansal tablolar, çeşitli göstergeler, ölçüler kullanılarak ve karşılaştırmalar yapmak suretiyle analiz edilir. İşletmenin finansal durumu, verimliliği, karlılığı, borç ödeme gücü konularında zaman içinde göstermiş olduğu değişim değerlendirilir.

Finansal tabloların analizinde kullanılan teknikler dört başlıkta sıralanabilir⁴⁹:

1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)
2. Yüzde Yöntemi İle Analiz (Dikey Analiz)
3. Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analizi)
4. Oran Analizi (Rasyo Analizi)

i. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

İşletmenin iki veya daha fazla dönemine ait finansal tablo kalemlerinin birbiriyle karşılaştırılarak incelenmesidir. Doğru analizin yapılabilmesi için karşılaştırılacak raporların aynı muhasebe esaslarına göre ve enflasyon etkisinden arındırılmış biçimde düzenlenmiş

⁴⁹ Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitapevi. 553.

olması gerekir. Bu teknikle hesaplanan artış veya azalışlar, hem tutar hem de yüzde olarak gösterilir. Dinamik bir analiz tekniğidir.

İkiden fazla döneme ait karşılaştırma yapılacak ise tüm dönemlerin ilk yıl ile karşılaştırılması veya her dönemin kendisinden önceki yıl ile karşılaştırılması yöntemleriyle iki farklı şekilde yapılabilir. Analiz yapılırken kalemlerdeki değişimlerin yalnız başına değerlendirilmemesi, başka kalemlerdeki değişimlerin de dikkate alınarak birlikte yorumlanması gerekmektedir. Çünkü bir kalemdeki değişimin nedeni diğer bir kalemdeki değişimle açıklanabilir. Ayrıca bilanço ve gelir tablosu arasındaki kalemlerinde birbirini etkilemesi söz konusudur.

ii. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)

Finansal tablolarda yer alan her kalem aynı tabloda yer alan belirli bir kaleme, grup toplamına veya genel toplama yüzdelik şekilde oranlanır. Örneğin bilanço toplamı 100 kabul edilerek diğer kalemlerin toplama oranı hesaplanabilir veya her kalemin kendi grubu içerisindeki oranı da hesaplanabilir. Bu yöntemde gelir tablosu analizinde Net Satışlar 100 kabul edilerek tüm kalemler net satışlar ile karşılaştırılır. Genellikle tek bir dönem incelendiğinden statik analiz olarak değerlendirilir ancak aynı esaslarla hazırlanmak koşuluyla birden fazla dönem de karşılaştırılarak dinamik bir analiz yapılabilir.

iii. Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (Trend Analizi)

İşletme için normal olan ve olağanüstü durumların yaşanmamış olduğu bir yıl baz yıl olarak alınır. Baz yıl 100 kabul edilerek diğer dönemlerdeki aynı kalemlerin yüzdelik değişimleri hesaplanır. 100'ün üzerindeki değerlerin artış, 100'ün altındaki değerlerin azalış olduğu esasıyla incelenir. Birbiriyle ilişkili olan kalemlerdeki değişimler birlikte yorumlanmalıdır.

Dinamik analiz tekniğidir, beklenen faydanın sağlanabilmesi için incelemenin uzun dönemleri kapsayacak şekilde yapılması uygun olur. Uzun dönemi kapsayan tabloların karşılaştırılabilir olması ve anlamlı veriler sunması açısından, tüm tablolar cari dönemdeki satın alma gücüne göre dönüştürülmeli ve enflasyon etkisi ortadan kaldırılmalıdır.

iv. Oran Analizi (Rasyo Analizi)⁵⁰

Finansal tablolardaki kalemler arasında matematiksel ilişkiler kurarak, işletmenin mali yapısı, faaliyetlerinin verimliliği ve karlılığı hakkında bilgi üretmeye yarayan ve en yaygın olarak kullanılan analiz tekniğidir. Oranların hesaplanması tek başına anlam ifade etmeyeceğinden, elde edilen oranların analizin amacına uygun olarak yorumlanması önem taşımaktadır. Değerlendirmelerin doğru yapılabilmesi için işletmenin geçmiş dönem oranları, sektör oranları, rakiplerin oranları ve genel kabul görmüş oranlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Oran analizleri temel olarak likidite, finansal yapı, faaliyet ve karlılık olmak üzere dört başlıkta toplanabilir:

a) Likidite Analizi

Likidite oranları, işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme gücünü ölçmek ve çalışma sermayesinin yeterliliğini anlamak amacıyla kullanılır. Likidite analizinde dönen varlıklar ile kısa vadeli yükümlülükler arasındaki ilişki incelenir. Likidite oranları yorumlanırken stok devir hızı, alacak devir hızı, stok bağımlılık oranı gibi değerlerle birlikte yorumlanması gerekmektedir.

Likidite analizinde kullanılan oranlar:

Cari Oran; İşletmenin genel likidite durumunu gösterir ve net çalışma sermayesini ortaya koyar. Dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesiyle hesaplanır. Bu oranın her zaman 1'den büyük olması istenir çünkü aksi halde işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirememesi riski söz konusudur.

Asit-Test Oranı; Bu oran süratle paraya çevrilebilen dönen varlıklarla kısa vadeli borçların durumunu gösterir. Stokların hemen paraya çevrilmesi mümkün olmayabilir, bu nedenle dönen varlıklardan stoklar kalemi çıkarıldıktan sonra kısa vadeli yabancı kaynaklara

⁵⁰ Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitabevi. 640

bölünerek hesaplanır. Bu oranın 1 olması istenir çünkü işletmenin stoklarına ihtiyaç duymadan kısa vadeli borçlarını ödeyebileceğini gösterir.

Nakit oranı; İşletmenin elindeki hazır değerleriyle kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. Bu oranın çok düşük olması acil durumda kısa vadeli yükümlülüklerin yerine getirilmesinde sorun yaşanabileceği, çok yüksek olması ise işletmede atıl fon bulunduğu olarak yorumlanabilir. Genel olarak 0,20 olması makul kabul edilir.

b) Finansal Yapı Analizi⁵¹

İşletmenin kaynak yapısı incelenerek, borç ve öz kaynak dengesini, dönen varlıklara ve duran varlıklara ayrılan kaynakların tespit edilmesini ve uzun dönemli borç ödeme gücünün ölçülmesini sağlayan oranlardır.

Aşağıda finansal yapı analizinde kullanılan oranlardan örnekler belirtilmektedir. Finansal tablo kalemleri kullanılarak başka oranlar da elde edilebilir ve elde edilen oranlar diğer oranlarla birlikte değerlendirilerek analizden sağlanacak fayda artırılabilir.

Finansal yapı analizinde kullanılan bazı oranlar:

Finansal Kaldıraç Oranı; Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların aktif toplamına bölünmesiyle hesaplanır. Varlıkların ne kadarının yabancı kaynaklarla karşılandığını gösterir. Kredi verenler bu oranın düşük olmasını isterken öz kaynak sahipleri yüksek olmasını isterler. Bu oranın optimum noktada olması önem taşımaktadır çünkü çok düşük olması durumunda öz kaynak maliyeti artacaktır, çok yüksek olması durumunda ise borçlanma maliyeti ve ödeme riski artacaktır.

Öz kaynakların, aktif toplamına oranı; Öz kaynakların aktif toplamına bölünmesiyle bulunur ve aktiflerin ne kadarının öz kaynakla karşılandığını gösterir. Oranın yüksek olması işletmenin borç ödeme gücü açısından olumludur fakat daha düşük maliyetli

⁵¹ Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitapevi. 652

uzun vadeli borç kullanılması durumunda karlılık artabilir. Bu nedenle daha önce belirtildiği gibi optimum noktada olması arzu edilir, yaklaşık olarak % 50 olması beklenir.

Maddi duran varlıkların, öz kaynaklara oranı; Arsa, bina, makine, araç gibi maddi duran varlıkların ne ölçüde öz kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Maddi duran varlıkların öz kaynaklarla finanse edilmesi beklendiğinden oranın 1'den küçük olması arzu edilir.

Duran varlıkların, devamlı sermayeye oranı; Duran varlıkların devamlı sermayeye bölünmesiyle elde edilir. Bu oranın 1'den küçük olması arzu edilir. Devamlı sermaye, öz kaynaklar ile uzun vadeli yabancı kaynakların toplamını ifade eder.

c) Faaliyet Analizi⁵²

İşletme varlıklarının etkin kullanılıp kullanılmadığını ve verimliliğin ölçülmesini sağlayan oranlardır. Faaliyet analizinde kullanılan bazı oranlar aşağıda belirtilmektedir, ayrıca başka oranlar da kullanılarak analiz kapsamı genişletilebilir.

Faaliyet analizinde kullanılan bazı oranlar:

Stok devir hızı; İşletmenin, stoklarını ne kadar hızla nakde dönüştürebildiğini gösterir. Satılan malın maliyeti, ortalama stoklara bölünerek hesaplanır. Bu oran ne kadar yüksekse işletme stoklarının verimliliği o kadar artmış olacaktır.

Alacak devir hızı; İşletmenin alacaklarını ne kadar hızla tahsil edebildiğini gösterir. Kredili net satışların, ortalama ticari alacaklara bölünmesiyle hesaplanır. İşletmenin sermayesinin verimliliği açısından bu oranın yüksek olması arzu edilir.

Duran varlık devir hızı; İşletmenin duran varlıklarının verimliliğini gösterir. Net satışların, ortalama duran varlıklara bölünmesiyle elde edilir. Oranın düşük olması duran varlıkların gelir yaratma gücünün yeterince iyi olmadığını gösterir.

⁵² Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitapevi. 659

Aktif devir hızı; İşletmenin sahip olduğu tüm varlıkların verimliliğini gösterir. Net satışların, ortalama aktif toplamına bölünmesiyle elde edilir. Oranın düşük olması işletmenin kapasitesini tam olarak kullanamadığı anlamına gelir.

Öz kaynak devir hızı; Öz kaynak verimliliğini gösteren orandır. Net satışların, ortalama öz kaynak tutarına bölünmesiyle elde edilir. Yüksek olması istenir ancak normalin çok üzerinde olması sermaye yetersizliğine işaret edebilir.

d) Karlılık Analizi⁵³

İşletmede bulunan öz kaynakların ve yabancı kaynakların kazanma gücünü ve faaliyetlerinin verimliliğini ölçmeye yarayan oranlardır. Genel olarak satışların karlılığını ve sermayenin karlılığını gösteren oranlar değerlendirilir.

Karlılık analizinde kullanılan bazı oranlar:

Brüt Satış Karı / Net Satışlar; Net satışların ne kadarının brüt satış karı olduğunu gösterir.

Faaliyet Karı / Net Satışlar; İşletmenin esas faaliyetlerinden ne ölçüde karlı olduğunu gösterir.

Olağan Kar / Net Satışlar; İşletmenin olağan faaliyetlerinin karlılığını gösterir.

Dönem Karı / Net Satışlar; Vergi öncesi karın, net satışlar içindeki oranını gösterir.

Net Kar / Net Satışlar; Net karın, net satışlar içerisindeki payı gösterir.

Net Kar / Öz Kaynaklar; İşletmeye sağlanan öz kaynağın verimliliğini gösterir.

⁵³ Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitabevi. 668

Net Kar / Toplam Varlıklar; İşletmenin varlıklarının verimliliğini gösterir.

2.6. Finansal Bilgilerin Yanında Finansal Olmayan Bilgilerin de İşletme Analizinde Kullanılması

Küresel boyutta yaşanan değişimlerle birlikte ekonomik, çevresel ve sosyal olguların şirket sürdürülebilirliğini doğrudan etkilediğini gören ve bu yüzden “sürdürülebilir değer” üzerine yatırım yapması gerektiğine inanan yeni yatırımcı profili için işletmelerin sadece karlılığı değil, bu karı nasıl elde ettiği bilgisi de önem kazanmıştır. Bu yaklaşımdan doğan paydaş beklentisi, kurumsal raporlamada köklü değişimlere neden olmuştur. Bu kapsamda, finansal raporlamanın yanı sıra, kurumsal yönetim raporlaması, sürdürülebilirlik raporlaması ve son olarak da entegre raporlamaya geçiş sürecine girilmiştir.⁵⁴

i. Sürdürülebilirlik

İşletme, faaliyetleriyle ekonomik sonuçlar yaratmanın yanında sosyal ve çevresel sonuçlar da yaratmaktadır. Bu sosyal ve çevresel sonuçlar, 1970’lerden itibaren gündeme gelmiş, 1987’de yayımlanan Brundtland Raporu⁵⁵ ile tüm dünyanın dikkatini üzerine çekmiştir. Günümüzde işletmelerden faaliyetlerinin finansal boyutları yanında, sosyal ve çevresel boyutlarını da dikkate almaları, faaliyetlerinin sosyal ve çevresel etkilerini sürdürülebilirlik raporları ile kullanıcılara sunmaları beklenmektedir.⁵⁶

⁵⁴ Akdoğan, N.ve Sultanoğlu B. (2020). IIRC Çerçevesi Kapsamında Entegre Raporlardaki İçerik Öğelerinin Türkiye ve Uluslararası Karşılaştırılması ve Entegre Raporların Düzenlenmesinde Sürdürülebilirlik Raporlarındaki Bilgilerin Kullanımı. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı 2020; 22, ös20- ös46.

⁵⁵ BM, 1983 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (World Commission On Environment And Development – WCED)’i kurmuş, bu Komisyon 1987 yılında “Report Of The World Commission On Environment And Development: Our Common Future” raporunu yayımlamıştır (www.uncsd2012.org/history.html). Gro Harlem Brundtland başkanlığında hazırlandığı için Brundtland Raporu olarak anılmaktadır.

⁵⁶ Aracı, H. ve Yüksel F. (2016). Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi: Bist Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerin Sürdürülebilir Katma Değerinin Hesaplanması. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı.

Bruntland Raporu'na göre sürdürülebilir kalkınma; “Gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerini tehlikeye sokmaksızın bugünkü nesillerin ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” şeklinde tanımlanmıştır.⁵⁷

İşletmenin mali yapısı, karlılığı, faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği, borç ödeme gücü finansal analiz teknikleri vasıtasıyla ölçülebilmektedir. Finansal analiz sonucu ulaşılan oranlar ve değerler, işletmenin geçmiş dönem oranları veya sektördeki diğer işletmelerle karşılaştırılarak işletmenin finansal performansına yönelik değerlendirmeler yapılır. Bununla birlikte, işletmenin finansal performansının ölçülmesi, sürdürülebilir kalkınmaya katkıları açısından tek başına yeterli değildir. İşletme faaliyetlerinin çevresel ve sosyal boyutlarındaki performansları da ölçülmelidir.⁵⁸

Sürdürülebilirlik raporlaması; iç ve dış tüm paydaş gruplarını önemseyen, kurumsal performansın sürekliliğine ve ekonomik, sosyal ve çevresel açılardan değerlendirilmesine katkı sağlayan önemli bir iletişim aracı olarak düşünülebilir. Ayrıca sürdürülebilirlik raporları paydaşlara; işletme faaliyetlerini ve performansını ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan değerlendirme imkânı vererek, paydaşların aynı sektörde faaliyet gösteren diğer işletmelerle kıyaslama yapabilmesini sağlayacaktır.⁵⁹

Bu kıyaslamaların daha anlamlı hale gelmesi açısından işletmelere, sürdürülebilirlik raporu düzenleyebilmede rehber olan dünya genelinde kabul edilen sürdürülebilirlik raporlama çerçeveleri bulunmaktadır. Dünya genelinde kabul gören en önemli sürdürülebilirlik raporlama çerçevelerinden birisi de GRI (Küresel Raporlama Girişimi) raporlama çerçeveleridir.

Sürdürülebilirlik rapor türü olarak GRI'nın tercih edilme sebepleri; çok uluslu işletmelerin yanı sıra küçük ve orta ölçekli işletmelerin de uygulayabileceği bir kılavuz

⁵⁷ Düzer, M. ve Önce, S. (2017). Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Finansal Performans: BİST'te İşlem Gören Şirketler İçin Karşılaştırmalı Bir Analiz. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 637-648.

⁵⁸ Aracı, H. ve Yüksel F. (2016). Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi: Bist Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerin Sürdürülebilir Katma Değerinin Hesaplanması. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı.

⁵⁹ Düzer, M. ve Önce, S. (2017). Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Finansal Performans: BİST'te İşlem Gören Şirketler İçin Karşılaştırmalı Bir Analiz. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 637-648.

olması, farklı dillere tercüme edilmiş olması, devlet ve yatırımcılar gibi paydaşlar tarafından kabul edilmiş olması, diğer raporlama çerçevelerini göz önünde bulundurarak hazırlanmış olması ve kullanımının kolay olması olarak sıralanabilir.⁶⁰

Sürdürülebilirlik raporu işletmelerin gönüllülük esasına göre sundukları raporlardır. Son yıllarda küresel gelişmelere paralel olarak ülkemizde de kurumsal sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla faaliyetlerinin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutunu kamuoyuna açıklamayı tercih eden işletme sayısı artmaktadır.

Sürdürülebilirlik raporunun yanısıra yatırımcılara sürdürülebilirlik performansını değerlendirmelerinde yardımcı olmak üzere sürdürülebilirlik endeksleri de kullanılmaktadır. Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi (DJSI), FTSE4Good Index ve MSCI ESG Endeksi bu endekslerin başlıcalarıdır. Sürdürülebilirlik endeksi, işletmelerin çevresel, sosyal, ekonomik performanslarını sistematik, tam, devamlı ve şeffaf bir biçimde değerlendirilmesine yarayan ölçü olarak tanımlanabilir.⁶¹

2014 yılından itibaren BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin yayınlanmaya başlaması Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen işletmeler ve sürdürülebilir yatırım yapmayı amaçlayan sorumlu yatırımcılar açısından oldukça önemli bir gelişmedir. Söz konusu platform, Türkiye'de kurumsal sürdürülebilir raporlama ve sürdürülebilir muhasebe unsurlarının gelişimine katkıda bulunmaktadır.⁶²

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nin amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan işletmelerin yer alacağı bir endeks oluşturmak, Türkiye'de ve özellikle Borsa İstanbul işletmeleri arasında sürdürülebilirlik konusundaki anlayış, bilgi ve uygulamaları artırmaktır. Endeks, işletmelere kurumsal sürdürülebilirlik performanslarını yerel ve küresel anlamda karşılaştırma imkanı sağlayan

⁶⁰ Özdemir, Z. ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama Sisteminin Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamındaki İşletmelerde Analizi. İSMMM Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2016.

⁶¹ Özdemir, Z. ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama Sisteminin Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamındaki İşletmelerde Analizi. İSMMM Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2016.

⁶² Özdemir, Z. ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama Sisteminin Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamındaki İşletmelerde Analizi. İSMMM Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2016.

bir araç konumundadır. Söz konusu endeks ile işletmelere iyileştirme yapmak ve yeni hedefler belirlemek için bir performans değerlendirme aracı sunulmuştur. Böylece işletmeler, kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirliklerini, sürdürülebilirlik konularına ilişkin risk yönetim becerilerini geliştirme imkanı elde etmektedir.⁶³

BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki işletmeler, BIST 30 kapsamında yer alan işletmelerin çevre, biyoçeşitlilik, iklim değişikliği, insan hakları, yönetim kurulu yapısı, rüşvetle mücadele, iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre değerlemeye tabi tutulması ile belirlenmiştir.⁶⁴

ii. Kurumsal Yönetim

2000’li yılların başlarında yaşanan şirket skandalları şirketlerin ekonomik ve çevresel etkileri hakkındaki şüpheleri artırmış ve bu durum şeffaflık taleplerinin de artmasına neden olmuştur.⁶⁵ ABD’de Enron, Worldcom gibi büyük şirket skandallarının hissedarlarda muhasebe ve şirket açıklamalarına bir güvensizlik yaratması üzerine özellikle bu konularda iyileştirme sağlamak üzere "Halka Açık Şirketler Muhasebe Reformu ve Yatırımcıyı Koruma Yasası" diğer adıyla Sarbanes&Oxley Yasası 30 Temmuz 2002’de yürürlüğe konulmuştur. Şirketlerin finansal raporlamaları üzerindeki kontrollerin iyileştirilmesini amaçlayan ve etkin kurumsal yönetimi destekleyen yasa, ABD’de borsalarda işlem gören şirketlerin tamamını kapsamaktadır.⁶⁶ Bu doğrultuda birçok ülke, yürürlükte olan mevzuatını Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde yeniden şekillendirmiştir.

OECD, 1998 yılında üye ülkelerin kurumsal yönetim konusunda görüşlerini değerlendirmek ve bağlayıcı olmayan bir takım ilkeler belirlemek üzere bir çalışma grubu oluşturmuştur. Çalışma sonucunda hazırlanan raporda, genel sekreter Donald J. Johnston tarafından ortaya konulan “tek tip kıyafetin herkese uymayacağı” prensibi çerçevesinde ülkelerin kendi özelliklerini dikkate alarak yapılacak düzenlemelerin teşvik edileceği,

⁶³ Borsa İstanbul. Sürdürülebilirlik Endeksi. Mayıs 2020. < <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi>>

⁶⁴ Borsa İstanbul. Sürdürülebilirlik Endeksi. Mayıs 2020. < <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi>>

⁶⁵ Ayalp, G.E. (2019). Türkiye’de ve Dünya’da Yaşanan Muhasebe Skandalları, Yapılan Düzenlemeler, Usulsüzlük Yapan Şirket ve Bankaların İncelenmesi. Başkent Üniversitesi, Ankara.

⁶⁶

ilkelerin öncelikli hedefinin borsada işlem gören şirketler olduğu fakat diğer kamu ve özel şirketlerinde uygulamasının faydalı olacağı belirtilmiştir. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri, OECD Bakanlar Kurulu tarafından 1999 yılında onaylanarak bu tarihten sonra dünya genelindeki karar alıcılar, yatırımcılar, şirketler ve diğer paydaşlar açısından uluslararası bir referans kaynağı haline gelmiştir.⁶⁷

Türkiye’de TÜSİAD, Kurumsal Yönetim İlkeleri konusundaki gelişmeleri takip ederek 2002 yılında bir çalışma grubu oluşturmuştur ve “Kurumsal Yönetim–En İyi Uygulama Kodu” çalışmasını hazırlamıştır.⁶⁸ 2003 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Kurumsal Yönetim İlkeleri’ni hazırlamış ve halka açık şirketler için tavsiye niteliğinde olmak üzere yayınlamıştır. 2004 yılında SPK’nın Uyum Beyanı düzenlemesi ile halka açık şirketler, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uymakta olduklarını ve uymadıkları hususlar ile ilgili gerekçelerin neler olduğunu faaliyet raporlarında açıklamakla yükümlü tutulmuştur.⁶⁹

Kurumsal yönetim ilkelerinin adillik, sorumluluk, şeffaflık ve hesap verilebilirlik olarak dört temel unsuru bulunmaktadır. Üç yüzden fazla alt kriteri bulunan Kurumsal Yönetim İlkeleri⁷⁰; Pay Sahipleri, Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık, Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu ana başlıkları altında değerlendirilmektedir.

Kurumsal Yönetim Derecelendirme İlkeleri	Ağırlık
Pay Sahipleri	25%
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	25%
Menfaat Sahipleri	15%
Yönetim Kurulu	35%

Şekil 6: Kurumsal Yönetim Derecelendirme İlkeleri

⁶⁷TKYD-Deloitte (2006). Nedir Bu Kurumsal Yönetim? <http://tkyd.org/files/downloads/faaliyet_alanlari/yayinlarimiz/tkyd_yayinlari/nedir_bu_kurumsal_yonetim.pdf>

⁶⁸ TÜSİAD (2002): Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun İşleyişi ve Yapısı, No: TÜSİAD-T/2002-12/336, İstanbul. <<https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/1877-kurumsal-yonetim-en-iyi-uygulama-kodu--yonetim-kurulunun-yapisi-ve-isleyisi>>

⁶⁹ Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama ile Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2011.

⁷⁰ SAHA Kurumsal Yönetim ve Kredi Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. - TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu, 2019.

iii. Entegre Raporlama

Entegre Raporlama, kısa, orta ve uzun vadede işletmenin yarattığı değeri, bütüncül ve stratejik bakış açısı ile paydaşlarına aktarabilen yeni bir kurumsal raporlama şeklidir. Entegre raporlama sürecinde hazırlanan entegre raporun amacı, özellikle finansal sermaye sağlayan taraflar ve diğer bütün paydaşlara işletmenin zaman içinde yarattığı değeri kısa, öz ve anlaşılır bir şekilde açıklamaktır.⁷¹

Entegre raporlama ile; ayrı raporlarla sunulan finansal raporlar, kurumsal yönetim raporları ve sürdürülebilirlik raporlarının tek bir raporda birleştirilmesi, aralarındaki bağlantının gösterilmesi ve işletmenin sürdürülebilir değer yaratma durumunun ortaya konulması beklenmektedir.

Entegre Raporlama süreci, 1994 yılında Güney Afrika'da başlamış, 2009 yılında kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin çalışmalar yürüten King Komitesi başkanı ve Küresel Raporlama Girişimi'nin (Global Reporting Initiative – GRI) eski başkanının kurduğu King Komitesi'nin King III (King Code of Governance Principles for South Africa) Raporunu yayınlaması ile hız kazanmıştır. 2010 yılından itibaren halka açık işletmeler için entegre raporlamanın zorunlu kılındığı Güney Afrika'da King III ilkeleri esastır. Küresel anlamda entegre raporlamanın yaygınlaşması ise, 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin (International Integrated Reporting Council- IIRC) Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesini (IIRC Çerçevesi) yayınlaması ile başlamıştır.⁷²

Türkiye'den Garanti Bankası ve ÇİMSA şirketleri 2013 yılında IIRC'ye üye olmuş ve Türkiye'de entegre raporu yayınlayan ilk şirketler olmuşlardır. 2015 yılında kurulan Entegre Raporlama Türkiye Ağı (ERTA), entegre raporlama ve entegre düşünce konularında farkındalığı artırmayı ve uygulamaların paylaşılmasını amaçlamıştır.⁷³

⁷¹ Akdoğan, N.ve Sultanoğlu B. (2020). IIRC Çerçevesi Kapsamında Entegre Raporlardaki İçerik Öğelerinin Türkiye ve Uluslararası Karşılaştırılması ve Entegre Raporların Düzenlenmesinde Sürdürülebilirlik Raporlarındaki Bilgilerin Kullanımı. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı 2020; 22, ös20- ös46.

⁷² Akdoğan, N. ve Sultanoğlu B. (2020). IIRC Çerçevesi Kapsamında Entegre Raporlardaki İçerik Öğelerinin Türkiye ve Uluslararası Karşılaştırılması ve Entegre Raporların Düzenlenmesinde Sürdürülebilirlik Raporlarındaki Bilgilerin Kullanımı. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı 2020; 22, ös20- ös46.

⁷³ Yılmaz, E. ve Aslan, T. (2019). Kurumsal Raporlamanın Gelişimi: Finansal Tablolardan Entegre Raporlamaya Doğru. Ispen Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi, 10-12 Haziran 2019.

Türkiye’de, özellikle borsada işlem gören şirketlerin kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik raporlamalarındaki gelişim göz önüne alındığında, bugün için düşük seviyede olan entegre raporlama sunan şirket sayısının, yatırımcıların da beklentileri doğrultusunda hızla artacağı ve gelecekteki raporlama sistemleri içerisinde önemli bir yere sahip olacağı anlaşılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜPRAŞ'IN ÖZELLEŞTİRME ÖNCESİ VE SONRASI FİNANSAL TABLOLARININ ANALİZİ VE FİNANSAL GÖSTERGELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. TÜPRAŞ'ın Tabii Olduğu Finansal Raporlama Çerçevesi

TÜPRAŞ, Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPK) kayıtlıdır ve hisseleri 1991 yılından beri Borsa İstanbul A.Ş.'de (BİST) işlem görmektedir. 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, Şirket'in BİST'e kayıtlı %49 oranında hissesi mevcuttur.⁷⁴

TÜPRAŞ'ın konsolide finansal tabloları, Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) 13 Haziran 2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Seri II, 14.1 no'lu "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" (Tebliğ) hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olup Tebliğin 5. Maddesine göre Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumları (TFRS'ler) esas alınmıştır.⁷⁵

Konsolide finansal tablolar, KGK tarafından 15 Nisan 2019 tarihinde yayımlanan "TMS Taksonomisi Hakkında Duyuru" ile SPK tarafından yayımlanan Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi'nde belirlenmiş olan formatlara uygun olarak sunulmuştur.

TÜPRAŞ, muhasebe kayıtlarının tutulmasında ve kanuni finansal tablolarının hazırlanmasında, KGK tarafından çıkarılan prensiplere ve şartlara, Türk Ticaret Kanunu (TTK), vergi mevzuatı ve Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan Tekdüzen Hesap Planı şartlarına uymaktadır. Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanan bu konsolide finansal tablolar, gerçeğe uygun değerleri ile gösterilen arsa ve araziler ile türev araçlar dışında, tarihi maliyet esaslı baz alınarak Türk Lirası olarak hazırlanmıştır. Konsolide finansal tablolar, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış kanuni

⁷⁴ TÜPRAŞ. Finansal Raporlar 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/finansal-ve-raporlar>>

⁷⁵ TÜPRAŞ. Finansal Raporlar 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/finansal-ve-raporlar>>

kayıtlara Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca doğru sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir.⁷⁶

3.2. TÜPRAŞ'ın Düzenlediği Finansal Tablolar

TÜPRAŞ'ın, tabii olduğu mevzuatın gelişimi ile paralel olarak finansal tablolarının da yıllar içerisinde değişim gösterdiği görülmektedir. Özelleştirme öncesi dönemde sunulan finansal tablolar Tablo 1'de listelenmiştir.

Tablo 2: Özelleştirme Öncesi Sunulan Finansal Tablolar

Özelleştirme Öncesi Finansal Tablolar	
1999 - 2002	Ayrıntılı Bilanço
	Ayrıntılı Gelir Tablosu
	Bilanço Dipnotları
2003	Ayrıntılı Konsolide Bilanço
	Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu
	Fon Akım Tablosu
	Nakit Akım Tablosu
	Kar Dağıtım Tablosu
	Satılan Malın Maliyeti Tablosu
	Konsolide Bilanço Dipnotları
2004	Ayrıntılı Bilanço
	Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu
	Fon Akım Tablosu
	Nakit Akım Tablosu
	Kar Dağıtım Tablosu
	Satılan Malın Maliyeti Tablosu
	Konsolide Bilanço Dipnotları
2005	Konsolide Bilanço
	Konsolide Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akım Tablosu
	Konsolide Mali Tablolara İlişkin Dipnotlar

⁷⁶ TÜPRAŞ. Finansal Raporlar 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/finansal-ve-raporlar>>

TÜPRAŞ'ın özelleştirme sonrası dönemde sunduğu finansal tablolar Tablo 2'de listelenmiştir.

Tablo 3: Özelleştirme Sonrası Sunulan Finansal Tablolar

Özelleştirme Sonrası Finansal Tablolar	
2006 - 2007	Konsolide Bilanço
	Konsolide Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Sermaye Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akım Tablosu
	Konsolide Mali Tablolara Ait Açıklayıcı Notlar
2008	Konsolide Bilanço
	Konsolide Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akım Tablosu
	Konsolide Finansal Tablolara Ait Açıklayıcı Dipnotlar
2009 - 2012	Konsolide Bilanço
	Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akım Tablosu
	Konsolide Finansal Tablolara Ait Açıklayıcı Notlar
2013	Konsolide Finansal Durum Tablosu
	Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akım Tablosu
	Konsolide Finansal Tablolara Ait Açıklayıcı Notlar
2014 - 2019	Konsolide Finansal Durum Tablosu
	Konsolide Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu
	Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
	Konsolide Nakit Akış Tablosu
	Konsolide Finansal Tablolara Ait Açıklayıcı Notlar

TÜPRAŞ'ın, Türkiye Muhasebe Standartlarının güncellenmesiyle uyumlu olarak finansal tablolarını düzenlediği ve kullanıcılarına sunduğu görülmektedir.

3.3. Finansal Tablolardaki Bilgilerin Güvenilirliğinin Teyidi ve Bağımsız Denetim Raporlarındaki Görüşler

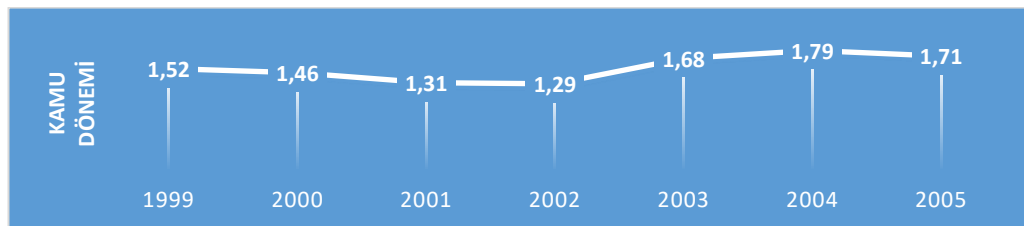
TÜPRAŞ, tabii olduğu mevzuat çerçevesinde finansal raporlarını muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlamakla ve açıklamadan önce bağımsız denetimden geçirmekle yükümlüdür. Aynı zamanda Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Uluslararası İç Denetim Standartları doğrultusunda etkin bir iç denetim mekanizması bulunduğunu beyan etmektedir.⁷⁷

TÜPRAŞ'ın 2005-2019 yıllarına ait finansal raporlarında bulunan bağımsız denetim raporları incelendiğinde Deloitte, Ernst & Young, PwC gibi kurumsal denetim firmaları tarafından Bağımsız Denetim Standartlarına uygun olarak denetlendiği görülmüştür. Açıklanan sonuçlarda; temin edilen verilerin ve kanıtların, görüşün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğu, konsolide bilanço, konsolide gelir tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akım tablolarından oluşan finansal tabloların tüm yönleriyle gerçeğe uygun değerleri yansıttığı ve yayımlanmış finansal raporlama standartlarına uygun olarak hazırlandığı görüşleri bildirilmiştir.

3.4. Finansal Durum Tablosu ve Kar-Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosundaki Bilgilerin Analizinde ve Değerlendirilmesinde Oran Analiz Tekniğinin Uygulanması

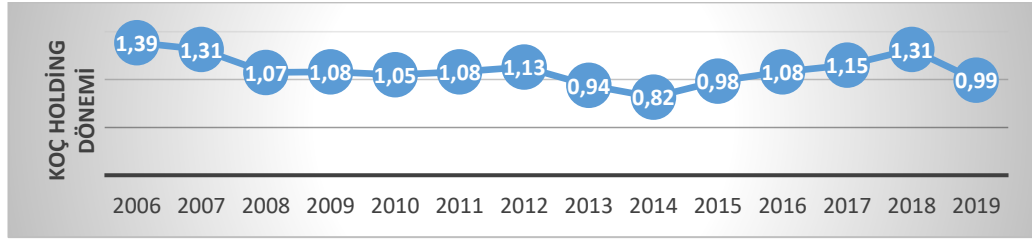
3.4.1. Likidite durumunun analizi

i. Cari Oran = Dönen Varlıklar / K.V.Y.K.

⁷⁷ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020.
<<https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari>>

Şekil 7: TÜPRAŞ Cari Oran Özelleştirme Öncesi Değerler

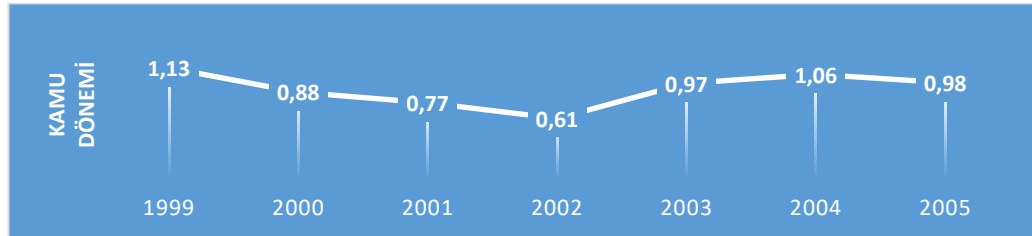

Şekil 8: TÜPRAŞ Cari Oran Özelleştirme Sonrası Değerler

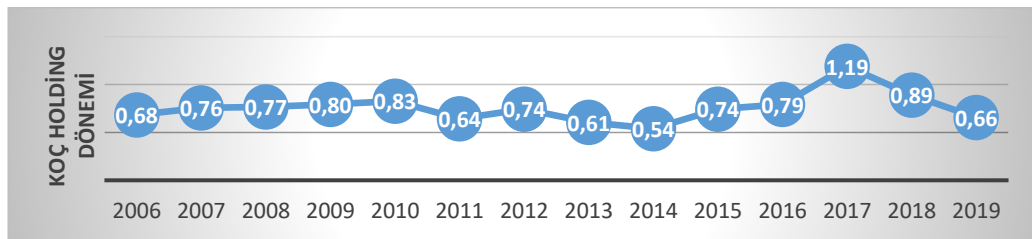
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde cari oran değerlerinin ortalama 1,54 ile daha yüksek olduğu, özelleştirme sonrası dönemin ise daha düşük seyrettiği görülmektedir. Koç Holding döneminin ortalaması 1,10'tür. Net işletme sermayesinin 2013, 2014 ve 2015 yıllarında yetersiz noktaya geldiği görülmekte ancak şirketin nakit sıkıntısı yaşamadan faaliyetlerini sürdürebildiği anlaşılmaktadır.

ii. Asit Test Oranı = (Dönen Varlıklar - Stoklar) / K.V.Y.K.

Şekil 9: TÜPRAŞ Asit Test Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler

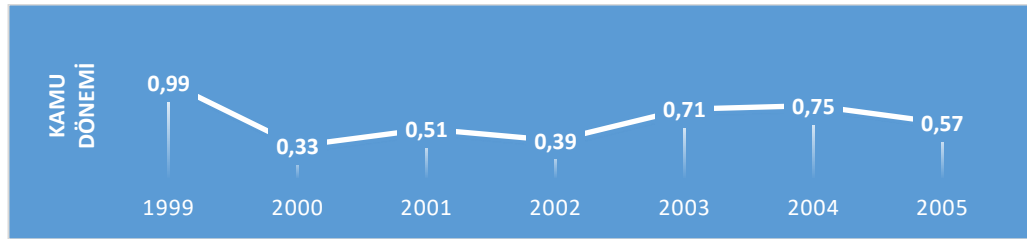

Şekil 10: TÜPRAŞ Asit Test Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler

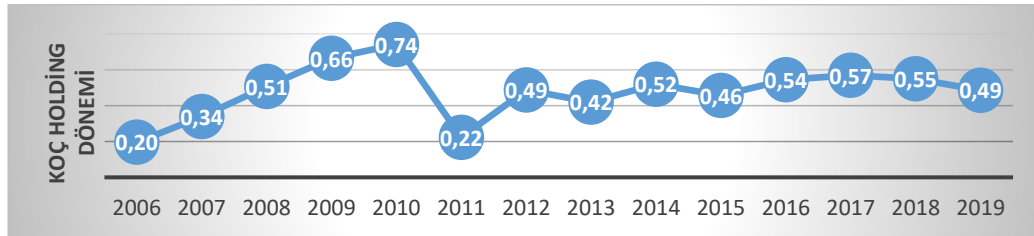
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi ortalama 0,91 iken özelleştirme sonrası ortalaması 0,76 olarak hesaplanmaktadır. Kamu döneminde işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirebilmek konusunda stoklara bağımlılığının düşük olduğu, özelleştirme sonrasında ise stok etkisinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Stok devir hızlarına bakıldığında özelleştirme sonrası dönemde stok devir hızının öncesine göre daha yüksek olduğu bu nedenle asit-test oranının düşük olmasının çok olumsuz etki yaratmadığı söylenebilir.

iii. Nakit Oran = (Dönen Varlıklar - (Stoklar+Tic.Alacaklar)) / K.V.Y.K.

Şekil 11: TÜPRAŞ Nakit Oran Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 12: TÜPRAŞ Nakit Oran Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin nakit oranı kamu döneminde ortalama 0,61 iken Koç Holding döneminde ise ortalama 0,48 olarak hesaplanmaktadır. Devrin hemen sonrasındaki önemli düşüşün 2005 ve 2006 yılları arasındaki ticari alacaklardaki artış ve hazır değerlerdeki düşüşten kaynaklandığı görülmektedir. Koç Holding döneminde 2010 ve 2011 yıllarındaki önemli düşüşün stoklar ve ticari alacakların 2011 yılında önemli oranda artmasından kaynaklandığı görülmektedir.

iv. Likidite Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi ve özelleştirme sonrasında likidite oranlarında belirgin değişiklikler olmuştur. Özelleştirme öncesinde öz kaynak kullanımının yüksek olması, özelleştirme sonrasında ise yabancı kaynak ağırlıklı finansal yapıya geçilmesi nedeniyle özellikle cari oranda önemli değişiklik görülmektedir.

Tablo 4: TÜPRAŞ Likidite Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler

Likidite Analizi	Özelleştirme Öncesi Ortalama (1999-2005)	Özelleştirme Sonrası Ortalama (2006-2019)
Cari Oran	1,54	1,10
Likidite Oranı (Asit-Test)	0,91	0,76
Nakit Oranı	0,61	0,48

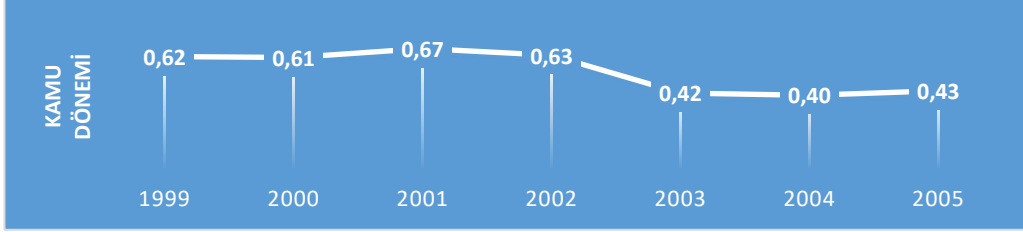
Cari orana detaylı bakıldığında özelleştirme sonrası dönemde 2013, 2014 ve 2015 yıllarında net işletme sermayesinin eksiye döndüğü dikkat çekmektedir, diğer yılların cari oran değerleri yaklaşık olarak aynı seviyede ve ortalama 1,10 olarak görülmektedir.

TÜPRAŞ'ın nakit oranında özelleştirme sonrası iki yıl (2006 - 2007) 0,20 ve 0,34 değerleriyle ciddi bir düşüş göze çarpmaktadır. Sonraki üç yılda (2008 - 2010) ise yükselişe geçerek sırasıyla 0,51, 0,66 ve 0,74 değerleriyle kamu döneminin oldukça üzerinde bir nakit oranı bulunmaktadır. Devam eden yıllarda ise ortalama %49 oranında bir değeri sürdürmüştür.

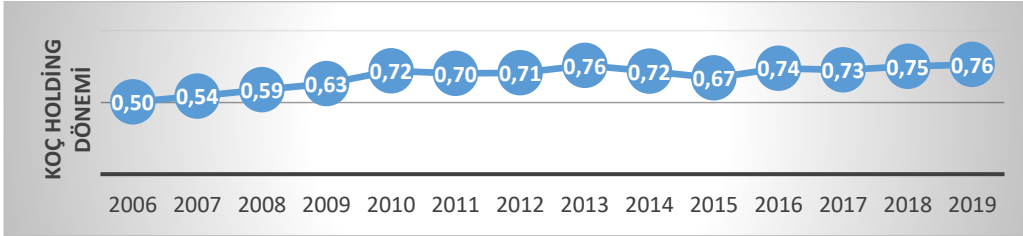
Genel olarak TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi likidite yapısının daha etkin olduğu görülmektedir. Ancak özelleştirme sonrası dönemde uzun süre boyunca aynı yapının devam ettirilmesi ve işletmenin faaliyetlerinde olağanüstü bir durumla karşılaşılması likidite yapısında belirli bir politikanın izlendiğine işaret etmektedir.

3.4.2. Finansal yapının analizi

i. Kaldıraç Oranı = (K.V.Y.K. + U.V.Y.K.) / Aktif Toplamı

Şekil 13: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler

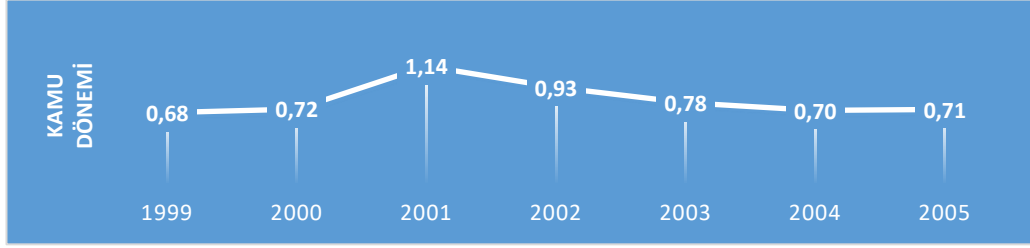
Şekil 14: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

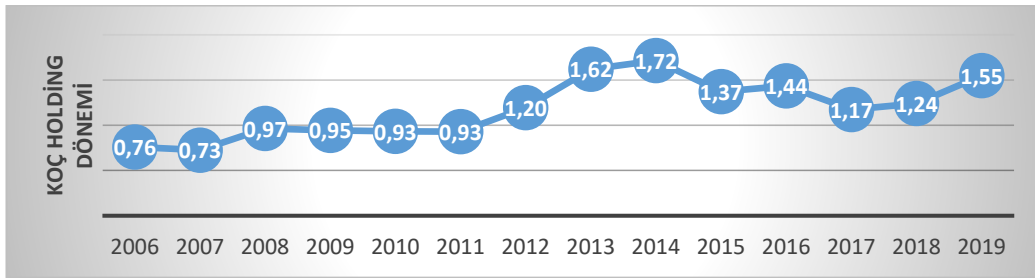
Özelleştirme sonrasında borç oranının arttığı görülmektedir. Koç Holding yönetiminde aktiflerin öz kaynaktan çok yabancı kaynak ile finanse edildiği, bunun sonucunda öz kaynak karlılığının artmış olduğu anlaşılmaktadır. Öz kaynak karlılık oranları da bu veriyi doğrulamaktadır.

Özelleştirme sonrası dönemde istikrarlı olarak seyretmesi bu politikanın özellikle yürütüldüğüne işaret etmektedir.

ii. Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar

Şekil 15: TÜPRAŞ Maddi DV/Öz Kaynaklar Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 16: TÜPRAŞ Maddi DV/Öz Kaynaklar Özelleştirme Sonrası Değerler

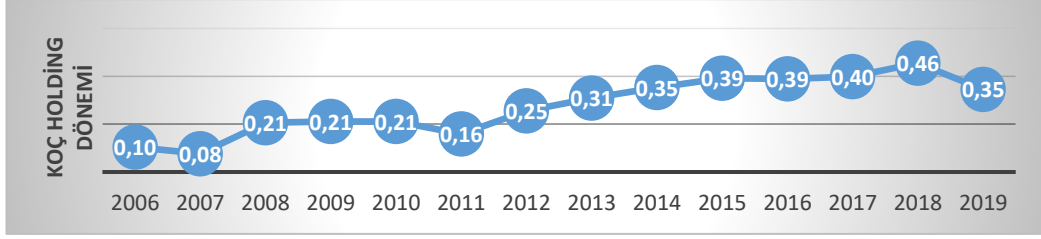
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme sonrası dönemin başlarında aynı seyirde ilerlerken, daha önce yatırımına başlanmış olan Fuel Oil Dönüşüm ünitesi aktifleştirmeleri nedeniyle 2012, 2013 ve 2014 yıllarında maddi duran varlıklarda önemli oranda artış olmuştur. 2015 yılındaki geçmiş yıl karı ve net dönem karı kalemlerindeki artış nedeniyle Öz kaynakların yükselmiş olmasından dolayı oran azalmış görülmektedir.

iii. Finansal Borçlar / Toplam Aktif

Şekil 17: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif Özelleştirme Öncesi Değerler

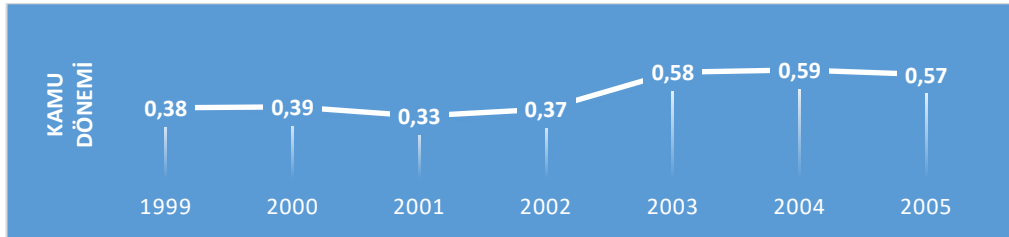

Şekil 18: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif Özelleştirme Sonrası Değerler

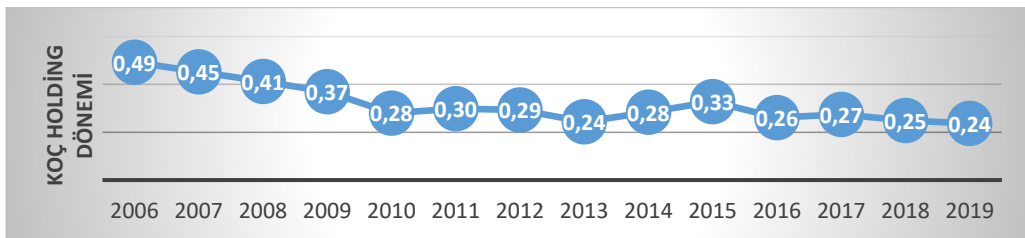
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde aktiflerin maliyetli borçlarla karşılanmadığı ancak özelleştirme sonrası dönemde artan seyirde bir borçlanma yapıldığı görülmektedir. Kısa vadeli borçlanma oranının artması cari oranı da etkilemektedir. Borçlanmaların işletme faaliyetlerine kullanılması olumsuz etki yaratacaktır ancak TÜPRAŞ'ın borçlanmalarını yatırımlar için kullandığı görülmektedir.

iv. Öz Kaynaklar / Toplam Aktif

Şekil 19: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 20: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif Özelleştirme Sonrası Değerler

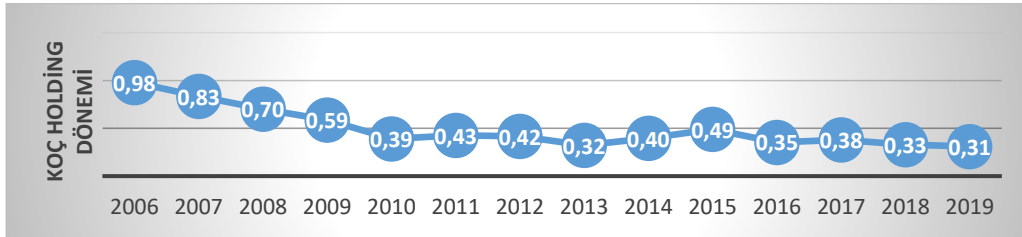
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde aktiflerin daha çok öz kaynaklardan karşılandığı, özelleştirme sonrası dönemde ise öz kaynak kullanımının azaldığı görülmektedir. Aktif kalemlerinin borçlanmayla karşılanması durumunda bu aktiflerin borçlanma maliyetini karşılayacak şekilde gelir getirici kalemler olması beklenir. Uzun süreli olarak bu yapının sürdürülmesi belirli bir politikanın uygulandığına işaret etmektedir.

v. Finansman Oranı = Öz kaynaklar / (K.V.Y.K. + U.V.Y.K)

Şekil 21: TÜPRAŞ Finansman Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler

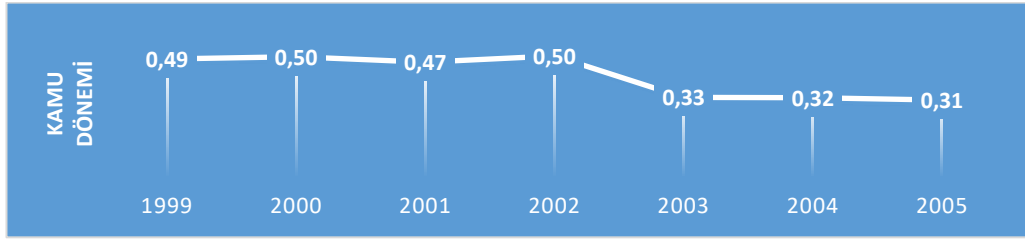
Şekil 22: TÜPRAŞ Finansman Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

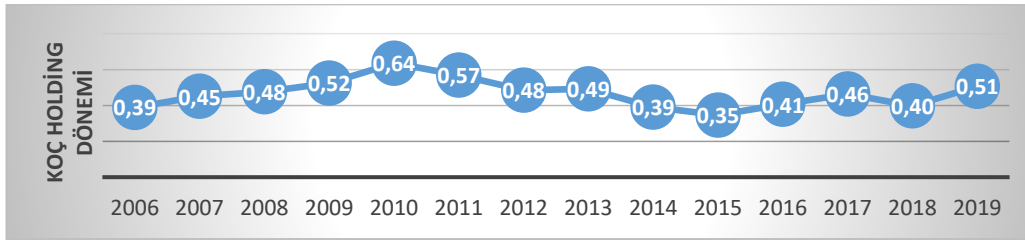
Kamu döneminde 2003 yılında öz kaynaklar içerisindeki Yeniden Değerleme Değer Artışı ve Net Dönem Karı kalemlerindeki artış nedeniyle oranda önemli bir değişiklik görülmektedir.

Özelleştirme sonrasında borçlanma artışı ve öz kaynak kullanımının azalması nedeniyle değerlerde kademeli olarak düşüş görülmektedir.

vi. K.V.Y.K. / Toplam Pasif

Şekil 23: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 24: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Sonrası Değerler

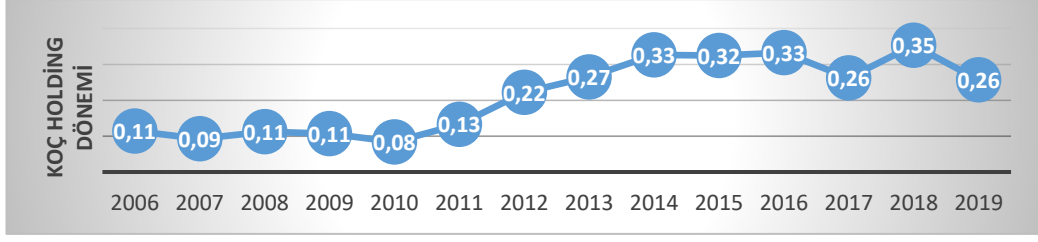
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi dönemde ortalama 0,42 olan oranın, özelleştirme sonrasında borçlanma artışı nedeniyle yükseldiği ve ortalamanın 0,47 olduğu görülmektedir. Borçlanma ağırlığının kısa vadeli olması olumlu değerlendirilmemektedir. İşletme faaliyetlerini sürdürebilmek için borç ödeme baskısıyla hareket etmek durumunda kalacaktır.

vii. U.V.Y.K. / Toplam Pasif

Şekil 25: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Öncesi Değerler

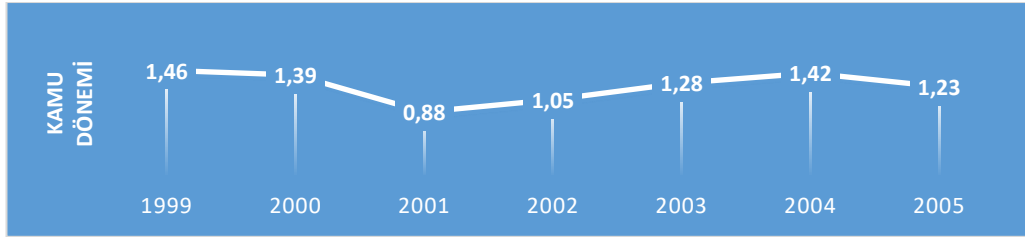

Şekil 26: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif Özelleştirme Sonrası Değerler

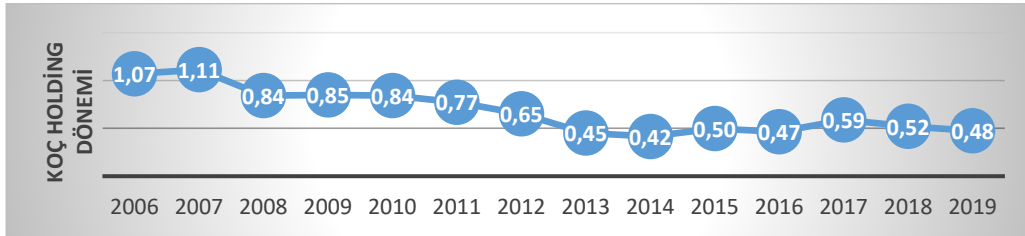
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi dönemde ortalama 0,12 olan oranın, özelleştirme sonrasında borçlanma artışı nedeniyle yükseldiği ve ortalamanın 0,21 olduğu görülmektedir. Koç Holding döneminde başlatılan Fuel Oil Dönüşüm ünitesi yatırımı için yüksek tutarda uzun vadeli kredi kullanımı nedeniyle 2011 yılından itibaren yüksek oranda artış görülmektedir.

viii. Öz kaynaklar / Duran Varlıklar

Şekil 27: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/DV Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 28: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/DV Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde duran varlıkların öz kaynaklarla karşılandığı, özelleştirme sonrası dönemde ise öz kaynak kullanımının azaldığı ve duran varlıkların daha çok yabancı kaynakla finanse edildiği görülmektedir.

ix. Finansal Yapı Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın finansal yapısı incelendiğinde özelleştirme öncesi dönemde öz kaynak finansmanının yüksek olduğu, özelleştirme sonrasında ise borçlanma ağırlıklı bir yapının sürdürüldüğü finansman oranındaki değişimde açıkça görülmektedir.

Tablo 5: TÜPRAŞ Finansal Yapı Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler

Finansal Yapı Oranları	Özelleştirme Öncesi Ortalama (1999-2005)	Özelleştirme Sonrası Ortalama (2006-2019)
Kaldıraç Oranı	0,54	0,68
Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	0,81	1,18
Finansal Borçlar / Toplam Aktif	0,11	0,28
Öz Kaynaklar / Toplam Aktif	0,46	0,32
Finansman Oranı	0,93	0,49
K.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,42	0,47
U.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,12	0,21
Öz Kaynaklar / Duran Varlıklar	1,24	0,68

Özellikle 2011 yılında yatırımına başlanmış olan Fuel Oil Dönüşüm ünitesinin borçlanmaları ve 2012 yılı sonrasında aktifleştirmeleri finansal yapıyı önemli oranda etkilemiştir. Özelleştirme ile devralınan 2.3 Milyar TL maddi duran varlık değerinin özelleştirme sonrası yapılan yatırımlarla 20 Milyar TL seviyesine geldiği görülmektedir.

Tablo 6: TÜPRAŞ Maddi Duran Varlıklar

	2005	2010	2015	2019
Maddi duran varlıklar (Bin TL)	2.318.298	3.640.712	11.479.744	20.334.715

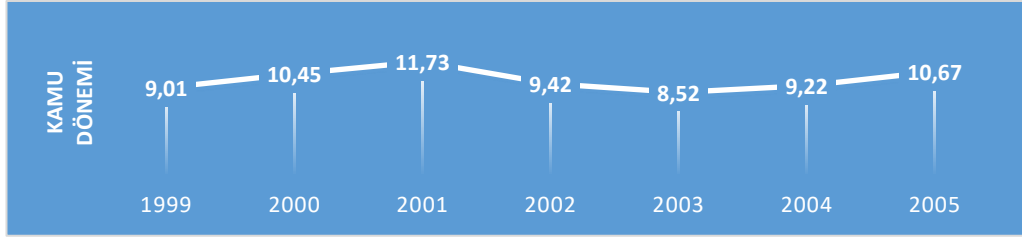
Özelleştirme öncesi dönemde finansal yapıdaki en önemli değişimin 2003 yılında yeniden değerlendirme artışı ve net dönem karı kalemlerindeki artış nedeniyle öz kaynakların önemli oranda artması olduğu görülmektedir. 2002 yılı ve öncesinde finansman oranı ortalama 0,58 seviyelerinde iken 2003 yılından sonra ortalama 1,39 seviyesine yükselmiştir.

Tablo 7: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Finansman Oranı

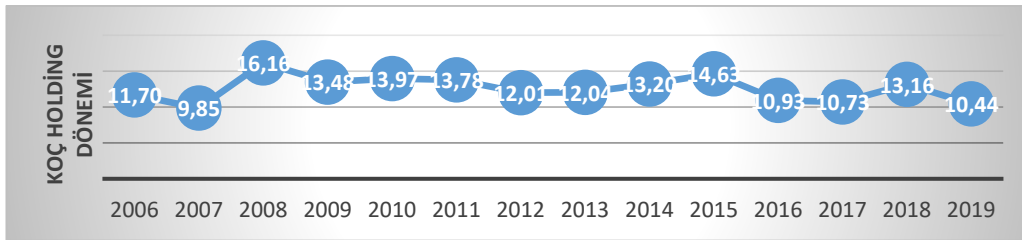
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Finansman Oranı	0,61	0,63	0,50	0,60	1,39	1,46	1,32

3.4.3. Faaliyet durumunun analizi

i. Stok Devir Hızı = Satılan Malın Maliyeti / Ortalama Stok

Şekil 29: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

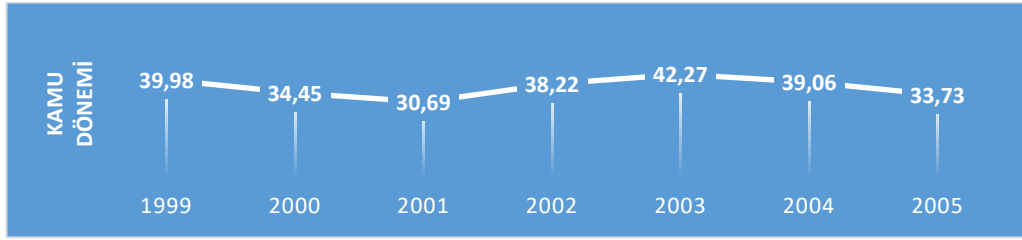

Şekil 30: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

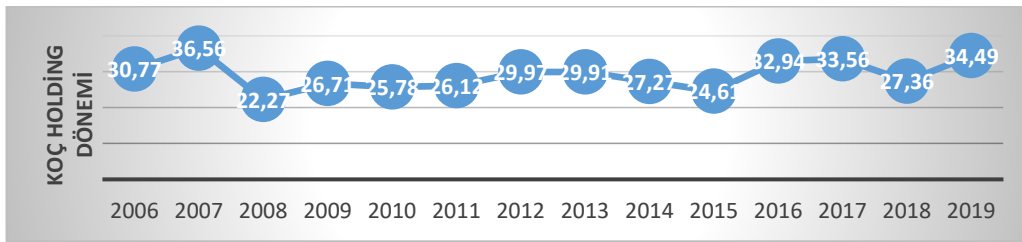
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde ortalama 9,86 olan oran, özelleştirme sonrası dönemde artarak 12,58'e yükselmiştir. Yıllar bazında bakıldığında da özelleştirme sonrası dönemde stokların verimliliğinin arttığı görülmektedir.

ii. Stok Devir Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

Şekil 31: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler

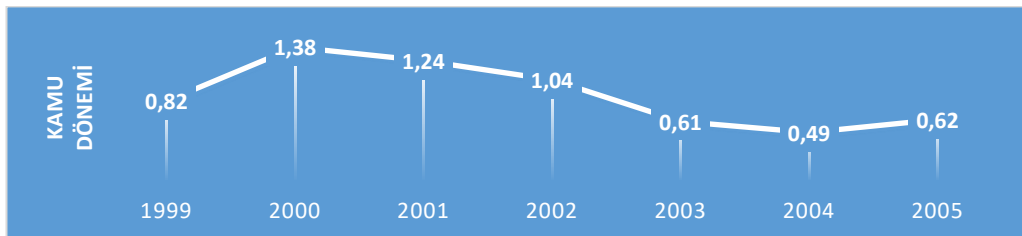

Şekil 32: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler

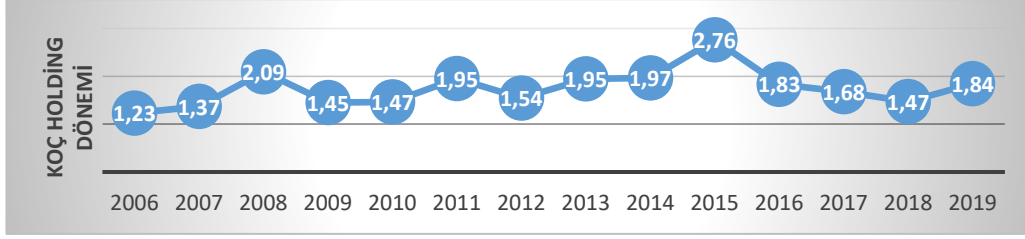
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi ortalama 36,91 günde stoklarını devreden işletme, özelleştirme sonrasında verimliliğini artırarak ortalama 29,16 günde bir stoklarını yenilemeye başlamıştır. Stok devir süresinin az olması, cari oranın düşük olmasından kaynaklanan likidite azalmasına karşı olumlu etki yaratacaktır.

iii. Stok Bağımlılık Oranı = K.V.Y.K. - Nakit & Nakit Benzerleri / Stoklar

Şekil 33: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı Özelleştirme Öncesi Değerler

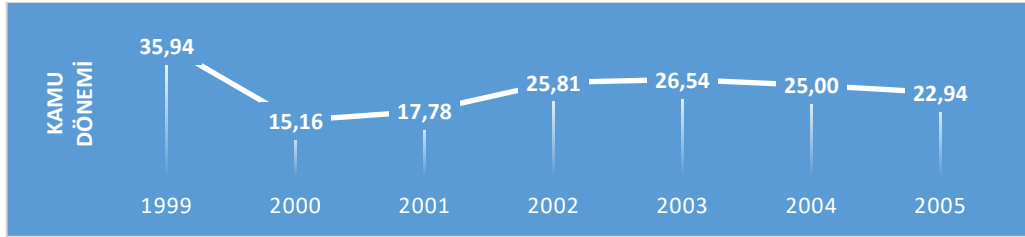

Şekil 34: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı Özelleştirme Sonrası Değerler

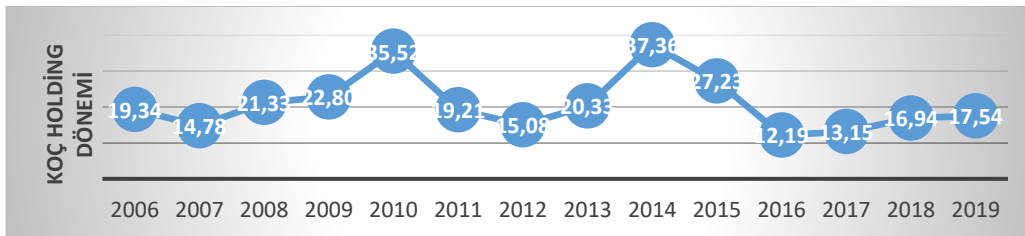
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesinde likidite gücünün yüksek olması nedeniyle stok bağımlılığı az olan işletme, özelleştirme sonrası dönemde stoklarına daha bağlı hale gelmiştir. Diğer taraftan stok devir hızının yüksekliği, stok bağımlılığının yüksek olmasından kaynaklanan olumsuzluğu azaltıcı etki gösterecektir.

iv. Alacak Devir Hızı = Kredili Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

Şekil 35: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

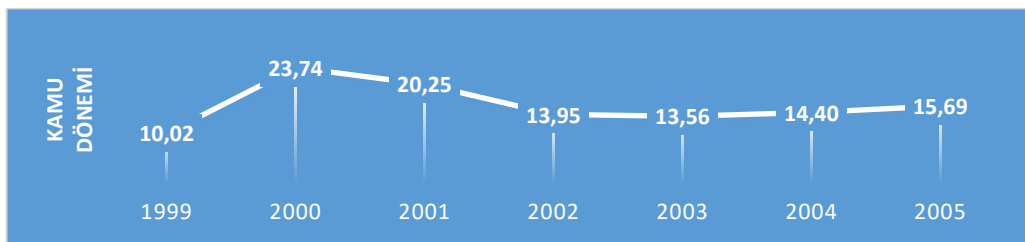

Şekil 36: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

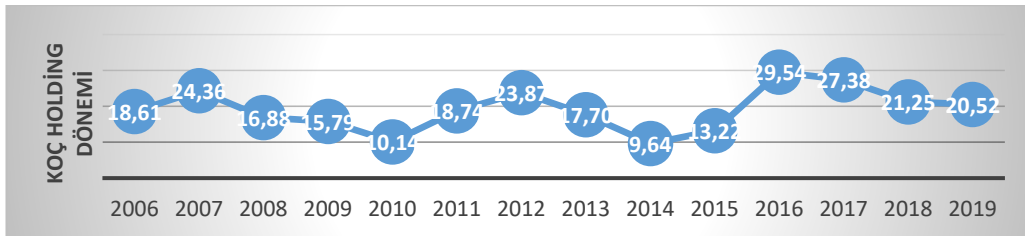
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi dönemde ortalama 24,17 olan oran, özelleştirme sonrasında ortalama 20,91'e gerilemiştir. Bu durumda işletmenin özelleştirme öncesinde alacaklarını daha erken tahsil ettiği, özelleştirme sonrasında ise vadeli satışların arttığı görülmektedir. 2010 yılında satış gelirlerinin önemli oranda artması nedeniyle ve 2014 yılında ticari alacakların önemli oranda azalması nedeniyle verimliliğin arttığı görülmektedir.

v. Alacak Tahsil Süresi = 360 / Alacak Devir Hızı

Şekil 37: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler

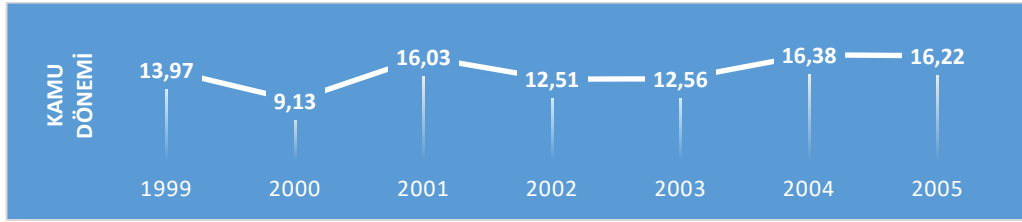

Şekil 38: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler

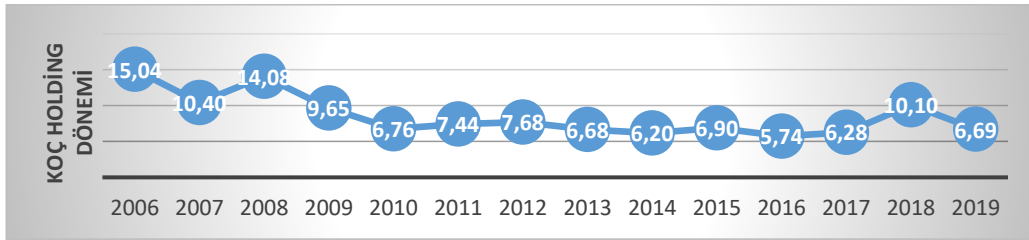
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde işletmenin alacaklarını daha erken tahsil imkanına sahip olduğu, özelleştirme sonrası dönemde genel olarak tahsilat sürelerinin uzadığı görülmektedir.

vi. Ticari Borçlar Devir Hızı = Satışların Maliyeti / Ortalama Ticari Borç

Şekil 39: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 40: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

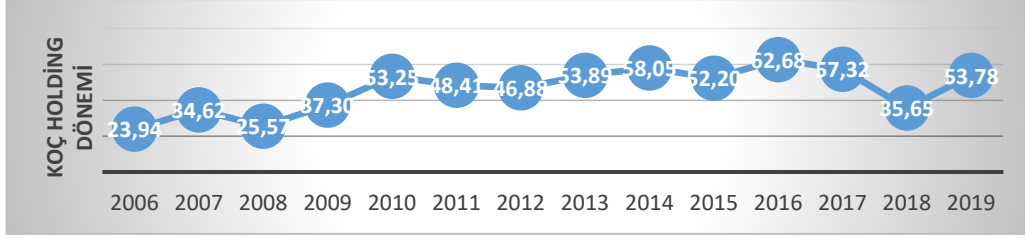
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesinde ortalama 13,83 olan borç devir hızı, özelleştirme sonrasında ortalama 8,55 olarak hesaplanmaktadır. İşletmenin özelleştirme sonrasında borç ödeme vadesini artırdığı görülmektedir.

vii. Ticari Borçlar Devir Süresi = 360 / Ticari Borçlar Devir Hızı

Şekil 41: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi Özelleştirme Öncesi Değerler

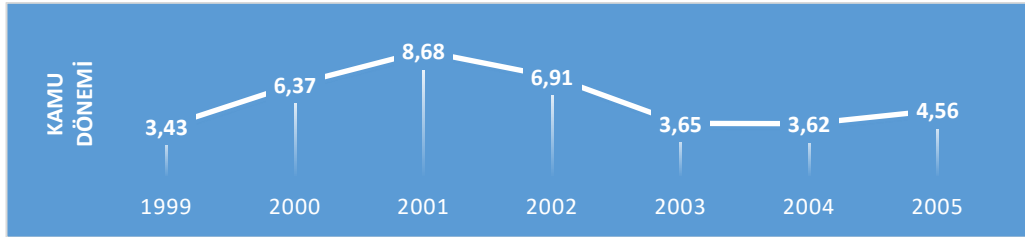

Şekil 42: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi Özelleştirme Sonrası Değerler

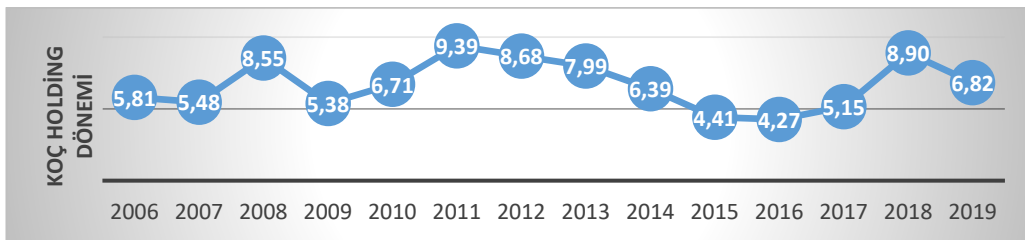
Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin özelleştirme sonrası dönemde borçlarını daha uzun vadede ödemeye başladığı görülmektedir. Kamu döneminde ortalama 27,40 olan süre özelleştirme sonrasında 45,97 olarak hesaplanmaktadır.

viii. Öz kaynaklar Devir Hızı = Net Satışlar / Öz kaynaklar

Şekil 43: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

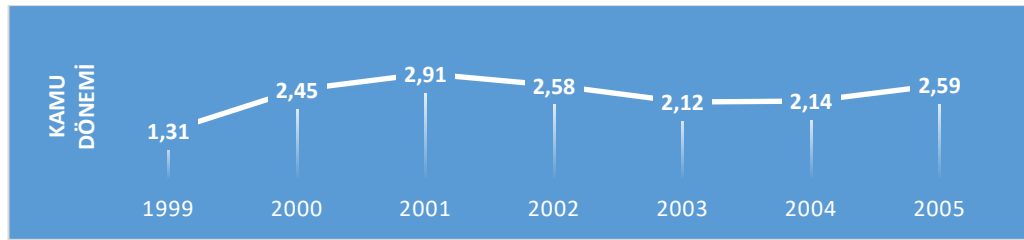

Şekil 44: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

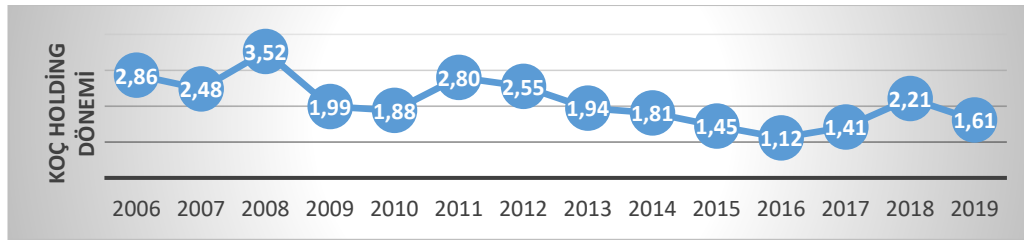
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesinde ortalama 5,32 olan oran özelleştirme sonrasında 6,71 olarak hesaplanmaktadır. Özelleştirme sonrası dönemde öz kaynak verimliliğinin artmış olduğu görülmektedir. 2011 ve 2018 yıllarında net satışların önemli oranda artması nedeniyle oranda artış görülmektedir.

ix. Aktif Devir Hızı = Net Satışlar / Aktif Toplamı

Şekil 45: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

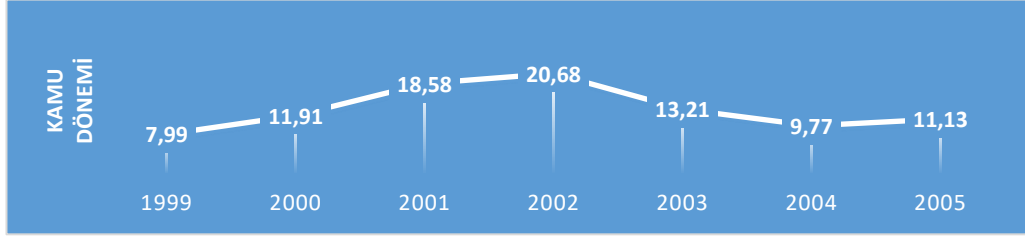

Şekil 46: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

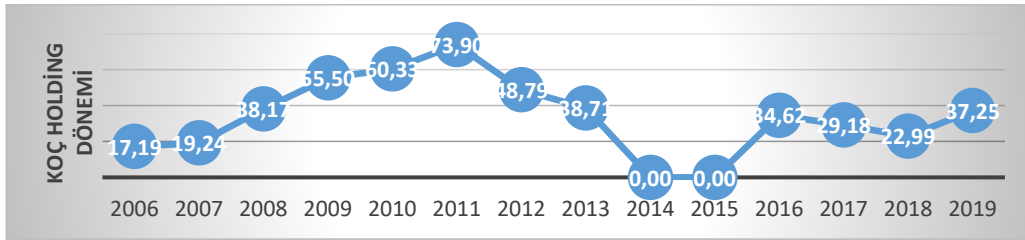
Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin özelleştirme öncesi seyirde aktif verimliliğinin daha etkin olduğu, özelleştirme sonrasında 2011 ve 2018 yıllarındaki yüksek hasılat nedeniyle kısmen iyileşme görülse de genel olarak 2014 yılından sonra aktif verimliliğinin düşük olduğu görülmektedir. İşletmenin aktiflerini artırdığı ancak hasılatın aynı oranda artmadığı anlaşılmaktadır.

x. Net İşletme Serm. Devir Hızı = Net Satışlar / Ort. Net İşletme Serm.

Şekil 47: TÜPRAŞ Net İşletme Serm. Devir Hızı Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 48: TÜPRAŞ Net İşletme Serm. Devir Hızı Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi dönemde ortalama 13,32 olan oran, özelleştirme sonrası dönemde ortalama 33,99 olarak hesaplanmıştır. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında net işletme sermayesinin eksiye düşmesi nedeniyle oranlarda sapma görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde özelleştirme sonrası dönemde net işletme sermayesinin daha verimli olduğu anlaşılmaktadır.

xi. Faaliyet Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi dönemde öz kaynak yüksekliği ve likidite gücü nedeniyle stok bağımlılığı daha düşüktür ancak özelleştirme sonrasında stoklarına daha bağımlı hale geldiği görülmektedir. Diğer taraftan stok devir hızının artmış olması stokların daha verimli kullanıldığını ve stok bağımlılığı riskini bir ölçüde azalttığı görülmektedir.

TÜPRAŞ'ın özelleştirme sonrası dönemde alacaklarını daha uzun vadede tahsil ettiği ancak borçlarını da daha uzun vadede ödediği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında

özelleştirme sonrası dönemde şirketin faaliyetlerini daha etkin sürdürdüğü değerlendirilebilir.

Tablo 8: TÜPRAŞ Faaliyet Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler

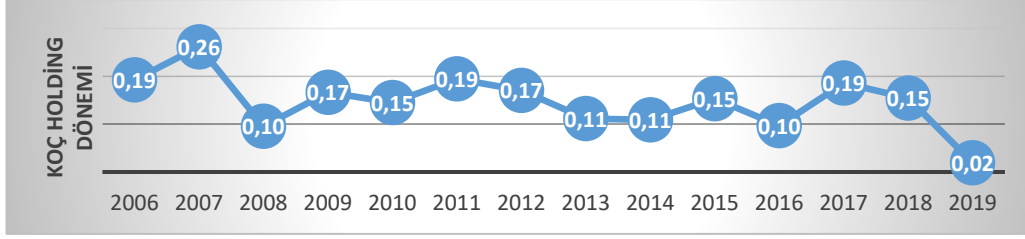
Faaliyet Oranları	Özelleştirme Öncesi Ortalama (1999-2005)	Özelleştirme Sonrası Ortalama (2006-2019)
Stok Devir Hızı	9,86	12,58
Stok Devir Süresi	36,91	29,16
Stok Bağımlılık Oranı	0,89	1,76
Alacakların Devir Hızı	24,17	20,91
Alacak Tahsil Süresi	15,94	19,12
Ticari Borçlar Devir Hızı	13,83	8,55
Ticari Borçlar Devir Süresi	27,04	45,97
Öz Kaynaklar Devir Hızı	5,32	6,71
Aktif Devir Hızı	2,30	2,12
Net Çalışma (İşletme) Sermayesi Devir Hızı	13,32	33,99

3.4.4. Karlılık durumunun analizi

i. Net Kar / Devamlı Sermaye

Şekil 49: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 50: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye Özelleştirme Sonrası Değerler

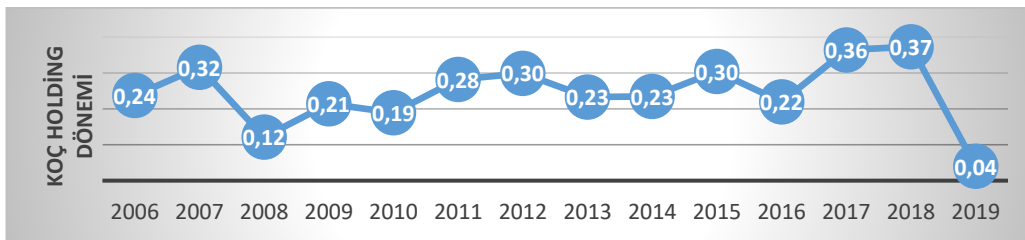
Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin uzun dönemli sermayesinin karlılığı kamu döneminde ortalama 0,20 iken özelleştirme sonrası dönemde ortalama 0,15'tir. Koç Holding döneminde kısa vadeli borçlanmanın yüksek olması devamlı sermaye karlılığını düşürmüştür.

ii. Mali Rantabilite = Net Dönem Karı / Öz Sermaye

Şekil 51: TÜPRAŞ Mali Rantabilite Özelleştirme Öncesi Değerler

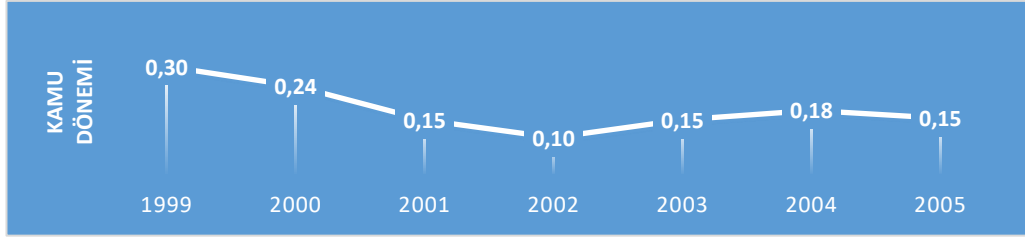

Şekil 52: TÜPRAŞ Mali Rantabilite Özelleştirme Sonrası Değerler

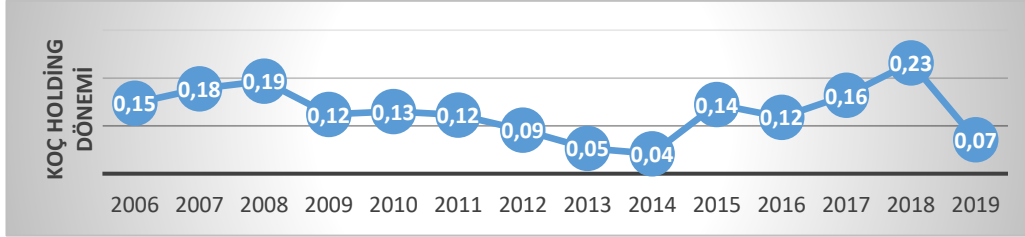
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde ortalama 0,26 olan oran, özelleştirme sonrası dönemde ortalama 0,24 olarak hesaplanmaktadır. Öz kaynak miktarları dikkate alındığında kamu döneminde öz kaynak verimliliğinin daha etkin olduğu görülmektedir.

iii. Ekonomik Rantabilite = (Dönem Karı + Faiz Giderleri) / Toplam Pasif

Şekil 53: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite Özelleştirme Öncesi Değerler

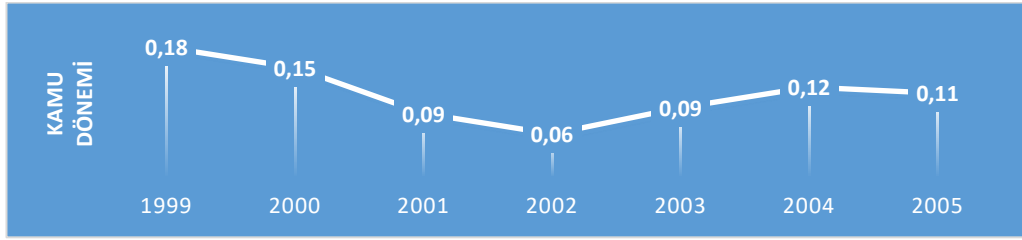

Şekil 54: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite Özelleştirme Sonrası Değerler

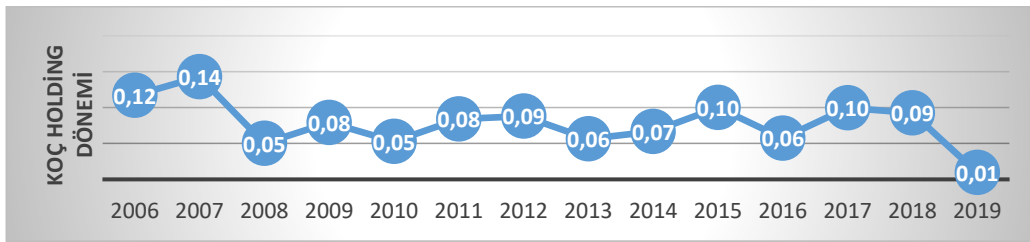
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde ortalama oran 0,18 iken özelleştirme sonrası dönemde ortalama 0,13'tür. Kamu döneminde toplam kaynakların karlılığının daha yüksek olduğu görülmektedir.

iv. Aktif Karlılığı = Net Dönem Karı / Aktif Toplamı

Şekil 55: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı Özelleştirme Öncesi Değerler

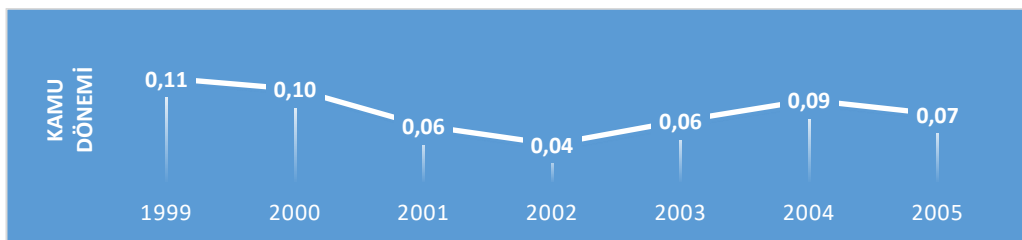

Şekil 56: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı Özelleştirme Sonrası Değerler

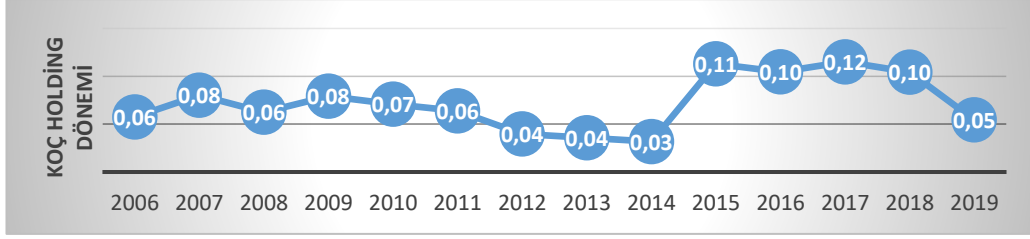
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde aktif karlılığının daha yüksek olduğu görülmektedir. Özelleştirme döneminde 0,11 oranında devreden karlılığın iki yıl artarak devam ettiği fakat 2008 ve sonrasında aynı karlılık oranına tekrar ulaşamadığı görülmektedir. İşletmenin aktife aktarılan yatırımlarından beklenen karlılığın elde edilemediği anlaşılmaktadır.

v. Brüt Satış Karı / Net Satışlar

Şekil 57: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler

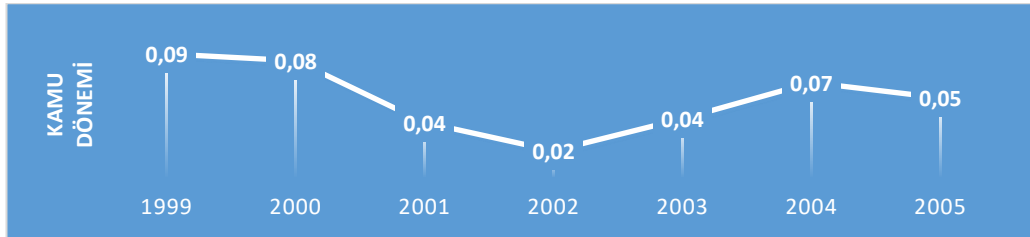

Şekil 58: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler

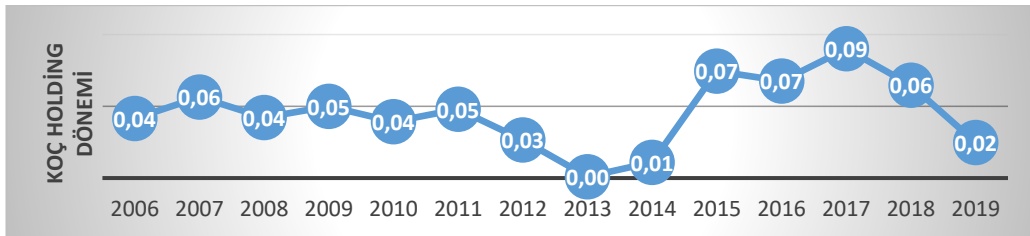
Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin hem kamu döneminde hem de özelleştirme sonrası dönemde satış maliyeti ile net satışları arasındaki farktan ortalama 0,07 brüt kar elde ettiği görülmektedir. Ancak özelleştirme sonrası özellikle 2015 - 2018 yıllarında karlılığın yükselmesi dikkat çekmektedir. 2014 yılında devreye alınan fuel oil dönüşüm tesisi yatırımının bu karlılıkta etkisi olduğu değerlendirilebilir.

vi. Faaliyet Karı / Net Satışlar

Şekil 59: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler

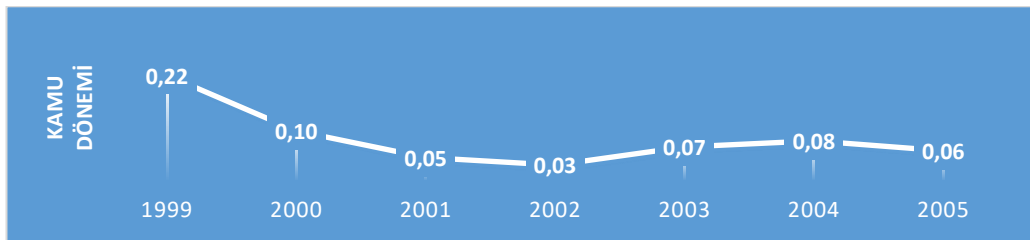

Şekil 60: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler

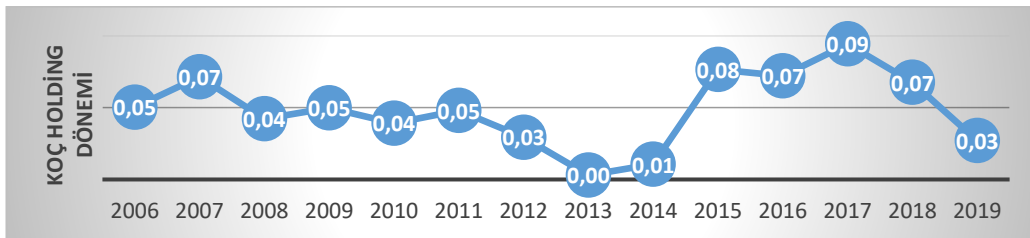
Karşılaştırma ve Analiz

İşletmenin esas faaliyetlerinden kamu ve özel sektör dönemlerinde ortalama 0,05 karlılık elde ettiği görülmektedir. 2013 yılında ticari borçların kur farkı etkisinden kaynaklanan zarar ve rekabet kurulunun ceza karşılığı nedeniyle brüt kar elde edilmesine rağmen faaliyet karlılığı sıfırlanmıştır. 2015 yılında fuel oil dönüşüm tesisinin devreye alınması sonrasında dört yıl boyunca yüksek karlılık etkisi görülmeye devam etmektedir.

vii. Olağan Kar / Net Satışlar

Şekil 61: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler

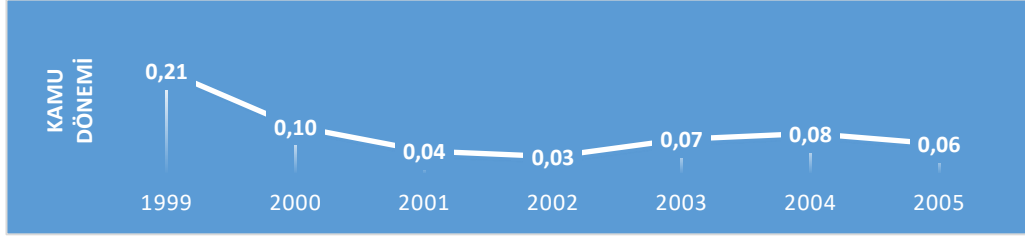

Şekil 62: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler

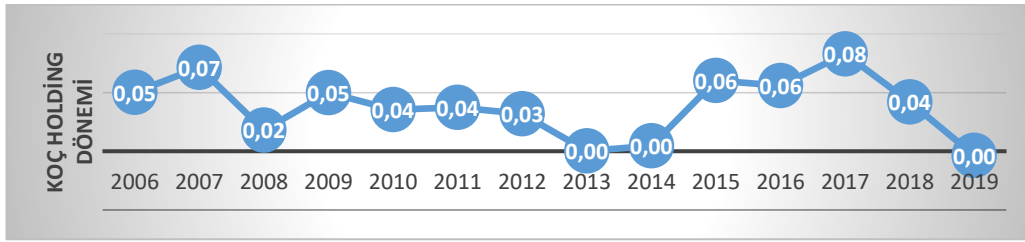
Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde ortalama 0,09 olarak gerçekleşen olağan kar, özelleştirme sonrası dönemde 0,05 olarak hesaplanmaktadır. 2013 yılı ve sonrasındaki etkenler faaliyet karlılığının değerlendirilmesinde belirtilmiştir.

viii. Dönem Karı / Net Satışlar

Şekil 63: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler

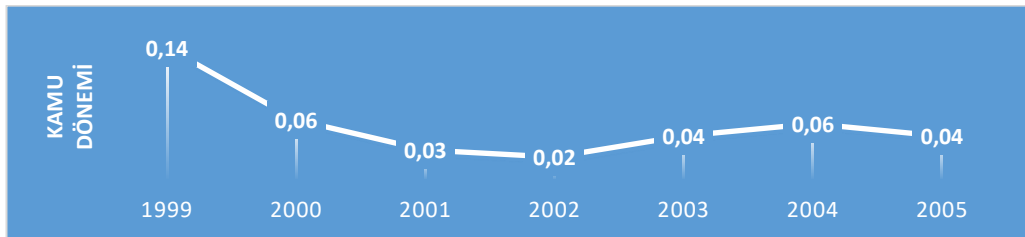

Şekil 64: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler

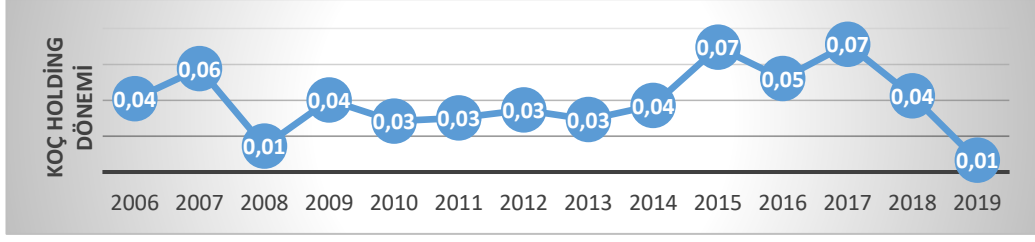
Karşılaştırma ve Analiz

Özelleştirme öncesi ortalama 0,09 olan dönem karlılığı, özelleştirme sonrası dönemde ortalama 0,04 olarak hesaplanmaktadır. 2018 yılında ticari borçlardan kaynaklanan zarar ve finansman giderlerindeki artış nedeniyle karlılığın önemli oranda düştüğü görülmektedir. 2019 yılında faiz giderleri ve finansal borçlardan kaynaklanan kur farkı zararı nedeniyle karlılığın sıfırlandığı görülmektedir.

ix. Net Dönem Karı / Net Satışlar

Şekil 65: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Öncesi Değerler

Şekil 66: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar Özelleştirme Sonrası Değerler

Karşılaştırma ve Analiz

Kamu döneminde 0,06 olan oran özelleştirme sonrası dönemde ortalama 0,04 olarak hesaplanmaktadır. 2019 yılında ertelenmiş vergi geliri etkisi nedeniyle 0,01 karlılık olduğu görülmektedir.

x. Karlılık Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi dönemdeki karlılığının özelleştirme sonrasında 2012 yılına kadar benzer seviyede devam ettiği, 2013 yılında ticari borçların kur farkı etkisi nedeniyle karlılığın önemli oranda azaldığı görülmektedir.

2014 sonrasında Fuel Oil Dönüşüm Tesisi yatırımının devreye alınmasıyla 2015-2018 yıllarındaki karlılık geçmiş dönemlere göre önemli oranda artmıştır.

2018 yılında ticari borçlardan kaynaklanan zarar ve finansman giderlerindeki artış nedeniyle karlılığın önemli oranda düştüğü ve 2019 yılında faiz giderleri ve finansal borçlardan kaynaklanan kur farkı zararı nedeniyle karlılığın sıfırlandığı görülmektedir.

Genel olarak ortalamalara bakıldığında özelleştirme sonrası dönemde karlılık oranlarının azalmış olduğu görülmektedir. 2015 yılı ve sonrasında faaliyet karlılığının önemli oranda artmış olduğu ancak 2018 ve 2019 yıllarında bu karlılığın finansman giderleri nedeniyle sonuçlara yansımadağı görülmektedir.

Tablo 9: TÜPRAŞ Karlılık Oranları Özelleştirme Öncesi ve Sonrası Ortalama Değerler

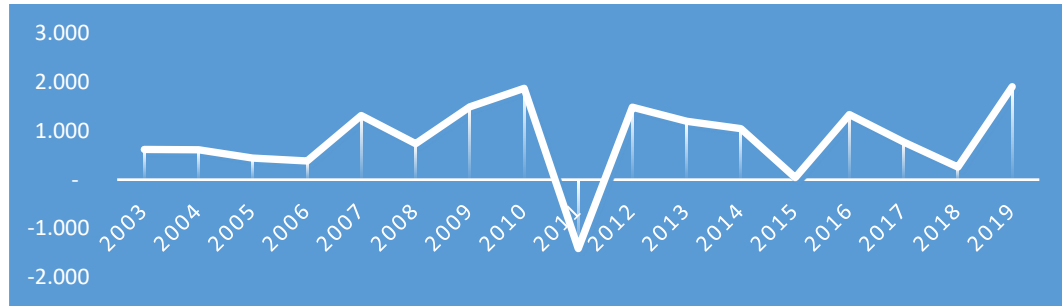
Karlılık Oranları	Özelleştirme Öncesi Ortalama (1999-2005)	Özelleştirme Sonrası Ortalama (2006-2019)
Net Kar / Devamlı Sermaye	0,20	0,15
Öz Sermayenin Karlılığı (Mali Rantabilite)	0,26	0,24
Ekonomik Rantabilite	0,18	0,13
Aktif Karlılığı	0,11	0,08
Brüt Satış Karı / Net Satışlar	0,07	0,07
Faaliyet Karı / Net Satışlar	0,05	0,05
Olağan Kar / Net Satışlar	0,09	0,05
Dönem Karı / Net Satışlar	0,09	0,04
Dönem Net Karı / Net Satışlar	0,06	0,04

3.5. Nakit Akış Tablosu Verilerinin Analizi

3.5.1. İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları

Tablo 10: TÜPRAŞ İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
618	613	442	386	1.320	737	1.494	1.874	-1.414	1.485	1.197	1.047	43	1.337	773	256	1.908

Şekil 67: TÜPRAŞ İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$)

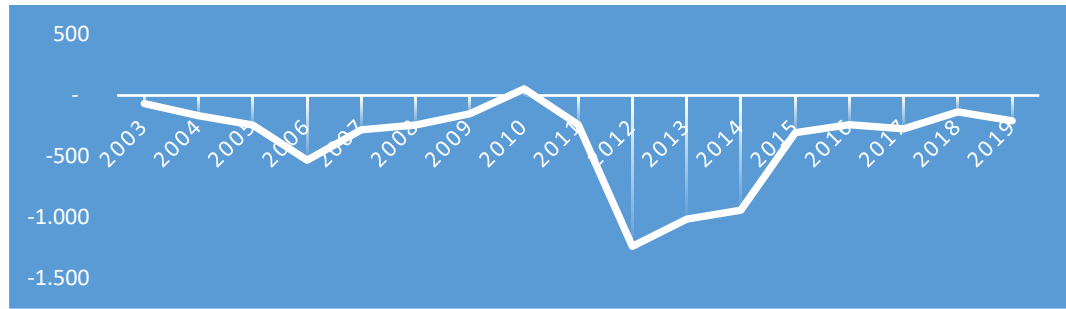
İşletme faaliyetlerinden nakit akışlarının özelleştirme öncesine göre genel olarak daha yüksek olduğu ancak 2011, 2015 ve 2018 yıllarında işletme faaliyetlerinden nakit

sağlanamadığı görülmektedir. 2011 yılında ticari alacaklar, diğer alacaklar ve stoklar kalemlerindeki artış nedeniyle nakit akışı terse dönmüştür.

3.5.2. Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları

Tablo 11: TÜPRAŞ Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları (M \$)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
- 66	- 166	- 241	- 530	- 281	- 243	- 150	54	- 241	- 1.238	- 1.013	- 940	- 304	- 239	- 273	- 136	- 209

Şekil 68: TÜPRAŞ Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları (M \$)

Özelleştirme sonrası dönemde şirketin nakit akışlarının artarak işletme faaliyetlerine yöneldiği, 2011 yılından itibaren Fuel Oil Dönüşüm Ünitesi yatırımı nedeniyle yatırıma yönelik nakit akışlarının önemli oranda arttığı görülmektedir. Buna bağlı olarak 2012 yılından itibaren maddi duran varlıklar kaleminde de önemli artış yaşanmıştır.

3.5.3. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları

Tablo 12: TÜPRAŞ Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-329	-308	-302	-336	-577	-209	-261	-146	-870	847	- 33	- 53	- 85	-497	59	-1.249	-1.143

Şekil 69: TÜPRAŞ Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (M \$)

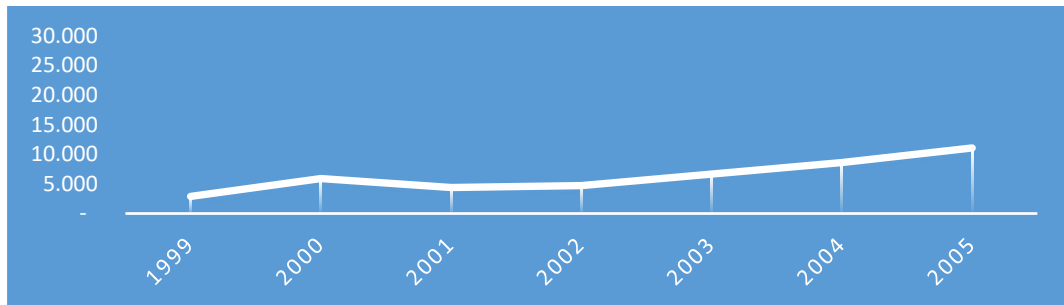
2011 yılında ödenen krediler kaleminden kaynaklı artış görülmektedir. 2012 yılında alınan krediler ve çıkarılan tahviller nedeniyle artı değer oluşmuştur. 2018 ve 2019 yıllarında ihraç edilen tahvillerin ödemeleri ile işletme sermayesinin karşılanması ve borç vadelerinin uzatılması amacıyla kullanılan kredilerin faiz ödemeleri nedeniyle nakit çıkışlarında artış görülmektedir.

3.6. Diğer Finansal Göstergelerin Gelişme Seyrinin Analizi

3.6.1. Hasılatın gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 13: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

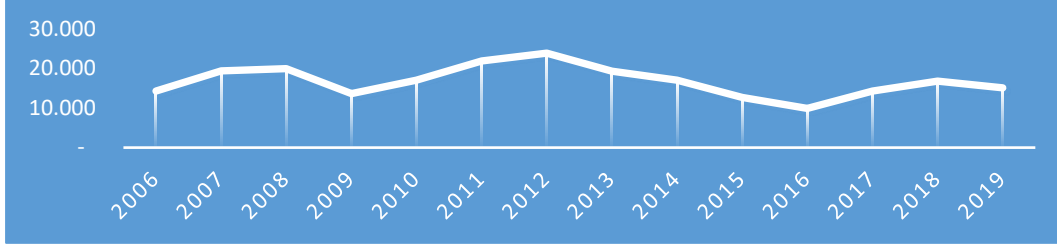
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
2.884	5.918	4.391	4.731	6.645	8.596	11.063

Şekil 70: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 14: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
14.302	19.426	19.979	13.669	17.029	21.910	23.873	19.282	17.071	12.643	9.904	14.303	16.768	15.084

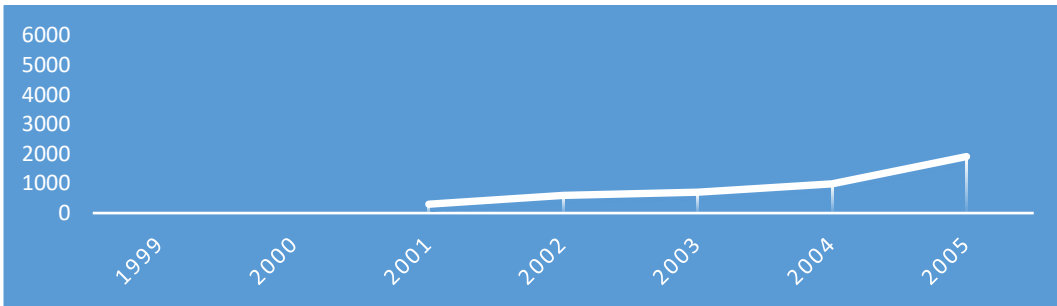
Şekil 71: TÜPRAŞ Hasılat Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2002 yılından itibaren yükselme seyrinde olan hasılat, özelleştirme sonrası dönemde artışını sürdürmüştür. Hasılat artışının faaliyet karlılığına olumlu yansıdığı da görülmektedir. 2009 yılındaki hasılat azalışının küresel ekonomik krizden kaynaklandığı değerlendirilebilir. Sonrasında 2012 yılına kadar yükselen hasılat 2012 – 2016 yılları arasında tekrar düşüş seyrine girmiştir. Hasılat değişimlerinde kur yükselişinin önemli etkisi bulunmaktadır.

3.6.2. İhracat tutarlarının gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 15: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

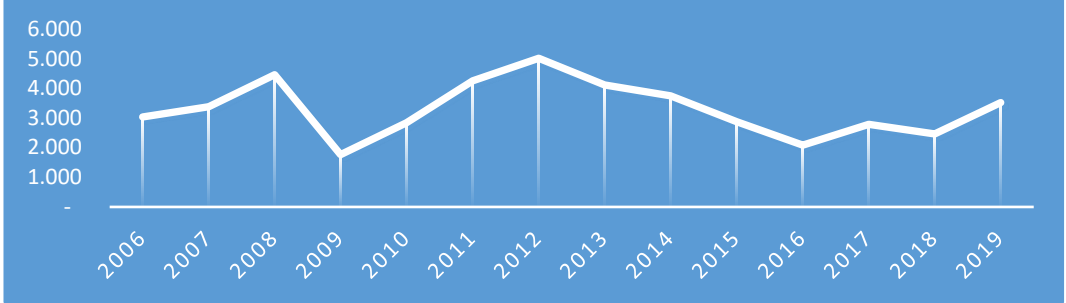
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		300	600	700	981	1.907

Şekil 72: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 16: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3.039	3.380	4.467	1.765	2.847	4.254	5.018	4.119	3.752	2.879	2.090	2.786	2.469	3.527

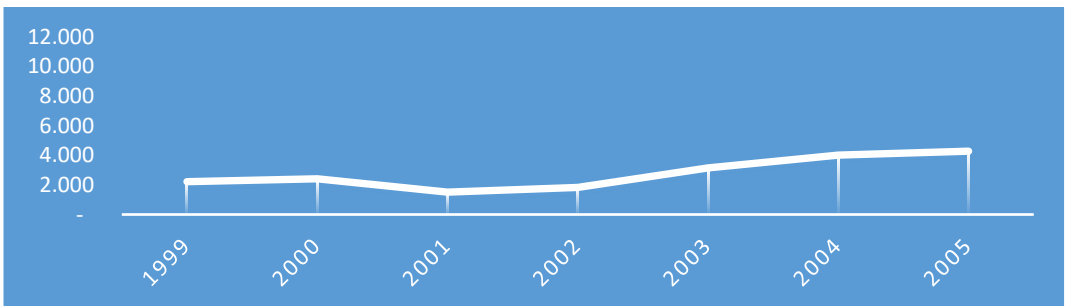
Şekil 73: TÜPRAŞ İhracat Tutarları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

Özelleştirme öncesi dönemden artış seyrinde gelen ihracat tutarları, 2008 yılına kadar artarak devam etmiştir. Küresel krizin etkisiyle 2009 yılında ihracatın önemli oranda azaldığı değerlendirilmektedir. 2012 yılına kadar artarak devam eden ihracat tutarları sonrasında düşüş seyrinde devam etmiştir.

3.6.3. Aktif büyüklüğünün gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 17: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

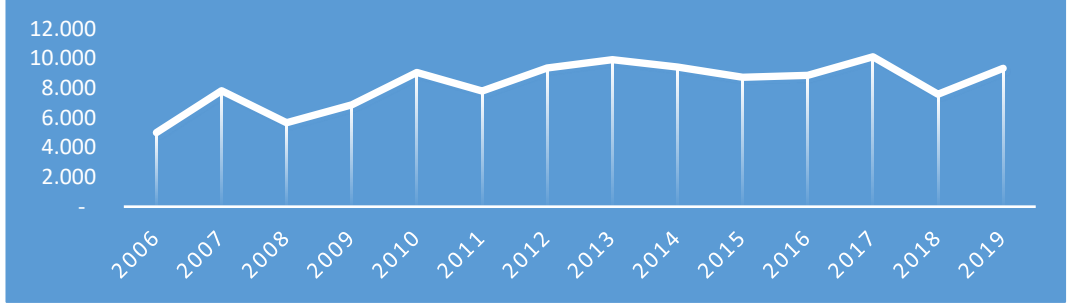
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
2.209	2.410	1.511	1.835	3.141	4.013	4.275

Şekil 74: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 18: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
4.999	7.834	5.675	6.874	9.052	7.813	9.365	9.923	9.426	8.728	8.871	10.118	7.581	9.345

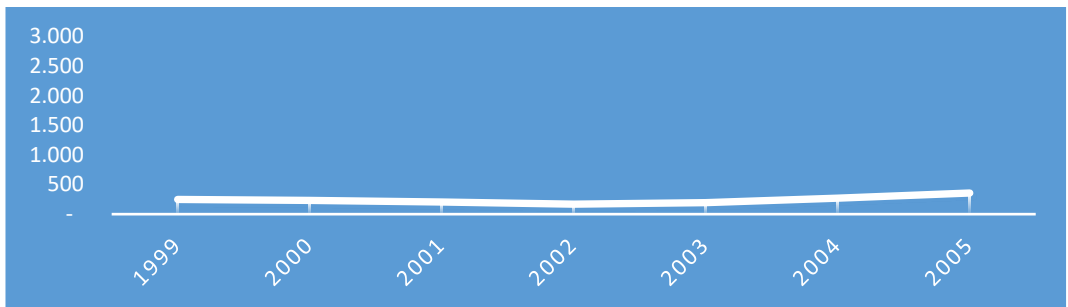
Şekil 75: TÜPRAŞ Aktif Büyüklük Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

Özelleştirme sonrasında aktif büyüklüğündeki değişim dikkate değer bir artış göstermektedir. Finansal yapı oranlarında da görüldüğü üzere şirket başta maddi duran varlıklar olmak üzere varlıklarını artırmıştır.

3.6.4. Kredi borçlarının gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 19: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

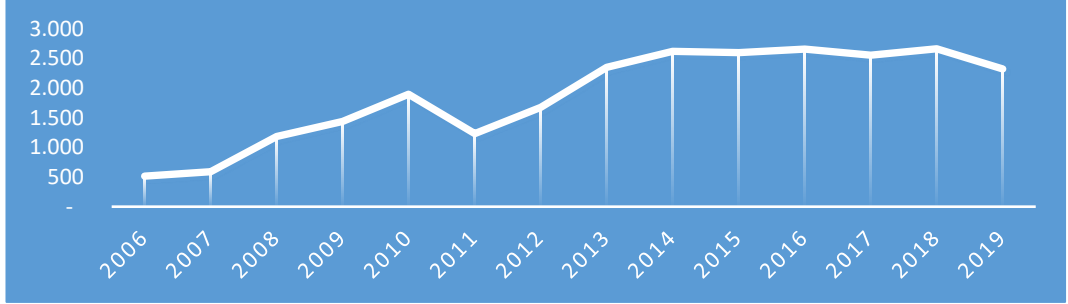
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
251	230	206	169	193	269	357

Şekil 76: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 20: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
515	591	1.183	1.438	1.900	1.235	1.676	2.350	2.622	2.601	2.660	2.554	2.664	2.326

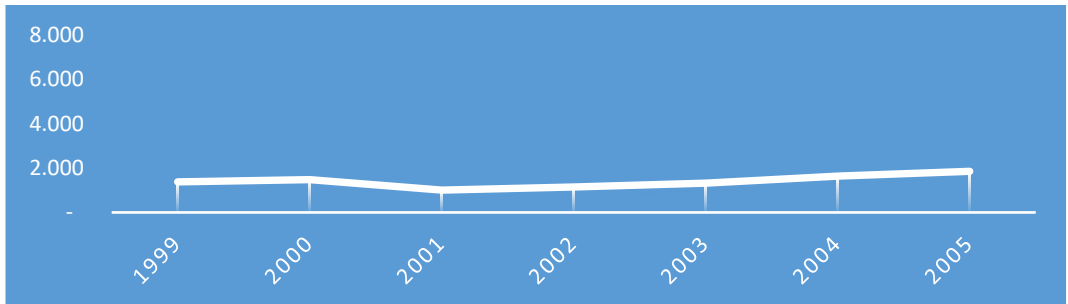
Şekil 77: TÜPRAŞ Kredi Borçları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

Özelleştirme sonrasında yatırımlar için kredi ile finansman sağlandığı görülmektedir. Sürekli ve yüksek oranda borç yapısı, borçlanma maliyetini artıran bir unsur olmakla birlikte şirketin finansman politikasının yabancı kaynak kullanımına dönük olduğu değerlendirilmektedir.

3.6.5. Toplam borçların gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 21: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

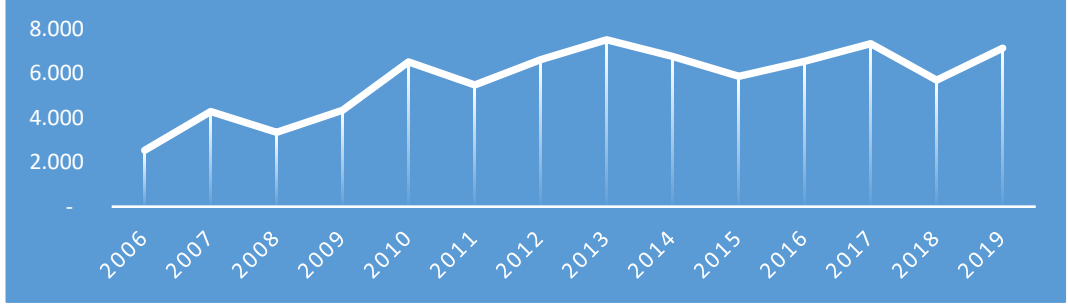
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1.369	1.481	1.005	1.150	1.322	1.638	1.851

Şekil 78: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 22: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2.536	4.287	3.339	4.333	6.515	5.481	6.615	7.511	6.756	5.861	6.550	7.340	5.698	7.134

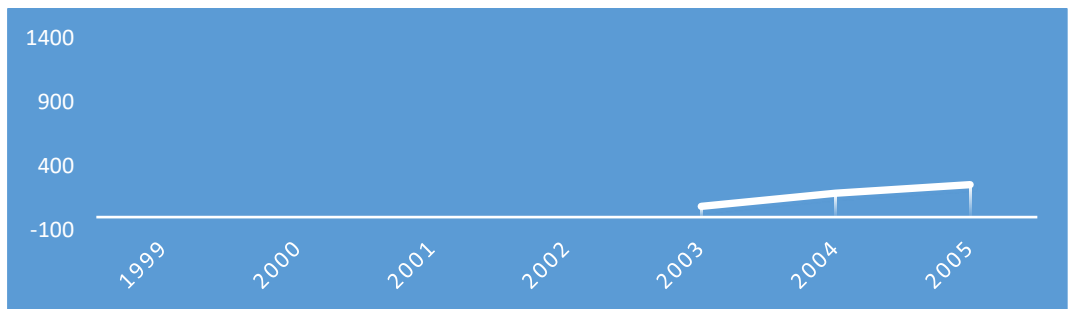
Şekil 79: TÜPRAŞ Toplam Borçlar Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

Özelleştirme sonrası dönemde artan seyirde ve yüksek oranda borçlanma görülmektedir. Öz kaynak kullanımının azaldığı ve finansman yapısının borçlanma ağırlıklı bir hale geldiği anlaşılmaktadır.

3.6.6. Yatırımların gelişme seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 23: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

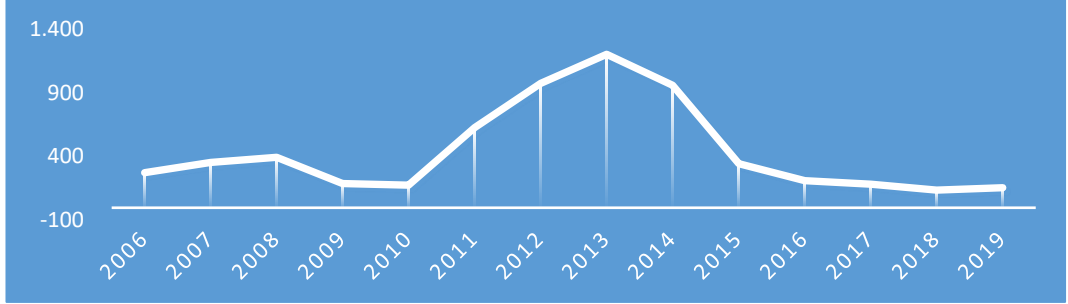
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
				84	186	254

Şekil 80: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 24: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
275	355	395	189	177	628	974	1.201	959	344	213	184	138	157

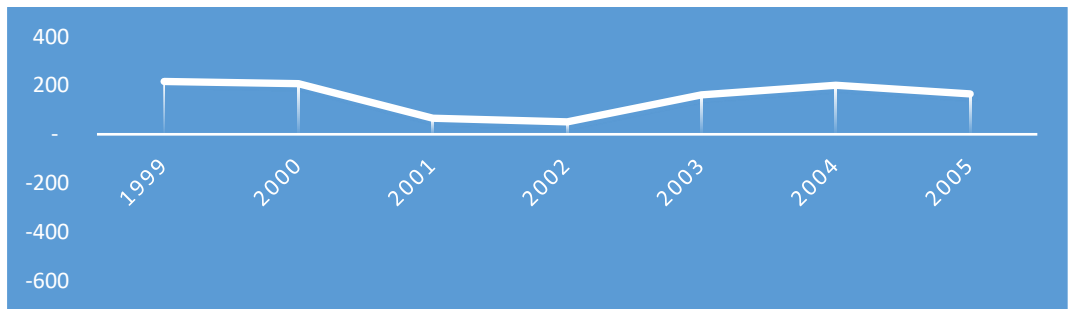
Şekil 81: TÜPRAŞ Yatırım Harcamaları Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

Özelleştirme sonrası dönemde yatırımlar artmıştır ve özellikle 2010 yılında başlanan Fuel Oil Dönüşüm Ünitesi yatırımının etkisi açıkça görülmektedir.

3.6.7. Devlete ödenen kurumlar vergisi seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 25: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

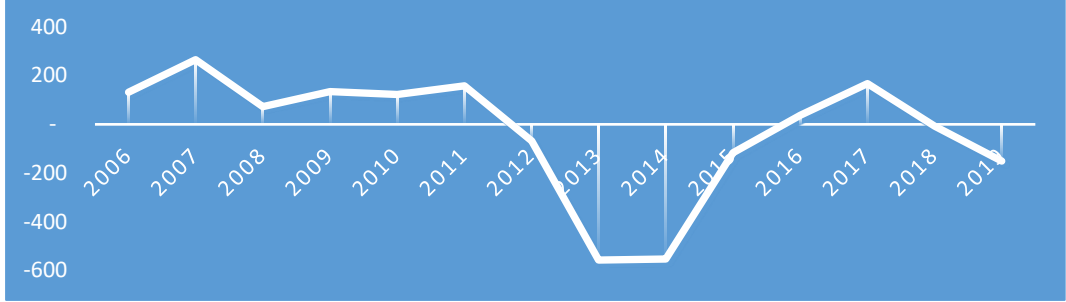
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
217	208	66	51	162	201	165

Şekil 82: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 26: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
132	266	72	134	122	158	- 68	- 557	- 553	- 116	37	168	- 7	- 151

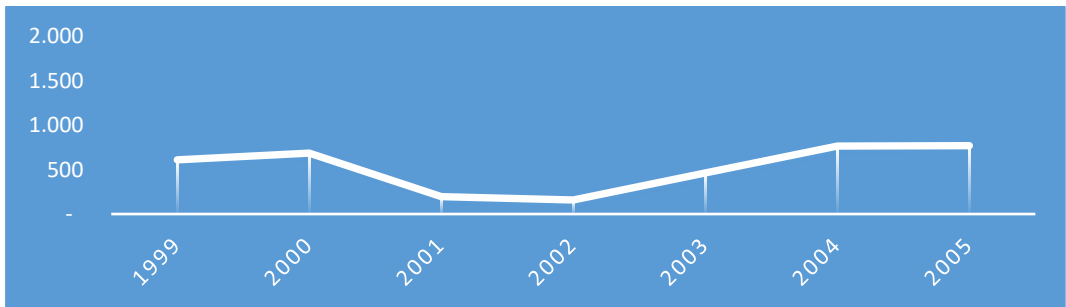
Şekil 83: TÜPRAŞ Kurumlar Vergisi Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2012 yılına kadar benzer seyrinde giden vergi değerleri, Fuel Oil Dönüşüm Ünitesi için kullanılan yatırım teşviklerinden kaynaklanan ertelenmiş vergi etkisi nedeniyle eksi değerlere düşmüştür. 2019 yılındaki düşüşün sebebi de ertelenmiş vergi gelirleridir.

3.6.8. FAVÖK seyrinin değerlendirilmesi

Tablo 27: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

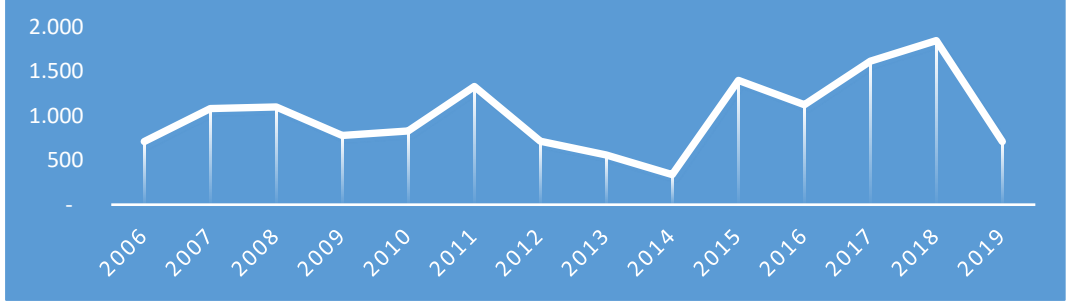
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
611	687	197	158	460	766	769

Şekil 84: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 28: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
712	1.081	1.099	779	830	1.329	715	560	338	1.397	1.125	1.614	1.846	712

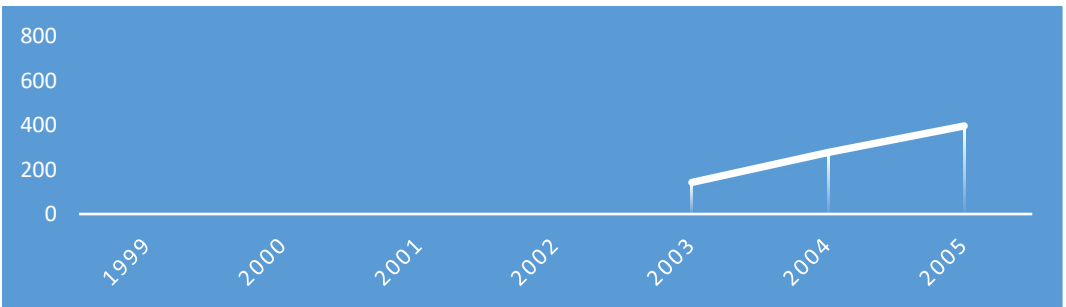
Şekil 85: TÜPRAŞ FAVÖK Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

FAVÖK değerlerinin özelleştirme sonrasında artmış olduğu, özellikle RUP yatırımının tamamlandığı 2014 yılından sonra karlılığın yükseldiği görülmektedir. 2019 yılında satışların maliyetindeki artış ve finansman giderleri etkisiyle karlılık önemli ölçüde azalmıştır.

3.6.9. Ödenen temettü seyriinin değerlendirilmesi

Tablo 29: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

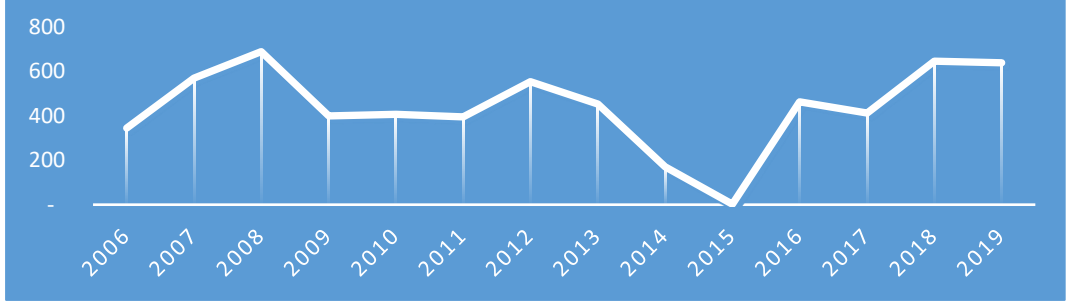
1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
				142	278	397

Şekil 86: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Öncesi Değerler (M \$)

Tablo 30: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
345	569	689	399	407	395	554	453	170	2	463	413	645	639

Şekil 87: TÜPRAŞ Ödenen Temettü Özelleştirme Sonrası Değerler (M \$)

2014 ve 2015 yılları hariç olmak üzere, özelleştirme sonrası dönemde temettü ödemelerinin artmış olduğu görülmektedir.

3.6.10. Diğer finansal göstergelerin özelleştirme öncesi ve sonrası toplu olarak değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın diğer finansal göstergelerinin oran analizi sonuçlarıyla uyumlu olduğu, özelleştirme sonrası dönemde göstergelerin olumlu yönde seyrettiği, şirketin faaliyetinin etkin olarak devam ettiği anlaşılmaktadır.

3.7. Finansal Olmayan Göstergelerin İncelenmesi

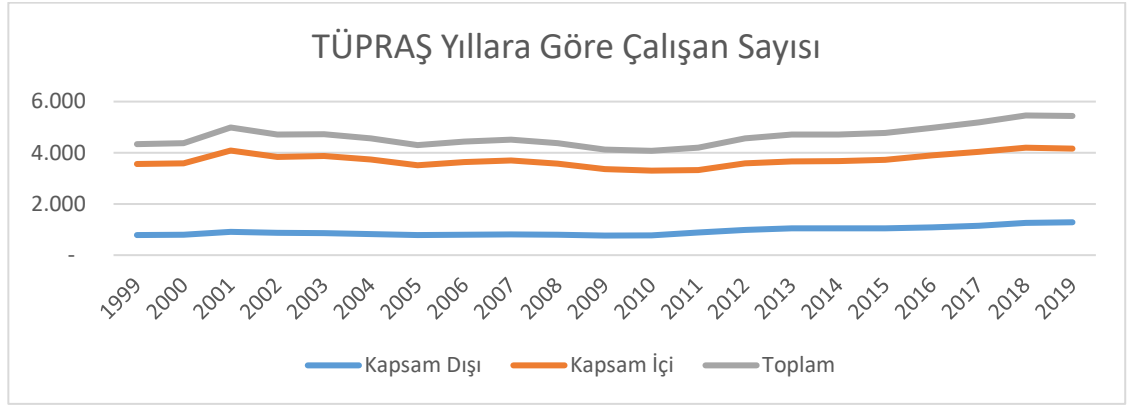
3.7.1. Çalışan sayısındaki değişim

Tablo 31: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Çalışan Sayısı

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kapsam Dışı	786	795	908	874	858	820	787
Kapsam İçi	3.558	3.586	4.085	3.842	3.870	3.741	3.515
Toplam	4.344	4.381	4.993	4.716	4.728	4.561	4.302

Tablo 32: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Çalışan Sayısı

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kapsam Dışı	799	811	799	765	775	881	986	1.047	1.042	1.052	1.080	1.143	1.259	1.284
Kapsam İçi	3.640	3.696	3.571	3.365	3.302	3.319	3.583	3.667	3.672	3.728	3.899	4.042	4.199	4.158
Toplam	4.439	4.507	4.370	4.130	4.077	4.200	4.569	4.714	4.714	4.780	4.979	5.185	5.458	5.442

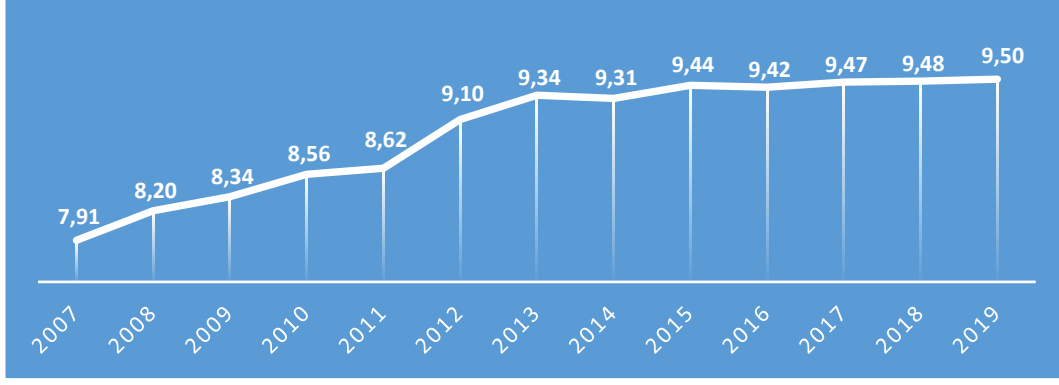
Şekil 88: TÜPRAŞ Çalışan Sayısı 1999 - 2019

Özelleştirme sonrasında çalışan istihdamında azalma olmadığı, özellikle 2017 yılı ve sonrasında en yüksek çalışan sayısına ulaşıldığı görülmektedir.

3.7.2. Kurumsal yönetim ilkelerine uyum

Kurumsal Yönetim Endeksi 31.08.2007 tarihinden itibaren hesaplanmaya başlanmış⁷⁸ ve TÜPRAŞ'ın ilk Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu 8 Ekim 2007 yılında yayınlanmıştır. 2007'de 7,91 olarak hesaplanan TÜPRAŞ'ın Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notunun istikrarlı bir şekilde artarak 2019 yılında 9,50 seviyesine ulaştığı görülmektedir. TÜPRAŞ'ın notu 2007 - 2011 yıllarında üst düzey not aralığında (7-8), 2012-2019 yıllarında en üst düzey not aralığında (9-10) bulunmaktadır.

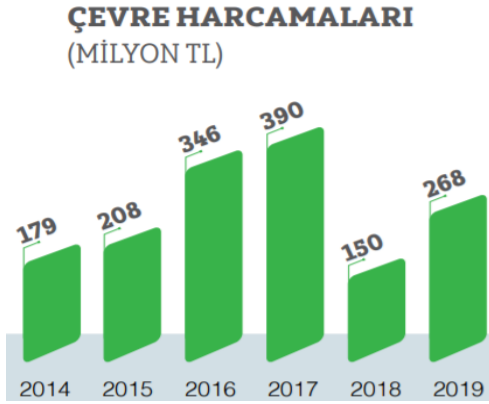
⁷⁸ Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. Sermaye Piyasası Çalışma Grubu. Mayıs 2020. < <http://tkyd.org/tr>>

Şekil 89: TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu

3.7.3. Çevreyi korumak için alınan önlemler

TÜPRAŞ, 2019 yılında 268 Milyon TL ve 2008'den 2019 yılına kadar toplamda 2,6 Milyar TL çevre harcaması ve yatırım gerçekleştirmiştir.⁷⁹ Çevresel etkilerin yönetimi faaliyetleri ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Standardı kapsamında takip edilmektedir.

Şekil 90: TÜPRAŞ Çevre Harcamaları 2014-2019⁸⁰

Enerji yönetiminde ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi Standardına uygun olarak faaliyet gösterilmektedir.⁸¹

⁷⁹ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

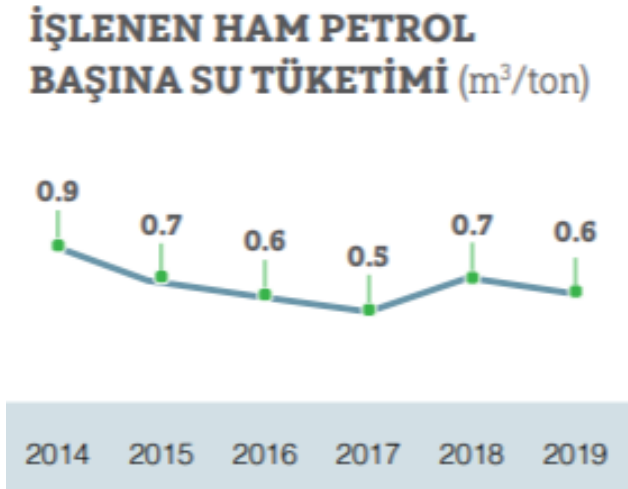
⁸⁰ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

⁸¹ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

	Enerji Verimliliği Projesi Sayısı	Sağlanan Enerji Tasarrufu (TJ)	Sağlanan Emisyon Tasarrufu (Ton CO ₂ e)
2014	22	1.772	126.442
2015	21	1.031	71.744
2016	18	1.054	77.666
2017	15	830	45.945
2018	21	3.620	243.666
2019	24	473	26.292

Şekil 91: TÜPRAŞ Enerji Verimliliği 2014-2019⁸²

TÜPRAŞ, İzmit ve İzmir rafinerilerinde kentsel atık suyu ileri geri kazanım tesislerinde işleyerek üretimde kullanılabilir hale getirildikten sonra üretime şarj edilmektedir. Bu uygulamayla hem TÜPRAŞ'ın su ihtiyacı geri kazanılmış suyla karşılanmakta hem de kentsel atık su deşarj yerine tekrar üretime döndürülmektedir. Bu çalışmalar sonucunda TÜPRAŞ'ın 2019 yılı faaliyetlerinde toplamda 20,6 milyon m³ su geri kazanılmıştır.⁸³

Şekil 92: TÜPRAŞ İşlenen Ham Petrol Başına Su Tüketimi⁸⁴

⁸² TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

⁸³ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

⁸⁴ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

TÜPRAŞ'ın 2019 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler sonucunda 22.144 Ton tehlikeli, 12.290 Ton tehlikesiz olmak üzere toplam 34.433 Ton atık oluşmuştur. Bu atıkların %70'e yakını geri dönüştürülmüştür.

Şekil 93: TÜPRAŞ Katı Atık Geri Kazanım Oranı⁸⁵

TÜPRAŞ, 2015 yılında Paris Anlaşmasının kabul edildiği 21. İklim Değişikliği Konferansı'nda (COP21) ve 2016 (COP22), 2017 (COP23) ve 2018 (COP24) yıllarında yapılan iklim değişikliği konferanslarında yer almıştır.

DİTAŞ, 2019 yılında 3 tankerine 2020 Uluslararası Denizcilik Organizasyonu kurallarına uyum amaçlı baca gazı temizleyicisi (scrubber) kurmuştur.⁸⁶

3.7.4. BM küresel ilkeler sözleşmesine uyum, insan hakları, çevre, çalışma standartları ve yolsuzluğu önlemeye ilişkin beyanların incelenmesi

TÜPRAŞ Koç Topluluğu politikalarına ek olarak OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi ilkelerini uygulamaktadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne bağlayıcılığını Koç Holding'in de sözleşme tarafı olduğunu belirterek, sözleşmenin öngördüğü çalışma normlarının TÜPRAŞ için de bağlayıcı olduğunu

⁸⁵ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

⁸⁶ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

değerlendirildiğini ve denetim çalışmalarında uyum düzeyinin de incelendiğini beyan etmektedir.⁸⁷

TÜPRAŞ, Birleşmiş Milletler Kadının Güçlenmesi Prensipleri'ni imzalamış, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) ve Fenerbahçe Spor Kulübü ile birlikte HeForShe (Kadın İçin Erkek) hareketine katılarak toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde erkeklerin kadınların yanında olması için toplumsal farkındalık çalışmaları yürütmektedir. Ayrıca her kademedede kadın çalışan sayısının artırılması yönünde politika izlemektedir.

TÜPRAŞ sürdürülebilirlik raporunda, ulusal çevre mevzuatı gerekliliklerini yerine getirmenin yanı sıra sektörü ilgilendiren uluslararası çevre mevzuatlarını da takip ederek uygulamakta olduğunu, Şirket sürdürülebilirliği ve yatırımların çevre etkisi değerlendirilerek Çevresel Riskleri yönetmekte olduğunu beyan edilmektedir.⁸⁸

Birleşmiş Milletler (BM), Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları'nı aşağıdaki başlıklarda belirlemiştir:

1. Yoksulluğa Son
2. Açlığa Son
3. Sağlık ve Kaliteli Yaşam
4. Nitelikli Eğitim
5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
6. Temiz Su ve Sanitasyon
7. Erişilebilir ve Temiz Enerji
8. İnsansa Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
10. Eşitsizliklerin Azaltılması
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
12. Sorumlu Üretim ve Tüketim
13. İklim Eylemi

⁸⁷ TÜPRAŞ. Yolsuzlukla Mücadele Politikası. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/yolsuzlukla-mucadele>>

⁸⁸ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari>>

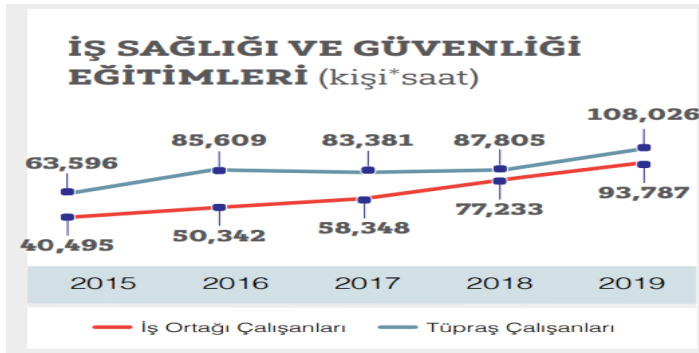
14. Sudaki Yaşam
15. Karasal Yaşam
16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar
17. Amaçlar İçin Ortaklıklar

TÜPRAŞ, BM Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları çerçevesinde sürdürülebilirlik önceliklerini aşağıdaki şekilde yayımlamıştır.⁸⁹

TÜPRAŞ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÖNCELİKLERİ	SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI
İş Sağlığı ve Emniyeti	3 SAĞLIKLI YAŞAM, 17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR
İnovasyon, Ar-Ge ve Dijitalleşme	7 ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE TEMİZ ENERJİ, 9 SANAYİ YENİLENER ENERJİ VE ALTYAPU, 17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	1 KİMLİKLERİNİN EŞİTLİĞİ, 4 KALİTELİ EĞİTİM, 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ, 8 İNSAN YAKSINIĞI VE EKONOMİK BÜYÜME, 10 EŞİTLİKLERİN AÇIKLANMASI, 17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR
Çevre, İklim ve Enerji	6 TEMİZ SU VE SAĞLIKLI SU, 7 ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE TEMİZ ENERJİ, 12 SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM VE ÜRETİM, 13 HAYATLI DENİZLER VE DENİZLERİN KAYBINA NEDEN OLANLAR, 14 SAĞLIKLI SUYU, 15 ÇEVRESEL SÜREKLİLİK, 17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR

Şekil 94: TÜPRAŞ Sürdürülebilirlik Öncelikleri⁹⁰

TÜPRAŞ, çalışanların iş güvenliği ve emniyetli çalışma konularında riskleri önceden değerlendirerek iş kazaların önüne geçilmesi amacıyla uygulamalar geliştirildiğini ve faaliyetlerinin OHSAS 18001 standardına uygun olarak yürütüldüğünü belirtmektedir.

Şekil 95: TÜPRAŞ İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri

⁸⁹ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

⁹⁰ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

TÜPRAŞ, çalışan hakları uygulamalarını yürütürken, UN Global Compact İlkeleri'ni benimsemiş olduğunu, yaş, cinsiyet, inanç, etnik köken veya başka bir kişisel özelliğe bakılmaksızın tüm çalışanlara eşit olanaklar sunulduğunu, ayrımcılığa ya da ayrımcılığı çağrıştıran uygulamalara izin verilmediğini beyan etmektedir. Faaliyetleri kapsamında çocuk işçi çalıştırma, zorla ve zorunlu çalıştırma, çalışan hakları istismarına ya da bu uygulamaları çağrıştıracak durumların yaşanmasına izin verilmediğini ve bu ilkelerin tedarikçi ve iş ortakları tarafından da benimsenmesi zorunluluğunu belirtmektedir. Çalışanların sendikal haklarının korunmasını ve aynı yaklaşımın tedarikçi ve iş ortakları tarafından da benimsenmesini takip etmektedir.⁹¹

TÜPRAŞ, çalışanlarına özel yan faydalar sağlamaktadır, ayrıca çalışanlarının gelişimi, eğitimler, performans ve yetenek yönetimi konularında uygulamalar yürütmektedir.

3.7.5. Finansal olmayan göstergelerin özelleştirme öncesi ve sonrası toplu olarak değerlendirilmesi

TÜPRAŞ'ın finansal olmayan göstergelerinin neticeleri aşağıda paylaşılmaktadır:

- Özelleştirme öncesi dönemde çalışan sayısının azalmaya başladığı ve devir sonrasında 2011 yılına kadar yaklaşık olarak aynı çalışan sayısı ile devam edildiği görülmektedir. 2012 yılından sonra çalışan sayısında önemli bir artış yaşanmış ve 2017 yılından sonraki dönemde en yüksek istihdam seviyesine ulaşmıştır.

- Kurumsal Yönetim İlkeleri SPK tarafından 2007 yılında yayımlanmıştır. TÜPRAŞ ilk yıldan itibaren 7,91 notu ile endekse üst düzey not aralığında girmiştir. Yıllar içerisinde sürekli artan seyirde devam eden derecelendirme notu 2012 yılında 9,10 olarak en üst düzey not aralığına yükselmiştir ve 2019 yılı itibarıyla 9,50 notuyla yerini korumaktadır.

- TÜPRAŞ faaliyet gösterdiği sektör nedeniyle çevre konusunda geniş bir alana etki etmektedir. Bu etkinin kontrol edilmesi ve azaltılması konusunda alınan tedbirler Sürdürülebilirlik Raporunda yayımlanmaktadır.

⁹¹ TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. < <https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

- TÜPRAŞ, BM Küresel İlkeler Sözleşmesine uyumunu açıklamıştır⁹² ve 2007 yılından itibaren Sürdürülebilirlik Raporunu yayımlamaya başlamıştır. BM Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları doğrultusunda önceliklerini belirlediğini ve faaliyetlerinin bu çerçevede yürütüldüğünü beyan etmektedir.

- TÜPRAŞ, çalışan hakları uygulamalarını yürütürken, UN Global Compact İlkeleri'ni benimsemiş olduğunu, yaş, cinsiyet, inanç, etnik köken veya başka bir kişisel özelliğe bakılmaksızın tüm çalışanlara eşit olanaklar sunulduğunu, ayrımcılığa ya da ayrımcılığı çağrıştıran uygulamalara izin verilmediğini beyan etmektedir.

⁹² TÜPRAŞ. Yolsuzlukla Mücadele Politikası. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/yolsuzlukla-mucadele>>

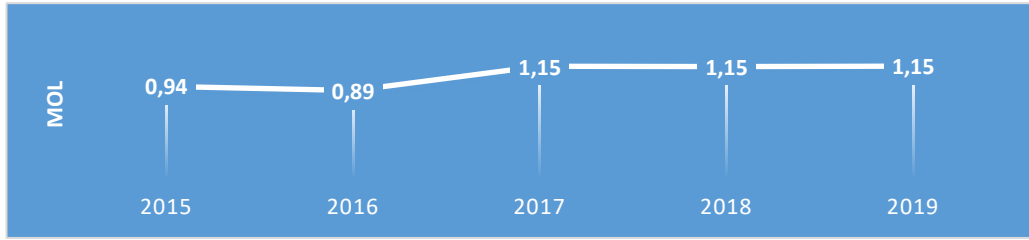
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MOL GROUP FİNANSAL ANALİZİ VE TÜPRAŞ İLE KARŞILAŞTIRMA (2015-2019 YILLARI)

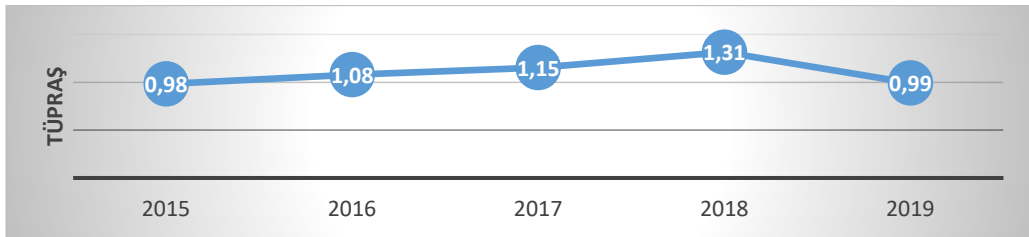
4.1. Finansal Durum Tablosu ve Kar-Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosundaki Bilgilerin Analizinde ve Değerlendirilmesinde Oran Analiz Tekniğinin Uygulanması

4.1.1. Likidite oranları

i. Cari Oran = Dönen Varlıklar / K.V.Y.K.

Şekil 96: MOL Group Cari Oran Değerleri

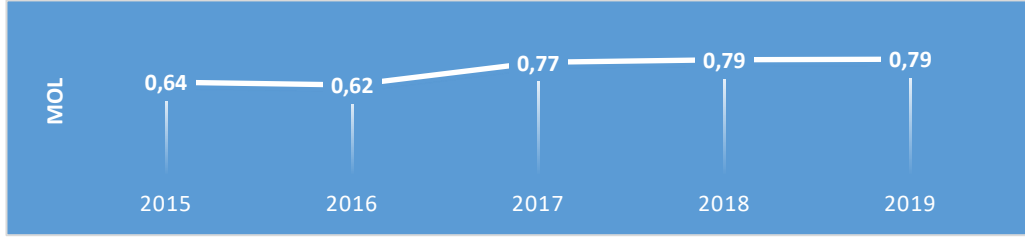
Şekil 97: TÜPRAŞ Cari Oran Değerleri

Karşılaştırma ve Analiz

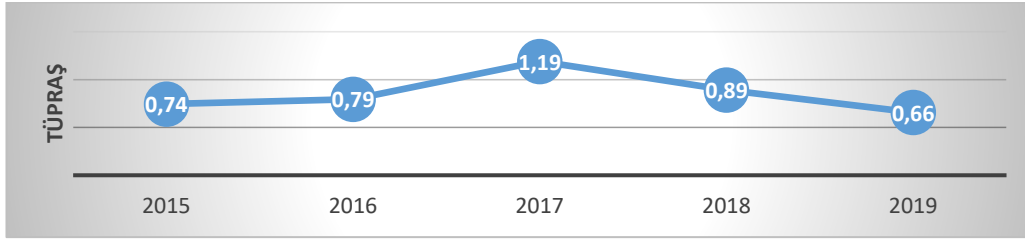
2015 ve 2016 yıllarında MOL, 2015 ve 2019 yıllarında TÜPRAŞ net işletme sermayelerinde yetersizlik görülmektedir, diğer yıllarda benzer seviyelerde seyrettiği görülmüştür. 2019 yılında TÜPRAŞ dönen varlıklarını artırmış olsa da ticari borçlarındaki artışın daha yüksek olması nedeniyle cari oranında önemli düşüş görülmektedir.

İki işletmenin de cari oranları genel kabul görmüş oranın altında olmakla birlikte süreklilikleri göz önüne alındığında bu oranların faaliyetlerini olumsuz etkilemediği değerlendirilmektedir.

ii. Asit Test Oranı = (Dönen Varlıklar - Stoklar) / K.V.Y.K.

Şekil 98: MOL Group Asit Test Oranı

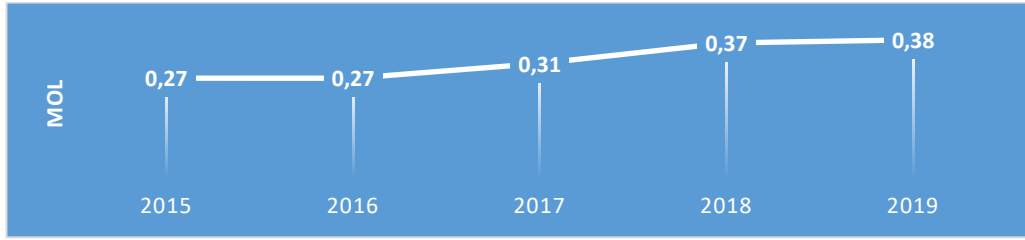

Şekil 99: TÜPRAŞ Asit Test Oranı

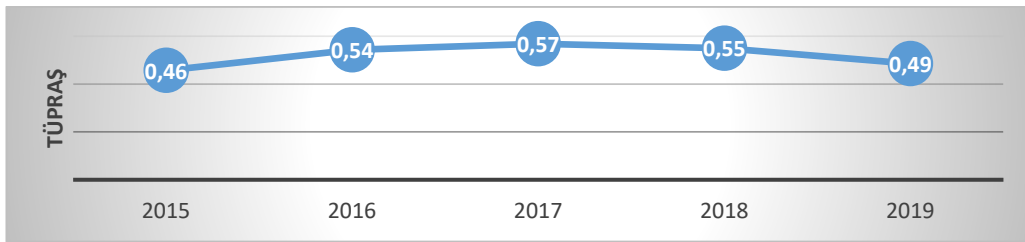
Karşılaştırma ve Analiz

MOL kısa vadeli yükümlülüklerini karşılamak için stoklarına daha az ihtiyaç duyma eğilimindedir. TÜPRAŞ 2017 yılında stoklarına hiç ihtiyaç duymadan kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirebilir haldeyken, 2019 yılında stok bağımlılığı önemli oranda artmış görülmektedir.

iii. Nakit Oran = (Dönen Varlıklar – (Stoklar + Tic.Alacaklar)) / K.V.Y.K.

Şekil 100: MOL Group Nakit Oran

Şekil 101: TÜPRAŞ Nakit Oran

Karşılaştırma ve Analiz

MOL hazır değerleriyle kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme gücünü artırmaktadır. TÜPRAŞ hazır değerleri yüksek olmakla birlikte azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Her iki işletmeninde nakit gücünün önemli oranda yüksek olduğu belirtilebilir.

iv. Likidite Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

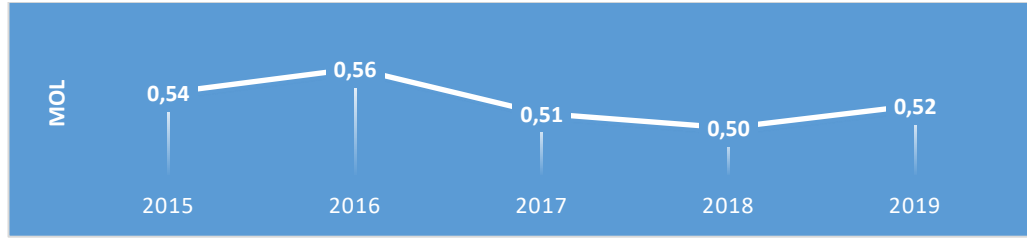
Genel olarak değerlendirildiğinde TÜPRAŞ'ın likidite yapısının MOL'den daha iyi olduğu söylenebilir. TÜPRAŞ stoklarına daha fazla ihtiyaç duymakta ancak özellikle nakit oranında belirgin olarak daha iyi bir pozisyonda bulunmaktadır.

Tablo 33: TÜPRAŞ - MOL Group Likidite Analizi Ortalama Değerler

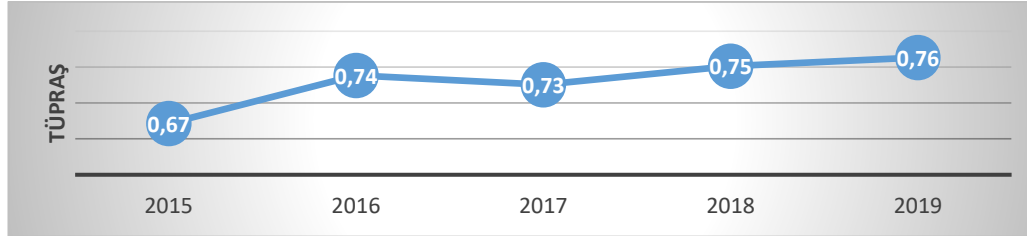
Likidite Analizi	TÜPRAŞ Ortalama (2015-2019)	MOL Ortalama (2015-2019)
Cari Oran	1,10	1,05
Likidite Oranı (Asit-Test)	0,86	0,72
Nakit Oranı	0,52	0,32

4.1.2. Finansal yapı oranları

i. Kaldıraç Oranı = (K.V.Y.K. + U.V.Y.K.) / Aktif Toplamı

Şekil 102: MOL Group Kaldıraç Oranı

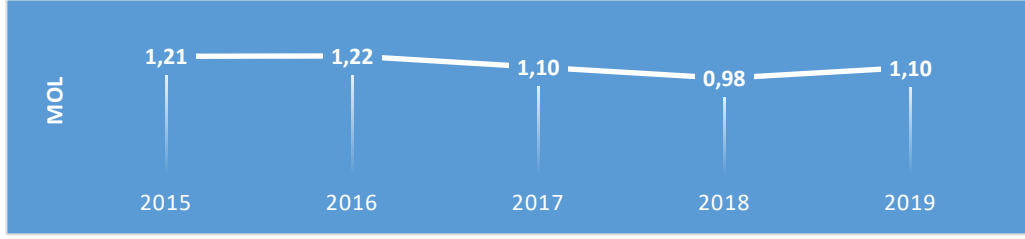

Şekil 103: TÜPRAŞ Kaldıraç Oranı

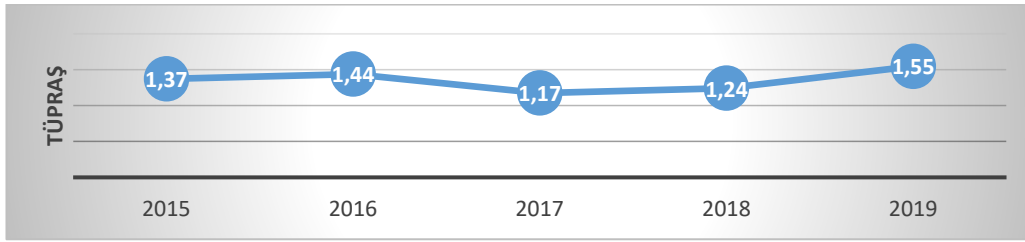
Karşılaştırma ve Analiz

MOL aktiflerinin yarısını yabancı kaynaklarla karşılarken, TÜPRAŞ aktif finansmanı için 0,76 oranında ve yükselen seyirde yabancı kaynak kullanmaktadır. Bu durum TÜPRAŞ'ın borçlanma maliyetlerini artırmakla birlikte öz kaynak karlılığının daha yüksek olmasını da sağlamaktadır.

ii. Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar

Şekil 104: MOL Group Maddi Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar

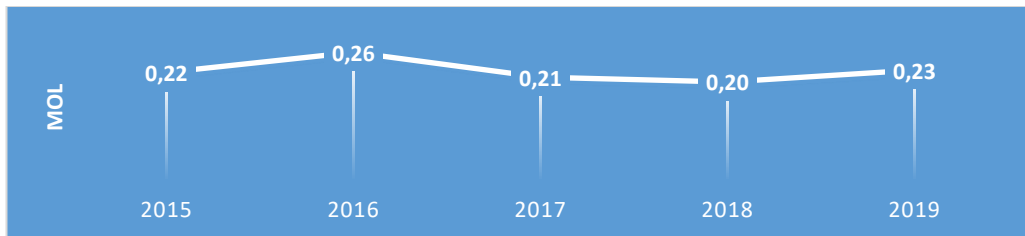

Şekil 105: TÜPRAŞ Maddi Duran Varlıklar/Öz Kaynaklar

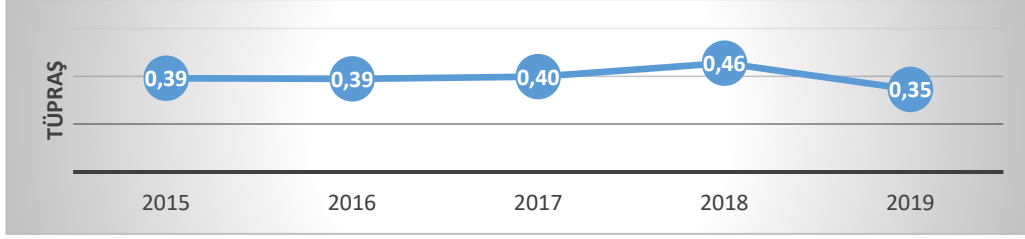
Karşılaştırma ve Analiz

MOL maddi duran varlıklarını daha çok öz kaynaklarıyla karşılamaktadır, TÜPRAŞ'ın maddi duran varlık finansmanı için yabancı kaynak kullandığı anlaşılmaktadır.

iii. Finansal Borçlar / Toplam Aktif

Şekil 106: MOL Group Finansal Borçlar/Toplam Aktif

Şekil 107: TÜPRAŞ Finansal Borçlar/Toplam Aktif

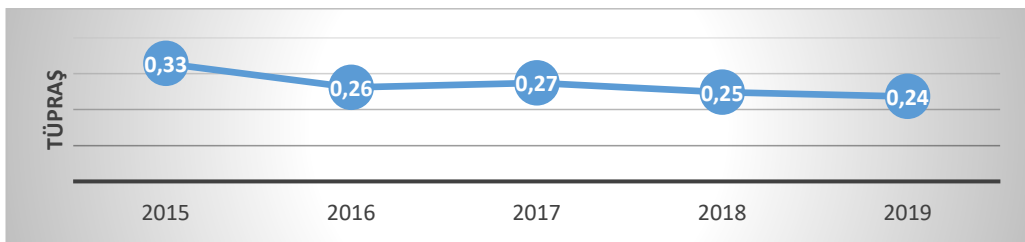
Karşılaştırma ve Analiz

TÜPRAŞ'ın aktif finansmanı için daha yüksek oranda maliyetli kaynak kullandığı anlaşılmaktadır. İki işletmenin de bu konudaki yaklaşımının tutarlı olduğu görülmektedir.

iv. Öz Kaynaklar / Toplam Aktif

Şekil 108: MOL Group Öz Kaynaklar/Toplam Aktif

Şekil 109: TÜPRAŞ Öz Kaynaklar/Toplam Aktif

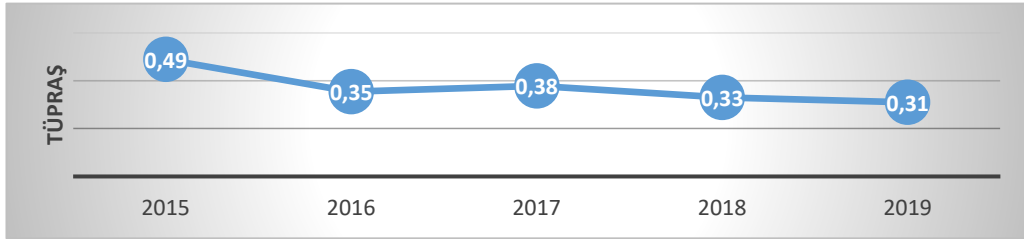
Karşılaştırma ve Analiz

MOL aktif finansmanı için öz kaynaklarını kullanmaktadır, TÜPRAŞ ise öz kaynak kullanımını daha düşük oranda ve azalan seyirde sürdürmektedir.

v. Finansman Oranı = Öz kaynaklar / (K.V.Y.K. + U.V.Y.K)

Şekil 110: MOL Group Finansman Oranı

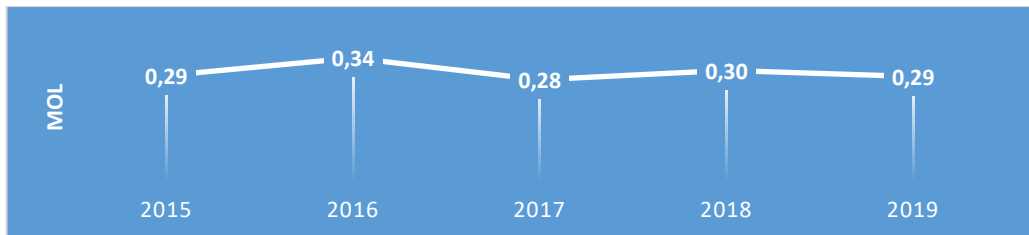

Şekil 111: TÜPRAŞ Finansman Oranı

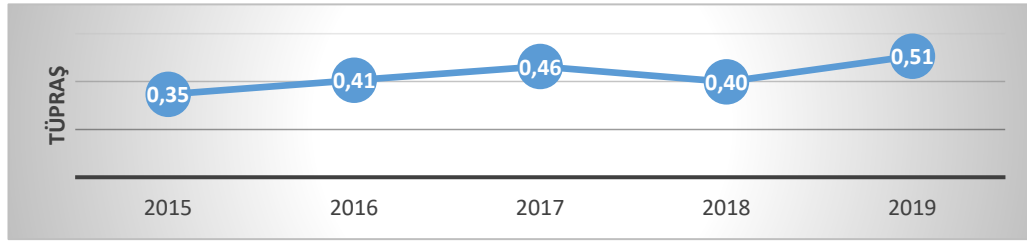
Karşılaştırma ve Analiz

MOL yabancı kaynak ve öz kaynak dengesini eşit götürmektedir, TÜPRAŞ kaynak kullanımında yüksek ve artan oranda yabancı kaynaklara yönelmektedir.

vi. K.V.Y.K. / Toplam Pasif

Şekil 112: MOL Group K.V.Y.K./Toplam Pasif

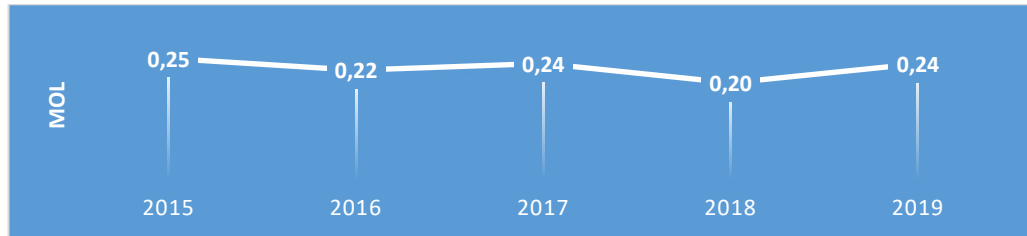

Şekil 113: TÜPRAŞ K.V.Y.K./Toplam Pasif

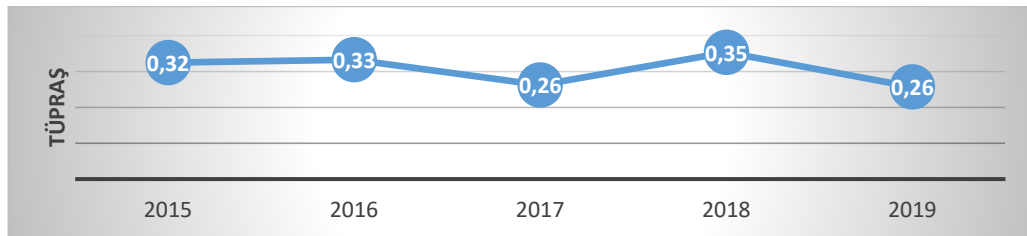
Karşılaştırma ve Analiz

MOL kısa vadeli yükümlülükleri konusunda TÜPRAŞ'tan daha rahat pozisyonda görülmektedir. TÜPRAŞ faaliyetlerini sürdürürken borç ödeme baskısını göz önüne almak durumundadır. TÜPRAŞ kısa vadeli yükümlülüklerinin artan seyirde ilerlemesi durumunda borçlanma maliyetleri ve net işletme sermayesi sorunlarıyla karşılaşabilir.

vii. U.V.Y.K. / Toplam Pasif

Şekil 114: MOL Group U.V.Y.K./Toplam Pasif

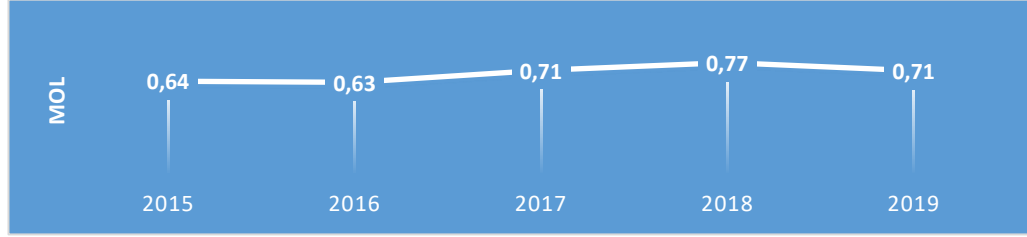

Şekil 115: TÜPRAŞ U.V.Y.K./Toplam Pasif

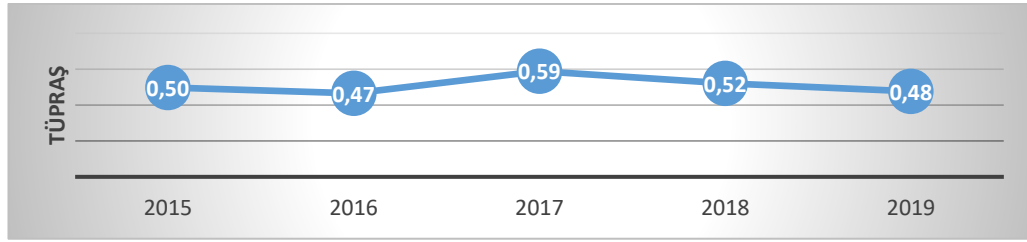
Karşılaştırma ve Analiz

Uzun vadeli kaynak kullanımında MOL daha tutarlı bir seyirde ilerlemektedir. TÜPRAŞ'ın kısa vadeli yükümlülüklerini azaltması veya uzun vadeye dönüştürme opsiyonlarını değerlendirilmesi gerekmektedir.

viii. Öz kaynaklar / Duran Varlıklar

Şekil 116: MOL Group Öz kaynaklar/Duran Varlıklar

Şekil 117: TÜPRAŞ Öz kaynaklar/Duran Varlıklar

Karşılaştırma ve Analiz

MOL duran varlık finansmanında TÜPRAŞ'a nazaran daha yüksek oranda öz kaynak kullanmaktadır. Her iki işletmenin de duran varlık finansmanında öz kaynak kullanımını yükseltmesi ve aynı zamanda duran varlık yatırımlarının karlılığını artırmaları değerlendirilebilir.

ix. Finansal Yapı Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

MOL finansman yapısı öz kaynak ağırlıklı, TÜPRAŞ ise yabancı kaynak ağırlıklıdır. MOL'un öz kaynak ağırlıklı bir şirket olmasında, çoklu ortaklık yapısının ve ortaklarının

arasında devlet, bankalar, vakıflar gibi unsurların bulunmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Bu yapısal durumlar, TÜPRAŞ üzerinde özellikle kısa vadeli yükümlülükleri için ödeme ve finansman gideri baskısı, MOL üzerinde ise ortakların yüksek kar beklentisi baskısı oluşturabilecektir.

Tablo 34: TÜPRAŞ - MOL Group Finansal Yapı Oranları Ortalama Değerler

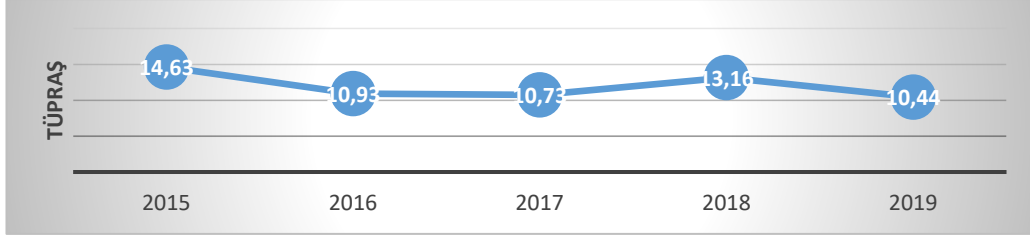
Finansal Yapı Oranları	TÜPRAŞ Ortalama (2015-2019)	MOL Ortalama (2015-2019)
Kaldıraç Oranı	0,73	0,53
Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	1,35	1,12
Finansal Borçlar / Toplam Aktif	0,40	0,23
Öz Kaynaklar / Toplam Aktif	0,27	0,47
Finansman Oranı	0,37	0,90
K.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,42	0,30
U.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,31	0,23
Öz Kaynaklar / Duran Varlıklar	0,51	0,69

4.1.3. Faaliyet Oranları

i. Stok Devir Hızı = Satılan Malın Maliyeti / Ortalama Stok

Şekil 118: MOL Group Stok Devir Hızı

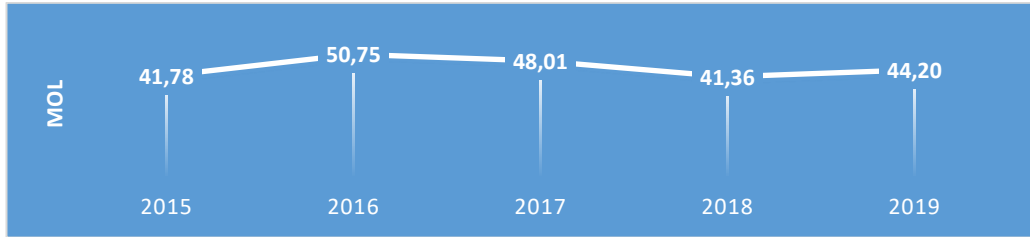

Şekil 119: TÜPRAŞ Stok Devir Hızı

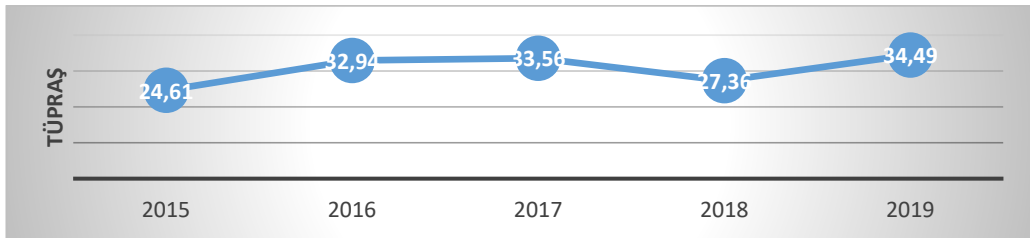
Karşılaştırma ve Analiz

MOL ortalama 8,01 orana, TÜPRAŞ ortalama 12,58 orana sahiptir. TÜPRAŞ'ın stoklarını daha kısa sürede devrettiği görülmektedir. Bu durumda MOL'ün stok tutma maliyetleri ve TÜPRAŞ'ın müşteri taleplerini karşılama kabiliyeti değerlendirilmelidir.

ii. Stok Devir Süresi = 360 / Stok Devir Hızı

Şekil 120: MOL Group Stok Devir Süresi

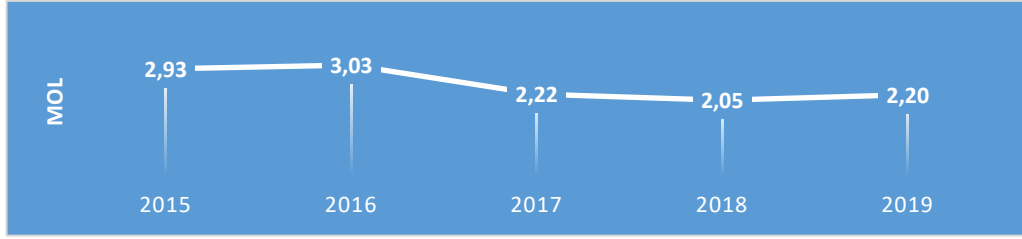

Şekil 121: TÜPRAŞ Stok Devir Süresi

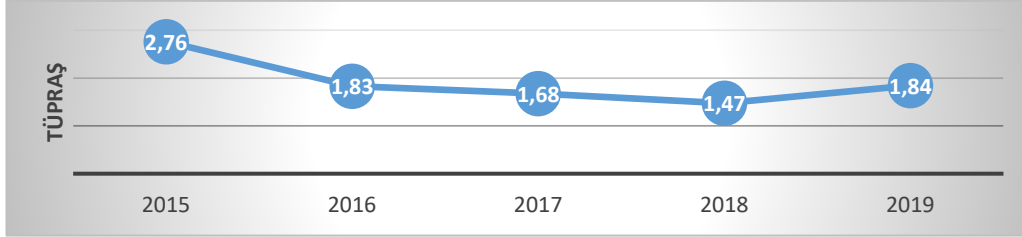
Karşılaştırma ve Analiz

MOL stoklarını ortalama 45,22 günde, TÜPRAŞ ise 29,16 günde devretmektedir. Satışların karlı olması durumunda TÜPRAŞ'ın stok verimliliğinden daha fazla faydalanacağı anlaşılmaktadır.

iii. Stok Bağımlılık Oranı = K.V.Y.K. - Nakit Ve Nakit Benzerleri / Stoklar

Şekil 122: MOL Group Stok Bağımlılık Oranı

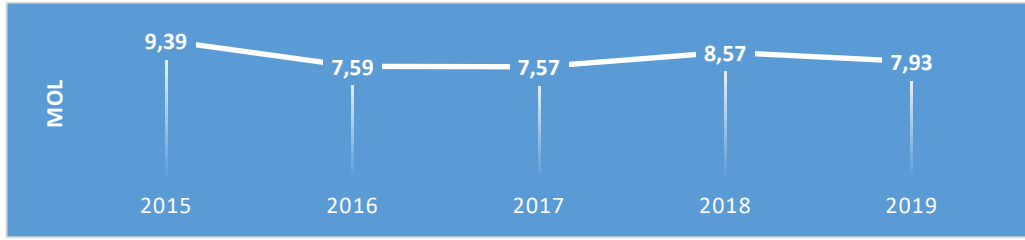
Şekil 123: TÜPRAŞ Stok Bağımlılık Oranı

Karşılaştırma ve Analiz

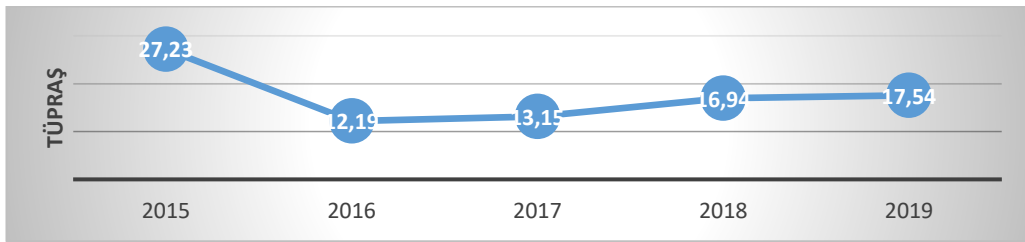
MOL stok bağımlılık oranı TÜPRAŞ'a nazaran daha yüksektir. TÜPRAŞ'ın stok bağımlılığı 2019 yılında artmış olduğundan, stokların nakde çevrilme imkanlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Her iki firmanın stokları değerli ve talep gören özellikli ürünlerden oluştuğundan, sektörün stok bağımlılık oranları göz önüne alınarak sonuçlar değerlendirilmelidir.

iv. Alacak Devir Hızı = Kredili Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

Şekil 124: MOL Group Alacak Devir Hızı

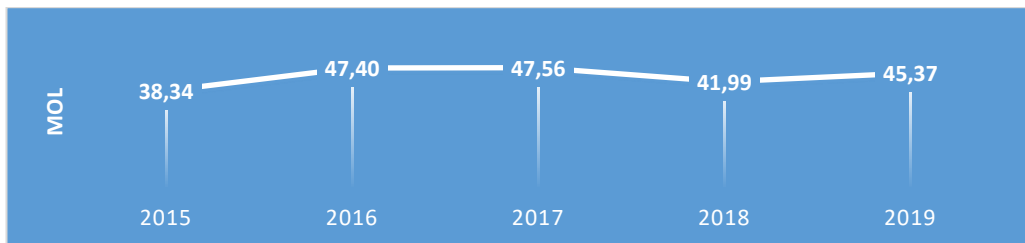

Şekil 125: TÜPRAŞ Alacak Devir Hızı

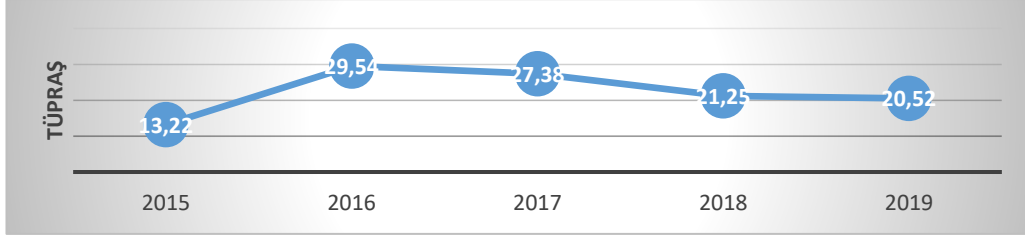
Karşılaştırma ve Analiz

MOL 8,21 ortalama, TÜPRAŞ 20,91 ortalama orana sahiptir. TÜPRAŞ'ın alacaklarını tahsil etme performansının daha yüksek olduğu görülmektedir. MOL işletme sermayesinin bir kısmını vadeli alacaklara tahsis etmek durumundadır.

v. Alacak Tahsil Süresi = 360 / Alacak Devir Hızı

Şekil 126: MOL Group Alacak Tahsil Süresi

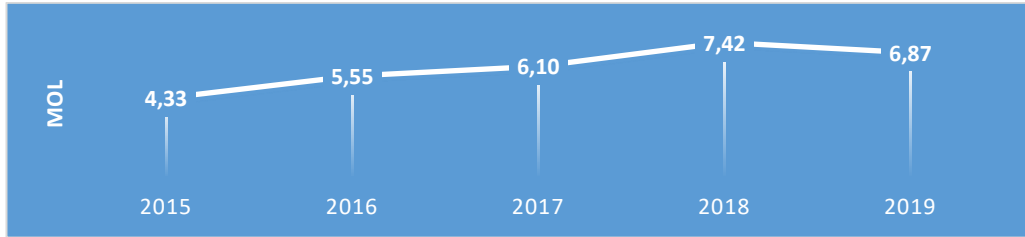

Şekil 127: TÜPRAŞ Alacak Tahsil Süresi

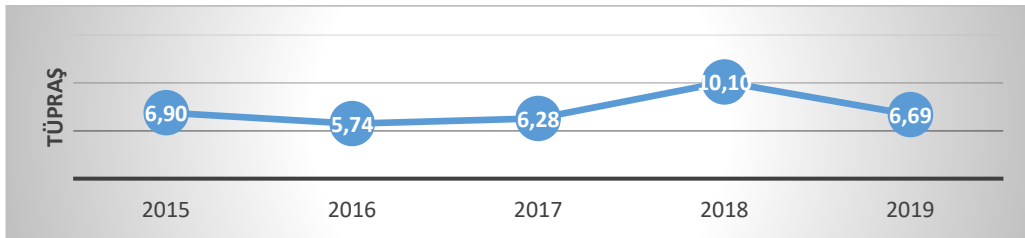
Karşılaştırma ve Analiz

MOL ortalama 44,13 günde alacaklarını nakde dönüştürebilirken, TÜPRAŞ'ın 19,12 günde alacaklarını tahsil kabiliyetine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum aynı zamanda TÜPRAŞ'ın likidite pozisyonuna olumlu katkı sağlamaktadır.

vi. Ticari Borçlar Devir Hızı = Satışların Maliyeti / Ortalama Ticari Borç

Şekil 128: MOL Group Ticari Borçlar Devir Hızı

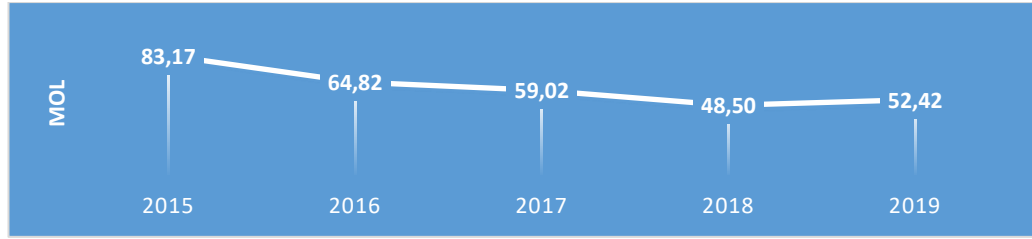

Şekil 129: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Hızı

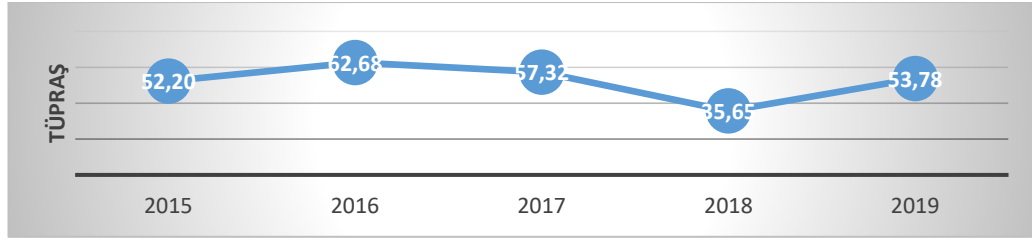
Karşılaştırma ve Analiz

Bu oranın düşük olması işletmeler için olumludur. MOL'un ticari borçlarını giderek daha kısa vadede ödemek durumunda kaldığı anlaşılmaktadır. TÜPRAŞ'ın 2018 yılında ticari borçlarının aynı seviyede kaldığı ancak satışlarının ve satışların maliyetlerinin artması nedeniyle önemli oranda yükseliş yaşandığı görülmektedir.

vii. Ticari Borçlar Devir Süresi = 360 / Ticari Borçlar Devir Hızı

Şekil 130: MOL Group Ticari Borçlar Devir Süresi

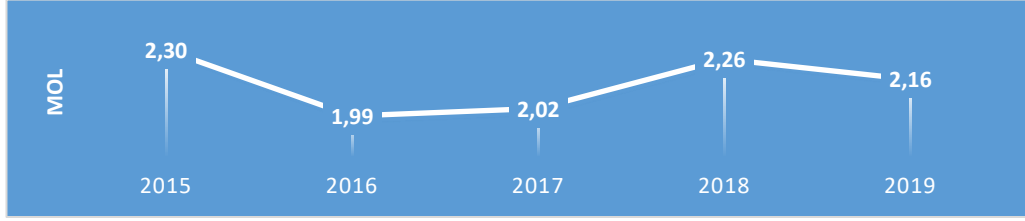

Şekil 131: TÜPRAŞ Ticari Borçlar Devir Süresi

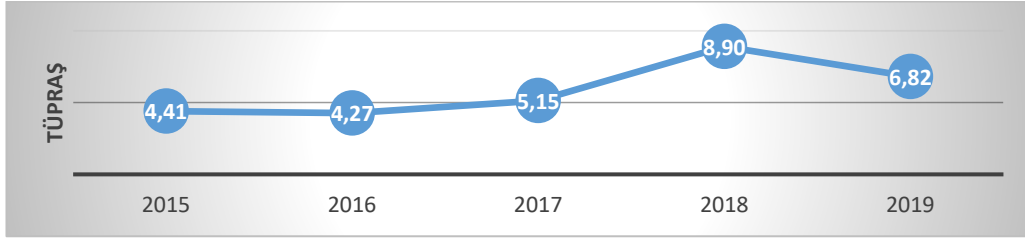
Karşılaştırma ve Analiz

MOL'un ticari borç devir süresinin düşüş seyrinde olduğu, TÜPRAŞ'ın 2018 yılındaki dalgalanmadan sonra yükseliş eğiliminde olduğu görülmektedir. İşletmelerin ilave vade farkına veya borçlanma maliyetine katlanmadan mümkün olduğunca bu oranı artırmaları değerlendirilebilir.

viii. Öz kaynaklar Devir Hızı = Net Satışlar / Öz kaynaklar

Şekil 132: MOL Group Öz kaynaklar Devir Hızı

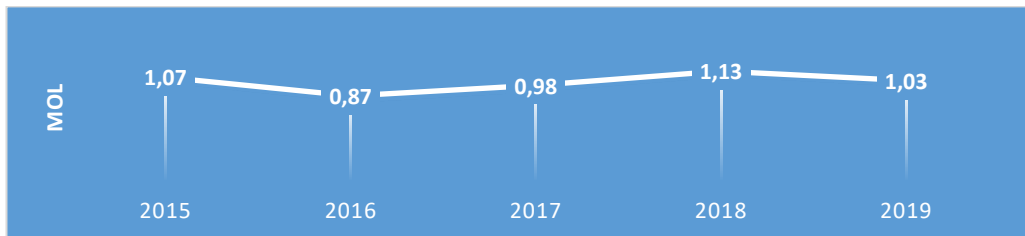

Şekil 133: TÜPRAŞ Öz kaynaklar Devir Hızı

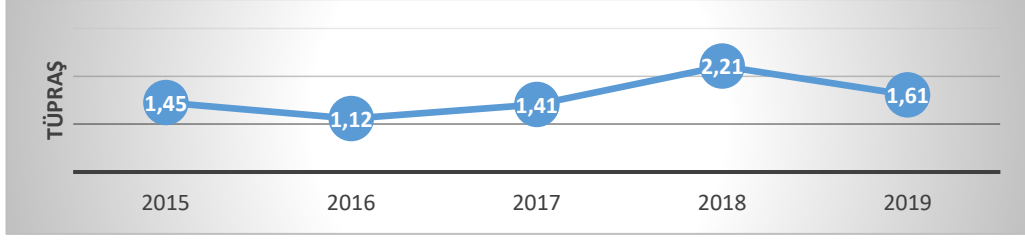
Karşılaştırma ve Analiz

TÜPRAŞ'ın öz kaynak verimliliğinin MOL'e nazaran önemli oranda yüksek olduğu görülmektedir. Oranın yüksek olması öz kaynak yetersizliği olarak değerlendirilebilir ancak uzun süreli ve tutarlı şekilde devam etmesi işletmenin faaliyetlerini olumsuz etkilemediğini göstermektedir.

ix. Aktif Devir Hızı = Net Satışlar / Aktif Toplamı

Şekil 134: MOL Group Aktif Devir Hızı

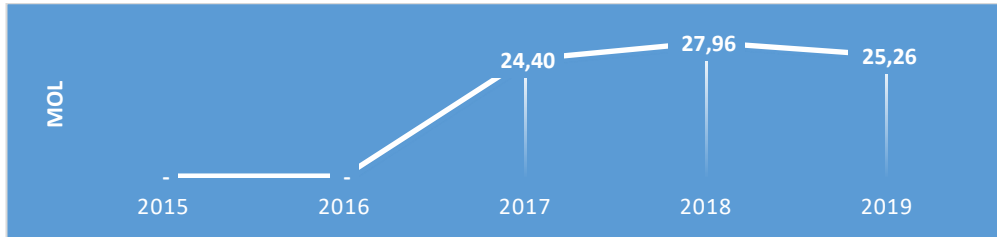

Şekil 135: TÜPRAŞ Aktif Devir Hızı

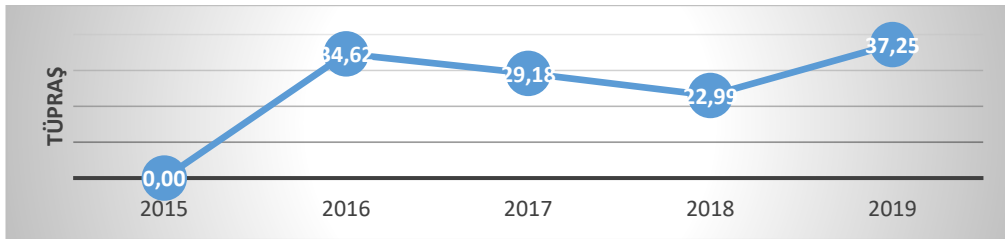
Karşılaştırma ve Analiz

MOL ortalaması 1,02 iken TÜPRAŞ ortalaması 2,12'dir. MOL'un aktif verimliliğinin düşük olduğu görülse de yükseliş eğiliminde olduğu görülmektedir. MOL'un atıl kapasitesinin olup olmadığı değerlendirilebilir. TÜPRAŞ'ın 2018 yılında satışlarının artması nedeniyle oranda önemli bir yükseliş vardır, genel olarak da aktif verimliliğinin yükseliş trendinde olduğu görülmektedir.

x. Net İşletme Sermayesi Devir Hızı = Net Satışlar / Ort. Net İşletme Serm.

Şekil 136: MOL Group Net İşletme Sermayesi Devir Hızı

Şekil 137: TÜPRAŞ Net İşletme Sermayesi Devir Hızı

Karşılaştırma ve Analiz

MOL 2015 ve 2016 yıllarında, TÜPRAŞ 2015 yılında yetersiz net işletme sermayesine sahiptirler. Bu oranın yüksek olması net işletme sermayesinin etkin kullanıldığının göstergesidir. MOL son üç yıl ortalaması 25,87 iken TÜPRAŞ'ın son üç yıl ortalaması 29,81'dir.

xi. Faaliyet Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

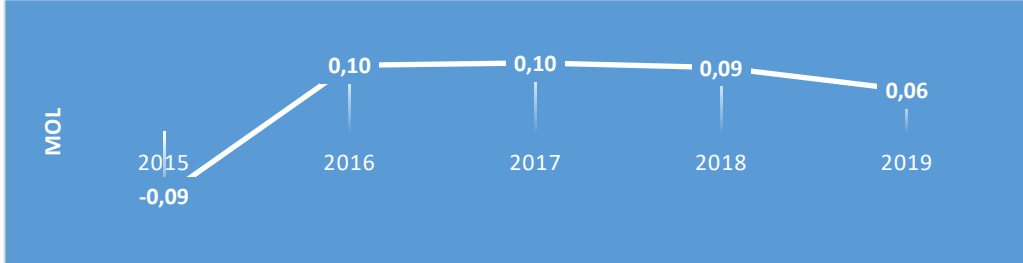
Faaliyet oranları genel olarak değerlendirildiğinde TÜPRAŞ'ın faaliyetlerini daha etkin ve verimli sürdürdüğü görülmektedir.

Tablo 35: TÜPRAŞ - MOL Group Faaliyet Oranları Ortalama Değerler

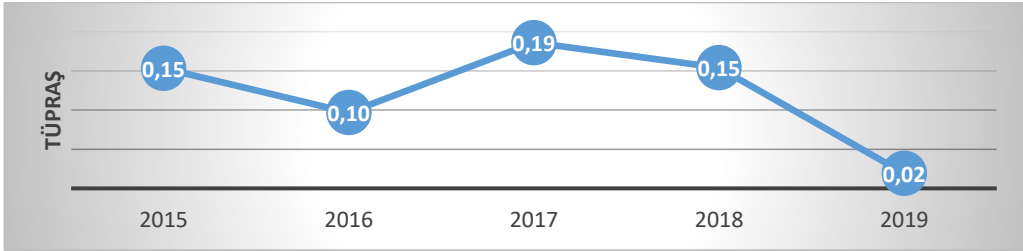
Faaliyet Oranları	TÜPRAŞ Ortalama (2015-2019)	MOL Ortalama (2015-2019)
Stok Devir Hızı	11,98	8,01
Stok Devir Süresi	30,59	45,22
Stok Bağımlılık Oranı	1,92	2,48
Alacakların Devir Hızı	17,41	8,21
Alacak Tahsil Süresi	22,38	44,13
Ticari Borçlar Devir Hızı	7,14	6,05
Ticari Borçlar Devir Süresi	52,32	61,59
Öz Kaynaklar Devir Hızı	5,91	2,14
Aktif Devir Hızı	1,56	1,02
Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	24,81	25,87

4.1.4. Karlılık Oranları

i. Net Kar / Devamlı Sermaye

Şekil 138: MOL Group Net Kar/Devamlı Sermaye

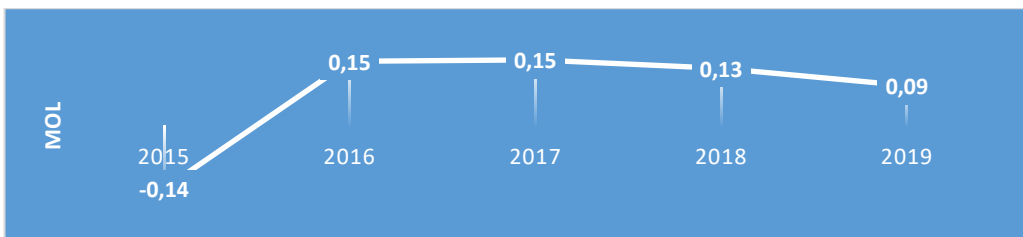

Şekil 139: TÜPRAŞ Net Kar/Devamlı Sermaye

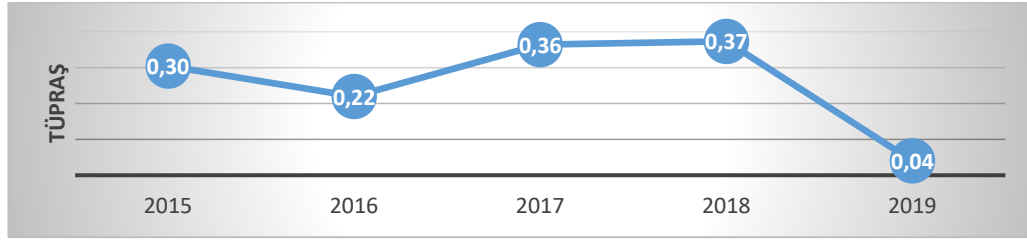
Karşılaştırma ve Analiz

MOL uzun dönemli sermayesinin karlılık oranları azalma seyrinde olmakla beraber 2019 yılında TÜPRAŞ'a nazaran daha yüksektir. TÜPRAŞ'ın karlılık oranları geçmiş yıllarda yüksek olmasına rağmen 2019 yılında faiz giderleri ve finansal borçlardan oluşan kur farkı zararı nedeniyle karlılığını kaybetmiştir.

ii. Mali Rantabilite = Net Dönem Karı / Öz Sermaye

Şekil 140: MOL Group Mali Rantabilite

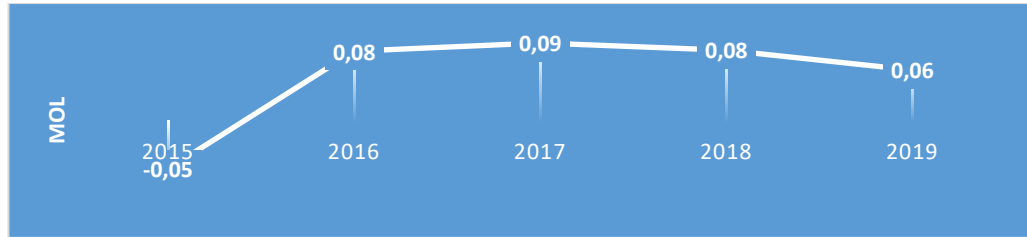

Şekil 141: TÜPRAŞ Mali Rantabilite

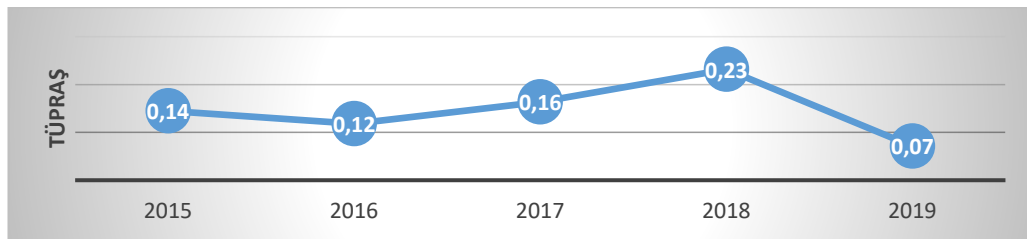
Karşılaştırma ve Analiz

TÜPRAŞ'ın karlılığı daha yüksek olmakla birlikte 2019 yılında faiz ve kur farkından kaynaklı finansman giderleri nedeniyle karlılığını kaybetmiştir. MOL'ün öz kaynak karlılığının azalan seyirde olduğu görülmektedir.

iii. Ekonomik Rantabilite = Dönem Karı + Faiz Giderleri / Toplam Pasif

Şekil 142: MOL Group Ekonomik Rantabilite

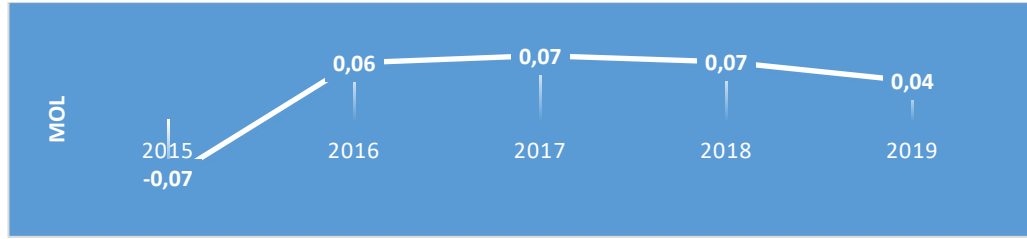

Şekil 143: TÜPRAŞ Ekonomik Rantabilite

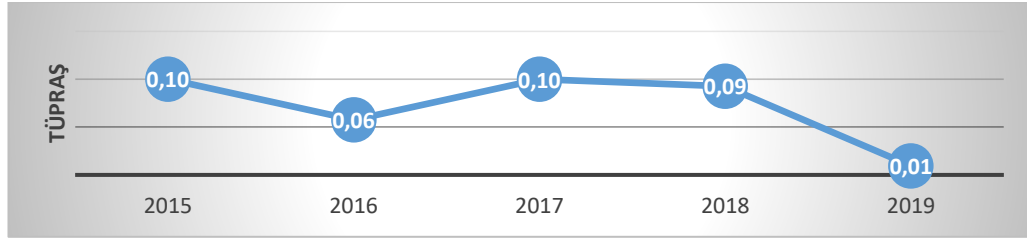
Karşılaştırma ve Analiz

MOL toplam kaynak verimliliğinin 2017 yılına kadar arttığı ancak bu yıldan sonra azalan seyirde olduğu görülmektedir. TÜPRAŞ'ın kaynak verimliliği 2018 yılına kadar yüksek ve artan oranda seyretmiş ancak 2019 yılında satılan malın maliyetinin yüksek olması nedeniyle karlılığın azalması oranda önemli düşüşe yol açmıştır.

iv. Aktif Karlılığı = Net Dönem Karı / Aktif Toplamı

Şekil 144: MOL Group Aktif Karlılığı

Şekil 145: TÜPRAŞ Aktif Karlılığı

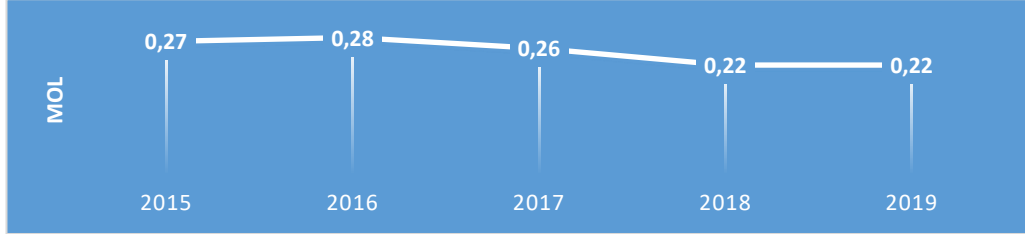
Karşılaştırma ve Analiz

MOL aktif karlılığının 2017 yılına kadar yükselişte olduğu ancak bu yıldan sonra düşüş seyrine geçtiği görülmektedir. İşletmenin aktifindeki kalemlerin atıl olup olmadığı değerlendirilmelidir.

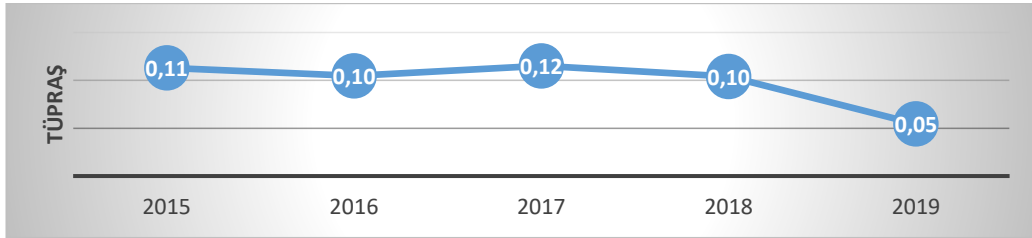
TÜPRAŞ'ın 2016 yılında Nakit ve benzerleri, Ticari alacaklar ve stoklar kalemlerindeki önemli artışlar nedeniyle aktifin önemli oranda artmış olduğu fakat karlılığın aynı oranda artmaması nedeniyle oranın düştüğü görülmektedir. TÜPRAŞ'ın 2019 yılında

aktiflerinin artış gösterdiği fakat finansman giderleri nedeniyle karlılığın düşük olmasından kaynaklı olarak oranın da düşük olduğu görülmektedir.

v. Brüt Satış Karı / Net Satışlar

Şekil 146: MOL Group Brüt Satış Karı/Net Satışlar

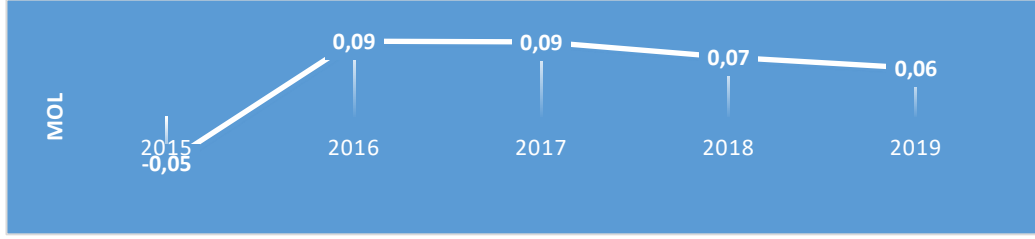

Şekil 147: TÜPRAŞ Brüt Satış Karı/Net Satışlar

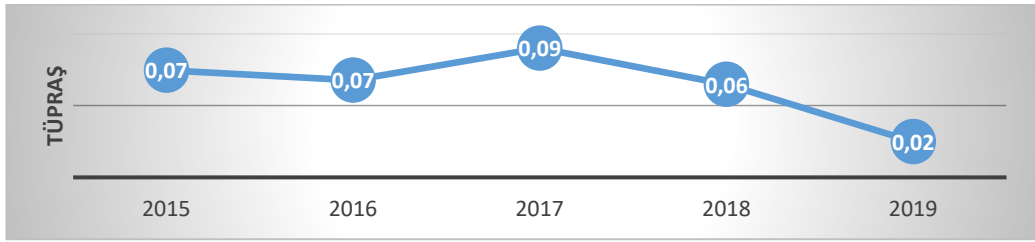
Karşılaştırma ve Analiz

MOL brüt satış karlılığının TÜPRAŞ'a nazaran yüksek olduğu görülmektedir. MOL karlılığının 2016 yılından itibaren TÜPRAŞ karlılığının ise 2017 yılından itibaren düşüş seyrinde olduğu, TÜPRAŞ düşüşünün önemli oranda yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle 2019 yılında TÜPRAŞ satışların maliyetinde önemli oranda artış göze çarpmaktadır, satışların maliyetlerinin azaltılması değerlendirilmelidir.

vi. Faaliyet Karı / Net Satışlar

Şekil 148: MOL Group Faaliyet Karı/Net Satışlar

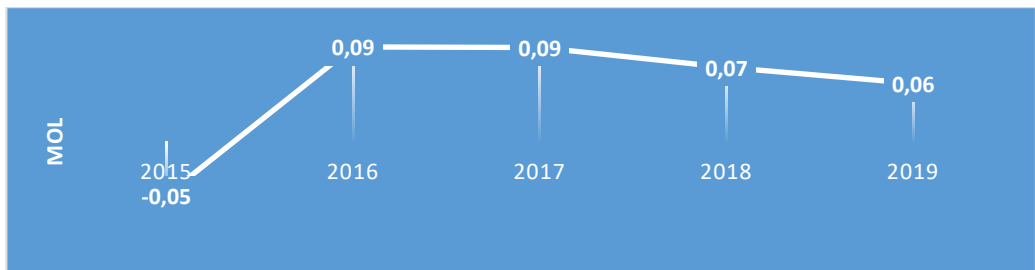

Şekil 149: TÜPRAŞ Faaliyet Karı/Net Satışlar

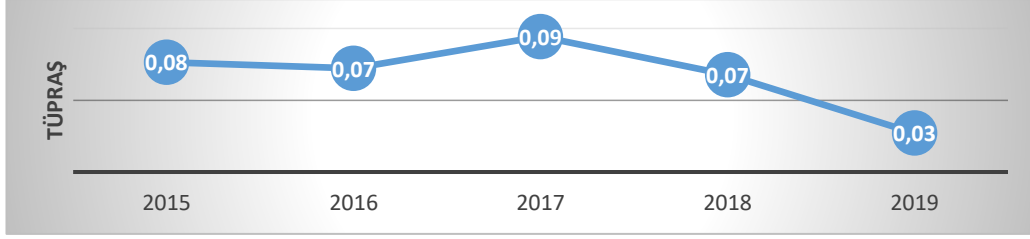
Karşılaştırma ve Analiz

MOL ve TÜPRAŞ faaliyet karlılıkları 2017 yılından sonra düşüş seyrindedir. TÜPRAŞ karlılığındaki düşüş daha yüksek orandadır. Faaliyet giderlerinin azaltılması değerlendirilmelidir.

vii. Olağan Kar / Net Satışlar

Şekil 150: MOL Group Olağan Kar/Net Satışlar

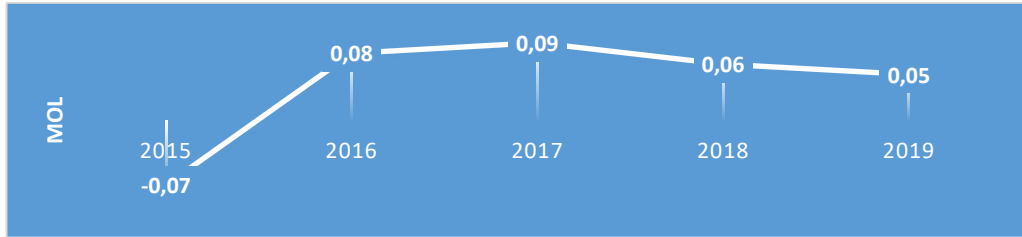

Şekil 151: TÜPRAŞ Olağan Kar/Net Satışlar

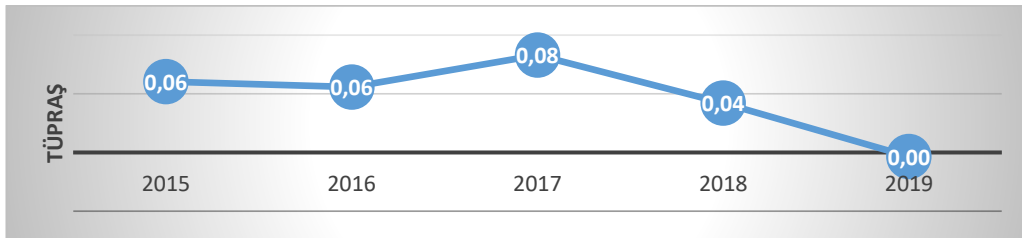
Karşılaştırma ve Analiz

MOL ve TÜPRAŞ olağan karlılıkları 2017 yılından sonra düşüş seyrindedir. TÜPRAŞ karlılığındaki düşüş daha yüksek orandadır. Satışların maliyetindeki artış olağan karın da düşük olmasına sebep olmuştur.

viii. Dönem Karı / Net Satışlar

Şekil 152: MOL Group Dönem Karı/Net Satışlar

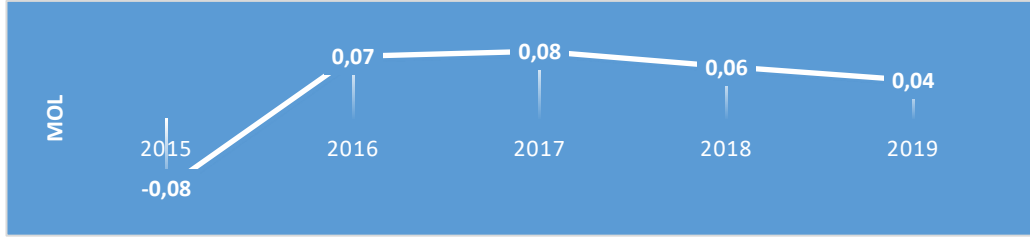

Şekil 153: TÜPRAŞ Dönem Karı/Net Satışlar

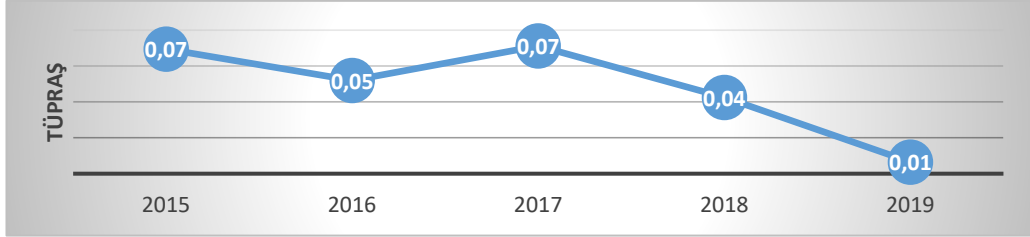
Karşılaştırma ve Analiz

MOL 2017 yılından itibaren düşüş seyrinde olsa da karlılığını korumayı başarmıştır. TÜPRAŞ 2017 yılından itibaren düşüş seyrinde görülmektedir, finansman giderlerinin önemli oranda artması nedeniyle 2019 yılı karlılığını da kaybetmiştir.

ix. Net Dönem Karı / Net Satışlar

Şekil 154: MOL Group Net Dönem Karı/Net Satışlar

Şekil 155: TÜPRAŞ Net Dönem Karı/Net Satışlar

Karşılaştırma ve Analiz

MOL net dönem karlılığı 2017 yılından itibaren düşüş seyrindedir. TÜPRAŞ 2017 yılından itibaren karlılığını yüksek oranda kaybetmeye devam etmektedir. 2019 yılında dönem karı olmamasına rağmen ertelenmiş vergi geliri etkisiyle net dönem karı elde ettiği görülmektedir.

x. Karlılık Oranlarının Toplu Olarak Değerlendirilmesi

Son beş yıl ortalamalarında TÜPRAŞ'ın karlılık oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. MOL'ün 2015 yılında TÜPRAŞ'ın ise 2019 yılında dönem karı elde edemediği, diğer yıllarda benzer karlılık oranlarına sahip oldukları görülmektedir.

Her iki firmanın karlılık oranları azalış seyrindedir. MOL azalış trendi daha yavaş iken TÜPRAŞ'ın 2018 ve 2019 yıllarındaki finansman giderleri nedeniyle daha dramatik bir düşüş ortaya çıkmıştır.

Tablo 36: TÜPRAŞ - MOL Group Karlılık Oranları Ortalama Değerler

Karlılık Oranları	TÜPRAŞ Ortalama (2015-2019)	MOL Ortalama (2015-2019)
Net Kar / Devamlı Sermaye	0,12	0,05
Öz Sermayenin Karlılığı (Mali Rantabilite)	0,26	0,07
Ekonomik Rantabilite	0,15	0,05
Aktif Karlılığı	0,07	0,04
Brüt Satış Karı / Net Satışlar	0,10	0,25
Faaliyet Karı / Net Satışlar	0,06	0,05
Olağan Kar / Net Satışlar	0,07	0,05
Dönem Karı / Net Satışlar	0,05	0,04
Dönem Net Karı / Net Satışlar	0,05	0,03

SONUÇ

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi konusu, stratejik bir sanayi kuruluşu olması, ekonomik büyüklüğü ve faaliyetlerinin etki alanı nedeniyle Türkiye'nin gündeminde önemli bir yer almıştır. Bu çalışmayla TÜPRAŞ'ın finansal ve finansal olmayan göstergelerinin uzun dönemli analiz sonuçları ortaya konulmuş ve son dönem finansal göstergeleri Budapeşte merkezli MOL Group ile karşılaştırılmıştır.

TÜPRAŞ'ın özelleştirme öncesi ve sonrası finansal göstergelerinin incelenmesi neticesinde; özelleştirme öncesinden devralınan öz kaynak ağırlıklı finansman yapısının yabancı kaynak ağırlıklı bir yapıya dönüştüğü, kısa vadeli borçlanma ağırlığı nedeniyle cari oranın azaldığı ancak nakit gücünün korunmaya devam ettiği, borçlanmaların yatırıma aktarıldığı ve özellikle maddi duran varlık kaleminin önemli ölçüde yükseldiği, faaliyetlerin etkin bir şekilde sürdürülmeye devam ettiği ve yatırımların etkisiyle faaliyet karlılığının önemli ölçüde arttığı ancak son yıllardaki finansman giderlerinin etkisiyle faaliyet karlılığının sonuçlara yansımadağı görülmüştür.

TÜPRAŞ'ın finansal olmayan göstergeleri incelendiğinde ise; çalışan sayısında bir azalma olmadığı ve özellikle son dönemde en yüksek istihdam seviyesine ulaşıldığı, 2007 yılında 7,91 olarak yayınlanmaya başlayan kurumsal yönetim derecelendirme notunun sürekli artarak 2019 yılı itibarıyla 9,50 seviyesine ulaştığı, sürdürülebilirlik çerçevesinde çevre, enerji yönetimi, sosyal sorumluluk, kadın istihdamı, çalışan hakları konularında uygulamalar ve yatırımlar yapıldığı görülmüştür.

TÜPRAŞ ile MOL oran analizi karşılaştırmasında; TÜPRAŞ'ın yabancı kaynak ağırlıklı yapısına karşın MOL'ün daha fazla öz kaynak ağırlıklı bir finansal yapıya sahip olduğu, MOL'ün likidite oranlarının ve genel olarak faaliyetlerinin etkinliğinin TÜPRAŞ'ın gerisinde bulunduğu, MOL'ün karlılığının düşüş seyrinde olmasına rağmen, son dönemdeki karlılık performansının TÜPRAŞ'tan daha iyi olduğu görülmüştür.

Genel olarak değerlendirildiğinde, TÜPRAŞ'ın özelleştirme sonrasında finansal gücünü koruduğu, yatırımlarını artırdığı, ulusal ve uluslararası güncel gelişmeleri takip

ettiği, sektöründe rekabet gücünü sürdürdüğü, özetle kamusal ve stratejik yararını devam ettirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. ve Tenker N. (2007). Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri. Ankara: Gazi Kitapevi.

Akdoğan, N.ve Sultanoğlu B. (2020). IIRC Çerçevesi Kapsamında Entegre Raporlardaki İçerik Öğelerinin Türkiye ve Uluslararası Karşılaştırılması ve Entegre Raporların Düzenlenmesinde Sürdürülebilirlik Raporlarındaki Bilgilerin Kullanımı. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı 2020; 22, ös20- ös46.

Akbulut, R. ve Rençber Ö.F. (2015). BİST'te İmalat Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 65.

Akkaya, A. (2016). Geçmişten Günümüze Orta Doğu'da Petrol Savaşları ve Devlet Sistemlerine Etkileri. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Anadolu Ajansı. Dünya. Haziran 2020. <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/macaristanda-1-2-milyar-avroluk-petrokimya-yatirimi/1596603>>

Aracı, H. ve Yüksel F. (2016). Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerin Sürdürülebilir Katma Değerinin Hesaplanması. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı.

Ayalp, G.E. (2019). Türkiye'de ve Dünya'da Yaşanan Muhasebe Skandalları, Yapılan Düzenlemeler, Usulsüzlük Yapan Şirket ve Bankaların İncelenmesi. Başkent Üniversitesi, Ankara.

Bal, Oğuz. (2013). Özelleştirmenin Teorik Temelleri ve Türkiye'deki Sonuçları. International Conference On Eurasian Economies, 355.

Behera, B. ve Das A. (2019). Management Efficiency and Profitability: A Case Study of Petrochemical Industry. International Journal of Advanced Scientific Research and Management, 4.

Borsa İstanbul. Mali Tablolar Arşiv. Mayıs 2020. <<https://www.borsaistanbul.com/veriler/verileralt/mali-tablolar-arsiv>>

Borsa İstanbul. Sürdürülebilirlik Endeksi. Mayıs 2020. <<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi>>

Caba, N. (2017). Finansal Kaldıraç Ve Firma Büyüklüğünün Finansal Performans Üzerine Etkisi: BİST Sınai Endeksinde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir Uygulama. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı.

Canki, A. (2014). Finansal Performans Ölçümünde Sermaye Yapısının Etkisinin Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Çevik, N.K. (2016). Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren İmalat Şirketlerinin Hisse Senedi Performansları ile Finansal Oranları Arasındaki İlişki: Panel Logit Regresyon Tahminleri. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Metinleri Dergisi, 1, 25.

Çildir, M. (2020). Geçmişten Bugüne Dünya'da ve Türkiye'de Özelleştirme. International Journal of Social, Political and Economic Research, Cilt 7, 2, 324 - 340.

Çütü, İ. (2008). Kaçırılan Ya Da Kaçırılması Gereken Tren: Özelleştirme. 2.Ulusal İktisat Kongresi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Duraipandi, T. ve Nallaswamy P. (2015). An Empirical Analysis of the Profitability of Indian Oil Refineries. IJEMR, 5.

Düzer, M. ve Önce, S. (2017). Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Finansal Performans: BİST'te İşlem Gören Şirketler İçin Karşılaştırmalı Bir Analiz. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 637-648.

Ege, İ., Topaloğlu E.E. ve Özyamanoğlu M. (2013). Finansal Performans ile Kurumsal Yönetim Notları Arasındaki İlişki: BIST Üzerine Bir Uygulama. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 9.

Ergin, N.E. ve Ayanoğlu Y. (2016). Ertelenmiş Vergilerin Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Oran Analizi Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18.

Günay, F., Karadeniz, E. ve Dalak, S. (2018). Türkiye’de En Yüksek Net Satış Gelirine Sahip 20 Şirketin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 11, 2, 51-73.

Harford, T. (2019). Petrol Nasıl Bu Kadar Önemli Oldu: Bağımlılığın Tarihi. <<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49838331>>

Kabaklarlı, E. (2013). Türkiye’de Halka Arz Yöntemiyle Gerçekleşen Özelleştirmelerin Etkinlik Analizi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Kamuyu Aydınlatma Platformu. TÜPRAŞ. Mayıs 2020. <<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/genel/1105-tupras-turkiye-petrol-rafinerileri-a-s>>

Kamu Gözetimi Kurumu. Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi Standardı. <<https://kgk.gov.tr/>>

Kamu Gözetimi Kurumu. Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü). <<https://kgk.gov.tr/>>

KOÇ Holding. Faaliyet Alanları. Mayıs 2020. <<https://www.koc.com.tr/tr-tr/faaliyet-alanlari/sectorler/enerji/tupras>>

Malkoç, E. (2009). Özelleştirme ve Türk Telekom Örneği. Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.

Martinez, L.L. (2016). Analysis of the Financial Statements of Repsol. Universitat Jaume, Castellon.

Merken, A. (2008). Özelleştirme Kapsamındaki KİT’lerin Finansal Analizi, Özelleştirme Sonrası Ekonomiye Uzun Vadeli Etkisi: Örnek Bir Çalışma (Erdemir). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

MOL Group. About MOL Group. Mayıs 2020. < <https://molgroup.info/en/about-mol-group>>

MOL Group. Investor Relations. Mayıs 2020. < <https://molgroup.info/en/investor-relations>>

MOL Group. Investor Relations. Mayıs 2020. <<https://molgroup.info/en/investor-relations/mol-shares#ownership-structure>>

MOL Group. Strategy 2030. Mayıs 2020. <https://molgroup.info/strategy2030/pdf/MOL_Group_2030_Strategy_November_2016.pdf>

MOL Group. Media Centre. Mayıs 2020. < <https://molgroup.info/en/media-centre/press-releases/mol-reaches-final-investment-decision-on-polyol-project-and-signs-epc-contracts-with-thyssenkrupp> >

Oktay, Z.A. (2011). 1973' Krizi Sonrası Dünya Ekonomisinin Yeniden Yapılanma Evresinde Özelleştirmenin Yeri ve Türkiye'deki Özelleştirme Uygulamaları: TÜPRAŞ Örneği. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Faaliyet Raporu 2006. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/faaliyet-raporlari>>

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Faaliyet Raporu 2019. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/faaliyet-raporlari>>

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2009-2013. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar>>

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Stratejik Plan 2019-2023. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/stratejik-planlar>>

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. Türkiye'de Özelleştirme. Mayıs 2020. <<https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme>>

Özdemir, Z. ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal Sürdürülebilir Raporlama Sisteminin Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamındaki İşletmelerde Analizi. İSMMMO Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2016.

Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama ile Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2011.

Privatization Barometer. The PB Report 2015/2016. Mayıs 2020.

<http://www.privatizationbarometer.com/PUB/NL/5/9/PB_AR2015-2016.pdf>

Resmi Gazete. 11 Haziran 1933 Tarihli Resmi Gazete. Mayıs 2020.

<<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2424.pdf>>

Safarlı, S. (2019). Azerbaycan ve Türkiye’de Petrol İşletmelerinde Finansal Analiz: TÜPRAŞ Ve Socar Uygulaması. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

SAHA Kurumsal Yönetim ve Kredi Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. - TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu, 2007.

TKYD-Deloitte (2006). Nedir Bu Kurumsal Yönetim? <http://tkyd.org/files/downloads/faaliyet_alanlari/yayinlarimiz/tkyd_yayinlari/nedir_bu_kurumsal_yonetim.pdf>

Topaloğlu, E.E. ve Turaboğlu T.T. (2019). Finansal Bağımsızlık, Mali Özerklik Ve Karlılık: BİST Kimya, Petrol, Plastik Endeksinde Faaliyet Gösteren Firmalar Üzerine Bir Araştırma. Turkish Studies Dergisi, 14.

Topaloğlu, E.E. ve Nur, T. (2016). Nakit Dönüşüm Süresinin Finansal Performansa Etkisi: Kurumsal Yönetim Endeksinde Bir Uygulama. Akademik Bakış Dergisi, 53.

TPAO, Ham Petrol ve Doğalgaz Sektör Raporu 2019. Mayıs 2020.

<<http://www.tpa.gov.tr/file/2005/2019-tpao-sektor-raporu-3185ed3b4af5442c.pdf>>

TÜPRAŞ. Finansal Raporlar. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/finansal-ve-raporlar>>

TÜPRAŞ. Sürdürülebilirlik Raporu 2019. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/sr-raporlari> >

TÜPRAŞ. Tarihçe. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/tarihce>>

TÜPRAŞ. Yolsuzlukla Mücadele Politikası. Mayıs 2020. <<https://www.tupras.com.tr/yolsuzlukla-mucadele>>

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. Sermaye Piyasası Çalışma Grubu. Mayıs 2020.
< <http://tkyd.org/tr>>

TÜSİAD. (1992). Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları. İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık Yapım ve Tic.Ltd.Şti.

Wikipedia. MOL Company. Mayıs 2020.<[https://en.wikipedia.org/wiki/MOL_\(company\)](https://en.wikipedia.org/wiki/MOL_(company))>

Wikipedia. List of Oil Refineries. Mayıs 2020. <https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_oil_refineries>

Yılmaz, E. ve Aslan, T. (2019). Kurumsal Raporlamanın Gelişimi: Finansal Tablolardan Entegre Raporlamaya Doğru. İspec Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi, 10-12 Haziran 2019.

EKLER

EK 1: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Analiz Oranları (1999-2005)

Likidite Analizi	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ortalama
Cari Oran	1,52	1,46	1,31	1,29	1,68	1,79	1,71	1,54
Likidite Oranı (Asit-Test)	1,13	0,88	0,77	0,61	0,97	1,06	0,98	0,91
Nakit Oranı	0,99	0,33	0,51	0,39	0,71	0,75	0,57	0,61
Finansal Yapı Oranları	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ortalama
Kaldıraç Oranı	0,62	0,61	0,67	0,63	0,42	0,40	0,43	0,54
Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	0,68	0,72	1,14	0,93	0,78	0,70	0,71	0,81
Finansal Borçlar / Toplam Aktif	0,14	0,12	0,18	0,13	0,08	0,07	0,08	0,11
Öz Kaynaklar / Toplam Aktif	0,38	0,39	0,33	0,37	0,58	0,59	0,57	0,46
Finansman Oranı	0,61	0,63	0,50	0,60	1,39	1,46	1,32	0,93
K.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,49	0,50	0,47	0,50	0,33	0,32	0,31	0,42
U.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,11	0,12	0,19	0,13	0,09	0,08	0,11	0,12
Öz Kaynaklar / Duran Varlıklar	1,46	1,39	0,88	1,05	1,28	1,42	1,23	1,24
Faaliyet Oranları	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ortalama
Stok Devir Hızı	9,01	10,45	11,73	9,42	8,52	9,22	10,67	9,86
Stok Devir Süresi	39,98	34,45	30,69	38,22	42,27	39,06	33,73	36,91
Stok Bağımlılık Oranı	0,82	1,38	1,24	1,04	0,61	0,49	0,62	0,89
Alacakların Devir Hızı	35,94	15,16	17,78	25,81	26,54	25,00	22,94	24,17
Alacak Tahsil Süresi	10,02	23,74	20,25	13,95	13,56	14,40	15,69	15,94
Ticari Borçlar Devir Hızı	13,97	9,13	16,03	12,51	12,56	16,38	16,22	13,83
Ticari Borçlar Devir Süresi	25,77	39,43	22,46	28,78	28,66	21,98	22,20	27,04
Öz Kaynaklar Devir Hızı	3,43	6,37	8,68	6,91	3,65	3,62	4,56	5,32
Aktif Devir Hızı	1,31	2,45	2,91	2,58	2,12	2,14	2,59	2,30
Net İşletme Sermayesi Devir Hızı Oranı	7,99	11,91	18,58	20,68	13,21	9,77	11,13	13,32
Karlılık Oranları	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ortalama
Net Kar / Devamlı Sermaye	0,35	0,30	0,16	0,12	0,14	0,18	0,17	0,20
Öz Sermayenin Karlılığı (Mali Rantabilite)	0,47	0,39	0,26	0,15	0,16	0,21	0,20	0,26
Ekonomik Rantabilite	0,30	0,24	0,15	0,10	0,15	0,18	0,15	0,18
Aktif Karlılığı	0,18	0,15	0,09	0,06	0,09	0,12	0,11	0,11
Brüt Satış Karı / Net Satışlar	0,11	0,10	0,06	0,04	0,06	0,09	0,07	0,07
Faaliyet Karı / Net Satışlar	0,09	0,08	0,04	0,02	0,04	0,07	0,05	0,05
Olağan Kar / Net Satışlar	0,22	0,10	0,05	0,03	0,07	0,08	0,06	0,09
Dönem Karı / Net Satışlar	0,21	0,10	0,04	0,03	0,07	0,08	0,06	0,09
Dönem Net Karı / Net Satışlar	0,14	0,06	0,03	0,02	0,04	0,06	0,04	0,06

EK 2: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Analiz Oranları (2006-2019)

Likidite Analizi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama (2006-2019)
Carri Oran	1,39	1,31	1,07	1,08	1,05	1,08	1,13	0,94	0,82	0,98	1,08	1,15	1,31	0,99	1,10
Likidite Oran (Asit-Test)	0,68	0,76	0,77	0,80	0,83	0,64	0,74	0,61	0,54	0,74	0,79	1,19	0,89	0,66	0,76
Nakit Oran	0,20	0,34	0,51	0,66	0,74	0,22	0,49	0,42	0,52	0,46	0,54	0,57	0,55	0,49	0,48
Finansal Yapı Oranları	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama (2006-2019)
Kaldıraç Oran	0,50	0,54	0,59	0,63	0,72	0,70	0,71	0,76	0,72	0,67	0,74	0,73	0,75	0,76	0,68
Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	0,76	0,73	0,97	0,95	0,93	0,93	1,20	1,62	1,72	1,37	1,44	1,17	1,24	1,55	1,18
Finansal Borçlar / Toplam Aktif	0,10	0,08	0,21	0,21	0,21	0,16	0,25	0,31	0,35	0,39	0,39	0,40	0,46	0,35	0,28
Öz Kaynaklar / Toplam Aktif	0,49	0,45	0,41	0,37	0,28	0,30	0,29	0,24	0,28	0,33	0,26	0,27	0,25	0,24	0,32
Finansman Oran	0,98	0,83	0,70	0,59	0,39	0,43	0,42	0,32	0,40	0,49	0,35	0,38	0,33	0,31	0,49
K.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,39	0,45	0,48	0,52	0,64	0,57	0,48	0,49	0,39	0,35	0,41	0,46	0,40	0,51	0,47
U.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,11	0,09	0,11	0,11	0,08	0,13	0,22	0,27	0,33	0,32	0,33	0,26	0,35	0,26	0,21
Öz Kaynaklar / Duran Varlıklar	1,07	1,11	0,84	0,85	0,84	0,77	0,65	0,45	0,42	0,50	0,47	0,59	0,52	0,48	0,68
Faaliyet Oranları	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama (2006-2019)
Stok Devir Hızı	11,70	9,85	16,16	13,48	13,97	13,78	12,01	12,04	13,20	14,63	10,93	10,73	13,16	10,44	12,58
Stok Devir Süresi	30,77	36,56	22,27	26,71	25,78	26,12	29,97	29,91	27,27	24,61	32,94	33,56	27,36	34,49	29,16
Stok Bağımlılık Oranı	1,23	1,37	2,09	1,45	1,47	1,95	1,54	1,95	1,97	2,76	1,83	1,68	1,47	1,84	1,76
Alacakların Devir Hızı	19,34	14,78	21,33	22,80	35,52	19,21	15,08	20,33	37,36	27,23	12,19	13,15	16,94	17,54	20,91
Alacak Tahsil Süresi	18,61	24,36	16,88	15,79	10,14	18,74	23,87	17,70	9,64	13,22	29,54	27,38	21,25	20,52	19,12
Ticari Borçlar Devir Hızı	15,04	10,40	14,08	9,65	6,76	7,44	7,68	6,68	6,20	6,90	5,74	6,28	10,10	6,69	8,55
Ticari Borçlar Devir Süresi	23,94	34,62	25,57	37,30	53,25	48,41	46,88	53,89	58,05	52,20	62,68	57,32	35,65	53,78	45,97
Öz Kaynaklar Devir Hızı	5,81	5,48	8,55	5,38	6,71	9,39	8,68	7,99	6,39	4,41	4,27	5,15	8,90	6,82	6,71
Aktif Devir Hızı	2,86	2,48	3,52	1,99	1,88	2,80	2,55	1,94	1,81	1,45	1,12	1,41	2,21	1,61	2,12
Net İşletme Sermayesi Devir Hızı Oran	17,19	19,24	38,17	55,50	60,33	73,90	48,79	38,71	0,00	0,00	34,62	29,18	22,99	37,25	33,99
Karlılık Oranları	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama (2006-2019)
Net Kar / Devamlı Sermaye	0,19	0,26	0,10	0,17	0,15	0,19	0,17	0,11	0,11	0,15	0,10	0,19	0,15	0,02	0,15
Öz Sermayem Karlılığı (Mali Rantabilite)	0,24	0,32	0,12	0,21	0,19	0,28	0,30	0,23	0,23	0,30	0,22	0,36	0,37	0,04	0,24
Ekonomik Rantabilite	0,15	0,18	0,19	0,12	0,13	0,12	0,09	0,05	0,04	0,14	0,12	0,16	0,23	0,07	0,13
Aktif Karlılığı	0,12	0,14	0,05	0,08	0,05	0,08	0,09	0,06	0,07	0,10	0,06	0,10	0,09	0,01	0,08
Brüt Satış Kar / Net Satışlar	0,06	0,08	0,06	0,08	0,07	0,06	0,04	0,04	0,03	0,11	0,10	0,12	0,10	0,05	0,07
Faaliyet Kar / Net Satışlar	0,04	0,06	0,04	0,05	0,04	0,05	0,03	0,00	0,01	0,07	0,07	0,09	0,06	0,02	0,05
Olağan Kar / Net Satışlar	0,05	0,07	0,04	0,05	0,04	0,05	0,03	0,00	0,01	0,08	0,07	0,09	0,07	0,03	0,05
Dönem Kar / Net Satışlar	0,05	0,07	0,02	0,05	0,04	0,04	0,03	0,00	0,00	0,06	0,06	0,08	0,04	0,00	0,04
Dönem Net Kar / Net Satışlar	0,04	0,06	0,01	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,07	0,05	0,07	0,04	0,01	0,04

EK 3: MOL Group Analiz Oranları (2015-2019)

Likidite Analizi	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama
Cari Oran	0,94	0,89	1,15	1,15	1,15	1,05
Likidite Oranı (Asit-Test)	0,64	0,62	0,77	0,79	0,79	0,72
Nakit Oranı	0,27	0,27	0,31	0,37	0,38	0,32
Finansal Yapı Oranları						
Kaldıraç Oranı	0,54	0,56	0,51	0,50	0,52	0,53
Maddi Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar	1,21	1,22	1,10	0,98	1,10	1,12
Finansal Borçlar / Toplam Aktif	0,22	0,26	0,21	0,20	0,23	0,23
Öz Kaynaklar / Toplam Aktif	0,46	0,44	0,49	0,50	0,48	0,47
Finansman Oranı	0,87	0,78	0,94	1,00	0,91	0,90
K.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,29	0,34	0,28	0,30	0,29	0,30
U.V.Y.K. / Toplam Pasif	0,25	0,22	0,24	0,20	0,24	0,23
Öz Kaynaklar / Duran Varlıklar	0,64	0,63	0,71	0,77	0,71	0,69
Faaliyet Oranları						
Stok Devir Hızı	8,62	7,09	7,50	8,71	8,14	8,01
Stok Devir Süresi	41,78	50,75	48,01	41,36	44,20	45,22
Stok Bağımlılık Oranı	2,93	3,03	2,22	2,05	2,20	2,48
Alacakların Devir Hızı	9,39	7,59	7,57	8,57	7,93	8,21
Alacak Tahsil Süresi	38,34	47,40	47,56	41,99	45,37	44,13
Ticari Borçlar Devir Hızı	4,33	5,55	6,10	7,42	6,87	6,05
Ticari Borçlar Devir Süresi	83,17	64,82	59,02	48,50	52,42	61,59
Öz Kaynaklar Devir Hızı	2,30	1,99	2,02	2,26	2,16	2,14
Aktif Devir Hızı	1,07	0,87	0,98	1,13	1,03	1,02
Net İşletme Sermayesi Devir Hızı Oranı	0,00	0,00	24,40	27,96	25,26	25,87
Karlılık Oranları						
Net Kar / Devamlı Sermaye	-0,09	0,10	0,10	0,09	0,06	0,05
Öz Sermayenin Karlılığı (Mali Rantabilite)	-0,14	0,15	0,15	0,13	0,09	0,07
Ekonomik Rantabilite	-0,05	0,08	0,09	0,08	0,06	0,05
Aktif Karlılığı	-0,07	0,06	0,07	0,07	0,04	0,04
Brüt Satış Karı / Net Satışlar	0,27	0,28	0,26	0,22	0,22	0,25
Faaliyet Karı / Net Satışlar	-0,05	0,09	0,09	0,07	0,06	0,05
Olağan Kar / Net Satışlar	-0,05	0,09	0,09	0,07	0,06	0,05
Dönem Karı / Net Satışlar	-0,07	0,08	0,09	0,06	0,05	0,04
Dönem Net Karı / Net Satışlar	-0,08	0,07	0,08	0,06	0,04	0,03

EK 4: TÜPRAŞ Finansal Gelişim Seyri (1999-2019)

Finansal Gelişim Seyri	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Haslat (M₺)	1.558	3.975	6.352	7.757	9.258	11.487	14.845	20.103	22.520	30.404	20.331	26.183	41.385	42.437	41.078	39.723	36.893	34.855	53.948	88.552	89.601
İhracat Tutarı (M ₺)*			300	600	700	981	1.907	3.039	3.380	4.467	1.765	2.847	4.254	5.018	4.119	3.752	2.879	2.090	2.786	2.469	3.527
Aktif Büyüklük (M₺)	1.193	1.619	2.185	3.008	4.377	5.363	5.737	7.026	9.082	8.637	10.223	13.918	14.758	16.648	21.139	21.933	25.470	31.218	38.163	40.036	55.512
Yatırım Harcamaları (M ₺)*					84	186	254	275	355	395	189	177	628	974	1.201	959	344	213	184	138	157
Kredi Borçları (M₺)	135	155	297	277	269	360	479	725	685	1.800	2.138	2.921	2.332	2.979	5.007	6.102	7.591	9.363	9.634	14.070	13.815
Toplam Borçlar (M₺)	739	995	1.454	1.886	1.841	2.188	2.484	3.565	4.970	5.081	6.444	10.017	10.352	11.758	16.001	15.720	17.102	23.051	27.685	30.090	42.375
Kurumlar Vergisi (M₺)	117	140	95	84	226	269	222	185	308	110	199	188	298	- 121	- 1.186	- 1.286	- 339	131	633	- 37	- 897
FAVÖK (M ₺)*	611	687	197	158	460	766	769	712	1.081	1.099	779	830	1.329	715	560	338	1.397	1.125	1.614	1.846	712
Ödenen Temettü (M ₺)					198	371	532	485	660	1.048	593	626	746	985	964	396	6	1.628	1.557	3.406	3.794

TCMBDA (31 Aralık)	0,5401	0,6718	1,4466	1,6397	1,3933	1,3363	1,3418	1,4056	1,1593	1,5218	1,4873	1,5376	1,8889	1,7776	2,1304	2,3269	2,9181	3,5192	3,7719	5,2810	5,9400
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Finansal Gelişim Seyri	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Haslat (M₺)	2.884	5.918	4.391	4.731	6.645	8.596	11.063	14.302	19.426	19.979	13.669	17.029	21.910	23.873	19.282	17.071	12.643	9.904	14.303	16.768	15.084
İhracat Tutarı (M ₺)*			300	600	700	981	1.907	3.039	3.380	4.467	1.765	2.847	4.254	5.018	4.119	3.752	2.879	2.090	2.786	2.469	3.527
Aktif Büyüklük (M₺)	2.209	2.410	1.511	1.835	3.141	4.013	4.275	4.999	7.834	5.675	6.874	9.052	7.813	9.365	9.923	9.426	8.728	8.871	10.118	7.581	9.345
Yatırım Harcamaları (M ₺)*					84	186	254	275	355	395	189	177	628	974	1.201	959	344	213	184	138	157
Kredi Borçları (M ₺)	251	230	206	169	193	269	357	515	591	1.183	1.438	1.900	1.235	1.676	2.350	2.622	2.601	2.660	2.554	2.664	2.326
Toplam Borçlar (M₺)	1.369	1.481	1.005	1.150	1.322	1.638	1.851	2.536	4.287	3.339	4.333	6.515	5.481	6.615	7.511	6.756	5.861	6.550	7.340	5.698	7.134
Kurumlar Vergisi (M ₺)	217	208	66	51	162	201	165	132	266	72	134	122	158	- 68	- 557	- 553	- 116	37	168	- 7	- 151
FAVÖK (M ₺)*	611	687	197	158	460	766	769	712	1.081	1.099	779	830	1.329	715	560	338	1.397	1.125	1.614	1.846	712
Ödenen Temettü (M ₺)					142	278	397	345	569	689	399	407	395	554	453	170	2	463	413	645	639

*İhracat Tutarı, Yatırım Harcamaları ve FAVÖK Tüpraş Faaliyet Raporları ve Sürdürülebilirlik Raporlarından USD değer olarak alınmıştır, diğer verilerin USD karşılığı yıl sonu TCMB Döviz Alış Kuru kullanılarak hesaplanmıştır.

EK 5: TÜPRAŞ Nakit Akış Değerleri (2003-2019)

Nakit Akış (M₺)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İşletme faaliyetlerinden nakit akışları (M₺)	861	819	594	542	1.530	1.121	2.222	2.881	-2.670	2.640	2.549	2.435	125	4.705	2.917	1.352	11.335
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları (M₺)	- 92	- 221	- 323	- 745	- 326	- 369	- 223	84	- 454	-2.201	-2.159	-2.187	- 889	- 842	-1.030	- 716	- 1.240
Finansman faaliyetlerinden nakit akışları (M₺)	- 458	- 412	- 405	- 472	- 669	- 318	- 388	- 224	-1.644	1.506	- 71	- 124	- 249	-1.750	222	-6.594	- 6.791
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi (M₺)										- 1	4	-	-	709	461	2.918	884
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri (M₺)	509	933	1.119	1.044	292	827	1.261	2.872	5.613	821	2.765	3.088	3.211	2.199	5.022	7.593	4.553
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri (M₺)	820	1.119	984	369	827	1.261	2.872	5.613	844	2.765	3.088	3.211	2.199	5.022	7.593	4.553	8.741

TCMBDA (31 Aralık)	1,3933	1,3363	1,3418	1,4056	1,1593	1,5218	1,4873	1,5376	1,8889	1,7776	2,1304	2,3269	2,9181	3,5192	3,7719	5,2810	5,9400
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Nakit Akış (M₺)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İşletme faaliyetlerinden nakit akışları (M₺)	618	613	442	386	1.320	737	1.494	1.874	-1.414	1.485	1.197	1.047	43	1.337	773	256	1.908
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları (M₺)	- 66	- 166	- 241	- 530	- 281	- 243	- 150	54	- 241	-1.238	-1.013	- 940	- 304	- 239	- 273	- 136	- 209
Finansman faaliyetlerinden nakit akışları (M₺)	- 329	- 308	- 302	- 336	- 577	- 209	- 261	- 146	- 870	847	- 33	- 53	- 85	- 497	59	-1.249	- 1.143
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi (M₺)										- 1	2	-	-	202	122	553	149
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri (M₺)	365	698	834	743	252	544	848	1.868	2.972	462	1.298	1.327	1.101	625	1.332	1.438	767
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri (M₺)	588	838	733	263	714	829	1.931	3.651	447	1.555	1.449	1.380	754	1.427	2.013	862	1.472

EK 6: TÜPRAŞ Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (2007-2019)

Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (M ₺)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama
ÖTV, KDV, Muhtasar, Damga Vergisi, Kurumlar Vergisi vb.	17.346	19.975	18.336	19.941	24.147	26.643	28.607	23.433	31.916	37.548	42.430	31.590	31.260	27.167
Ödemelerin Türkiye Merkezi Yönetim Gelirlerine Oranı (%)	9,11%	9,53%	8,53%	7,85%	8,16%	8,01%	7,35%	5,50%	6,60%					7,85%
Ödemelerin Türkiye Vergi Gelirlerine Oranı (%)	11,30%	11,84%	10,60%	9,44%	9,47%	9,52%	8,74%	6,62%	7,79%					9,48%

TCMBDA (31 Aralık)	1,1593	1,5218	1,4873	1,5376	1,8889	1,7776	2,1304	2,3269	2,9181	3,5192	3,7719	5,2810	5,9400
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (M \$)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama
ÖTV, KDV, Muhtasar, Damga Vergisi, Kurumlar Vergisi vb.	14.962	13.126	12.328	12.969	12.784	14.988	13.428	10.070	10.937	10.669	11.249	5.982	5.263	11.443
Ödemelerin Türkiye Merkezi Yönetim Gelirlerine Oranı (%)	9,11%	9,53%	8,53%	7,85%	8,16%	8,01%	7,35%	5,50%	6,60%					7,85%
Ödemelerin Türkiye Vergi Gelirlerine Oranı (%)	11,30%	11,84%	10,60%	9,44%	9,47%	9,52%	8,74%	6,62%	7,79%					9,48%

EK 7: TÜPRAŞ Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu (2007-2019)

Kurumsal Yönetim İnkeleri	Ağırlık	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pay Sahipleri	25%	77,34	83,14	83,06	84,76	85,03	87,70	88,63	95,51	95,51	95,51	95,51	95,51	95,53
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	25%	88,31	88,69	89,76	91,17	92,19	92,21	92,52	93,96	97,94	92,55	94,00	94,02	95,30
Menfaat Sahipleri	15%	88,09	92,81	96,02	98,21	97,20	97,20	92,67	86,82	90,52	97,66	98,59	99,51	99,51
Yönetim Kurulu	35%	62,65	65,02	67,31	70,98	72,40	88,89	97,82	93,46	92,77	92,80	92,86	92,86	92,55
Ortalama	100%	79,12	82,02	83,41	85,58	86,20	91,00	93,43	93,10	94,41	94,15	94,67	94,81	95,03
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu		7,91	8,20	8,34	8,56	8,62	9,10	9,34	9,31	9,44	9,42	9,47	9,48	9,50

EK 8: TÜPRAŞ Özelleştirme Öncesi Çalışan Sayısı

Personel Demografisi - Kapsama Göre	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kapsam Dışı	786	795	908	874	858	820	787
Kapsam İçi	3.558	3.586	4.085	3.842	3.870	3.741	3.515
Toplam	4.344	4.381	4.993	4.716	4.728	4.561	4.302

EK 9: TÜPRAŞ Özelleştirme Sonrası Çalışan Sayısı

Personel Demografisi - Kapsama Göre	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kapsam Dışı	799	811	799	765	775	881	986	1.047	1.042	1.052	1.080	1.143	1.259	1.284
Kapsam İçi	3.640	3.696	3.571	3.365	3.302	3.319	3.583	3.667	3.672	3.728	3.899	4.042	4.199	4.158
Toplam	4.439	4.507	4.370	4.130	4.077	4.200	4.569	4.714	4.714	4.780	4.979	5.185	5.458	5.442

EK 10: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (1999-1998)

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş 31.12.1999	Geçmiş 31.12.1998
I. DÖNEN VARLIKLAR	881.779.434	298.551.394
A. Hazır Değerler	398.324.020	118.714.589
1. Kasa	768	1.348
2. Bankalar	398.323.251	118.713.240
3. Diğer Hazır Değerler	1	1
B. Menkul Kıymetler	38.243.656	77.999.992
1. Hisse Senetleri	0	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	38.243.656	77.999.992
4. Diğer Menkul Kıymetler	0	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	82.428.567	4.271.050
1. Alıcılar	83.863.316	3.136.163
2. Alacak Senetleri	0	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	960.954	825.097
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	403.264	309.790
5. Alacak Reeskontu (-)	-2.798.967	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	45.856.316	4.722.888
1. Ortaklardan Alacaklar	36.000.000	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	17.695.785	7.699.360
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-7.839.469	-2.976.472
E. Stoklar	223.337.492	85.271.055
1. İlk Madde ve Malzeme	115.482.013	38.642.913
2. Yarı Mamüller	15.615.213	7.554.434
3. Ara Mamüller	0	0
4. Mamüller	73.993.282	19.887.109
5. Emtia	11.614.795	14.122.225
6. Diğer Stoklar	191	2.148.168
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-835.516	0
8. Verilen Sipariş Avansları	7.467.514	2.916.206
F. Diğer Dönen Varlıklar	93.589.383	7.571.820

II. DURAN VARLIKLAR	311.284.227	204.003.914
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	1.420	4.316
1. Alıcılar	0	0
2. Alacak Senetleri	0	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	1.420	4.316
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	999.960	0
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	999.960	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
C. Finansal Duran Varlıklar	174.000	174.000
1. Bağlı Menkul Kıymetler	0	0
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0	0
3. İştirakler	174.000	174.000
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0	0
D. Maddi Duran Varlıklar	309.543.692	203.046.069
1. Arazi ve Arsalar	11.336	11.336
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	66.978.127	43.554.753
3. Binalar	18.531.548	12.114.918
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	448.277.195	288.722.459
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	2.849.383	1.907.531
6. Döşeme ve Demirbaşlar	439.238	322.440
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	109.100	109.100
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	-255.217.121	-151.900.616
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	26.322.216	7.668.251
10. Verilen Sipariş Avansları	1.242.670	535.897
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	51.745	30.127
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0	0

2. Haklar	10.895	3.733
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	40.850	26.394
5. Verilen Avanslar	0	0
F. Diğer Duran Varlıklar	513.410	749.402
AKTİF TOPLAMI	1.193.063.661	502.555.308
I. KISA VADELİ BORÇLAR	581.097.336	209.100.538
A. Finansal Borçlar	25.829.183	16.367.776
1. Banka Kredileri	0	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	25.829.183	16.367.776
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	185.409.471	54.285.126
1. Satıcılar	180.735.983	52.564.249
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	230.114	75.619
4. Diğer Ticari Borçlar	4.443.374	1.645.258
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	221.978.179	105.469.419
1. Ortaklara Borçlar	7.195	538
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ödenecek Giderler	5.490.628	4.236.509
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	216.433.367	101.226.470
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	0
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	46.989	5.902
8. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	14.217.059	17.865.744
E. Borç ve Gider Karşılıkları	133.663.444	15.112.473
1. Vergi Karşılıkları	117.799.110	15.112.473
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	15.864.334	0
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	158.382.412	96.542.423
A. Finansal Borçlar	135.475.015	83.904.269
1. Banka Kredileri	135.475.015	83.904.269
2. Çıkarılmış Tahviller	0	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0

4. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	0	0
1. Satıcılar	0	0
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0	0
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	2.200.328	739.521
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	2.200.328	739.521
6. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	20.707.069	11.898.633
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	20.707.069	11.898.633
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
III. ÖZ SERMAYE	453.583.913	196.912.347
A. Sermaye	74.752.000	74.752.000
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
C. Emisyon Primi	171.969	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	158.800.548	82.013.856
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	158.774.448	81.987.756
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	26.100	26.100
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0	0
E. Yedekler	6.889.892	661.546
1. Yasal Yedekler	6.474.311	243.373
2. Statü Yedekleri	0	0
3. Özel Yedekler	89.934	92.526
4. Olağanüstü Yedek	325.647	325.647
5. Maliyet Artış Fonu	0	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0	0
F. Net Dönem Karı	212.969.504	96.367.000
G. Dönem Zararı (-)	0	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	-57.054.024
1. 1996 Yılı Zararı	0	-27.969.382
2. 1997 Yılı Zararı	0	-29.084.642
PASİF TOPLAMI	1.193.063.661	502.555.308

EK 11: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (1999-1998)

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş 31.12.1999	Geçmiş 31.12.1998
A. Brüt Satışlar	3.232.281.678	1.833.835.609
1. Yurtiçi Satışlar	3.141.163.200	1.786.144.274
2. Yurtdışı Satışlar	91.118.478	42.284.844
3. Diğer Satışlar	0	5.406.491
B. Satışlardan İndirimler (-)	-1.674.422.593	-1.004.852.906
1. Satıştan İadeler (-)	0	0
2. Satış İskontoları (-)	-183.384	0
3. Diğer İndirimler (-)	-1.674.239.209	-1.004.852.906
C. Net Satışlar	1.557.859.085	828.982.703
D. Satışların Maliyeti (-)	-1.389.548.854	-749.262.115
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	168.310.231	79.720.588
E. Faaliyet Giderleri (-)	-35.659.679	-21.909.648
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-8.178.279	-5.505.693
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	-27.481.400	-16.403.955
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	132.650.552	57.810.940
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	261.209.933	64.672.484
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	199.982	227.844
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	219.505.389	55.114.493
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	41.504.562	9.330.147
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	-29.057.996	-2.947.119
H. Finansman Giderleri (-)	-26.760.408	-6.112.258
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-540.758	-1.312.083
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-26.219.650	-4.800.175
FAALİYET KARI (ZARARI)	338.042.081	113.424.047
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	4.570.078	737.810
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	322.038	288.931
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	4.248.040	448.879
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-12.545.349	-2.682.384
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	-7.702.220	-1.466.658
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-645.156	-979.991
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-4.197.973	-235.735
DÖNEM KARI (ZARARI)	330.066.810	111.479.473
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	-117.097.306	-15.112.473
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	212.969.504	96.367.000

EK 12: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2000)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>
GENEL KURUL'A SUNULACAK	Geçmiş
AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)	31.12.2000
I. DÖNEN VARLIKLAR	1.170.669.086
A. Hazır Değerler	163.270.267
1. Kasa	6.515
2. Bankalar	163.263.744
3. Diğer Hazır Değerler	8
B. Menkul Kıymetler	0
1. Hisse Senetleri	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0
4. Diğer Menkul Kıymetler	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	441.937.400
1. Alıcılar	292.480.396
2. Alacak Senetleri	27.261.499
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	8.080.540
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	152.023.963
5. Alacak Reeskontu (-)	-33.614.234
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-4.294.764
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	29.748.841
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	10.439
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	33.410.554
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-3.672.152
E. Stoklar	463.813.011
1. İlk Madde ve Malzeme	229.407.962
2. Yarı Mamüller	34.304.526
3. Ara Mamüller	0

4. Mamüller	151.374.710
5. Emtia	41.940.576
6. Diğer Stoklar	498
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-3.930.000
8. Verilen Sipariş Avansları	10.714.739
F. Diğer Dönen Varlıklar	71.899.567
II. DURAN VARLIKLAR	448.613.280
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	1.415
1. Alıcılar	0
2. Alacak Senetleri	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	1.415
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	102.631
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	102.631
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
C. Finansal Duran Varlıklar	1.483.350
1. Bağlı Menkul Kıymetler	0
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0
3. İştirakler	1.483.350
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0

D. Maddi Duran Varlıklar	446.612.238
1. Arazi ve Arsalar	344.769
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	102.384.776
3. Binalar	28.182.389
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	633.835.780
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	4.989.058
6. Döşeme ve Demirbaşlar	787.159
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	109.100
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	-431.449.816
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	105.947.198
10. Verilen Sipariş Avansları	1.481.825
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	199.123
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0
2. Haklar	76.002
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	123.121
5. Verilen Avanslar	0
F. Diğer Duran Varlıklar	214.523

AKTİF TOPLAMI

1.619.282.366

I. KISA VADELİ BORÇLAR	803.523.202
A. Finansal Borçlar	32.992.092
1. Banka Kredileri	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	32.992.092
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	336.405.719
1. Satıcılar	328.685.180
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	538.596
4. Diğer Ticari Borçlar	7.181.943

5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	250.883.636
1. Ortaklara Borçlar	34.244
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ödenecek Giderler	5.727.879
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	244.895.853
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	225.660
8. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	25.223.807
E. Borç ve Gider Karşılıkları	158.017.948
1. Vergi Karşılıkları	144.980.081
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	13.037.867
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	191.418.255
A. Finansal Borçlar	154.592.936
1. Banka Kredileri	154.592.936
2. Çıkarılmış Tahviller	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	0
1. Satıcılar	0
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	1.665.238
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	1.665.238
6. Borç Reeskontu (-)	0

D. Alınan Sipariş Avansları	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	35.160.081
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	35.160.081
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0
III. ÖZ SERMAYE	624.340.909
A. Sermaye	74.752.000
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	268.952.252
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	267.616.802
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	1.335.450
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0
E. Yedekler	37.482.504
1. Yasal Yedekler	36.981.130
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	175.727
4. Olağanüstü Yedek	325.647
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0
F. Net Dönem Karı	242.982.184
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
1. Yılı Zararı	0
2. Yılı Zararı	0
PASİF TOPLAMI	1.619.282.366

EK 13: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2000)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>
GENEL KURUL'A SUNULACAK	Geçmiş
AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)	31.12.2000
A. Brüt Satışlar	6.357.353.828
1. Yurtiçi Satışlar	6.005.704.338
2. Yurtdışı Satışlar	136.938.352
3. Diğer Satışlar	214.711.138
B. Satışlardan İndirimler (-)	-2.382.025.418
1. Satıştan İadeler (-)	0
2. Satış İskontoları (-)	-1.609.670
3. Diğer İndirimler (-)	-2.380.415.748
C. Net Satışlar	3.975.328.410
D. Satışların Maliyeti (-)	-3.590.628.959
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	384.699.451
E. Faaliyet Giderleri (-)	-64.768.882
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-14.925.888
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	-49.842.994
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	319.930.569
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	141.190.694
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	106.764.937
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	34.425.757
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	-47.656.186
H. Finansman Giderleri (-)	-13.333.944
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-13.333.944
FAALİYET KARI (ZARARI)	400.131.133
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	3.097.791
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karlar	261.570
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	2.836.221
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-20.653.454
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	-13.796.951
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-1.120.869
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararları (-)	-5.735.634
DÖNEM KARI (ZARARI)	382.575.470
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	-139.593.286
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	242.982.184

EK 14: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2001)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>
	Geçmiş
GENEL KURUL'A SUNULACAK	31.12.2001
AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)	31.12.2001
I. DÖNEN VARLIKLAR	1.351.157.974
A. Hazır Değerler	344.441.772
1. Kasa	84
2. Bankalar	344.441.687
3. Diğer Hazır Değerler	1
B. Menkul Kıymetler	0
1. Hisse Senetleri	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0
4. Diğer Menkul Kıymetler	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	272.629.000
1. Alıcılar	273.472.913
2. Alacak Senetleri	572.238
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	5.307.458
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	4.772.193
5. Alacak Reeskontu (-)	-10.758.310
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-737.492
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	83.283.550
1. Ortaklardan Alacaklar	73.089.175
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	14.499.720
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-4.305.345
E. Stoklar	556.087.794
1. İlk Madde ve Malzeme	305.363.421
2. Yarı Mamüller	55.789.760
3. Ara Mamüller	0
4. Mamüller	171.860.623
5. Emtia	38.374.113
6. Diğer Stoklar	144.147

7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-23.230.788
8. Verilen Sipariş Avansları	7.786.518
F. Diğer Dönen Varlıklar	94.715.858
II. DURAN VARLIKLAR	834.312.877
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	1.432
1. Alıcılar	0
2. Alacak Senetleri	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	1.432
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	1.481
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	1.481
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
C. Finansal Duran Varlıklar	2.106.850
1. Bağlı Menkul Kıymetler	0
2. Bağlı Menkul Kıy. Değ. Düş. Karşılığı (-)	0
3. İştirakler	2.106.850
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	831.647.710
1. Arazi ve Arsalar	344.770
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	213.932.074
3. Binalar	67.861.183
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	1.217.515.923
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	8.949.018
6. Döşeme ve Demirbaşlar	1.603.976
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	109.100

8. Birikmiş Amortismanlar (-)	-778.579.101
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	90.654.998
10. Verilen Sipariş Avansları	9.255.769
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	301.739
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0
2. Haklar	120.264
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	181.475
5. Verilen Avanslar	0
F. Diğer Duran Varlıklar	253.665
AKTİF TOPLAMI	2.185.470.851
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.034.413.856
A. Finansal Borçlar	88.927.483
1. Banka Kredileri	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	88.927.483
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	410.011.499
1. Satıcılar	361.411.890
2. Borç Senetleri	20.968.196
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	586.533
4. Diğer Ticari Borçlar	27.044.880
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	386.742.753
1. Ortaklara Borçlar	152.675
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ödenecek Giderler	2.575.013
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	333.299.193
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	51.298.839
8. Borç Reeskontu (-)	-582.967

D. Alınan Sipariş Avansları	14.430.531
E. Borç ve Gider Karşılıkları	134.301.590
1. Vergi Karşılıkları	94.871.799
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	39.429.791
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	419.242.431
A. Finansal Borçlar	297.336.524
1. Banka Kredileri	297.336.524
2. Çıkarılmış Tahviller	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	0
1. Satıcılar	0
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	47.507.195
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	48.760.299
6. Borç Reeskontu (-)	-1.253.104
D. Alınan Sipariş Avansları	1.928
E. Borç ve Gider Karşılıkları	74.396.784
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	72.665.316
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	1.731.468
III. ÖZ SERMAYE	731.814.564
A. Sermaye	250.419.200
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	230.049.500
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	228.090.550
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	1.958.950
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0

E. Yedekler	62.540.637
1. Yasal Yedekler	62.214.990
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	0
4. Olağanüstü Yedek	325.647
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0
F. Net Dönem Karı	188.633.258
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
1. Yılı Zararı	0
2. Yılı Zararı	0
PASİF TOPLAMI	2.185.470.851

EK 15: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2001)

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)	<i>Bağımsız Denetim'den</i> Geçmiş 31.12.2001
A. Brüt Satışlar	10.999.181.525
1. Yurtiçi Satışlar	10.595.788.331
2. Yurtdışı Satışlar	402.994.492
3. Diğer Satışlar	398.702
B. Satışlardan İndirimler (-)	-4.646.824.124
1. Satıştan İadeler (-)	0
2. Satış İskontoları (-)	-4.889.629
3. Diğer İndirimler (-)	-4.641.934.495
C. Net Satışlar	6.352.357.401
D. Satışların Maliyeti (-)	-5.980.857.144
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	371.500.257
E. Faaliyet Giderleri (-)	-134.546.721
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-23.542.840
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	-111.003.881
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	236.953.536
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	356.197.635
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	163.834.529
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	192.363.106
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	-264.165.843
H. Finansman Giderleri (-)	-42.845.441
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-42.845.441
FAALİYET KARI (ZARARI)	286.139.887
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	20.043.812
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	6.825.005
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	1.394.211
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	11.824.596
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-22.678.642
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	-4.850.864
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-7.474.560
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-10.353.218
DÖNEM KARI (ZARARI)	283.505.057
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	-94.871.799
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	188.633.258

EK 16: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2002)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>
GENEL KURUL'A SUNULACAK	Geçmiş
AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)	31.12.2002
I. DÖNEN VARLIKLAR	1.936.235.211
A. Hazır Değerler	437.529.702
1. Kasa	99
2. Bankalar	437.486.916
3. Diğer Hazır Değerler	42.687
B. Menkul Kıymetler	0
1. Hisse Senetleri	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0
4. Diğer Menkul Kıymetler	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	328.553.445
1. Alıcılar	334.858.909
2. Alacak Senetleri	1.662.488
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	3.561.503
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	262.274
5. Alacak Reeskontu (-)	-11.038.082
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-753.647
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	11.379.868
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	12.740.726
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-1.360.858
E. Stoklar	1.026.488.778
1. İlk Madde ve Malzeme	643.813.745
2. Yarı Mamüller	76.281.102
3. Ara Mamüller	0

4. Mamüller	207.134.561
5. Emtia	90.269.190
6. Diğer Stoklar	459.704
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-6.569.262
8. Verilen Sipariş Avansları	15.099.738
F. Diğer Dönen Varlıklar	132.283.418
II. DURAN VARLIKLAR	1.072.004.702
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	1.477
1. Alıcılar	0
2. Alacak Senetleri	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	1.477
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	8.884
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	8.884
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
C. Finansal Duran Varlıklar	29.057.054
1. Bağlı Menkul Kıymetler	0
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0
3. İştirakler	0
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
6. Bağlı Ortaklıklar	29.057.054
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	1.042.110.536
1. Arazi ve Arsalar	344.769
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	339.984.114

3. Binalar	108.006.555
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	1.910.508.902
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	15.541.233
6. Döşeme ve Demirbaşlar	2.752.091
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	109.100
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	-1.400.072.299
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	54.149.788
10. Verilen Sipariş Avansları	10.786.283
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	772.283
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0
2. Haklar	322.400
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	449.883
5. Verilen Avanslar	0
F. Diğer Duran Varlıklar	54.468
AKTİF TOPLAMI	3.008.239.913
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.502.860.410
A. Finansal Borçlar	108.427.255
1. Banka Kredileri	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	108.427.255
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	781.981.479
1. Satıcılar	730.815.810
2. Borç Senetleri	39.010.404
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	1.174.598
4. Diğer Ticari Borçlar	10.980.667
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	468.306.541
1. Ortaklara Borçlar	180.750
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0

4. Ödenecek Giderler	0
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	420.985.247
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	47.531.924
8. Borç Reeskontu (-)	-391.380
D. Alınan Sipariş Avansları	39.167.071
E. Borç ve Gider Karşılıkları	104.978.064
1. Vergi Karşılıkları	83.458.795
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	21.519.269
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	383.113.155
A. Finansal Borçlar	276.837.640
1. Banka Kredileri	276.837.640
2. Çıkarılmış Tahviller	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	0
1. Satıcılar	0
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	14.935.369
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	19.480
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	14.915.889
6. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	15.195
E. Borç ve Gider Karşılıkları	91.324.951
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	88.979.438
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	2.345.513

III. ÖZ SERMAYE	1.122.266.348
A. Sermaye	250.419.200
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	585.999.368
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	583.247.268
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	2.752.100
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0
E. Yedekler	111.771.963
1. Yasal Yedekler	84.334.750
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	0
4. Olağanüstü Yedek	27.437.213
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0
F. Net Dönem Karı	173.903.848
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
1. Yılı Zararı	0
2. Yılı Zararı	0
PASİF TOPLAMI	3.008.239.913

EK 17: TÜPRAŞ Ayrıntılı Gelir Tablosu (2002)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>
GENEL KURUL'A SUNULACAK	Geçmiş
AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)	31.12.2002
A. Brüt Satışlar	15.520.188.474
1. Yurtiçi Satışlar	14.624.325.311
2. Yurtdışı Satışlar	895.567.619
3. Diğer Satışlar	295.544
B. Satışlardan İndirimler (-)	-7.762.809.318
1. Satıştan İadeler (-)	0
2. Satış İskontoları (-)	-4.279.893
3. Diğer İndirimler (-)	-7.758.529.425
C. Net Satışlar	7.757.379.156
D. Satışların Maliyeti (-)	-7.454.113.395
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	303.265.761
E. Faaliyet Giderleri (-)	-166.410.767
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-32.210.804
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	-134.199.963
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	136.854.994
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	326.675.039
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	236.509
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	170.369.005
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	156.069.525
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	-189.718.691
H. Finansman Giderleri (-)	-45.435.497
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-45.435.497
FAALİYET KARI (ZARARI)	228.375.845
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	55.450.952
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	45.761.370
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	2.321.535
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	7.368.047
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-26.281.064
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	-11.868.981
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	-2.988.435
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	-11.423.648
DÖNEM KARI (ZARARI)	257.545.733
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	-83.641.885
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	173.903.848

EK 18: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Bilanço (2003)

(Tutarlar milyon Türk Lirası olarak Türk Lirasının 31.12.2003 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre
Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)*

	Geçmiş 31.12.2003
AYRINTILI KONSOLİDE BİLANÇO (Milyon TL)	
I. DÖNEN VARLIKLAR	2.399.167.185
A. Hazır Değerler	819.668.221
1. Kasa	1.780
2. Bankalar	819.663.358
3. Diğer Hazır Değerler	3.083
B. Menkul Kıymetler	6.227.835
1. Hisse Senetleri	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	6.227.835
4. Diğer Menkul Kıymetler	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	369.124.691
1. Alıcılar	369.390.425
2. Alacak Senetleri	3.118.074
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	387.534
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	275.653
5. Alacak Reeskontu (-)	(4.022.831)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(24.164)
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	6.862.001
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	9.730.270
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(2.868.269)
E. Stoklar	1.009.520.861
1. İlk Madde ve Malzeme	625.424.149
2. Yarı Mamüller	86.865.679
3. Ara Mamüller	0

4. Mamüller	267.519.153
5. Emtia	27.974.177
6. Diğer Stoklar	107.543
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	(5.477.679)
8. Verilen Sipariş Avansları	7.107.839
F. Diğer Dönen Varlıklar	187.763.576
II. DURAN VARLIKLAR	1.977.747.707
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	54.533
1. Alıcılar	0
2. Alacak Senetleri	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	54.533
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	2.369
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	2.369
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
C. Finansal Duran Varlıklar	1.228
1. Bağlı Menkul Kıymetler	1.228
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0
3. İştirakler	0
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	1.974.687.774
1. Arazi ve Arsalar	24.753.160
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	573.256.127

3. Binalar	181.349.326
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	3.825.746.572
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	182.491.405
6. Döşeme ve Demirbaşlar	53.294.292
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	17.256
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(3.036.980.148)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	169.270.458
10. Verilen Sipariş Avansları	1.489.326
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	2.952.887
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0
2. Haklar	1.508.264
3. Şerefiye	1.390.311
4. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0
5. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0
6. Verilen Avanslar	54.312
F. Diğer Duran Varlıklar	48.916
AKTİF TOPLAMI	4.376.914.892
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.431.046.617
A. Finansal Borçlar	73.461.853
1. Banka Kredileri	0
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	73.461.853
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	598.559.246
1. Satıcılar	563.888.675
2. Borç Senetleri	17.734.039
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	1.329.988
4. Diğer Ticari Borçlar	15.664.360
5. Borç Reeskontu (-)	(57.816)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	471.817.200
1. Ortaklara Borçlar	222.903
2. İştiraklere Borçlar	0

3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. denecek Giderler	996.193
5. denecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	451.443.283
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	5.273.871
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	13.880.950
8. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	17.055.673
E. Borç ve Gider Karşılıkları	270.152.645
1. Vergi Karşılıkları	225.103.719
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	45.048.926
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	394.977.304
A. Finansal Borçlar	268.824.700
1. Banka Kredileri	268.824.700
2. Çıkarılmış Tahviller	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	0
1. Satıcılar	0
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	8.916.768
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	8.916.768
6. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	2.420.663
E. Borç ve Gider Karşılıkları	114.815.173
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	112.658.157
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	2.157.016

III. ANA ORTAKLIK DIŞI ÖZSERMAYE	15.350.102
A. Ana Ortaklık Dışı Özsermaye	15.350.102
IV. ÖZ SERMAYE	2.535.540.869
A. Sermaye	250.419.200
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	171.969
D. Emisyon Primi Düzeltmesi	0
E. Yeniden Değerleme Değer Artışı	0
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0
2. İŞtiraklerdeki Değer Artışı	0
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0
F. Yedekler	294.353.026
1. Yasal Yedekler	109.756.847
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	0
4. Olağanüstü Yedek	27.437.901
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İŞt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	157.158.278
G. Net Dönem Karı	412.850.650
H. Dönem Zararı (-)	0
I. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
J. Çevrim Farkları	1.577.746.024
PASİF TOPLAMI	4.376.914.892

EK 19: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu (2003)

(Tutarlar milyon Türk Lirası olarak Türk Lirasının 31.12.2003 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre
Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den
Geçmiş*

AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (Milyon TL)**31.12.2003**

A. Brüt Satışlar	19.326.605.812
1. Yurtiçi Satışlar	18.194.249.559
2. Yurtdışı Satışlar	1.132.018.423
3. Diğer Satışlar	337.830
B. Satışlardan İndirimler (-)	(10.068.608.209)
1. Satıştan İadeler (-)	(722.798)
2. Satış İskontoları (-)	(925.583)
3. Diğer İndirimler (-)	(10.066.959.828)
C. Net Satışlar	9.257.997.603
D. Satışların Maliyeti (-)	(8.670.823.761)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	587.173.842
E. Faaliyet Giderleri (-)	(217.589.370)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(39.018.575)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(178.570.795)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	369.584.472
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	445.315.775
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	11
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	-
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	219.288.112
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	226.027.652
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(176.400.397)
H. Finansman Giderleri (-)	(15.719.887)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(4.539)

2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(15.715.348)
FAALİYET KARI (ZARARI)	622.779.963
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	34.113.303
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	26.616.358
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	2.657.041
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	4.839.904
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(23.124.574)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	(9.269.256)
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(5.211.814)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(8.643.504)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	10.652.522
DÖNEM KARI (ZARARI)	644.421.214
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(225.722.803)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	(5.847.761)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	412.850.650

EK: TÜPRAŞ Nakit Akım Tablosu (2003)CARI DÖNEM
1 Ocak - 31 Aralık 2003

A- DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU		508.518.639
B- DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ		9.918.396.561
1- Satışlardan Elde Edilen Nakit	9.269.144.418	
a- Net Satış Hasılatı	9.257.997.603	
b- Alacaklardaki (Satışlardan Kaynaklanan) Azalışlar	11.146.815	
c- Alacaklardaki (Satışlardan Kaynaklanan) Artışlar (-)		
2- Diğer Faaliyetler ve Karlardan Sağlanan Nakit	431.626.934	
3- Olağanüstü Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit	34.113.303	
4- Kısa Vadeli Borçlardaki Artış (Alımlarla ilgili olmayan)	-	
a- Menkul Kıymet İhracından Sağlanan Nakit	-	
b- Diğer Kısa Vadeli Borçlardaki Artış	-	
5- Uzun Vadeli Borçlardaki Artış (Alımlarla ilgili olmayan)	-	
a- Menkul Kıymet İhracından Sağlanan Nakit	-	
b- Diğer Uzun Vadeli Borçlardaki Artış	-	
6- Sermaye Arttırmından Sağlanan Nakit	-	
7- Diğer Nakit Girişleri	124.102.686	
8- Parasal (Kayıp)/Kazançtan Dolayı Nakit Girişi	10.652.522	
9- Enflasyon Düzeltmesi Sonucu Sağlanan Kaynaklar	48.756.698	
C- DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI		9.607.336.979
1- Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları	8.454.780.779	
a- Satışların Maliyeti	8.670.823.761	
b- Stoklardaki Artış	-	
c- Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Azalış	296.174.912	
d- Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Artış (-)	-	
e- Amortisman ve Karşılıklar Gibi Nakit Çıkışı	-	
f- Stoklardaki Azalış (-)	(316.468.302)	
2- Faaliyet Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışı	150.590.367	
a- Araştırma ve Geliştirme Giderleri	-	
b- Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	39.018.576	
c- Genel Yönetim Giderleri	178.570.795	
d- Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler(-)	(66.999.004)	
3- Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışları	171.834.931	
a- Diğer Faaliyet Giderleri	176.400.397	
b- Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler	(4.565.466)	
4- Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları	13.359.911	
5- Olağanüstü Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışı	18.342.114	
6- Duran Varlık Yatırımları Nedeniyle Nakit Çıkışları	92.290.740	
7- Kısa Vadeli Borçların Anapara Ödemeleri	147.880.308	
8- Uzun Vadeli Borçların Anapara Ödemeleri	98.588.723	
9- Ödenen Vergi ve Benzerleri	195.353.501	
10- Ödenen Temettüleri	198.132.033	
11- Diğer Nakit Çıkışları	64.257.462	
12- Ana Ortaklık Dışı Paylardan Dolayı Nakit Çıkışı	1.926.110	
D- DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU		819.668.221
E- NAKİT ARTIŞ VEYA AZALIŞI		311.149.582

EK 21: TÜPRAŞ Ayrıntılı Bilanço (2004)

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

Enflasyona Göre
Düzeltilmiş Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI BİLANÇO (YTL)

Geçmiş

31.12.2004

I. DÖNEN VARLIKLAR	3.123.994.726
A. Hazır Değerler	1.119.248.779
1. Kasa	1.966
2. Bankalar	1.119.246.813
3. Diğer Hazır Değerler	0
B. Menkul Kıymetler	0
1. Hisse Senetleri	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0
4. Diğer Menkul Kıymetler	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	549.674.957
1. Alıcılar	550.195.196
2. Alacak Senetleri	5.137.723
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	202.342
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	192.884
5. Alacak Reeskontu (-)	(6.029.024)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(24.164)
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	7.261.936
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	8.889.564
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(1.627.628)
E. Stoklar	1.270.683.924
1. İlk Madde ve Malzeme	753.370.677
2. Yarı Mamüller	128.549.473
3. Ara Mamüller	0
4. Mamüller	360.323.387
5. Emtia	28.116.244

6. Diğer Stoklar	37.366
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	(12.765.075)
8. Verilen Sipariş Avansları	13.051.852
F. Diğer Dönen Varlıklar	177.125.130
II. DURAN VARLIKLAR	2.239.104.752
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	54.248
1. Alıcılar	0
2. Alacak Senetleri	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	54.248
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	79.589
1. Ortaklardan Alacaklar	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	79.589
5. Alacak Reeskontu (-)	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0
C. Finansal Duran Varlıklar	1.398
1. Bağlı Menkul Kıymetler	1.398
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0
3. İştirakler	0
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0
6. Bağlı Ortaklıklar	0
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	0
D. Maddi Duran Varlıklar	2.232.583.759
1. Arazi ve Arsalar	28.179.056
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	658.718.037
3. Binalar	221.841.630
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	4.368.829.721
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	208.435.644
6. Döşeme ve Demirbaşlar	61.364.623
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	19.645

8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(3.699.290.499)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	376.684.336
10. Verilen Sipariş Avansları	7.801.566
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	3.320.722
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0
2. Haklar	1.751.056
3. Şerefiye	1.498.352
4. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0
5. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	71.314
6. Verilen Avanslar	0
F. Diğer Duran Varlıklar	3.065.036
AKTİF TOPLAMI	5.363.099.478
I. KISA VADELİ BORÇLAR	1.740.518.440
A. Finansal Borçlar	71.123.390
1. Banka Kredileri	71.123.390
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	684.708.364
1. Satıcılar	671.373.627
2. Borç Senetleri	72.844
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	1.170.935
4. Diğer Ticari Borçlar	13.460.380
5. Borç Reeskontu (-)	(1.369.422)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	653.568.294
1. Ortaklara Borçlar	342.036
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ödenecek Giderler	0
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	640.215.609
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	2.903.529
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	10.107.120
8. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	16.066.868

E. Borç ve Gider Karşılıkları	315.051.524
1. Vergi Karşılıkları	269.111.769
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	45.939.755
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	428.928.550
A. Finansal Borçlar	290.443.995
1. Banka Kredileri	290.443.995
2. Çıkarılmış Tahviller	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0
B. Ticari Borçlar	0
1. Satıcılar	0
2. Borç Senetleri	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0
5. Borç Reeskontu (-)	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	3.473.480
1. Ortaklara Borçlar	0
2. İştiraklere Borçlar	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	3.473.480
6. Borç Reeskontu (-)	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	135.011.075
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	132.204.071
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	2.807.004
III. ANA ORTAKLIK DIŞI ÖZSERMAYE	18.912.211
A. Ana Ortaklık Dışı Özsermaye	18.912.211
IV. ÖZ SERMAYE	3.174.740.277
A. Sermaye	250.419.200
B. Sermaye Taahhütleri (-)	0
C. Emisyon Primi	171.969
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	0
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	0
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	0
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0

E. Yedekler	411.827.842
1. Yasal Yedekler	168.272.000
2. Statü Yedekleri	0
3. Özel Yedekler	0
4. Olağanüstü Yedek	48.696.051
5. Maliyet Artış Fonu	0
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0
7. Geçmiş Yıl Karı	194.859.791
F. Net Dönem Karı	659.247.258
G. Dönem Zararı (-)	0
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0
I. Özsermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	1.853.074.008
J. Çevrim Farkları	0
PASİF TOPLAMI	5.363.099.478

EK 22: TÜPRAŞ Ayrıntılı Konsolide Gelir Tablosu (2004)

AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (YTL)	31.12.2004
A. Brüt Satışlar	21.613.209.968
1. Yurtiçi Satışlar	20.137.744.294
2. Yurtdışı Satışlar	1.474.777.804
3. Diğer Satışlar	687.870
B. Satışlardan İndirimler (-)	(10.126.224.823)
1. Satıştan İadeler (-)	(279.429)
2. Satış İskontoları (-)	0
3. Diğer İndirimler (-)	(10.125.945.394)
C. Net Satışlar	11.486.985.145
D. Satışların Maliyeti (-)	(10.509.055.420)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	977.929.725
E. Faaliyet Giderleri (-)	(229.908.794)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(46.472.370)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(183.436.424)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	748.020.931
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	303.330.153
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	151.038.888
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	152.291.265
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(116.697.944)
H. Finansman Giderleri (-)	(15.524.764)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(3.997)

2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(15.520.767)
FAALİYET KARI (ZARARI)	919.128.376
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	28.704.128
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	24.058.907
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	2.308.482
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	2.336.739
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(19.943.067)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	(17.443.701)
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	(1.838.771)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(660.595)
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	4.936.340
DÖNEM KARI (ZARARI)	932.825.777
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(269.111.699)
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	(4.466.820)
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	659.247.258

EK 23: TÜPRAŞ Nakit Akım Tablosu (2004)CARI DÖNEM
1 Ocak - 31 Aralık 2004

A- DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU		933.112.230
B- DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ		11.794.658.897
1- Satışlardan Elde Edilen Nakit	11.355.716.777	
a- Net Satış Hasılatı	11.486.985.145	
b- Alacaklardaki (Satışlardan Kaynaklanan) Azalışlar	-	
c- Alacaklardaki (Satışlardan Kaynaklanan) Artışlar (-)	(131.268.368)	
2- Diğer Faaliyetler ve Karlardan Sağlanan Nakit	297.381.131	
3- Olağanüstü Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit	28.704.128	
4- Kısa Vadeli Borçlardaki Artış (Alımlarla ilgili olmayan)	96.926.074	
a- Menkul Kıymet İhracından Sağlanan Nakit	-	
b- Diğer Kısa Vadeli Borçlardaki Artış	96.926.074	
5- Uzun Vadeli Borçlardaki Artış (Alımlarla ilgili olmayan)	-	
a- Menkul Kıymet İhracından Sağlanan Nakit	-	
b- Diğer Uzun Vadeli Borçlardaki Artış	-	
6- Sermaye Arttırmından Sağlanan Nakit	-	
7- Diğer Nakit Girişleri	10.994.446	
8- Parasal (Kayıp)/Kazançtan Dolayı Nakit Girişi	4.936.341	
9- Enflasyon Düzeltmesi Sonucu Sağlanan Kaynaklar	-	
C- DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI		11.608.522.348
1- Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları	10.401.993.787	
a- Satışların Maliyeti	10.509.055.420	
b- Stoklardaki Artış	127.972.274	
c- Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Azalış	-	
d- Borçlardaki (Alımlardan Kaynaklanan) Artış (-)	(9.325.805)	
e- Amortisman ve Karşılıklar Gibi Nakit Çıkışı	(225.708.102)	
Gerektirmeyen Giderler (-)	-	
f- Stoklardaki Azalış (-)	-	
2- Faaliyet Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışı	174.562.116	
a- Araştırma ve Geliştirme Giderleri	-	
b- Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	46.472.370	
c- Genel Yönetim Giderleri	183.436.424	
d- Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler(-)	(55.346.678)	
3- Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışları	102.907.786	
a- Diğer Faaliyet Giderleri	116.697.944	
b- Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler	(13.790.158)	
4- Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları	15.524.764	
5- Olağanüstü Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışı	14.299.388	
6- Duran Varlık Yatırımları Nedeniyle Nakit Çıkışları	221.360.273	
7- Kısa Vadeli Borçların Anapara Ödemeleri	-	
8- Uzun Vadeli Borçların Anapara Ödemeleri	25.019.754	
9- Ödenen Vergi ve Benzerleri	221.599.407	
10- Ödenen Temettüleri	370.972.668	
11- Diğer Nakit Çıkışları	57.253.204	
12- Ana Ortaklık Dışı Paylardan Dolayı Nakit Çıkışı	3.029.201	
D- DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU		1.119.248.779
E- NAKİT ARTIŞ VEYA AZALIŞI		186.136.549

EK 24: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2005-2004)

31 ARALIK 2005 VE 2004 TARİHLERİ İTİBARIYLA KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe, Yeni Türk Lirası (YTL) olarak belirtilmiştir).

	Not	31 Aralık 2005 YTL	(Yeniden Düzenlenmiş) 31 Aralık 2004 YTL
CARİ/DÖNEN VARLIKLAR			
Hazır değerler	4	983.758.694	1.118.559.093
Menkul kıymetler (net)	5	-	-
Ticari alacaklar (net)	7	744.681.370	549.472.615
Finansal kiralama alacakları (net)	8	-	-
İlişkili taraflardan alacaklar (net)	9	7.180.582	6.900.685
Diğer alacaklar (net)	10	227.626	436.316
Canlı varlıklar (net)	11	-	-
Stoklar (net)	12	1.319.395.790	987.426.176
Devam eden inşaat sözleşmelerinden alacaklar (net)	13	-	-
Ertelenen vergi varlıkları	14	-	-
Diğer cari/dönen varlıklar	15	35.866.403	7.952.428
Cari/Dönen Varlıklar Toplamı		3.091.110.465	2.670.747.313
CARİ OLMAYAN/DURAN VARLIKLAR			
Ticari alacaklar (net)	7	54.176	54.246
Finansal kiralama alacakları (net)	8	-	-
İlişkili taraflardan alacaklar (net)	9	3.265	4.525
Diğer alacaklar (net)	10	-	-
Finansal varlıklar (net)	16	1.398	1.398
Pozitif / negatif şerefiye (net)	17	-	(3.655.672)
Yatırım amaçlı gayrimenkuller (net)	18	-	-
Maddi varlıklar (net)	19	2.318.297.781	2.232.654.347
Maddi olmayan varlıklar (net)	20	1.766.920	1.753.207
Ertelenen vergi varlıkları	14	-	-
Diğer cari olmayan/duran varlıklar	15	325.591.049	286.321.387
Cari Olmayan/Duran Varlıklar Toplamı		2.645.714.589	2.517.133.438
TOPLAM VARLIKLAR		5.736.825.054	5.187.880.751

KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER

Finansal borçlar (net)	6	-	-
Uzun vadeli finansal borçların			
kısa vadeli kısımları (net)	6	73.795.884	70.714.524
Finansal kiralama işlemlerinden borçlar (net)	8	-	-
Diğer finansal yükümlülükler (net)	10	-	-
Ticari borçlar (net)	7	1.019.890.727	681.876.311
İlişkili taraflara borçlar (net)	9	16.055.268	7.787.165
Alınan avanslar	21	8.554.099	16.066.868
Devam eden inşaat sözleşmeleri			
hakediş bedelleri (net)	13	-	-
Borç karşılıkları	23	135.074.770	163.817.905
Ertelenen vergi yükümlülüğü	14	-	-
Diğer yükümlülükler (net)	10	553.636.771	645.781.128
Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı		1.807.007.519	1.586.043.901

UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER

Finansal borçlar (net)	6	405.442.995	288.958.322
Finansal kiralama işlemlerinden borçlar (net)	8	-	-
Diğer finansal yükümlülükler (net)	10	-	-
Ticari borçlar (net)	7	-	-
İlişkili taraflara borçlar (net)	9	-	-
Alınan avanslar	21	-	-
Borç karşılıkları	23	114.212.570	92.257.834
Ertelenen vergi yükümlülüğü	14	100.537.205	76.212.728
Diğer yükümlülükler (net)	10	37.700.401	3.478.181
Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı		657.893.171	460.907.065

ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR 24 19.410.682 18.487.796

ÖZSERMAYE

Sermaye	25	250.419.200	250.419.200
Karşılıklı iştirak sermaye düzeltmesi	25	-	-
Sermaye yedekleri	26	1.762.992.615	1.762.992.615
Hisse senedi ihraç primleri		171.969	171.969
Hisse senedi iptal karları		-	-
Yeniden değerlendirme fonu		-	-
Finansal varlıklar değer artış fonu		-	-
Öz sermaye enflasyon düzeltmesi farkları		1.762.820.646	1.762.820.646
Kar yedekleri	27	222.398.141	168.272.000
Yasal yedekler		222.398.141	168.272.000
Statü yedekleri		-	-
Olağanüstü yedekler		-	-
Özel yedekler		-	-
Sermayeye eklenecek iştirak hisseleri ve		-	-
gayrimenkul satış kazançları		-	-
Yabancı para çevirim farkları		-	-
Net dönem karı/zararı		658.440.381	616.851.106
Geçmiş yıllar kar/zararları	28	358.263.345	323.907.068
Özsermaye Toplamı		3.252.513.682	3.122.441.989

TOPLAM ÖZSERMAYE VE YÜKÜMLÜLÜKLER

5.736.825.054 **5.187.880.751**

EK 25: TÜPRAŞ Konsolide Gelir Tablosu (2005)

31 ARALIK 2005 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE GELİR TABLOSU

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe, Yeni Türk Lirası (YTL) olarak belirtilmiştir).

	Not	1 Ocak – 31 Aralık 2005 <u>YTL</u>
Esas Faaliyet Gelirleri		
Satış gelirleri	36	14.844.803.951
Satışların maliyeti (-)	36	(13.823.212.627)
Hizmet gelirleri	36	12.670.970
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	36	<u>11.013.237</u>
Brüt Esas Faaliyet Karı/Zararı		1.045.275.531
Faaliyet giderleri	37	<u>(234.656.352)</u>
Net Esas Faaliyet Karı/Zararı		810.619.179
Diğer faaliyetlerden gelir ve karlar	38	296.390.001
Diğer faaliyetlerden gider ve zararlar (-)	38	(215.557.763)
Finansman giderleri (-)	39	<u>(6.907.591)</u>
Faaliyet Karı/Zararı		884.543.826
Net Parasal Pozisyon Karı/Zararı	40	-
Ana ortaklık dışı kar / zarar	24	(4.203.362)
Vergi Öncesi Kar/Zarar		<u>880.340.464</u>
Vergi Gideri	41	(221.900.083)
Net Dönem Karı/Zararı		<u>658.440.381</u>
Hisse Başına Kazanç (YKr)	42	<u>2,62935</u>

EK 26: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2005)

31 ARALIK 2005 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE NAKİT AKIM TABLOSU

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe, Yeni Türk Lirası (YTL) olarak belirtilmiştir).

	Not	2005 YTL
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIMI		
Net dönem karı		658.440.381
Net dönem karını işletme faaliyetlerinde kullanılan nakit akımına getirmek için yapılan düzeltmeler:		
Maddi duran varlıkların amortismanı	19	247.460.842
Maddi olmayan duran varlıkların itfa payları	20	719.197
Maddi duran varlıklarda değer düşüklüğü karşılığı	19	(15.748.783)
Elden çıkarılan maddi duran varlıkların net defter değeri	19	5.379.846
Ana ortaklık dışı paylardaki değişim		922.886
Kıdem tazminatı karşılığı	23	30.271.957
Diğer karşılıklar		23.690.640
Stok değer düşüklüğündeki değişim	12	(6.509.142)
Finansman maliyeti	6	20.854.582
Finansal borçlara ilişkin kur farkları		(10.281.317)
Reeskont faiz gelirleri	38	(25.098.968)
Reeskont faiz giderleri	38	24.837.658
Parasal kazanç ile netleştirilmiş vergi karşılığı	41	221.900.083
İşletme sermayesindeki değişim öncesi faaliyetlerden elde edilen nakit akımı		1.176.839.862
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler	43	
Ticari alacaklar		(220.046.413)
Stoklar		(325.460.472)
İlişkili taraflardan alacaklar		(279.897)
Diğer cari/dönen dönen varlıklar		(27.913.975)
Diğer alacaklar		208.690
Ticari borçlar		363.268.909
İlişkili taraflara borçlar		8.268.103
Alınan avanslar		(7.512.769)
Borç karşılıkları		14.051.282
Diğer yükümlülükler		(92.299.883)
Duran varlıklar ve uzun vadeli yükümlülüklerdeki değişimler		(5.046.340)
Faaliyetlerden elde edilen nakit		884.077.097
Ödenen vergiler		(264.060.663)
Ödenen kıdem tazminatı	23	(8.317.221)
Ödenen faizler		(18.041.620)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit		593.657.593
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIMI		
Maddi duran varlık alımları	19	(322.735.339)
Maddi olmayan duran varlık alımları	20	(732.910)
Yatırım faaliyetlerinde kullanılan nakit		(323.468.249)
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIMI		
Alınan yeni krediler		191.772.429
Geri ödenen krediler		(64.737.812)
Ödenen temettü		(532.024.360)
Finansal faaliyetlerinde kullanılan nakit		(404.989.743)
KASA VE BANKALARDAKİ NET DEĞİŞİM		(134.800.399)
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	4	1.118.559.093
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	4	983.758.694

EK 27: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2007-2006)**31 ARALIK 2007 VE 2006 TARİHLERİ İTİBARIYLA
KONSOLİDE BİLANÇOLAR**

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	2007	2006
VARLIKLAR			
Cari/Dönen Varlıklar		5.387.435	3.790.771
Hazır değerler	4	962.777	370.241
Menkul kıymetler (net)	5	-	-
Ticari alacaklar (net)	7	1.713.057	1.334.142
Finansal kiralama alacakları (net)	8	-	-
İlişkili taraflardan alacaklar (net)	9	69.302	118.441
Diğer alacaklar (net)	10	9.262	3.908
Canlı varlıklar (net)	11	-	-
Stoklar (net)	12	2.287.480	1.921.187
Devam eden inşaat sözleşmelerinden alacaklar (net)	13	-	-
Ertelenen vergi varlıkları	14	-	-
Diğer cari/dönen varlıklar	15	345.557	42.852
Cari Olmayan/Duran Varlıklar		3.694.444	3.235.496
Ticari alacaklar (net)	7	3.825	2.588
Finansal kiralama alacakları (net)	8	-	-
İlişkili taraflardan alacaklar (net)	9	-	-
Diğer alacaklar (net)	10	-	-
Finansal varlıklar (net)	16	52.555	36.880
Pozitif/negatif şerefiye (net)	17	189.073	189.073
Yatırım amaçlı gayrimenkuller (net)	18	4.621	4.621
Maddi varlıklar (net)	19	2.986.481	2.631.480
Maddi olmayan varlıklar (net)	20	134.265	138.936
Ertelenen vergi varlıkları	14	1.983	-
Diğer cari olmayan/duran varlıklar	15	321.641	231.918
Toplam Varlıklar		9.081.879	7.026.267
YÜKÜMLÜLÜKLER			
Kısa Vadeli Yükümlülükler		4.091.310	2.736.289
Finansal borçlar (net)	6	148.466	131.605
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	6	109.524	113.672
Finansal kiralama işlemlerinden borçlar (net)	8	-	-
Diğer finansal yükümlülükler (net)	10	-	-
Ticari borçlar (net)	7	2.483.571	1.501.713
İlişkili taraflara borçlar (net)	9	41.540	50.708
Alınan avanslar	21	12.810	11.227
Devam eden inşaat sözleşmeleri hakediş bedelleri (net)	13	-	-
Çalışanlara sağlanan fayda karşılıkları	22	-	-
Borç karşılıkları	23	135.354	116.787
Ertelenen vergi yükümlülüğü	14	-	-
Diğer yükümlülükler (net)	10	1.160.045	810.577

Uzun Vadeli Yükümlülükler		845.446	801.608
Finansal borçlar (net)	6	437.533	488.957
Finansal kiralama işlemlerinden borçlar (net)	8	-	-
Diğer finansal yükümlülükler (net)	10	-	-
Ticari borçlar (net)	7	267	768
İlişkili taraflara borçlar (net)	9	17.471	31.626
Alınan avanslar	21	-	-
Çalışanlara sağlanan fayda karşılıkları	22	-	-
Borç karşılıkları	23	99.641	86.596
Ertelenen vergi yükümlülüğü	14	148.561	108.363
Diğer yükümlülükler (net)	10	141.973	85.298
Toplam Yükümlülükler		4.936.756	3.537.897
Ana Ortaklık Dışı Paylar	24	33.208	26.771
ÖZSERMAYE		4.111.915	3.461.599
Sermaye	25	250.419	250.419
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	25	-	-
Sermaye Yedekleri	26	1.954.800	1.939.832
Hisse senetleri ihraç primleri		172	172
Hisse senedi iptal karları		-	-
Yeniden değerlendirme fonu		-	-
Finansal varlıklar değer artış fonu		14.968	-
Özsermaye enflasyon düzeltmesi farkları		1.939.660	1.939.660
Kar Yedekleri	27	374.528	312.769
Yasal yedekler		328.795	264.074
Statü yedekleri		-	-
Olağanüstü yedekler		48.695	48.695
Özel yedekler		-	-
Sermayeye eklenecek iştirak hisseleri ve gayrimenkul satış kazançları		-	-
Yabancı para çevrim farkları		(2.962)	-
Net Dönem Karı		1.298.039	822.430
Geçmiş Yıllar Karları	28	234.129	136.149
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler		9.081.879	7.026.267
Taahhütler şarta bağlı varlıklar ve yükümlülükler	31		

EK 28: TÜPRAŞ Konsolide Gelir Tablosu (2007-2006)

31 ARALIK 2007 VE 2006 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT KONSOLİDE GELİR TABLOLARI

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	2007	2006
Esas Faaliyet Gelirleri		22.527.947	20.111.588
Satış gelirleri (net)	36	22.520.083	20.103.086
Satışların maliyeti (-)	36	(20.720.755)	(18.956.944)
Hizmet gelirleri (net)	36	7.864	8.502
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	36	-	-
Brüt Esas Faaliyet Karı		1.807.192	1.154.644
Faaliyet giderleri (-)	37	(537.334)	(318.181)
Net Esas Faaliyet Karı		1.269.858	836.463
Diğer faaliyetlerden gelir ve karlar	38	517.517	253.101
Diğer faaliyetlerden gider ve zararlar (-)	38	(169.568)	(46.586)
Finansman giderleri (net) (-)	39	(5.487)	(29.694)
Faaliyet Karı		1.612.320	1.013.284
Net parasal pozisyon karı/zararı	40	-	-
Ana Ortaklık Dışı Kar (-)	24	(6.437)	(5.552)
Vergi Öncesi Kar		1.605.883	1.007.732
Vergiler	41	(307.844)	(185.302)
Net Dönem Karı		1.298.039	822.430
Nominal değeri 1 Ykr olan hisse başına kazanç (Ykr)	42	5,18	3,28

EK 29: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2007-2006)

31 ARALIK 2007 VE 2006 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT KONSOLİDE NAKİT AKIM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	2007	2006
Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karı		1.612.320	1.013.284
Amortisman ve itfa payları	19 ve 20	120.688	181.450
Kıdem tazminatı yükümlülüğündeki artış	23	25.779	18.529
Tahsil edilen kıdem tazminatı ödemeleri	23	-	(23.283)
Maddi varlık satışlarından kaynaklanan karlar		(162)	(973)
Çevre yükümlülüğü karşılığındaki artış	23	11.152	5.159
EPDK katkı payı karşılığındaki artış	23	7.578	8.766
Dava karşılıklarındaki (azalış)/artış	23	(3.388)	7.851
Stok değer düşüklüğü karşılığındaki azalış	12	(2.825)	(2.101)
Kıdeme teşvik primi karşılığındaki artış	23	693	4.024
İzin ücretleri karşılığındaki artış	23	3.971	762
Diğer borç karşılıklarındaki (azalış)/artış	23	(2.650)	563
Ayrılan personel karşılığındaki artış	23	9.240	-
Şüpheli alacak karşılığındaki artış		6.401	29
Faiz geliri (net)		(122.909)	(101.261)
Ertelemiş finansman geliri		3.560	7.462
Banka kredilerinden kaynaklanan kur farkı (geliri)/gideri	39	(60.757)	19.667
Yabancı para çevrim farkları		(2.962)	-
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler öncesi sağlanan nakit akımı		1.605.729	1.139.928
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Ticari alacaklardaki artış		(388.278)	(533.852)
İlişkili taraflardan alacaklardaki azalış/(artış)		49.139	(84.478)
Diğer alacaklardaki artış		(5.354)	(3.680)
Stoklardaki artış		(363.468)	(462.535)
Diğer cari/dönen varlıklardaki artış		(302.705)	(8.309)
Diğer cari olmayan/duran varlıklardaki (artış)/azalış		(89.723)	34.404
Ticari borçlardaki artış		982.479	474.053
İlişkili taraflara borçlardaki azalış		(23.323)	(49.514)
Alınan avanslardaki artış		1.583	2.594
Diğer yükümlülüklerdeki artış		406.143	278.476
Ödenen vergiler		(237.326)	(174.458)
Ödenen kıdem tazminatı	23	(14.411)	(49.881)
Ödenen dava karşılıkları	23	(5.244)	(123)
Tahsil edilen kıdem tazminatı ödemeleri	23	-	23.283
Ödenen izin karşılığı	23	(1.388)	(14.559)
Ödenen kıdeme teşvik primi	23	(965)	(7.977)
Ödenen EPDK katkı payı	23	(8.758)	(7.333)
Ödenen çevre yükümlülüğü	23	(22.114)	(6.171)
Ödenen diğer karşılıklar	23	(955)	(7.888)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit		1.581.061	541.980
Yatırım faaliyetleri:			
Maddi varlık alımları	19	(466.957)	(397.812)
Maddi varlık satışından elde edilen hasılatlar		1.552	1.913
Maddi olmayan varlık alımları	20	(8.347)	(933)
Müşterek yönetime tabi ortaklık satın alımı için net nakit çıkışı	32	-	(458.946)
Alınan faizler		148.116	110.399
Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit çıkışları		(325.636)	(745.379)
Finansman faaliyetleri:			
Alınan banka kredileri, (net)		18.505	22.322
Ödenen faizler		(21.949)	(9.120)
Ödenen temettüler		(659.729)	(484.868)
Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit		(663.173)	(471.666)
Nakit ve nakit benzeri değerlerdeki net artış/(azalış)		592.252	(675.065)
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem başı bakiyesi	4	369.254	1.044.319
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem sonu bakiyesi	4	961.506	369.254

EK 30: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2009-2008)

31 ARALIK 2009 VE 2008 TARİHLERİ İTİBARIYLA KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	31 Aralık 2009	31 Aralık 2008
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar		5.780.050	4.419.956
Nakit ve nakit benzerleri	6	3.149.016	1.466.725
Ticari alacaklar (net)	8	709.799	1.072.248
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	8, 31	112.453	57.044
-Diğer ticari alacaklar		597.346	1.015.204
Diğer alacaklar (net)	9	16.019	18.945
Stoklar (net)	10	1.522.493	1.264.035
Diğer dönen varlıklar	21	381.539	570.056
Türev finansal araçlar	22	444	2.348
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar	29	740	25.599
Duran Varlıklar		4.443.254	4.216.842
Ticari alacaklar (net)	8	1.993	2.429
Finansal yatırımlar (net)	11	78.581	70.021
Şerefiye (net)	15	189.073	189.073
Yatırım amaçlı gayrimenkuller (net)	12	5.423	5.423
Maddi duran varlıklar (net)	13	3.572.723	3.369.520
Maddi olmayan duran varlıklar (net)	14	122.779	134.563
Diğer duran varlıklar	21	472.682	445.813
TOPLAM VARLIKLAR		10.223.304	8.636.798
KAYNAKLAR			
Kısa Vadeli Yükümlülükler		5.353.550	4.113.756
Finansal borçlar (net)	7	1.516.521	1.176.949
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	7	117.400	101.606
Diğer finansal borçlar	7	11.293	9.237
-İlişkili taraflara finansal borçların kısa vadeli kısımları	7, 31	11.293	9.237
Ticari borçlar (net)	8	2.327.828	1.564.536
-İlişkili taraflara ticari borçlar	8, 31	31.668	41.686
-Diğer ticari borçlar		2.296.160	1.522.850
Ahnan avanslar	18	9.939	19.760
Borç karşılıkları	19	82.606	80.579
Dönem kan vergi yükümlülüğü	28	58.426	2.740
Çalışanlara sağlanan faydalar	20	2.180	3.498
Diğer yükümlülükler	21	1.222.092	1.132.963
Türev finansal araçlar	22	5.196	-
Satış amacıyla elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler	29	69	21.888
Uzun Vadeli Yükümlülükler		1.090.212	966.778
Finansal borçlar (net)	7	520.593	494.508
Diğer finansal borçlar	7	-	9.237
-İlişkili taraflara finansal borçlar	7, 31	-	9.237
Ticari borçlar (net)	8	-	2.165
Çalışanlara sağlanan faydalar	20	98.815	95.261
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	28	196.754	157.053
Diğer yükümlülükler	21	274.050	208.554
ÖZKAYNAKLAR		3.779.542	3.556.264
Ana ortaklığa ait özkaynaklar			
Ödenmiş sermaye	23	250.419	250.419
Sermaye düzeltmesi farkları	23	1.344.243	1.344.243
Hisse senetleri ihraç primleri		172	172
Finansal varlıklar değer artış fonu		32.850	30.783
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler		125.210	125.210
Yabancı para çevrim farkları		1.891	3.268
Geçmiş yıllar karları		1.184.615	1.331.863
Net dönem karı		811.298	432.222
Toplam ana ortaklığa ait özkaynaklar		3.750.698	3.518.180
Azımlık Payları		28.844	38.084
TOPLAM KAYNAKLAR		10.223.304	8.636.798

Taahhütler, koşullu varlıklar ve yükümlülükler

17

EK 31: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2009-2008)**31 ARALIK 2009 VE 2008 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT
KONSOLİDE KAPSAMLI GELİR TABLOLARI**

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	1 Ocak - 31 Aralık 2009	1 Ocak - 31 Aralık 2008
Satış gelirleri (net)	24	20.330.633	30.404.009
Satışların maliyeti (-)	24	(18.781.687)	(28.556.999)
Hizmet gelirleri (net)	24	59.250	52.390
Brüt kar		1.608.196	1.899.400
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	25	(267.484)	(288.701)
Genel yönetim giderleri (-)	25	(389.637)	(380.237)
Diğer faaliyet gelirleri	26	94.442	85.933
Diğer faaliyet giderleri (-)	26	(29.552)	(32.893)
Faaliyet karı		1.015.965	1.283.502
Finansal gelirler	27	251.651	387.727
Finansal giderler (-)	27	(252.464)	(1.121.964)
Vergi öncesi kar		1.015.152	549.265
Vergi gideri	28	(199.381)	(109.915)
- Dönem vergi gideri		(159.789)	(100.273)
- Erteleilmiş vergi gideri		(39.592)	(9.642)
Dönem karı		815.771	439.350
Diğer kapsamlı gelir:			
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim		2.176	16.648
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim		(1.377)	6.230
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişime ilişkin vergi giderleri		(109)	(833)
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)		690	22.045
Toplam kapsamlı gelir		816.461	461.395
Dönem karının dağılımı:			
Azınlık payları		4.473	7.128
Ana ortaklık payları		811.298	432.222
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı:			
Azınlık payları		4.473	7.128
Ana ortaklık payları		811.988	454.267
Nominal değeri 1 Kr olan hisse başına kazanç (Kr)	30	3,24	1,73

EK 32: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2009-2008)

31 ARALIK 2009 VE 2008 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT KONSOLİDE NAKİT AKIM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	1 Ocak - 31 Aralık 2009	1 Ocak - 31 Aralık 2008
Vergi öncesi dönem karı		1.015.152	549.265
Amortisman ve itfa payları	13, 14	194.067	149.488
Kıdem tazminatı yükümlülüğündeki artış	20	17.446	22.216
Maddi duran varlık satışlarından kaynaklanan kar	26	(405)	(14.241)
Stok değer düşüklüğü karşılığundaki (azalış)/ artış	10	(68.622)	68.081
Dava karşılıkları gideri	19	4.734	15.443
EPDK katkı payı karşılığı	19	4.362	9.946
Kıdeme teşvik primi karşılığı	20	1.505	1.153
İzin ücretleri karşılığı	19	4.243	5.265
Diğer borç karşılıkları gideri	19	55.774	665
Şüpheli alacak karşılığı	8	3.175	2.506
Faiz gideri/(geliri) (net)		11.774	(51.249)
Ertelenmiş finansman gideri/(geliri) (net)		10.265	(5.568)
İştirak satış zararları / (karları)	26	1.380	(5.554)
Banka kredilerinden kaynaklanan kur farkı (geliri)/gideri	27	(8.416)	164.887
Yabancı para çevrim farkları		(1.377)	6.230
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler öncesi sağlanan nakit akımı		1.245.057	918.533
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Ticari alacaklardaki azalış		349.318	707.754
Diğer varlıklardaki azalış/(artış)		118.674	(134.688)
Stoklardaki (artış)/azalış		(189.836)	937.244
Ticari borçlardaki artış/(azalış)		760.819	(931.000)
Diğer yükümlülüklerdeki artış/(azalış)		122.985	(37.066)
Ödenen vergiler		(101.363)	(289.037)
Ödenen kıdem tazminatı	20	(15.566)	(25.622)
Ödenen dava karşılıkları	19	(2.654)	(4.322)
Ödenen izin karşılığı	19	(3.459)	(3.031)
Ödenen kıdeme teşvik primi	20	(1.149)	(1.345)
Ödenen EPDK katkı payı	19	(4.973)	(7.578)
Ödenen diğer karşılıklar	19	(56.000)	(9.363)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit		2.221.853	1.120.479
Yatırım faaliyetleri:			
Maddi duran varlık alımları	13	(391.762)	(512.969)
Maddi varlık satışından elde edilen hasılatlar		9.863	19.032
Maddi olmayan duran varlık alımları	14	(3.204)	(13.491)
Finansal varlık alımları	11	-	(216)
Finansal varlık sermaye artırımlarına katılım	11	(6.384)	(602)
İştirak satışından elde edilen hasılatlar		2.670	4.576
Alınan faizler		165.666	135.424
Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit		(223.151)	(368.246)
Finansman faaliyetleri:			
Türev finansal araçlardaki değişim		7.100	(8.592)
Alınan finansal borçlar, (net)		417.801	801.635
Ödenen temettüler		(593.183)	(1.050.254)
Ödenen faizler		(219.938)	(61.027)
Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit		(388.220)	(318.238)
Nakit ve nakit benzeri değerlerdeki net artış		1.610.482	433.995
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem başı bakiyesi	6	1.261.420	827.425
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem sonu bakiyesi	6	2.871.902	1.261.420

EK 33: TÜPRAŞ Konsolide Bilanço (2011-2010)

31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla konsolide bilanço (Tutarlar aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar	Notlar	31 Aralık 2011	31 Aralık 2010
Dönen varlıklar		9.064.638	9.288.938
Nakit ve nakit benzerleri	6	1.243.478	5.958.462
Ticari alacaklar (net)	8	3.543.561	764.507
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	8, 31	374.028	39.756
-Diğer ticari alacaklar		3.169.533	724.751
Finansal yatırımlar	11	12.943	-
Diğer alacaklar (net)	9	20.430	17.457
Stoklar (net)	10	3.659.228	1.969.598
Diğer dönen varlıklar	22	583.643	578.706
Türev finansal araçlar	23	1.355	208
Duran varlıklar		5.693.348	4.629.099
Ticari alacaklar (net)	8	7.448	8.846
Finansal yatırımlar	11	83.720	90.437
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	12	23.266	5.401
Serfehiye (net)	16	189.073	189.073
Yatırım amaçlı gayrimenkuller (net)	13	4.621	5.423
Maddi duran varlıklar (net)	14	4.088.907	3.640.712
Maddi olmayan duran varlıklar (net)	15	102.435	111.888
Diğer duran varlıklar	22	1.193.878	577.319
Toplam varlıklar		14.757.986	13.918.037
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		8.386.151	8.847.419
Finansal borçlar (net)	7	929.364	2.275.340
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	7	206.901	134.583
Ticari borçlar (net)	8	5.548.220	4.885.271
-İlişkili taraflara ticari borçlar	8, 31	48.522	31.805
-Diğer ticari borçlar		5.499.698	4.853.466
Alınan avanslar	19	10.984	10.390
Borç karşılıkları	20	63.182	245.821
Dönem karı vergi yükümlülüğü	29	85.116	69.944
Çalışanlara sağlanan faydalar	21	5.324	2.992
Diğer yükümlülükler	22	1.536.946	1.222.149
Türev finansal araçlar	23	114	929
Uzun vadeli yükümlülükler		1.966.177	1.169.462
Finansal borçlar (net)	7	1.211.553	525.867
Ticari borçlar (net)	8	560	526
Çalışanlara sağlanan faydalar	21	105.402	103.968
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	29	231.062	191.669
Diğer yükümlülükler	22	417.600	347.432
Özkaynaklar		4.405.658	3.901.156
Ödenmiş sermaye	24	250.419	250.419
Sermaye düzeltmesi farkları	24	1.344.243	1.344.243
Hisse senetleri ihraç primleri		172	172
Finansal varlıklar değer artış fonu		40.311	38.666
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	24	198.605	188.797
Yabancı para çevrim farkları		6.558	2.379
Geçmiş yıllar karları		1.287.945	1.306.278
Net dönem karı		1.241.738	737.324
Toplam ana ortaklığa ait özkaynaklar		4.369.991	3.868.278
Azınlık payları		35.667	32.878
Toplam kaynaklar		14.757.986	13.918.037

EK 34: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2011-2010)

31 Aralık 2011 tarihinde sona eren yıla ait
konsolide kapsamlı gelir tablosu
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	1 Ocak - 31 Aralık 2011	1 Ocak - 31 Aralık 2010
Satış gelirleri (net)	25	41.385.250	26.183.244
Satışların maliyeti (-)	25	(38.796.532)	(24.384.249)
Hizmet gelirleri (net)	25	58.593	52.766
Brüt kar		2.647.311	1.851.761
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	26	(286.624)	(251.260)
Genel yönetim giderleri (-)	26	(447.787)	(394.874)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	26	(4.125)	(9.149)
Diğer faaliyet gelirleri	27	100.596	66.306
Diğer faaliyet giderleri (-)	27	(25.982)	(233.905)
Faaliyet karı		1.983.389	1.028.879
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların kar/zararlarındaki paylar	12	5.307	(599)
Finansal gelirler	28	852.963	781.010
Finansal giderler (-)	28	(1.299.476)	(880.148)
Vergi öncesi kar		1.542.183	929.142
Vergi gideri	29	(297.656)	(187.784)
-Dönem vergi gideri		(258.350)	(193.175)
-Ertelenmiş vergi (gideri)/geliri		(39.306)	5.391
Dönem karı		1.244.527	741.358
Diğer kapsamlı gelir:			
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişim		1.732	6.123
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim		4.179	488
Finansal varlıklar değer artış fonundaki değişime ilişkin vergi gideri		(87)	(306)
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)		5.824	6.305
Toplam kapsamlı gelir		1.250.351	747.663
Dönem karının dağılımı:			
Azınlık payları		2.789	4.034
Ana ortaklık payları		1.241.738	737.324
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı			
Azınlık payları		2.789	4.034
Ana ortaklık payları		1.247.562	743.629
Nominal değeri 1 Kr olan hisse başına kazanç (Kr)	30	4,96	2,94

EK 35: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2011-2010)

31 Aralık 2011 tarihinde sona eren yıla ait konsolide nakit akım tablosu (Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	1 Ocak – 31 Aralık 2011	1 Ocak – 31 Aralık 2010
Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karı		1.542.183	929.142
Amortisman ve itfa payları	14, 15	248.882	221.132
Kıdem tazminatı yükümlülüğündeki artış	21	18.907	18.058
Maddi duran varlık satışlarından kaynaklanan (kar) /zarar	27	(11.581)	(5.443)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların (karlarına)/zararlarına katılım	12	(5.307)	599
Stok değer düşüklüğü karşılığındaki azalış	10	(496)	(293)
Vergi cezası karşılığı / (Ters çevrilmesi)	20	(6.320)	181.235
Dava karşılıkları	20	(1.562)	(24.475)
EPDK katkı payı karşılığı	20	14.324	12.776
Kıdeme teşvik primi karşılığı	21	5.238	1.346
İzin ücretleri karşılığı	20	6.165	5.170
Dışarıdan sağlanan faydalar ve diğer karşılıklar	20	4.232	11.356
Şüpheli alacak karşılığı	8	2.248	6.576
Faiz geliri (net)	28	(99.985)	(71.220)
Ertelenmiş finansman gideri/(geliri), net		16.697	992
Banka kredilerinden kaynaklanan kur farkı gideri/(geliri),net	28	187.497	62.001
Yabancı para çevrim farkları		4.179	488
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler öncesi sağlanan nakit akımı		1.925.301	1.349.440
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Ticari alacaklardaki artış		(2.798.890)	(72.148)
Diğer varlık ve alacaklardaki artış		(624.469)	(303.067)
Stoklardaki artış		(1.689.134)	(446.812)
Ticari borçlardaki artış		663.086	2.558.403
Diğer yükümlülükler ve alınan avanslardaki artış		314.467	11.011
Tahsil edilen şüpheli ticari alacaklar	8	2.186	2.585
Ödenen vergiler		(243.178)	(181.657)
Ödenen kıdem tazminatı	21	(15.128)	(12.504)
Ödenen dava karşılıkları	20	(7.962)	(5.108)
Ödenen vergi cezası karşılığı	20	(174.915)	-
Ödenen izin karşılığı	20	(2.300)	(1.677)
Ödenen kıdeme teşvik primi	21	(5.251)	(935)
Ödenen EPDK katkı payı	20	(11.496)	(10.615)
Ödenen diğer karşılıklar	20	(2.805)	(5.447)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen/(kullanılan) net nakit		(2.670.488)	2.881.469
Yatırım faaliyetleri:			
Maddi duran varlık alımları	14	(699.350)	(290.510)
Maddi ve maddi olmayan duran varlık satışından elde edilen hasılatlar		30.980	24.934
Maddi olmayan duran varlık alımları	15	(8.292)	(7.211)
Diğer stoklara sınıflanan maddi duran varlıklar	14	619	-
Yatırım amaçlı gayrimenkullerin satışı	13	802	-
Finansal varlık alımları	11	(12.943)	-
Finansal varlık sermaye artırımlarına katılım	11	-	(6.733)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların sermaye artırımlarına katılım	12	(4.109)	(5.000)
Alınan faizler		237.983	368.318
Yatırım faaliyetlerinden elde edilen/ (kullanılan) net nakit		(454.310)	83.798
Finansman faaliyetleri:			
Türev finansal araçlardaki değişim		(1.962)	(4.031)
(Ödenen)/Alınan krediler, (net)		(776.908)	709.739
Ödenen temettüleri		(745.849)	(626.048)
Ödenen faizler		(119.470)	(303.764)
Finansman faaliyetlerinde (kullanılan)/ sağlanan net nakit		(1.644.189)	(224.104)
Nakit ve nakit benzeri değerlerdeki net artış		(4.768.987)	2.741.163
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem başı bakiyesi	6	5.613.065	2.871.902
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem sonu bakiyesi	6	844.078	5.613.065

EK 36: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2013-2012)

31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla konsolide finansal durum tablosu
(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		31 Aralık 2013	Yeniden düzenlenmiş (Not 2.2.1) 31 Aralık 2012
Dönen varlıklar		9.764.538	9.129.259
Nakit ve nakit benzerleri	4	3.663.114	3.248.806
Ticari alacaklar	6	1.956.634	2.083.572
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	6, 30	343.355	162.382
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar		1.613.279	1.921.190
Finansal yatırımlar	9	-	12.764
Diğer alacaklar	7	38.933	38.078
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar		38.933	38.078
Stoklar	8	3.456.300	3.124.242
Peşin ödenmiş giderler	14	198.693	66.634
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	28	1.330	183.598
Diğer dönen varlıklar	15	449.534	371.565
Duran varlıklar		11.374.849	7.518.648
Finansal yatırımlar	9	4.000	3.999
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	10	804.168	793.862
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	11	4.621	4.621
Maddi duran varlıklar	12	8.321.563	5.846.115
Maddi olmayan duran varlıklar	13	39.367	39.904
Diğer maddi olmayan duran varlıklar		39.367	39.904
Peşin ödenmiş giderler	14	405.292	272.363
Ertelenmiş vergi varlığı	28	1.330.197	139.216
Diğer duran varlıklar	15	465.641	418.568
Toplam varlıklar		21.139.387	16.647.907
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		10.396.466	8.068.100
Kısa vadeli borçlanmalar	5	909.587	551.905
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	5	165.084	152.455
Ticari borçlar	6	6.793.651	5.064.230
İlişkili taraflara ticari borçlar	6, 30	40.555	56.074
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar		6.753.096	5.008.156
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	18	65.524	53.934
Diğer borçlar	19	9.563	11.489
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar		9.563	11.489
Ertelenmiş gelirler	16	10.656	15.381
Dönem karı vergi yükümlülüğü	28	6.178	222.167
Kısa vadeli karşılıklar	17	363.747	55.450
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		4.097	6.017
Diğer kısa vadeli karşılıklar		359.650	49.433
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	15	2.072.476	1.941.089
Uzun vadeli yükümlülükler		5.604.407	3.690.223
Uzun vadeli borçlanmalar	5	5.447.345	3.539.773
Uzun vadeli karşılıklar	17	152.003	144.126
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar		152.003	144.126
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	15	5.059	6.324
Özkaynaklar		5.138.514	4.889.584
Ödenmiş sermaye	22	250.419	250.419
Sermaye düzeltme farkları	22	1.344.243	1.344.243
Paylara ilişkin primler/iskontolar		172	172
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		(2.672)	(7.008)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		(2.672)	(7.008)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		57.039	47.554
Yabancı para çevrim farkları		9.375	5.121
Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları)		47.664	42.433
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	22	221.417	223.321
Geçmiş yıllar karları		2.025.761	1.523.852
Net dönem karı		1.197.223	1.464.119
Ana ortaklığa ait özkaynaklar		5.093.602	4.846.672
Kontrol gücü olmayan paylar		44.912	42.912
Toplam kaynaklar		21.139.387	16.647.907

EK 37: TÜPRAŞ Konsolide Kapsamlı Gelir Tablosu (2013-2012)

31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait konsolide kapsamlı gelir tablosu
(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		1 Ocak - 31 Aralık 2013	Yeniden düzenlenmiş (Not 2.2.1) 1 Ocak - 31 Aralık 2012
Hasılat	23	41.078.427	42.436.908
Satışların maliyeti (-)	23	(39.605.121)	(40.746.066)
Brüt kar		1.473.306	1.690.842
Genel yönetim giderleri (-)	24	(494.754)	(466.337)
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	24	(186.542)	(187.084)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	24	(18.428)	(12.439)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	25	165.919	222.756
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	25	(898.310)	(117.456)
Esas faaliyet karı		41.191	1.130.282
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	26	1.318	17.751
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından paylar	10	80.546	101.163
Finansman gelirleri/(giderleri) öncesi faaliyet karı		123.055	1.249.196
Finansman gelirleri	27	1.005.707	271.468
Finansman giderleri (-)	27	(1.115.713)	(170.428)
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		13.049	1.350.236
Sürdürülen faaliyetler vergi geliri	28	1.186.141	121.128
Dönem vergi gideri (-)		(6.178)	(222.167)
Ertelenmiş vergi geliri		1.192.319	343.295
Sürdürülen faaliyetler dönem karı		1.199.190	1.471.364
Diğer kapsamlı gelirlere:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		4.369	(3.325)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		5.432	(4.156)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		(1.063)	831
-Ertelenmiş vergi (gideri)/geliri		(1.063)	831
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar		9.485	685
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançları		5.506	2.234
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim		4.254	(1.437)
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançlarına ilişkin vergiler		(275)	(112)
-Ertelenmiş vergi (gideri)		(275)	(112)
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)		13.854	(2.640)
Toplam kapsamlı gelir		1.213.044	1.468.724
Dönem karının dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar		1.967	7.245
Ana ortaklık payları		1.197.223	1.464.119
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı		2.000	7.245
Kontrol gücü olmayan paylar		1.211.044	1.461.479
Ana ortaklık payları			
Nominal değeri 1 Kr olan pay başına kazanç (Kr)	29	4,78	5,85

EK 38: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akım Tablosu (2013-2012)

31 Aralık 2013 tarihinde sona eren yıla ait konsolide nakit akım tablosu
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

		Bağımsız denetimden geçmiş	
		Yeniden düzenlenmiş	
		(Not 2.2.1)	
	Notlar	1 Ocak – 31 Aralık 2013	1 Ocak – 31 Aralık 2012
A. İşletme faaliyetlerinden nakit akışları		2.549.122	2.639.580
Dönem karı/zararı		13.049	1.350.236
Dönem net karı/zararı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		1.429.259	23.071
- Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler	12,13	240.281	222.451
- Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	17	358.005	65.874
- Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltmeler	27	76.385	(42.431)
- Gerçekleşmemiş yabancı para çevirim farkları ile ilgili düzeltmeler		(4.254)	1.437
- Öz kaynaktan pay alma yöntemi ile değerlendirilen yatırımların karları ile ilgili düzeltmeler	10	(80.546)	(101.163)
- Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıp/kazançlar ile ilgili düzeltmeler	26	(1.318)	(17.751)
- Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler	27	841.277	(98.964)
- Kar/zarar mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		(571)	(6.382)
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		1.183.228	1.569.865
- Stoklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(329.437)	356.162
- Ticari alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		124.820	1.095.716
- Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(125.898)	381.003
- Ticari borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		1.729.489	(321.798)
- Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(215.746)	58.782
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları		2.625.536	2.943.172
- Vergi ödemeleri/iadeleri		(39.899)	(268.304)
- Diğer nakit girişleri/çıkışları		(36.515)	(35.288)
B. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları		(2.158.810)	(2.200.689)
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		3.180	25.725
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları	12,13	(2.254.754)	(2.266.593)
Diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri	9	12.764	12.943
Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları	9	-	(12.764)
Alınan temettüler	10	80.000	40.000
C. Finansman faaliyetlerinden nakit akışları		(71.205)	1.505.732
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		970.714	2.441.000
Ödenen temettüler		(964.114)	(984.798)
Alınan faiz		191.906	170.690
Ödenen faiz		(269.711)	(121.160)
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		319.107	1.944.623
D. Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi		4.254	(1.437)
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		323.361	1.943.186
E. Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		2.764.509	821.323
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	4	3.087.870	2.764.509

EK 39: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2015-2014)

31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla
konsolide finansal durum tablosu
(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		31 Aralık 2015	31 Aralık 2014
Dönen varlıklar		8.674.981	6.991.378
Nakit ve nakit benzerleri	4	3.027.546	3.898.396
Ticari alacaklar	6	2.539.832	169.835
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	6, 31	658.673	7.383
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar		1.881.159	162.452
Diğer alacaklar	7	25.815	30.866
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar		25.815	30.866
Türev araçlar	20	18.845	64.606
Stoklar	8	2.102.161	2.370.534
Peşin ödenmiş giderler	14	132.093	124.031
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	29	4.317	1.235
Diğer dönen varlıklar	15	824.372	331.875
Duran varlıklar		16.795.135	14.941.182
Finansal yatırımlar	9	4.000	4.000
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	10	762.217	726.494
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	11	4.621	4.621
Maddi duran varlıklar	12	11.479.744	10.663.393
Maddi olmayan duran varlıklar	13	59.409	60.569
Diğer maddi olmayan duran varlıklar		59.409	60.569
Türev araçlar	20	250.027	-
Peşin ödenmiş giderler	14	179.695	260.314
Ertelenmiş vergi varlığı	29	3.202.503	2.623.134
Diğer duran varlıklar	15	852.919	598.657
Toplam varlıklar		25.470.116	21.932.560
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		8.828.240	8.561.001
Kısa vadeli borçlanmalar	5	94.023	40.248
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	5	1.777.358	737.056
Ticari borçlar	6	3.878.036	5.610.001
İlişkili taraflara ticari borçlar	6, 31	80.273	67.849
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar		3.797.763	5.542.152
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	18	70.129	93.297
Diğer borçlar	19	14.288	10.282
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar		14.288	10.282
Türev araçlar	20	40.379	68
Ertelenmiş gelirler	16	23.111	18.701
Dönem karı vergi yükümlülüğü	29	133.346	5.147
Kısa vadeli karşılıklar	17	70.604	108.824
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		7.952	6.870
Diğer kısa vadeli karşılıklar		62.652	101.954
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	15	2.726.966	1.937.377
Uzun vadeli yükümlülükler		8.273.427	7.158.929
Uzun vadeli borçlanmalar	5	8.048.039	6.977.706
Uzun vadeli karşılıklar	17	193.973	176.023
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar		193.973	176.023
Ertelenmiş gelirler	16	2.560	2.648
Türev araçlar	20	27.244	491
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	15	1.611	2.061
Özkaynaklar		8.368.449	6.212.630
Ödenmiş sermaye	23	250.419	250.419
Sermaye düzeltme farkları	23	1.344.243	1.344.243
Paylara ilişkin primler/iskontolar		172	172
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		(3.622)	(11.186)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		(3.622)	(11.186)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler		(410.631)	65.867
Risikten korunma kazanç/(kayıpları)		(510.448)	(447)
Yabancı para çevrim farkları		17.556	12.058
Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazanç/(kayıpları)		82.261	54.256
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	23	163.401	163.401
Geçmiş yıllar karları		4.410.959	2.884.837
Net dönem karı		2.550.168	1.458.963
Ana ortaklığa ait özkaynaklar		8.305.109	6.156.716
Kontrol gücü olmayan paylar		63.340	55.914
Toplam kaynaklar		25.470.116	21.932.560

EK 40: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (2015-2014)

31 Aralık 2015 tarihinde sona eren yıla ait konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu
(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		1 Ocak - 31 Aralık 2015	1 Ocak - 31 Aralık 2014
Hasılat	24	36.893.328	39.722.712
Satışların maliyeti (-)	24	(32.718.264)	(38.459.914)
Brüt kar		4.175.064	1.262.798
Genel yönetim giderleri (-)	25	(661.458)	(545.943)
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	25	(192.855)	(169.639)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	25	(22.764)	(16.220)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	26	142.681	173.845
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	26	(688.900)	(269.098)
Esas faaliyet karı		2.751.768	435.743
Yatırım faaliyetlerinden gelirler/(giderler)	27	2.560	(319)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından/(zararlarından) paylar	10	70.080	(16.380)
Finansman gelirleri/(giderleri) öncesi faaliyet karı		2.824.408	419.044
Finansman gelirleri	28	862.715	498.917
Finansman giderleri (-)	28	(1.461.751)	(734.300)
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		2.225.372	183.661
Sürdürülen faaliyetler vergi geliri	29	338.555	1.286.460
Dönem vergi gideri (-)		(133.346)	(5.147)
Ertelenmiş vergi geliri		471.901	1.291.607
Sürdürülen faaliyetler dönem karı		2.563.927	1.470.121
Diğer kapsamlı gelirler:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		7.632	(8.670)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/(kayıpları)		9.414	(10.390)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		(1.782)	1.720
-Ertelenmiş vergi geliri/(gideri)		(1.782)	1.720
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar		(476.853)	8.828
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme kazançları		29.479	7.094
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim		5.498	2.683
Riskten korunma kazanç/(kayıpları)		(637.390)	(559)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		125.560	(390)
-Ertelenmiş vergi geliri/(gideri)		125.560	(390)
Diğer kapsamlı gelir (vergi sonrası)		(469.221)	158
Toplam kapsamlı gelir		2.094.706	1.470.279
Dönem karının dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar		13.759	11.158
Ana ortaklık payları		2.550.168	1.458.963
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı		2.563.927	1.470.121
Kontrol gücü olmayan paylar		13.472	11.002
Ana ortaklık payları		2.081.234	1.459.277
Nominal değeri 1 Kr olan pay başına kazanç (Kr)	30	10,18	5,83

EK 41: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2015-2014)

31 Aralık 2015 tarihinde sona eren yıla ait
konsolide nakit akış tablosu
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Bağımsız denetimden geçmiş		
	Notlar	1 Ocak – 31 Aralık 2015	1 Ocak – 31 Aralık 2014
A. İşletme faaliyetlerinden nakit akışları		125.246	2.435.230
Dönem karı/zararı		2.563.927	1.470.121
Dönem net karı/zararı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		1.520.377	(293.828)
- Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler	12, 13	486.013	258.123
- Stok değer düşüklüğü/iptali ile ilgili düzeltmeler	8	11.910	90.204
- Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	17	83.933	101.242
- Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltmeler	28	348.864	157.114
- Gerçeğe uygun değer kayıpları/kazançları ile ilgili düzeltmeler		69.121	(64.606)
- Özkaynaktan pay alma yöntemi ile değerlendirilen yatırımların karları ile ilgili düzeltmeler	10	(70.080)	16.380
- Vergi gideri/geliri ile ilgili düzeltmeler		(338.555)	(1.286.460)
- Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıp/kazançlar ile ilgili düzeltmeler	27	(2.560)	319
- Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler	28	924.395	438.328
- Kar/zarar mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		7.336	(4.472)
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		(3.855.384)	1.607.179
- Stoklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		256.463	995.562
- Ticari alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(2.377.053)	1.791.340
- Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(704.551)	(7.290)
- Ticari borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		(1.730.771)	(1.183.719)
- Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		700.528	11.286
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları		228.920	2.783.472
- Vergi ödemeleri/iadeleri		(8.229)	(6.083)
- Ceza ödemeleri	17	(54.998)	(309.011)
- Diğer nakit girişleri/çıkışları		(40.447)	(33.148)
B. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları		(888.504)	(2.187.284)
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		2.962	343
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(961.466)	(2.257.627)
Alınan temettüler	10	70.000	70.000
C. Finansman faaliyetlerinden nakit akışları		(248.980)	(124.410)
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		37.123	421.841
Ödenen temettüler		(6.046)	(396.163)
Alınan faiz		189.509	136.237
Ödenen faiz		(469.566)	(286.325)
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		(1.012.238)	123.536
D. Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi		-	-
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/azalış		(1.012.238)	123.536
E. Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		3.211.406	3.087.870
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	4	2.199.168	3.211.406

EK 42: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2017-2016)

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOSU

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Dönen varlıklar		20.366.024	13.667.060
Nakit ve nakit benzerleri	4	8.802.069	6.050.721
Ticari alacaklar	6	5.027.033	3.180.282
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	6, 31	1.399.601	751.824
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar		3.627.432	2.428.458
Diğer alacaklar	7	84.267	25.626
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar		84.267	25.626
Türev araçlar	20	346.909	34.731
Stoklar	8	5.291.090	3.608.439
Peşin ödenmiş giderler	14	62.397	97.903
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	29	-	95.928
Diğer dönen varlıklar	15	752.259	573.430
Duran varlıklar		17.796.955	17.551.120
Finansal yatırımlar	9	9.000	4.000
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	10	1.134.364	923.994
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	11	4.621	4.621
Maddi duran varlıklar	12	12.303.437	11.741.476
Maddi olmayan duran varlıklar	13	65.187	55.106
Diğer maddi olmayan duran varlıklar		65.187	55.106
Türev araçlar	20	100.560	368.882
Peşin ödenmiş giderler	14	99.276	238.352
Ertelelenmiş vergi varlığı	29	3.067.871	3.227.031
Diğer duran varlıklar	15	1.012.639	987.658
Toplam varlıklar		38.162.979	31.218.180
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		17.675.669	12.660.262
Kısa vadeli borçlanmalar	5	340.875	385.524
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	5	4.932.839	1.572.434
Ticari borçlar	6	8.213.166	6.987.843
İlişkili taraflara ticari borçlar	6, 31	115.456	88.017
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar		8.097.710	6.899.826
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	18	119.833	92.442
Diğer borçlar	19	36.797	27.953
İlişkili taraflara diğer borçlar	19, 31	23.463	18.546
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar		13.334	9.407
Türev araçlar	20	177.137	29.454
Ertelelenmiş gelirler	16	20.428	15.417
Dönem karı vergi yükümlülüğü	29	21.296	141.217
Kısa vadeli karşılıklar	17	89.924	65.056
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		12.629	13.571
Diğer kısa vadeli karşılıklar		77.295	51.485
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	15	3.723.374	3.342.922
Uzun vadeli yükümlülükler		10.009.649	10.390.885
Uzun vadeli borçlanmalar	5	9.777.270	10.176.307
Uzun vadeli karşılıklar	17	223.734	207.415
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar		223.734	207.415
Ertelelenmiş gelirler	16	4.112	3.992
Türev araçlar	20	3.364	1.782
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	15	1.169	1.389
Toplam yükümlülükler		27.685.318	23.051.147
Özkaynaklar		10.477.661	8.167.033
Ödenmiş sermaye	23	250.419	250.419
Sermaye düzeltme farkları	23	1.344.243	1.344.243
Paylara ilişkin primler (ikontolar)		-	172
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birkimş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		(3.361)	(7.986)
Yeniden değerlendirme ve ölçüm kazançları (kayıpları)		(2.211)	(6.124)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		(2.211)	(6.124)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar		(1.150)	(1.862)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birkimş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		(960.973)	(986.870)
Risikten korunma kazançları (kayıpları)		(1.141.847)	(1.132.725)
Nakit akışı risikinden korunma kazançları (kayıpları)		(1.141.847)	(1.132.725)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar/zararda sınıflandırılacak paylar		180.874	145.855
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	23	279.668	331.337
Geçmiş yıllar karları veya zararları		5.651.805	5.363.804
Net dönem karı veya zararı		3.811.546	1.793.267
Ana ortaklığa ait özkaynaklar		10.373.347	8.088.386
Kontrol gücü olmayan paylar		104.314	78.647
Toplam kaynaklar		38.162.979	31.218.180

EK 43: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (2017-2016)

31 ARALIK 2017 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

		Bağımsız denetimden geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2017	Bağımsız denetimden geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2016
	Notlar		
Hasılat	24	53.948.110	34.854.851
Satışların maliyeti	24	(47.734.212)	(31.205.624)
Brüt kar (zarar)		6.213.898	3.649.227
Genel yönetim giderleri	25	(865.401)	(748.280)
Pazarlama giderleri	25	(268.889)	(221.602)
Araştırma ve geliştirme giderleri	25	(15.950)	(25.565)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	26	261.261	184.751
Esas faaliyetlerden diğer giderler	26	(467.460)	(481.242)
Esas faaliyet karı (zararı)		4.857.459	2.357.289
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	27	-	161
Yatırım faaliyetlerinden giderler	27	(10.199)	-
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından (zararlarından) paylar	10	244.639	158.750
Finansman geliri (gideri) öncesi faaliyet karı (zararı)		5.091.899	2.516.200
Finansman gelirleri	28	1.162.799	1.173.872
Finansman giderleri	28	(1.780.660)	(1.746.050)
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı (zararı)		4.474.038	1.944.022
Sürdürülen faaliyetler vergi (gideri) geliri		(633.482)	(131.232)
Dönem vergi (gideri) geliri		(464.902)	(91.633)
Ertelemiş vergi (gideri) geliri	29	(168.580)	(39.599)
Sürdürülen faaliyetler dönem karı (zararı)		3.840.556	1.812.790
Diğer kapsamlı gelirler:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		4.668	(4.433)
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		4.941	(4.249)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar veya zararda sınıflandırılmayacak paylar		712	(1.011)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		712	(1.011)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		(985)	827
Ertelemiş vergi (gideri) geliri		(985)	827
Kar veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar		22.511	(580.386)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar veya zararda sınıflandırılacak paylar		35.019	46.038
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların satılmaya hazır finansal varlıklarının yeniden değerlendirme ve/veya sınıflandırma kazançları (kayıpları)		32.218	40.402
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların yabancı para çevrim farkları kazançları (kayıpları)		2.801	5.636
Nakit akış riskinden korunmaya ilişkin diğer kapsamlı gelir (gider)		(22.913)	(777.964)
Nakit akış riskinden korunma kazançları (kayıpları)		(22.913)	(777.964)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		10.405	151.540
Ertelemiş vergi (gideri) geliri		10.405	151.540
Diğer kapsamlı gelir (gider)		27.179	(584.819)
Toplam kapsamlı gelir (gider)		3.867.735	1.227.971
Dönem karının (zararının) dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar		29.010	19.523
Ana ortaklık payları		3.811.546	1.793.267
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı		25.667	15.307
Kontrol gücü olmayan paylar		3.842.068	1.212.664
Ana ortaklık payları			
Sürdürülen faaliyetlerden pay başına kazanç (zarar)			
Nominal değeri 1 kr. olan pay başına kazanç (kr.)	30	15,22	7,16

EK 44: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2017-2016)

31 ARALIK 2017 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2016
İşletme faaliyetlerinden nakit akışları		2.917.438	4.705.447
Dönem karı (zararı)		3.840.556	1.812.790
Dönem net karı (zararı) mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		1.782.086	1.114.178
Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler	12, 13	573.640	541.003
Değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler		1.246	(102.114)
Stok değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler	8	1.246	(102.114)
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	17	110.197	57.558
Faiz (gelirleri) ve giderleri ile ilgili düzeltmeler	28	160.195	388.846
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler	28	(461.105)	(709.477)
Gerçeğe uygun değer kayıpları (kazançları) ile ilgili düzeltmeler		(92.662)	(2.179)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların dağıtılmamış karları ile ilgili düzeltmeler	10	(244.639)	(158.750)
Vergi gideri (geliri) ile ilgili düzeltmeler	29	633.482	131.232
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıplar (kazançlar) ile ilgili düzeltmeler	27	10.199	(161)
Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler	28	1.033.591	976.068
Kar (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		57.942	(7.848)
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		(2.152.135)	1.723.058
Ticari alacaklardaki azalış (artış) ile ilgili düzeltmeler		(1.873.499)	(638.101)
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki azalış (artış) ile ilgili düzeltmeler		(148.602)	177.405
Türev varlıklardaki azalış (artış)		(43.856)	-
Stoklardaki azalışlar (artışlar) ile ilgili düzeltmeler		(1.683.897)	(1.404.164)
Ticari borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		1.222.948	3.136.433
Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		225.506	451.485
Türev yükümlülüklerdeki artış (azalış)		149.265	-
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları		3.470.507	4.650.026
Vergi ideleri (ödemeleri)		(488.895)	(136.717)
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		(64.174)	192.138
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları		(1.030.148)	(841.751)
Bağlı ortaklıklarda ilave pay almalarına ilişkin nakit çıkışları	9	(5.000)	-
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		4.802	1.650
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(1.099.950)	(885.401)
Alınan temettüleri	10	70.000	42.000
Finansman faaliyetlerinden nakit akışları		221.938	(1.749.939)
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri	5	43.859.854	36.558.822
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	5	(42.051.025)	(36.280.598)
Türev araçlardan nakit girişleri		180.446	-
Türev araçlardan nakit çıkışları		(93.501)	-
Ödenen temettüleri		(1.557.107)	(1.627.725)
Ödenen faiz		(673.139)	(698.377)
Alınan faiz		556.410	297.939
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış)		2.109.228	2.113.757
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi		461.105	709.477
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış)		2.570.333	2.823.234
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		5.022.402	2.199.168
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	4	7.592.735	5.022.402

EK 45: TÜPRAŞ Konsolide Finansal Durum Tablosu (2019-2018)

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOSU

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası (“TL”) olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		31 Aralık 2019	31 Aralık 2018
Dönen varlıklar		27.918.955	20.962.205
Nakit ve nakit benzerleri	4	10.652.009	5.982.828
Ticari alacaklar	6	4.787.906	5.428.738
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	6, 28	995.837	1.132.117
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar		3.792.069	4.296.621
Diğer alacaklar	7	45.617	29.048
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar		45.617	29.048
Türev araçlar	18	303.992	175.532
Stoklar	8	9.468.581	6.764.745
Peşin ödenmiş giderler	13	236.762	108.689
Diğer dönen varlıklar	14	2.424.088	2.472.625
Duran varlıklar		27.592.603	19.073.522
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	9	1.362.777	1.266.334
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	10	-	4.621
Maddi duran varlıklar	11	20.334.715	12.339.167
Kullanım hakkı varlıkları		200.701	-
Maddi olmayan duran varlıklar	12	51.744	58.185
Diğer maddi olmayan duran varlıklar		51.744	58.185
Türev araçlar	18	98.741	168.266
Peşin ödenmiş giderler	13	198.879	378.000
Ertelenmiş vergi varlığı	26	3.767.503	3.566.132
Diğer duran varlıklar	14	1.577.543	1.292.817
Toplam varlıklar		55.511.558	40.035.727
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler		28.120.266	15.949.538
Kısa vadeli borçlanmalar	5	1.798.683	1.141.869
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	5	3.379.019	2.971.529
Ticari borçlar	6	17.816.174	7.496.141
İlişkili taraflara ticari borçlar	6, 28	226.072	77.096
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar		17.590.102	7.419.045
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	16	147.409	127.500
Diğer borçlar	17	55.409	39.300
İlişkili taraflara diğer borçlar	17, 28	28.297	24.279
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar		27.112	15.021
Türev araçlar	18	79.247	236.050
Ertelenmiş gelirler		20.813	4.878
Dönem karı vergi yükümlülüğü	26	2.405	98.749
Kısa vadeli karşılıklar	15	117.152	80.345
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		15.777	8.863
Diğer kısa vadeli karşılıklar		101.375	71.482
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	14	4.703.955	3.753.177
Uzun vadeli yükümlülükler		14.254.752	14.140.360
Uzun vadeli borçlanmalar	5	13.898.092	13.836.142
Uzun vadeli karşılıklar	15	316.052	257.392
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar		316.052	257.392
Ertelenmiş gelirler		7.820	3.638
Türev araçlar	18	31.950	42.237
Diğer uzun vadeli yükümlülükler		838	951
Toplam yükümlülükler		42.375.018	30.089.898
Özkaynaklar		13.136.540	9.945.829
Ödenmiş sermaye	20	250.419	250.419
Sermaye düzeltme farkları	20	1.344.243	1.344.243
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		6.437.136	3.478
Yeniden değerlendirme ve ölçüm kazançları (kayıpları)		6.418.891	5.021
Maddi duran varlık yeniden değerlendirme artışı (azalışları)		6.425.788	-
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		(6.897)	5.021
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar		18.245	(1.543)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		(1.850.305)	(1.822.867)
Yabancı para çevrim farkları		3.192	-
Riskten korunma kazançları (kayıpları)		(2.100.116)	(2.094.224)
Nakit akış riskinden korunma kazançları (kayıpları)		(2.100.116)	(2.094.224)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar		246.619	271.357
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	20	503.343	597.086
Geçmiş yıllar karları veya zararları		5.752.162	5.739.481
Net dönem karı veya zararı		525.837	3.712.789
Ana ortaklığa ait özkaynaklar		12.962.835	9.824.629
Kontrol gücü olmayan paylar		173.705	121.200
Toplam kaynaklar		55.511.558	40.035.727

EK 46: TÜPRAŞ Konsolide Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu (2019-2018)

31 ARALIK 2019 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU (Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

		Bağımsız denetimden geçmiş	Bağımsız denetimden geçmiş
	Notlar	1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
Hasılat	21	89.600.776	88.552.170
Satışların maliyeti	21	(84.716.489)	(79.327.847)
Brüt kar (zarar)		4.884.287	9.224.323
Genel yönetim giderleri	22	(1.277.213)	(1.001.517)
Pazarlama giderleri	22	(482.074)	(284.806)
Araştırma ve geliştirme giderleri	22	(24.073)	(21.061)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	23	838.573	930.619
Esas faaliyetlerden diğer giderler	23	(1.709.363)	(3.111.258)
Esas faaliyet karı (zararı)		2.230.137	5.736.300
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	24	-	-
Yatırım faaliyetlerinden giderler	24	(152)	(9.378)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarından (zararlarından) paylar	9	197.393	265.880
Finansman geliri (gideri) öncesi faaliyet karı (zararı)		2.427.378	5.992.802
Finansman gelirleri	25	1.522.758	3.286.945
Finansman giderleri	25	(4.261.484)	(5.555.367)
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı (zararı)		(311.348)	3.724.380
Sürdürülen faaliyetler vergi (gideri) geliri		896.678	37.065
Dönem vergi (gideri) geliri		(9.471)	(218.388)
Ertelenmiş vergi (gideri) geliri	26	906.149	255.453
Sürdürülen faaliyetler dönem karı (zararı)		585.330	3.761.445
Diğer kapsamlı gelirler:			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		6.433.511	6.917
Maddi duran varlıklar yeniden değerlendirme artışları (azalışları)	11	7.139.764	-
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		(15.270)	9.273
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar veya zararda sınıflandırılmayacak paylar		19.788	(393)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)	9	(1.043)	(393)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların maddi duran varlık yeniden değerlendirme artışları (azalışları)	9	20.831	-
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		(710.771)	(1.963)
Ertelenmiş vergi (gideri) geliri		(710.771)	(1.963)
Kar veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar		(34.279)	(893.742)
Yabancı para çevrim farkları		3.192	-
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar veya zararda sınıflandırılacak paylar		(24.738)	90.483
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların satılmaya hazır finansal varlıklarının yeniden değerlendirme ve/veya sınıflandırma kazançları (kayıpları)	9	(34.666)	72.644
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların yabancı para çevrim farkları kazançları (kayıpları)	9	9.928	17.839
Nakit akış riskinden korunmaya ilişkin diğer kapsamlı gelir (gider)		(18.726)	(1.228.996)
Nakit akış riskinden korunma kazançları (kayıpları)		(18.726)	(1.228.996)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak diğer kapsamlı gelire ilişkin vergiler		5.993	244.771
Ertelenmiş vergi (gideri) geliri		5.993	244.771
Diğer kapsamlı gelir (gider)		6.399.232	(886.825)
Toplam kapsamlı gelir (gider)		6.984.562	2.874.620
Dönem karının (zararının) dağılımı:			
Kontrol gücü olmayan paylar		59.493	48.656
Ana ortaklık payları		525.837	3.712.789
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı			
Kontrol gücü olmayan paylar		52.505	16.886
Ana ortaklık payları		6.932.057	2.857.734
Sürdürülen faaliyetlerden pay başına kazanç (zarar)			
Nominal değeri 1 kr. olan pay başına kazanç (zarar) (kr.)	27	2,10	14,83

EK 47: TÜPRAŞ Konsolide Nakit Akış Tablosu (2019-2018)

31 ARALIK 2019 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	Bağımsız denetimden geçmiş	
		1 Ocak - 31 Aralık 2019	1 Ocak - 31 Aralık 2018
İşletme faaliyetlerinden nakit akışları		11.334.588	1.351.978
Dönem karı (zararı)		585.330	3.761.445
Dönem net karı (zararı) mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		2.574.177	2.491.882
Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler		706.116	622.494
Değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler	11, 12	(87.855)	86.609
Stok değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler		(87.855)	86.609
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	8	(87.855)	86.609
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	15	151.777	117.957
Faiz (gelirleri) ve giderleri ile ilgili düzeltmeler	25	1.371.357	940.320
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler		(883.805)	(2.918.108)
Gerçeğe uygun değer kayıpları (kazançları) ile ilgili düzeltmeler		537.019	130.739
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların dağıtılmamış karları ile ilgili düzeltmeler	9	(197.393)	(265.880)
Vergi gideri (geliri) ile ilgili düzeltmeler	26	(896.678)	(37.065)
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıplar (kazançlar) ile ilgili düzeltmeler	24	152	9.378
Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler	25	1.916.881	3.777.952
Kar (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		(43.394)	27.486
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		8.354.542	(4.675.072)
Ticari alacaklardaki azalış (artış) ile ilgili düzeltmeler		656.894	(403.568)
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki azalış (artış) ile ilgili düzeltmeler		(381.602)	(1.990.959)
Türev varlıklardaki azalış (artış)		(58.935)	103.671
Stoklardaki azalışlar (artışlar) ile ilgili düzeltmeler		(2.615.981)	(1.560.264)
Ticari borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		10.348.504	(719.275)
Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		572.752	(202.463)
Türev yükümlülüklerdeki artış (azalış)		(167.090)	97.786
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları		11.514.049	1.578.255
Vergi iadeleri (ödemeleri)		(105.823)	(140.935)
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		(73.638)	(85.342)
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları		(1.240.172)	(715.982)
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		1.195	1.081
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(1.337.367)	(941.063)
Alınan temettüleri	9	96.000	224.000
Finansman faaliyetlerinden nakit akışları		(6.790.553)	(6.593.759)
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri	5	49.759.252	38.952.115
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	5	(50.788.791)	(41.005.302)
Türev araçlardan nakit girişleri		84.997	405.021
Türev araçlardan nakit çıkışları		(649.449)	(666.358)
Kira sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	5	(34.535)	-
Ödenen temettüleri	20	(3.793.851)	(3.406.452)
Ödenen faiz		(1.961.722)	(1.248.137)
Alınan faiz		593.546	375.354
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış)		3.303.863	(5.957.763)
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi	25	883.852	2.918.108
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış)		4.187.715	(3.039.655)
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		4.553.080	7.592.735
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	4	8.740.795	4.553.080

EK 48: MOL Group Konsolide UFRS Bilanço (2019-2015)

Consolidated IFRS balance sheet statement (USD mn)		IFRS szerinti konszolidált mérleg (Millió USD)				
		FY 2015 restated	FY 2016	FY 2017	FY 2018	FY 2019
Assets						
Non-current assets						
Property, plant and equipment		7 691	7 469	8 736	8 095	9 113
Intangible assets		730	625	701	696	706
Investments in associated companies and joint ventures		803	875	797	706	699
Other non-current financial assets		194	217	303	436	467
Deferred tax asset		396	426	466	485	420
Other non-current assets		158	151	169	318	307
Total non-current assets		9 972	9 763	11 172	10 736	11 712
Current assets						
Inventories		1 186	1 311	1 687	1 754	1 754
Trade and other receivables		1 434	1 623	2 082	2 095	2 071
Securities		220	184	101	9	82
Other current financial assets		98	91	215	114	353
Income tax receivable		21	27	38	103	104
Cash and cash equivalents		460	739	781	1 365	1 106
Other current assets		267	224	270	238	230
Assets classified as held for sale		0	11	4	1	1
Total current assets		3 886	4 210	5 178	5 679	5 701
Total assets		13 858	13 973	16 350	16 415	17 413
Equity and liabilities						
Shareholders' equity						
Share capital		276	270	306	282	289
Reserves		5 702	3 914	5 235	5 745	6 273
Profit/(loss) for the year attributable to equity holders of the parent		(911)	897	1 186	1 072	757
Equity attributable to equity holders of the parent		5 067	5 081	6 727	7 099	7 299
Non-controlling interest		1 271	1 053	1 216	1 123	1 018
Total equity		6 338	6 134	7 943	8 222	8 317
Non-current liabilities						
Long-term debt		1 611	1 488	1 900	1 263	1 976
Other non-current financial liabilities		21	21	25	16	11
Non-current provisions		1 447	1 380	1 678	1 689	1 850
Deferred tax liabilities		225	163	193	183	203
Other non-current liabilities		85	76	91	83	90
Total non-current liabilities		3 389	3 128	3 887	3 234	4 130
Current liabilities						
Short-term debt		722	1 499	663	1 229	1 108
Trade and other payables		1 510	1 680	1 997	2 040	2 118
Other current financial liabilities		682	688	886	815	857
Current provisions		182	110	155	131	122
Income tax payable		53	9	7	2	24
Other current liabilities		782	725	812	742	737
Total current liabilities		3 931	4 711	4 520	4 959	4 966
Total liabilities and shareholders' equity		13 858	13 973	16 350	16 415	17 413

EK 49: MOL Group Gelir Tablosu (2019-2015)

Income statement (USD mn)	FY 2015 restated	FY 2016	FY 2017	FY 2018	FY 2019
Net sales	14.650	12.624	15.114	19.054	18.100
Other operating income	301	90	93	149	103
Total operating income	14.951	12.714	15.207	19.203	18.203
Raw material costs	7.682	6.377	8.071	10.572	8.915
Value of material-type services used	845	781	871	1.033	1.035
Cost of goods purchased for resale	2.342	1.981	2.329	3.299	4.178
Raw material and consumables used	10.869	9.139	11.271	14.904	14.128
Employee benefits expense	953	852	936	1.000	981
Depreciation, depletion, amortisation and impairment	3.035	1.118	1.166	1.514	1.342
Change in inventory of finished goods & work in progress	145	(118)	(96)	(208)	5
Work performed by the enterprise and capitalized	(203)	(159)	(215)	(255)	(295)
Other operating expenses	890	783	869	943	1.030
Total operating expenses	15.689	11.615	13.331	17.898	17.191
Profit / (loss) from operation	(738)	1.099	1.278	1.305	1.012
Interest income	28	12	15	22	29
Dividend income	19	22	25	26	23
Foreign exchange gains	251	137	176	289	291
Other finance income	23	4	11	18	13
Finance income	321	175	227	355	356
Interest expense	142	126	89	79	69
Foreign exchange losses	407	139	115	354	283
Unwinding of discount on provisions	37	31	25	38	42
Other finance expenses	66	55	23	18	21
Finance expense	652	351	252	489	415
Total finance gain / (expense), net	(331)	(176)	(25)	(134)	(59)
Share of after tax results of associates and joint ventures	8	51	69	55	(3)
Profit / (loss) before tax	(1.061)	974	1.322	1.226	950
Income tax expense	80	74	175	98	163
PROFIT / (LOSS) FOR THE PERIOD	(1.141)	900	1.147	1.128	787
Attributable to:					
Equity holders of the parent	(903)	941	1.112	1.111	770
Non-controlling interests	(238)	(41)	35	17	17
Basic earnings per share attributable to ordinary equity holders of the parent (HUF)	(1,27)	1,28	1,58	1,59	1,09
Diluted earnings per share attributable to ordinary equity holders of the parent (HUF)	(1,27)	1,28	1,58	1,59	1,08
Eredménykimutatás (Millió USD)					
Nető árbevétel	14.650	12.624	15.114	19.054	18.100
Egyéb működési bevétel	301	90	93	149	103
Összes működési bevétel	14.951	12.714	15.207	19.203	18.203
Anyagköltség	7.682	6.377	8.071	10.572	8.915
Igénybe vett anyagiellátó szolgáltatások	845	781	871	1.033	1.035
Eladott áruk beszerzési értéke	2.342	1.981	2.329	3.299	4.178
Anyagiellátó ráfordítások	10.869	9.139	11.271	14.904	14.128
Személyi jellegű ráfordítások	953	852	936	1.000	981
Értécsökkenés és értékvesztés	3.035	1.118	1.166	1.514	1.342
Saját termelésű készletek állományváltozása	145	(118)	(96)	(208)	5
Saját előállítású eszközök aktívált értéke	(203)	(159)	(215)	(255)	(295)
Egyéb működési költségek és ráfordítások	890	783	869	943	1.030
Összes működési költség	15.689	11.615	13.331	17.898	17.191
Üzleti tevékenység vesztesége (-) / nyeresége	(738)	1.099	1.278	1.305	1.012
Kapott kamatok és kamajellegű bevételek	28	12	15	22	29
Kapott osztalék és részesedés	19	22	25	26	23
Árfolyamnyereség	251	137	176	289	291
Egyéb pénzügyi bevételek	23	4	11	18	13
Pénzügyi műveletek bevételei	321	175	227	355	356
Fizetett kamatok	142	126	89	79	69
Árfolyamvesztés	407	139	115	354	283
Céltartalékok kamathatása	37	31	25	38	42
Egyéb pénzügyi ráfordítások	66	55	23	18	21
Pénzügyi műveletek ráfordításai	652	351	252	489	415
Pénzügyi műveletek nettó nyeresége / vesztesége (-)	(331)	(176)	(25)	(134)	(59)
Részesedés a társult és közös vezetési vállalkozások eredményéből	8	51	69	55	(3)
Adózás előtti eredmény	(1.061)	974	1.322	1.226	950
Nyereségadó	80	74	175	98	163
IDŐSZAK eredménye	(1.141)	900	1.147	1.128	787
Ebből:					
Anyavállalati részvényesek részesedése az eredményből	(903)	941	1.112	1.111	770
Nem irányító tulajdonosok részesedésére jutó eredmény	(238)	(41)	35	17	17
Anyavállalati részvényeseket megillető egy részvényre jutó eredmény (Ft)	(1,27)	1,28	1,58	1,59	1,09
Anyavállalati részvényeseket megillető egy részvényre jutó higitott eredmény (Ft)	(1,27)	1,28	1,58	1,59	1,08